

Leo Trotskij: Stalins Förfalskarskola

(översättning Göran Källqvist)

Innehållsförteckning

Förord till den amerikanska upplagan (1937).....	4
Förord till den ryska upplagan (1931).....	8
V P Vilkova och A P Nenarokov:	
”Efterord” till den sovjetiska upplagan av Leo Trotskijs	
Stalins förfalskarskola.....	12
Inledning.....	12
Brev till Partihistoriska byrån (Istpart) (Angående förfalskningen av oktoberupprorets, revolutionens och partiets historia).....	18
Kriget och min ankomst till Petrograd (maj 1917).....	18
Raskolnikovs olika åsikter.....	21
Från maj till oktober 1917.....	23
Oktoberrevolutionen.....	25
Oktoberrevolutionens historia.....	26
Försvunna dokument.....	27
Angående Jaroslavskij.....	31
Angående Olminskij.....	32
Ett ord eller två om Lunatjarskij.....	33
Brest-Litovsk och diskussionen om fackföreningarna. Martinovismen i rampljuset.	
.....	33
Kominterns tredje kongress.....	38
Frågan om skolningen av partiets ungdom.....	40
Inställningen till bönderna.....	40
Min militära verksamhet.....	43
Angående de ekonomiska frågorna.....	48
Den sista perioden i Lenins liv.....	51
Monopolet på utrikeshandeln.....	52
Frågan om statsplanekommissionen.....	55
Lenins brev om den nationella frågan.....	55
Frågan om den centrala kontrollkommissionen och arbetar- och bondeinspektionen.....	59
Lenins sista planer.....	60
Diskussioner under åren 1923-27.....	62
Den permanenta revolutionen.....	64
”Diskussioner” under perioden efter Lenins död.....	65
Några slutsatser.....	65
Några dokument angående ursprunget till legenden om ”trotskismen” (1930).....	68
Det försvunna dokumentet.....	73
Två tal vid centrala kontrollkommissionens möte (1927).....	83
Det första talet.....	84
Det andra talet.....	95
Krigsfaran, försvarspolitiken och oppositionen.....	101
Och Kina?.....	104
Om ”centrismen” och de ruttna stödets politik.....	106
Ett bidrag till Stalins politiska biografi (1932).....	109
Hur gick oktoberupproret egentligen till? (1937).....	121

N Markin: Stalin och Röda armén.....	123
Tsaritsyn.....	123
Perm.....	127
Södra fronten.....	129
Partikonferensen i mars 1917.....	135
Förord (av L Trotskij).....	135
Mötet 29 mars 1917.....	139
Om inställningen till provisoriska regeringen.....	140
Resolutionen från centralkommitténs byrå.....	141
Resolution från arbetar-, soldat- och kosackdeputerades sovjet i Krasnojarsk.....	142
Mötet 30 mars.....	150
Det gemensamma mötet mellan bolsjeviker och mensjeviker.....	152
Bolsjevikernas möte (fortsättning).....	156
Mötet 31 mars.....	157
Frågan om den provisoriska regeringen.....	157
Mötet 1 april.....	159
Mötet 2 april.....	161
Organisationsfrågan. Organiseringen av de revolutionära krafterna och kampen mot kontrarevolutionen.....	161
Kongressen.....	162
Den organisatoriska sektionens resolution.....	165
Artikel 1.....	165
Artikel 3.....	166
Artikel 4.....	166
Artikel 6.....	166
Artikel 8.....	167
Mötet 4 april.....	168
Kamrat Lenins rapport.....	168
Appendix.....	174
Resolution om den provisoriska regeringen.....	174
Personregister.....	176

Förord till den amerikanska upplagan (1937)

De för världen så chockerande Moskvarättegångarna¹ betecknar stalinismens dödskamp. En politisk regim som tvingas ta till sådana metoder är dömd. Yttre eller inre omständigheter kan förlänga eller förkorta dödskampen. Men ingen makt i världen kan rädda Stalin och hans system. Antingen gör Sovjetregimen sig av med det byråkratiska skalet, eller så dras den ned i avgrunden.

Denna bok handlar inte om Moskvarättegångarna. Dessa ägnar jag mig helt åt i min nya bok **Stalins brott**. Men det juridiska hopkoket i Moskva föll inte från himlen. Det var en obeveklig produkt av det förgångna, det vill säga först och främst av "Stalins förfalskarskola". Jag tror att föreliggande bok kan vara en hjälp att förstå Moskvarättegångarnas ideologiska och politiska rötter. Om man inte vet varifrån saker och ting kommer är det oftast omöjligt att förstå något i denna värld. Det gäller även komplotter.

Det vore fullständigt malplacerat att idag gå i teoretisk polemik med stalinisterna. Dessa personer – och jag tänker då givetvis på ledarna och inte på de lurade och nedsövda anhängarna – har fullkomligt och definitivt brutit med marxismen. I sina försök att anpassa sig till den sovjetiska härskande kastens behov svänger de krampaktigt från en ovetenskaplig formulering till en annan. Men det är ett obestridligt historiskt faktum att den blodiga juridiska komplotten förbereddes med "små" historiska förvrängningar och "oskyldiga" citatförfalskningar. Byråkratin såg sig tvingad att anpassa bolsjevismen till sina behov. Och det kunde den endast genomföra genom att bryta ner bolsjevismens själ. Byråkratin kallade bolsjevismens revolutionära innehåll för "trotskism". På så sätt skapade de en axel kring vilken de därefter skulle linda sina förfalskningar på teorins och praktikens alla områden.

På det politiska området togs initiativet till detta arbete av den bortgångne Zinovjev, som mellan 1923 och 1925 var härförare i kampen mot trotskismen. Men redan mot slutet av 1925 skrämdes Zinovjev av följderna av sitt initiativ, och anslöt sig till oppositionen. Vad som därefter hände är bara alltför välkänt. På det *ekonomiska området* smiddes de teoretiska vapnen mot trotskismen av Bucharin: "underskattning av bönderna", "superindustrialisering" etc. Bucharins öde är inte mindre välkänt: den rena leninismens officiella förkämpe avslöjades snart som "borgerlig liberal", ursäktades senare, och sitter nu i fängelse i väntan på rättegång.

Det var de historiska frågorna som fick den mest framträdande platsen i kampen mot trotskismen. De handlade både om den ryska historiens utveckling i sin helhet och bolsjevikpartiets och oktoberrevolutionens utveckling i synnerhet. Den bortgångne M N Pokrovskij måste tveklöst erkännas som Sovjetunionens mest auktoritativa historiker. Under flera år förde han med en för honom typisk häftighet en kamp mot min allmänna syn på den ryska historien, och speciellt mot min uppfattning om oktoberrevolutionen. Andra "kommunistiska" kritikers skrifter om detta tema var bara en upprepning av Pokrovskijs idéer. Även om vi bör ta vederbörlig hänsyn till den bortgångne vetenskapsmannens lärdom, noggrannhet och talang, måste vi ändå slå fast att Pokrovskij aldrig lyckades behärska marxismen. Istället för

1 Moskvarättegångarna inleddes i augusti 1936. Anklagade var en lång rad gamla bolsjeviker (huvuddelen av bolsjevikpartiets centralkommitté vid tiden för Oktoberrevolutionen avrättades efter dessa rättegångar). De åtalades för att vilja återupprätta kapitalismen i Sovjetunionen, sabotage, kontakter med fascister, etc. Se Isaac Deutscher, *Den förvisade profeten*, s 238 ff, 263-75.

att göra en analys av samspelet mellan den historiska processens samtliga element, använde han för varje situation tillfälliga mekaniska konstruktioner utan att bry sig om deras dialektiska samband. För några år sedan lät denna bedömning som en hädelse. Pokrovskij var den sovjetiska vetenskapens störste auktoritet. Hans skola hade den absoluta makten. Hans läroböcker eller hans elevers läroböcker gavs ut i miljonupplagor. Strax före sin död var det han som bestämde på det vetenskapliga tänkandets område. Men redan 1935 vidtogs plötsligt drastiska åtgärder för att revidera hans arv. På några månader var Pokrovskij fullständigt avpolleterad, krossad och misskrediterad. Han klarade sig förmodligen från de anklagades bänk enbart genom sitt lämpliga frånfälle. Det vore naturligtvis absurt att tro att Pokrovskijs skola har likviderats i marxismens intresse. Nej, Pokrovskij anklagas för brist på patriotism, för att sakna nationalstolthet!

Var hittar vi Stalins eget teoretiska arbete? Ingenstans. Det enda han gjorde var att utnyttja sina medlöparteoretiker i den härskande kastens intresse. I det historiska ”tänkandets” annaler kommer han bara att hamna som organisatör av tidernas största förfalskarskola. Men av just denna orsak uttrycker Stalin mer uppriktigt och fullkomligt än någon annan det nya härskande skiktets ideologiska fysionomi. Alla anti-trotskistiska teoretiska formler (vare sig de hade sitt ursprung hos Zinovjev, Bucharin eller Pokrovskij) blev i nästa skede en outhärdlig börda för situationens nya herrar. Den officiella ”teorin” har förvandlats till ett tomt pappersark där de olycksaliga teoretikerna vörtnadsfullt ritar av den stalinistiska stövelns konturer. Efter att med sjumilakliv ha övergivit sitt bolsjevikiska förflutna, slukade byråkratin först sina egna teoretiker. Idag räcker inte ens detta. Byråkratin nöjer sig inte med mindre än att krossa bolsjevismens hela gamla generation. Sådan är den sovjetiska termidorens² fulländning!

Denna bok innehåller gott om material som kan användas för att politiskt karakterisera de fyra mest framträdande personerna vid de två senaste Moskvarättegångarna: å ena sidan Zinovjev-Kamenev och å den andra Radek-Pjatakov. Dessa personers tidigare politiska och teoretiska avvikelser gör det lättare att förstå deras uppträdande i rättsalen. Samtidigt kastar förhören ett dödsblekt ljus över dessa beklagansvärda GPU-offers tidigare sicksackkurs.

Det var Zinovjev och Kamenev som 1923 inledde kampen mot mig. Pjatakov och Radek tillhörde – den förre till tre fjärdedelar, den senare till hälften – oppositionen. 1926 anslöt sig Zinovjev och Kamenev till oppositionen, samtidigt som Radek och Pjatakov stärktes i sina oppositionella uppfattningar. I november 1927 slog Zinovjev och Kamenev in på kapitulationens väg. De följdes av först Pjatakov och därefter Radek.

Trotskismens spöke drogs för första gången fram av ”triumviratet” (Zinovjev, Kamenev och Stalin) 1924. Vid ett möte med oppositionens ledning 1926 berättade Zinovjev hur ”triumviratet” hade beslutat sig för att på ett konstgjort sätt återuppliva de gamla, sedan länge glömda meningsskiljaktigheterna mellan Lenin och mig från tiden före revolutionen. Syftet var att med trotskismens spöke som täckmantel inleda kampen mot Trotskij. Zinovjevs berättelse bekräftas av breven från Radek (25 december 1927) och Pjatakov (2 januari 1928) som finns i denna bok. Breven skrevs samtidigt som Zinovjev och Kamenev rättfärdigade sin kapitulation genom att än en gång dra fram trotskismens spöke (ett spöke som de redan avslöjat), medan Radek och Pjatakov fortfarande försökte försvara sina gamla ståndpunkter. Men redan året därpå såg sig Pjatakov, och efter honom Radek, också tvingad att utnyttja den officiella legenden om trotskismen för att förbereda och rättfärdiga sin egen kapitulation. Dessa exempel på ideologisk demoralisering återspeglade byråkratins växande sociala tyngd.

2 Se not 79.

De gamla anklagelserna ("permanent revolution", "underskattning av bönderna" etc) räckte inte för att krossa och fysiskt utrota oppositionen. Då inleddes en epok av kriminella påhitt, först små och delvisa och senare alltmer monstruösa. Raden av återtaganden från Zinovjev-Kamenev växte i geometrisk takt, och förde dem i augusti 1936 till de anklagades bänk, åtalade för mordet på Kirov,³ det vill säga för ett brott som de säkerligen hade mindre att göra med än Stalin själv. Under rättegångarna mot Zinovjev och Kamenev var Radek och Pjatakov inte sena att skriva fruktansvärt motbjudande artiklar där de låtsades tro på anklagelserna och krävde dödsstraff för de anklagade. Men inom kort befann de sig själva på de anklagades bänk och tvingades göra erkännanden som i orimlighet vida översteg Zinovjev-Kamenevs fingerade brott. Av detta kan man dra slutsatsen att det inte går att leka med historien, i synnerhet inte under en epok av kraftiga omvälvningar och chocker.

Men – kommer naiva personer att säga – hur kan någon tro att Stalin kunde genomföra denna fruktansvärda komplott och till och med få de anklagades hjälp att genomföra den, utan att stöta på något motstånd vare sig bland sina närmaste medarbetare eller inom rättsapparaten? Bara de som sov under Sovjetunionens tidigare utveckling kan förvånas av detta. Processen att handplocka och skola apparaten i den stalinistiska förfalskarskolans anda har redan pågått i fjorton år. I föreliggande bok finns ett flertal autentiska dokument – om än i fragmentarisk form – som beskriver de olika skeden då partiet kuvades, apparaten korrumpades och det härskande skiktets medvetande förgiftades i namn av en "monolitism" som är heltigenom felaktig. Det oändliga antal teoretiska förfalskningar och historiska komplotter som beskrivs på dessa sidor är i grund och botten bara en rad utkast och skisser till de djävulska fresker med vilka Stalin har chockat hela världens samvete. Redan 1924 började kontrollkommissionen kräva falska bekännelser av före detta oppositionsmedlemmar. I sina försök att efterlikna Zinovjev, Kamenev, Radek och Pjatakov vände sig tusentals kapitulerande medlemmar vid att göra lögnaktiga uttalanden. Tidningarna innehöll artiklar om dessa uttalanden, artiklar som varken författarna eller de mer välinformerade läsarna trodde på ens ett ögonblick. I varje ny upplaga av Lenins *Samlade verk* underkastades notapparaten en drastisk revidering: minustecknen ersattes med plustecken, och plustecknen med minustecken. Varje år reviderades biografierna i uppslagsverk och andra referensböcker och händelser beskrevs på ett nytt sätt – allt i syfte att förhärliga vissa personer och degradera andra. Tusentals författare, historiker och ekonomer i Sovjetunionen skriver på befallning saker som de inte tror på. Universitetsprofessorer och skollärare tvingas i all hast ändra i läroböckerna för att anpassa sig till den officiella lögnens olika faser. Vi har redan nämnt att den inkvisitionsanda som genomsyrar landets atmosfär hämtar sin näring ur djupa samhällsliga källor. För att rättfärdiga sina privilegier förvränger det härskande skiktet den teori vars mål är att avskaffa alla privilegier. Följaktligen är lögnen byråkratins grundläggande ideologiska band. Ju mer oförsonliga motsättningarna är mellan byråkratin och folket, ju grövre blir lögnen, och ju skamlösare omvandlas den till en kriminell förfalskning och rättslig komplott. De som inte har förstått denna den stalinistiska regimens inre dialektik kommer heller inte att förstå Moskvarättegångarna.

Stalinismens dödskamp förebådar Kominterns dödskamp. Idag är denna internationella organisation det största interna hindret för arbetarklassens frigörelse. Inom Komintern har

3 1 december 1934 mördades politbyråmedlemmen och ledaren för Leningradorganisationen Sergej Kirov av en ung desillusionerad oppositionell kommunist. Hemliga polisen GPU kände till attentatsplanerna, men gjorde trots det inget för att förhindra dem. Mordet användes som förevändning för ökade förföljelser mot alla oppositionella, och då speciellt "trotskisterna". Mordet blev inledningen på den utveckling som så småningom skulle leda till Moskvarättegångarna.

urvalet av personer utan heder och samvete nått lika skrämmande proportioner som i Sovjetunionens statsapparat. De utvalda "ledarna" ändrar sin "övertygelse" efter telegrafiska instruktioner. De organiserar förtalskampanjer mot Zinovjev som en gång var deras ofelbara auktoritet, mot Bucharin som de brukade hylla som sin ledare, och mot Radek som de så sent som igår vördnadsfullt citerade i kampen mot trotskismen. Kominterns funktionärer representerar på alla sätt – teoretiskt, politiskt och moraliskt – raka motsatsen till en revolutionär. De hänger sig fast vid Stalin som samtidigt behöver dem för att upprätthålla sin tyranni i Sovjetunionen. Moskvarättegångarna avslöjar Kominterns inre ruttenhet. Efter en första period av förvirring och vacklan kommer den oundvikligen att snabbt bryta samman. Det kan ske långt innan det stalinistiska systemet bryter samman i Sovjetunionen. Under denna Kominterns fullständiga degenerering har Andra internationalen lyckats upprätta nära band till den i ett antal länder. Kominterns sammanbrott kommer även att drabba socialdemokratin hårt. Men det betyder inte att världens proletariat kommer att stå utan ledarskap. Till priset av fruktansvärda nederlag och offer, för vilka Sovjetbyråkratin har huvudansvaret, kommer proletariats förtrupp att finna sin historiska väg. Än mer tillitsfullt kommer det att samlas under Fjärde internationalens fana, som redan idag reser sig på sina föregångares axlar.

Förord till den ryska upplagan (1931)

Bland världens imperialistiska politiker och deras ”demokratiska” springpojkar har många ädla riddare uttryckt sin indignation över bolsjevikernas cyniska inställning till moraliska regler. De brittiska Tories som utan att blinka spred ”Zinovjev-brevet”, ryska liberaler som med hjälp av det mest avskyvärda förtal mot bolsjevikerna försökte strypa revolutionen, Frankrikes härskande klass med sin Panamaskandal, Dreyfuss-affär, Oustric-affär och ledande tidning *Le Temps*⁴ – alla dessa herrar känner sig manade att anklaga bolsjevikernas omoral och mot den ställa upphöjda exempel på lojalitet och rättrådighet.

Lögnen inom politiken är liksom lögnen i det dagliga livet i själva verket en funktion av samhällets klasstruktur. För att söva massorna och upprätthålla sitt styre upphöjer förtryckarna lögnen till ett system. Från de förtrycktas sida är lögnen ett försvarsvapen som tyder på svaghet. Revolutionen vederlägger den samhälleliga lögnen. Revolutionen talar sanning. Revolutionen börjar med att ge saker och samhälleliga förhållanden sina rätta namn.

I ögonen på den imperialistiska lögnens utövare är de revolutionära marxisternas parti en grupp ”demagoger”. Men Marx, som ägnade hela sitt liv åt att studera djupgående sociala processer och in i minsta detalj undersökte samhällsorganismens cell, skydde demagogin som läkaren skyr medicinmannens besvärjelser. Lenin är med sin djupgående revolutionära realism raka motsatsen till en demagog. Vad är egentligen demagogi? Det är att inom politiken hyckla, sprida falska löften och tröstande välsignelser som inte existerar. Men då är väl kyrkan en av demagogins grundläggande institutioner – den kyrka som i utbyte mot vaxljus erbjuder evig salighet, och allt som därtill hör? Samtidigt är kyrkan, som Lloyd George så riktigt och träffande sagt, den centrala kraftkälla som livnär alla partier av lag och ordning.

4 **Panamaskandalen** ägde rum i Frankrike i slutet av 1800-talet. Det företag som skulle bygga Panamakanalen plundrade ett oräkneligt antal småinvesterares besparingar, och ansökte efter det hos Deputeradekammaren om tillstånd för ett lotterilån för att rädda sig från konkurs. Tillståndet beviljades, men först sedan de hade mutat kabinettministern och omkring 150 deputerade. Ett flertal undersökningar inleddes men avslutades aldrig eftersom domarna var mutade. Till sist avslöjades dock skandalen – inblandade var företagets direktör general Boulanger och hans reaktionära anhängare, men även deras politiska motståndare, de borgerliga republikanerna som satt i regeringen.

Alfred Dreyfuss var löjtnant i generalstaben och föll offer för en komplott som skrev fransk historia. 1894 ställdes han inför rätta, dömdes och förvisades till Djävulsön anklagad för spioneri för Tysklands räkning. De som låg bakom denna komplott var den militära klicken och reaktionära politiker, som gjorde Dreyfuss till symbol för judiska ekonomiska intressen, och utifrån det bedrev en våldsamt antisemitisk och antidemokratisk kampanj. ”Revisionisterna” (de som var för att ”revidera” Dreyfuss-rättegången, bland dem Emile Zola) avslöjade komplotten och drog på så sätt fram den franska härskande klassens moraliska förfall i ljuset.

Oustric-affären blev känd i slutet av 1930, när banker som ägdes av en svindlare och finansman med detta namn rasade samman. De efterföljande undersökningarna avslöjade nära band mellan Oustric och ledande stats- och regeringstjänstemän, som i hemlighet hade gjort oerhörda vinster på dessa svindlerier. Som ett resultat av skandalen föll 4 december 1930 ministären under André Tardieu, som liksom flera bundsförvanter hade haft anknytningar till Oustric.

Le Temps var en ledande reaktionär tidning i Frankrike, och fungerade nästan alltid som regeringens halvofficiella språkrör. Den ägdes av den franska ståltrusten *Comité des Forges* och den närstående intressen. Dess höga moral kan bedömas med fakta som att dess grundare Adrien Hebrard fick 1.769.415 franc för att tala om Panamaskandalen, och att den tillsammans med de flesta andra ”ansedda” franska tidningar under åren före Första världskriget i hemlighet fick stora summor pengar av tsarens regim, via dess agent Raffalovitj.

Men även de kapitalistiska partiernas rent politiska program är helt och hållet genomsyrade av den medvetna lögnens anda. Allt som krossar deras traditionella lögn betraktar företrädarna för lag och ordning som demagogi. Revolutionen avslöjar på ett obönhörligt sätt samhällets motsättningar och falskhet, men för den existerande samhällsordningens försvarare verkar den utgöra själva demagogins ursprung. Den minoritet som grundar sin välfärd på att underkuva och andligt förslava majoriteten ställer alltså alla förhållanden på huvudet.

Men revolutionen är varken en enkel eller harmonisk process. Revolutionen är fylld av motsättningar. Den utvecklas endast genom att först ta två steg framåt och sedan ett tillbaka. Revolutionen för ett nytt härskande skikt till makten. Detta skikt försöker försvara sin privilegierade ställning och ser gärna sig själv som revolutionens fulländning och krona snarare än som dess tillfälliga historiska förmedlingslänk. De epoker av ideologisk reaktion som mer än en gång i historien har ägt rum parallellt med ekonomiska framgångar skapar ett behov att revidera de revolutionära teorierna och metoderna och bygga sin egen vedertagna lögn. Detta är bakgrunden till den historieförfalskning som denna bok riktar sig mot.

Epigonerna⁵ kan inte föra en politik i partiets traditionella anda, och ändrade snabbt traditionerna så att de skulle passa deras egna politiska behov. Den så kallade kampen mot "trotskismen" växte fram ur den byråkratiska reaktionen mot oktoberrevolutionen, och ur behovet av nationell lugn och ro. Det är inte personliga intriger som ligger bakom förfalskningar och förändringar av historien, och inte heller är de resultatet av klickkäbbel som banala borgerliga historiker ofta påstår. De har sin grund i djupgående politiska processer med egna sociala rötter. Den amerikanska borgarklassen härstammar till stor del från brittiska brottslingar, men har nu skaffat sig så många miljoner att den ser sig tvingad att iklä sig en mer respektabel stamtavla, företrädesvis tagen från skotska kungar. När sovjetbyråkratin höjde sig ovanför den revolutionära klassen och befäste sin självständiga ställning behövde den också en ideologi som rättfärdigade denna ställning och säkrade den mot missnöje underifrån. Det är därför förändringarna, förvrängningarna och de fullständiga förfalskningarna av den fortfarande närbelägna revolutionära historien har fått sådana oerhörda proportioner. Men motsättningarna inom ekonomin och i världen gör att byråkratin inte fridfullt kan vila på den nationella socialismens lagrar. Omvälvningarna inom den officiella politiken gör att de inte kan skapa en ny teori och en ny tradition. Vid varje större historisk vändning tvingas de än en gång lappa ihop historien. Hittills har vi sett tre större omsvängningar.

Den första genomfördes av det så kallade "gamla gardet", Lenins oföränderliga, orubbliga och ståndaktiga lärjungar. Låt oss påminna oss vilka som utgjorde kärnan i det gamla gardet: Zinovjev, Kamenev, Stalin, Rykov, Tomskij, Bucharin, Kujbysjev. Det var främst Zinovjev som ändrade partihistorien för att den skulle passa periodens krav.

1926 trädde en ny opposition fram på scenen: Zinovjev, Kamenev, Krupskaja, Sokolnikov. Än en gång skrevs historien om, denna gång av Stalin-Bucharinblocket. "Återblicken" var denna gång ägnad att fullborda huvudsyftet att tillintetgöra "trotskismen". Samtidigt skulle den retroaktivt degradera den del av det "gamla gardet" som leddes av Zinovjev och Kamenev, alltmedan den förhärligade en annan del, nämligen den som leddes av Stalin och Bucharin. Under denna period var Bucharin teoretiker. Jaroslavskij debuterade som historiker. Men för stunden var han historiker för center-högerblocket. Bucharin var fortfarande "den bästa teoretikern" sedan Lenin. Rykov ansågs fortfarande vara en gammal och pålitlig

5 **Epigoner**, lärjungar som förvränger sina lärares läror, var en term som Trotskij ofta använde på stalinister som påstod sig vara leninister .

bolsjevik.

När stalinisterna 1929 hade brutit med högern genomgick teorin och historien en tredje ombyggnad. Stalin träder i förgrunden som teoretiker. Jaroslavskij blir specialist på att skriva om och korrigera historien. Teorin är strikt begränsad. Det gäller att bevisa att det inte funnits något sådant som ett "gammalt garde". Men Stalin existerade. Utöver Stalin fanns det bara rena opportunisterna och strejkbrytare som av någon okänd anledning styrde bolsjevikpartiets centralkommitté.

Varje ny variant på historien var inte bara ett tillägg till de tidigare. Den skulle också förstöra de som funnits förut. Som ett resultat av detta är den nuvarande officiella parti-historien och historien om revolutionen en bokrulle på vilken olika författare skrivit vad som fallit dem in – varje ny författare helt utan hänsyn till vad andra har skrivit, eller ibland en och samma författare helt utan hänsyn till vad han skrev igår.

Att dechiffrera de på varandra följande förfalskningarna av partihistorien vore ett lärorikt arbete. Men den uppgift vi ställer oss är mer blygsam. Vi tänker rekonstruera de grundläggande fakta och dokument som ligger bakom försöken att ställa trotskismen i motsättning till leninismen. Låt oss inte glömma att alla varianter och omkastningar av epigonernas ideologi alltid har försökt upprätthålla denna grundläggande motsättning: trotskism **mot** leninism.

* * * * *

Det viktigaste dokumentet i denna bok är mitt så kallade "Brev till **Istpart**" (partihistoriska byrån). Det skrevs 1927 som svar på ett frågeformulär från denna byrå. Det spreds i Sovjetunionen från hand till hand i hundratals kopior, antingen maskinskrivna eller kopierade för hand. Enstaka ofta inexakta kopior sipprade utomlands. De översattes till flera språk. Sedan författaren fördrivits från Sovjet publicerades en fullständigare version av "Brevet" på tyska, franska, engelska, spanska, kinesiska och andra språk, men fram till nu har det inte publicerats på originalspråket, det vill säga ryska.

I denna bok finns också tre tal som författaren hållit inför det sovjetiska kommunistpartiets högsta organ. De behandlar samma fråga, det vill säga förfalskningarna av historien i syfte att rättfärdiga nya politiska tendenser. Dessa tal ges också för första gången ut på ryska. Nödvändiga förklaringar görs i bokens text.

Två kapitel, "Ett bidrag till Stalins politiska biografi" och "Stalin och Röda Armén", har redan publicerats i **Den ryska oppositionens bulletin**. Kapitlet om "Stalin och Röda Armén" är skrivet av N Markin, till vilken jag härmed uttrycker min tacksamhet.

Boken innehåller dessutom två historiskt mycket viktiga dokument: protokollen från bolsjevikernas så kallade "Marskonferens" 1917, och protokollen från ett oerhört viktigt möte med partiets Petrogradkommitté 1 november 1917, där Lenin och andra medlemmar i centralkommittén deltog.

På Marskonferensen deltog bolsjevikdelegater som skulle till den allryska sovjetkongressen. Konferensens protokoll visar på ett ytterst livfullt sätt det politiska tillståndet inom bolsjevikpartiets ledande skikt, i synnerhet hos Stalin och hans anhängare, strax innan Lenin återvände till Ryssland. Protokollen är livfulla men långtifrån smickrande. **Det är just därför**

de än idag undanhålls partiet. Detta dokument återges här för första gången i tryck och skyddas därmed delvis från att förstöras.

Historien om protokollen från Petrogradkommitténs 1 novembermöte finns i bokens text. Även detta dokument har med berätt mod undanhållits partiet. Korrekturtexten är märkt: ”Kassera detta”. Av en lycklig händelse kom korrekturtexten med rättelser och anmärkningar i vår ägo. Ytterligare en värdefull del av oktoberrevolutionens historia räddades på så sätt från att ”kasseras”.

Boken i sin helhet är alltså en samling historiska dokument. Men från det förgångna går det levande band till nutiden. I denna mening är inte boken något för arkiven. Den är snarare ett vapen i den politiska kampen mot epigonerna och för Marx teori och Lenins politik.

V P Vilkova och A P Nenarokov: ”Efterord” till den sovjetiska upplagan av Leo Trotskijs *Stalins förfalskarskola*.

[Översatt från engelska, *Bulletin in defence of Marxism*, nr 80, 1990.]

Inledning.⁶

Publiceringen av Leo Trotskijs *Stalins förfalskarskola* i Sovjetunionen på sommaren 1990 var ett anmärkningsvärt framsteg för ansträngningarna att återfinna den historiska sanningen bakom det berg av lögnerna som stalinismen har byggt upp. I samarbete med ett vetenskapligt råd vid namn ”Den stora socialistiska oktoberrevolutionens historia” och den ansedda Sovjetiska Vetenskapsakademien gav den officiella utgivaren, *Vetenskapsförlaget* i Moskva ut detta viktiga verk i 200.000 exemplar. Boken är en faksimilutgåva, och återger texten som den publicerades av landsförvisade revolutionärer i Berlin 1932. Den innehåller även Trotskijs förord från september 1931.

Stalins förfalskarskola avslöjar den metod som Stalin och hans medbrottslingar i partiledningen utvecklade för att förtala Trotskij och avlägsna alla minnen om hans bidrag under och efter revolutionen. Deras mål var att misskreditera Trotskij så att folk inte skulle lyssna på hans idéer. Därmed gick Stalin och hans olika allierade i själva verket till storms mot den revolutionära marxismen.

För att avslöja förtalskampanjen använde Trotskij historiska dokument som fram till idag har varit hemlighållna i Sovjetunionen. De små lögnerna och förvrängningarna mot Trotskij i början av 20-talet blev de ofantliga lögnerna på 30-talet, omskrivning av historien, förbud mot och hemlighållande av sanningen, och 30-talets fruktansvärda skenrättegångar i Moskva, där framstående bolsjevikledare tvingades erkänna helt bisarra brott som Stalin hade hittat på.

Samtliga ledande bolsjevikerna från Lenins tid föll offer för förfalskningskampanjen. Den fick sin kulmen med mordet på Trotskij i Mexiko 1940. Den härskande byråkratin fruktar Trotskijs teorier så mycket, att de inte har ansett det passande att officiellt rentvå honom från det förtal och de kriminella anklagelser som Stalin och den härskande kasten riktade mot Trotskij och hans son Leon Sedov under Moskvarättegångarna.

Men publiceringen av detta och andra kritiska dokument av och om Trotskij visar att de demokratiska öppningar som Stalins arvtagare har tvingats gå med på inte kan begränsas till ämnen som är trygga för byråkratin.

Det sker ett intellektuellt återuppvaknande över hela Sovjetunionen, inklusive bland de intellektuella som har tillgång till de nyligen öppnade historiska arkiven och protokollen. Vetenskapsmännen kan nu själva studera och ta reda på vad som verkligen hände. Som ett resultat av det erövrar Trotskij respekt och försvarare. Det är denna samhällsdynamik som förklarar att en bok som denna ges ut. Det ökade intresset för Trotskij innebär dessutom att det är lönsamt att ge ut hans verk: boken kostar tio rubel, ett mycket högt pris med sovjetiska mått mätt. Men en text på framsidan anger att delar av behållningen från utgivningen av boken ska användas för att hjälpa offren för Tjernobylnakatastrofen.

⁶ Inledningen är skriven av Marilyn Vogt-Downey, som också har översatt texten från ryska.

Det är intressant att ett ”kollektiv” av forskare från Marxist-leninistiska institutet, knutet till SUKP:s centralkommitté och de centrala partiarkiven, hade i uppgift att kontrollera alla Trotskij's citat mot de officiella protokollen och förbereda noterna. De hittade inte ett enda ställe där de citat som Trotskij använde kunde kritiseras. Kollektivet leddes av en kvinna, V P Vilkova, och tre av kollektivets fem medlemmar var kvinnor.

Detta projekt och Trotskij's verk verkar ha gjort intryck på åtminstone en del av medlemmarna i kommissionen, vilket återspeglas i ”Efterordet”, som Vilkova skrev tillsammans med A P Nenarokov från *Vetenskapsförlagets* redaktion. Denna uppsats är en rättfram, ärlig utvärdering av Stalins kampanj mot Trotskij och vad den har inneburit historiskt för det sovjetiska folket.

Som Trotskij skrev i sin inledning till 1931 års upplaga, ”är inte boken något för arkiven. Den är snarare ett vapen i den politiska kampen mot epigonerna och för Marx teori och Lenins politik”, de epigoner vars arvtagare sitter vid makten idag.

Denna kompletta nytryckning av boken **Stalins förfalskarskola** kommer att göra sovjetiska läsare bekanta med L D Trotskij's verk i den form som det gavs ut av författaren själv. Boken är känd över hela världen. Den liknar till sin karaktär närmast en traditionell akademisk sammanställning av dokument, och det är därför helt logiskt att den ges ut av *Vetenskapsförlaget*. För övrigt används många av de fakta, dokument och värderingar som finns i Trotskij's bok nu allmänt av många sovjetiska vetenskapsmän och förläggare. I allmänhet dock utan att nämna varken källan eller författarens namn.

Denna nytryckning görs utifrån den första ryska upplagan som gavs ut i Berlin 1932, av förlaget *Granit*. Författarens förord är daterat 13 september 1931. Inte långt dessförinnan hade Trotskij givit ut sin självbiografi **Mitt liv**, och han hade fortsatt sitt intensiva arbete med den flera band stora **Ryska revolutionens historia** (finns på www.marxistarkiv.se). Men de stormiga händelserna i Sovjetryssland i slutet av 20- och början av 30-talet tvingade honom att avbryta detta arbete och ägna sin energi åt att publicera dokument rörande historien om oktoberrevolutionen, inbördeskriget och sovjetmaktens första årtionde.

Vid denna tidpunkt var, som Trotskij beskrev det, ”förändringarna, förvrängningarna och de fullständiga förfalskningarna” av den revolutionära historien som hade inletts 1924 i princip färdiga. Processen hade påbörjats med den så kallade litterära diskussionen om **Oktoberrevolutionens lärdomar**. Under dess förlopp antog politbyrån och sekretariatet, på förslag från det ryska kommunistpartiet (bolsjevikernas) centralkommittés generalsekreterare, J V Stalin, ett beslut att samla ihop allt material som rörde partiets historia från medborgare och institutioner, och placera det i centralkommitténs arkiv. De beslutade också att strikt begränsa tillgången till dessa arkiv, i synnerhet vad gällde dokument från revolutionsperioden och inbördeskriget.

Även om det till en början såg ut som en oskyldig åtgärd för att samla allt källmaterial om bolsjevismen och oktoberrevolutionen för historikernas framtida arbete på ett ställe, så gav i själva verket planen att bara ge en begränsad krets av människor möjlighet att analysera och studera detta material obegränsade möjligheter att förfalska historien. Som ett resultat av denna åtgärd började det komma ut arbeten där de historiska händelsernas verkliga innebörd och kronologi förvrängdes. Man ändrade namnen på de aktivt inblandade personerna, och många beskrevs på ett politiskt vinklat sätt. Massorna ingavs hela tiden den felaktiga

uppfattningen om oktoberrevolutionens ”två ledare” [hänvisningen gäller Lenin och Stalin].

Allt detta underlättade spridningen av en vulgär, ovetenskaplig uppfattning om den revolutionära rörelsens utveckling i Ryssland. I grund och botten framställdes bolsjevikpartiet som ett sorts allvetande och allsmäktigt ledarskap som ända från början antogs ha den riktiga lösningen på livets samtliga problem och som hade massornas blinda lydnad. Denna sorts primitiva och grova förenklingar hade ingenting att göra med Lenins syn på partiets, ledarnas och massornas plats och roll under den historiska utvecklingen.

I det schema som Stalin och hans krets förde fram fanns det inget utrymme för politik, det som för Lenin var en vetenskap och en konst. Det fanns inget utrymme för en demokratisk socialism som skapades av massornas egen levande kraft. För att kunna inskränka de levande händelserna till att handla om att partiets på förhand uttänkta planer bara genomfördes, måste man först förfalska de historiska händelserna och förvanska den revolutionärt marxistiska teorin. Därmed förvandlades Lenin till en ikon och leninismen blev helgonförklarad för att passa Stalins uppfattningar, dogmatiska tänkande och direkta lögn. Revolutionens äkta dokument, som kunde ha utgjort bevis om Lenins närmaste krets och för vad Trotskij, L B Kamenev, G E Zinovjev, N I Bucharin, Stalin och andra deltagare verkligen gjorde och ansåg under oktoberrevolutionen – dessa dokument doldes noggrant för partiet och folket och blev därmed oåtkomligt även för historikerna.

Den direkta orsaken till färdigställandet och utgivningen av **Stalins förfalskarskola** var den ljudliga politiska kampanjen i slutet av 1929 i samband med Stalins 50-årsdag. Det grundläggande syftet med denna kampanj var inte bara att förhärliga generalsekreteraren och blåsa upp personkulten av honom, utan också att definitivt slå fast i allmänhetens medvetande att Trotskij och hans anhängare var fiender och att all opposition och skiljaktiga åsikter skulle fördömas politiskt.

Firandet av ”den store Stalin” utmärktes av en rad artiklar, som tolkade partiets och landets historia i linje med denna händelse. Särskilt framträdande bland dessa artiklar var ”Stalins politiska biografi”, ledaren i jubileumsnumret av *Pravda*, och en artikel av K E Vorosjilov, ”Stalin och Röda armén”, som fullständigt raderade ut Trotskijs roll som en av organisatörerna och ledarna för Röda armén. Trotskijs omedelbara svar på denna förhärligande kampanj var hans artikel ”Framåt mot en politisk biografi över Stalin”, och även en artikel av hans son L L Sedov (N Markin), ”Stalin och Röda armén”. Båda artiklarna grundades på sanna historiska dokument, varav flera publicerades för första gången.

Materialet i **Stalins förfalskarskola** handlar främst om åren 1917-27. Trotskij publicerade två av partidokumenterna från 1917: protokollen från den allryska partikonferensen (i mars) och protokollen från bolsjevikernas Petrogradkommittés möte 1 november [14 november enligt nya kalendern]. Detta senare dokument finns än idag inte tillgängligt för oberoende studier av sovjetiska historiker.

Publiceringen av det första dokumentet visade karaktären på och hur djupa motsättningarna var mellan Lenin och Stalin i frågan om vilken inställning man skulle inta till den provisoriska regeringen i mars 1917, och hur perspektiven för den ryska revolutionen såg ut. Det andra dokumentet visar helt klart vilken ståndpunkt Trotskij hade under den ytterst hårda interna politiska kampen i partiet kring frågan om ”en enhetlig socialistisk regering”. Lenin höll med om och stödde Trotskijs ståndpunkt.

De dokument från 1917 som Trotskij publicerade är av speciellt historiskt värde, eftersom

materialet från partiets allryska konferens (i mars) även innehåller protokoll från mötet 4 april. Dessa protokoll har inte tagits upp av sovjetiska forskare, trots att originalen finns i arkiven. Detta dokument gör det möjligt för oss att definitivt säga att partikonferensen – trots dessa forskares bestämda uppfattning – inte slutade 2:a utan 4:e april. Detta faktum är av oerhörd och avsevärd betydelse, eftersom det var just på natten mellan 3 och 4 april som Lenin, som just hade återvänt från landsflykt, lade fram sina berömda ”Aprilteser”.

De fem dokumenten från 1927 kommer också att röna stort intresse från läsarna. När Trotskij förberedde publiceringen av dem, lade han till ett kort förord eller efterord till flera av dem, och han strök onödiga detaljer och upprepningar. Dokumenten präglas av den bittra politiska kamp som fördes mot Trotskij och hans anhängare. Denna kamp kulminerade på hösten 1927 med att han uteslöts ur först centralkommittén och sedan från kommunistpartiet (bolsjevikerna).

För landet utgjorde 1927 tioårsminnet av oktoberrevolutionen. För Trotskij, som hade spelat en inte obetydlig roll för revolutionens seger och försvaret av dess erövringar, blev 1927 ett tragiskt slut på hans politiska bana. De personliga erfarenheterna i samband med detta återspeglas i många av hans verk från 1927. Det bittra nederlaget återspeglas i de skarpa uttrycken, i de hårda personbeskrivningarna och i hans desperata försök att hävda, förklara och försvara åtminstone delar av sin nedtrampade ära och värdighet. Hela tiden hänvisar Trotskij till dokument från Lenin 1921-23 som bekräftar att han och Lenin hade samma syn i många avgörande frågor.

Men som ett resultat av Stalins och hans allierades fördärvliga kamp mot trotskisterna hade allmänheten fått en stel och klichéartad bild av Trotskij som leninismens allra farligaste fiende. Därur härrörde den förbittring, fientlighet och respektlöshet mot Trotskij som rådde under centralkommitténs och den centrala kontrollkommissionens möten. I denna atmosfär var det inte möjligt med normala diskussioner.

De dokument och det material som finns i denna bok är av stort värde för att kunna förstå stalinismens ursprung och de processer som till sist förde in landet i ”kasernsocialismens” återvändsgränd, och de är en viktig historisk källa. ”Sörj inte över de historiska händelserna. Försök istället förstå varför de ägde rum och deras resultat, vilka är långt ifrån över.” Dessa ord från Friedrich Engels, som skrevs för mer än 100 år sedan, är den metodologiska nyckeln till att förstå den historiska utvecklingens logik och dialektik, händelsernas ömsesidiga beroende och framsteg. Under flera årtionden hade den sovjetiska historiska vetenskapen berövats allt liv. Stalinismen med sin förtryckarapparat och slutna tänkande förvandlade den historiska vetenskapen till ett lydigt redskap för det politiska nuet, och säkrade på så sätt en pålitlig ideologisk grund till det system som den gav upphov till.

Det är svåra tider för en historiker, när gamla ideologiska dogmer, klichéer och mönster bryts sönder. Läsaren vill och måste få veta den fullständiga och oförfalskade sanningen om det både tragiska och heroiska förflutna. Bara sanningen, hela sanningen, kan ge det sovjetiska folket ett moraliskt stöd och återskapa tillförsikten att flera generationers liv, såväl som vart och ett av våra liv, inte har varit förgäves, och att det samhälleliga val som det arbetande folket gjorde i oktober 1917 var riktigt och historiskt berättigat.

Bland de viktiga frågor som kräver ett nytt tänkande och en ny begreppsmässig metod är den Stora socialistiska oktoberrevolutionens och inbördeskrigets historia, erfarenheterna och lärdomarna av den Nya ekonomiska politiken, och ursprunget till och orsakerna bakom uppkomsten av Stalins förtryckarapparat. Vi behöver återuppliva och utveckla en ny och

högre vetenskaplig förståelse av Lenins syn på socialismen.

Det kommer också att vara av stort intresse för läsarna att få reda på historien om den inre partikampen på 20-talet, och partiminoritets liv, uppfattningar och politiska öden. De tidigare vanärade namnen Bucharin, A I Rykov och M P Tomskij, som deltog under kampens sista skeden, har återupprättats. Det gör att man vill utföra en mer omsorgsfull studie av kampens inledande skeden. Det är framförallt knutet till namnet Trotskij.

För att kunna återställa den inre partikampens verkliga historia, är det nödvändigt att göra en noggrann analys av alla tillgängliga dokument och en objektiv och förutsättningslös undersökning av de åsikter och förslag som deltagarna i diskussionen hade. Men det är inte alls särskilt länge sedan som ”den besegrade minoritetens ståndpunkt, som den har framställts i de flesta historiska arbeten, har grundat sig på den stalinistiska historieverversionen. Det har inte gjorts ett enda försök att analysera någon av oppositionens plattformar. Det kunde dock inte ha varit annorlunda. Den överväldigande majoriteten av forskarna hade inte bara låtit bli att läsa, utan hade inte ens sett de dokument som de kritiserade.” V Naumov, Jurij Rjabov och Jurij Filippov, *Om SUKP:s historiska utveckling i ljuset av det nya tänkandet – sidor ur SUKP:s historia: fakta, problem, lärdomar*, Moskva 1989, s 53). Därför måste man erkänna de gamla grekernas visdom när de säger: ”Låt oss nu höra den andra sidan.”

Den andra sidan innefattar inte bara de inhemska medborgare som landsförvisades på grund av sin opposition mot partilinjen, utan också utländska forskare som på ett svepande sätt karakteriserades som förfalskare av den sovjetiska historien. Idag måste vi slå fast att många amerikanska, engelska, franska och andra utländska forskares undersökande tänkande när de har studerat den politiska oppositionens historia i Sovjetunionen, har grundat sig på betydligt mer omfattande källor än vi. Och oavsett vilka ståndpunkter de intar förtjänar de att tas på största allvar.

I ljuset av den sammansmältning som sker mellan historieforskningen och forskningsmetodologi inom vetenskapen i internationell skala, så vore det under nuvarande förhållanden också önskvärt om sovjetiska och utländska forskare gjorde gemensamma ansträngningar för att vidareutvecklade några av de viktigaste frågorna i det sovjetiska samhällets historia. Olika metodologiska infallsvinklar får inte bli ett oöverstigligt hinder för att upprätta ett kreativt förbund mellan forskare från olika länder och folk.

Stalins förfalskarskola publicerades i tidskriftsform i *Historiens problem* (nr 7-9 och 12 [1989] och nr 1 [1990]) och delvis i *Kommunist* (nr 10, 1989). I det andra fallet kontrollerades texten mot originalen i arkiven.

Denna nytryckning av Trotskijs bok låter läsaren bekanta sig med hela innehållet. Materialet och dokumenten som finns i den har noggrant kontrollerats mot originalen i de centrala partiarkiven i marxist-leninistiska institutet (hädanefter kallade CPA MLI), som är knutet till Sovjetunionens kommunistiska partis centralkommitté, eller med dess första utgivna versioner. Allt specificeras i bibliografiska och förklarande noter. De anger var och när dokumenten publicerades första och sista gången, påpekar skillnader mellan texterna i de dokument som återopas i boken i jämförelse med originalen, och hänvisar till sovjetiska och utländska källor och aktuella utgivningsdata.

Bokens rikhaltiga dokumentation och den rika tillgången på partimaterial och uttalanden från Lenin som citeras, krävde inte bara noggrann kontroll utan också att man både direkt och indirekt bevisade de fakta och händelser som det hänvisas till. I samband härmed bör man

notera hur samvetsgrant noggrann Trotskij var med allt dokumentärt material, och framförallt det som gällde Lenin, och han använder det utan att ”hårdra” det ur sitt naturliga och logiska sammanhang. Flera av de Lenin-dokument som han citerar har aldrig tidigare publicerats i sovjetisk press. De kommer nu att tas med i framtida upplagor av Lenins *Samlade verk* med tillämpliga förklarande noter.

Under arbetet att jämföra de dokument från Lenin som Trotskij publicerade mot de original som fanns i samlingen av Lenins verk i CPA IML, kunde vi bekräfta att de var äkta. Skillnader i texten som visade sig under kontrollarbetet med flera av Lenin-dokumenterna har hänförs till det faktum att Trotskij hänvisade till original eller kopior som befann sig i hans ägo, eller till den första utgåvan av Lenins verk (en viss redaktör lade vantarna på dessa texter innan de kom ut i den slutgiltiga upplagan av *Samlade verk*).

De dokument som publicerades i *TsK KPSS Izvestija*[*Nyheter från SUKP:s centralkommitté*] 1989-90 angående perioden från september 1922 till mars 1923 (hågkomster från N K Krupskaja, två noter från M I Uljanova, diverse material om Lenins artikel ”Hur vi bör omorganisera arbetar- och bondeinspektionen” etc) ger ytterligare detaljer om den tavla av händelser som ägde rum under dessa år. Det gör det möjligt att se att Trotskij inte var tillräckligt självkritisk när han bedömde en del av sina egna handlingar, och gör att vi kan förstå ensidigheten och partiskheten i hans tolkning av ett antal viktiga frågor. En del av dokumenten i denna bok har inte återfunnits i arkiven. De kommer att tas med i Lenin-samlingen på grundval av Trotskijs publicering av dem (varje exempel har angetts i noterna med separata kommentarer). Vid dessa tillfällen har kommentatorerna sett det nödvändigt att i noterna återropa texter ur dokument som utvecklar eller sprider ytterligare ljus över de fakta och händelser som återopas i boken.

Läsaren måste ha i åtanke att det fanns feltryck och typografiska misstag i texten i Berlin-utgåvan. Nytrycket av texten har givetvis kvar dessa brister.

Det vetenskapliga rådet ”Den stora socialistiska oktoberrevolutionens historia” från den Sovjetiska Vetenskapsakademien och bokens redaktion vill rikta sin hjärtliga tacksamhet till gruppen av vetenskapsmän från SUKP:s centralkommittés marxist-leninistiska institut och de centrala partiarkiven för det oerhörda arbete de har lagt ner för att kontrollera dokumenten mot ursprungskällorna och sammanställa noterna och innehållsförteckningen.

Brev till Partihistoriska byrån (Istpart) (Angående förfalskningen av oktoberupprorets, revolutionens och partiets historia)

Ärade kamrater!

Ni har sänt mig ett mycket utförligt frågeformulär om mitt deltagande i oktoberrevolutionen som ni vill ha svar på. Jag tvivlar på att jag kan tillägga särskilt mycket till det som redan tryckts i olika dokument, tal, artiklar och böcker, inklusive mina egna. Men jag måste först själv tillåta mig en fråga: vad är det för mening att fråga mig om mitt deltagande i oktoberrevolutionen när hela den officiella apparaten, er byrå och alla andra, håller på att dölja, förstöra eller åtminstone förvränga varje spår av detta deltagande?

Hundratals kamrater har gång på gång frågat mig varför jag fortsätter att tiga inför de fruktansvärda förfalskningar av oktoberrevolutionens och partiets historia som riktats mot mig. Jag tänker förvisso inte behandla detta tema uttömmande här. Det skulle fylla åtskilliga böcker. Men som svar på era frågor skall jag peka på några dussin exempel på dessa medvetna och ondskefulla förvrängningar av historien, förvrängningar som nu organiseras i jättelik omfattning, får stöd från alla möjliga institutioner och till och med förs in i läroböckerna.

Kriget och min ankomst till Petrograd (maj 1917)

Jag kom till Petrograd från ett kanadensiskt fängelse i början av maj 1917, två dagar efter att mensjevikerna och socialistrevolutionärerna anslutit sig till koalitionsregeringen.

Istpart och många andra publikationer försöker använda detta sena datum för att beteckna mitt arbete under kriget som närmast socialpatriotism. Men de ”glömmer” då att den artikelsamling som jag skrivit under kriget (**Krig och revolution**) gavs ut i många upplagor medan Lenin levde. Den studerades i de statliga partiskolorna och gavs ut i översättning av den Kommunistiska internationalen.

Ni försöker föra den yngre generationen bakom ljuset beträffande min linje under kriget – lura dem som inte vet att jag på grund av min revolutionära, internationalistiska kamp så tidigt som i slutet av 1914 förföljdes av häktningsorder i Tyskland. Orsaken var min tyska bok ”Kriget och Internationalen”. Jag utvisades ur Frankrike där jag hade samarbetat med de blivande grundarna av kommunistpartiet. Jag arresterades i Spanien där jag hade knutit kontakter med de blivande kommunisterna. Jag deporterades till USA, varefter jag i New York återupptog det revolutionärt internationalistiska arbetet. Tillsammans med en grupp bolsjeviker ledde jag tidningen **Novij Mir** där jag gjorde en leninistisk bedömning av Februarirevolutionens första skeden. När jag försökte återvända från USA till Ryssland plockade de brittiska myndigheterna av mig från ångaren, och jag tvingades tillbringa en månad i koncentrationsläger tillsammans med sex eller sjuhundra tyska matrosar, som jag så småningom omvände till Liebknechts och Lenins uppfattningar. (Många av dem deltog sedermera i inbördeskriget i Tyskland, och än idag får jag brev från dem.)

16 april 1917 skrev Lenins **Pravda** följande angående en engelsk rapport om orsaken till

att jag hade häktats i Kanada:

Är det möjligt att ens en minut tro på den till det engelska sändebudet anlända depeschen, enligt vilken Trotskij, tidigare ordförande i arbetardeputerades Sovjet i Petrograd 1905 – en revolutionär som sedan årtionden är i revolutionens tjänst – att denne man haft några som helst förbindelser med en av den 'tyska regeringen' med pengar understödd plan? Detta är klart och tydligt ett oerhört fräckt förtal av en revolutionär! (**Pravda**, nr 34, 16 april 1917)

Hur friskt klingar inte dessa ord under denna epok av föraktfullt tal mot oppositionen, ett förtal som i grund och botten inte skiljer sig från det förtal som riktades mot bolsjevikerna 1917!

På sidan 482 i band 14 av Lenins **Samlade verk** [ryska utgåvan – ö a], publicerade 1921, kan vi i en not läsa:

Ända från början av det imperialistiska kriget intog han [Trotskij] en internationalistisk ståndpunkt.

Liknande och ännu mer kategoriska uttalanden kan anföras i hur stor mängd som helst. I både den ryska och utländska partipressen har det hundratals gånger påpekats (i recensioner av min bok *Kriget och Internationalen*) att mitt arbete under kriget i sin helhet visar att mina meningsskiljaktigheter med Lenin var av underordnad karaktär, och att min grundläggande linje var revolutionär och hela tiden förde mig närmare bolsjevismen – inte bara i ord utan även i handling.

I efterhand försöker ni nu samla ihop enstaka skarpt polemiska yttranden som Lenin fällt om mig, bland dem några som fällts redan under kriget. Lenin kunde aldrig tåla oklarheter eller halvkvädna visor. Han slog med rätta till två eller tre gånger när han tyckte att en politisk tanke var ofullständig eller tvetydig. Men en polemisk anmärkning i ett visst ögonblick är en sak, och att bedöma en persons hela politiska verksamhet en annan.

1918 publicerade en viss F⁷ i USA en samling uppsatser av Lenin och mig från tiden under kriget, bland annat mina uppsatser om den då omdebatterade frågan om Europas förenta stater. Hur ställde sig Lenin till detta? Han skrev:

... den amerikanske kamraten F gjorde alldeles rätt då han utgav en diger bok med uppsatser av Trotskij och mig, och på detta sätt gav en översikt av den ryska revolutionens historia. (Lenin, **Samlade verk**, ryska upplagan, band 17, s 96)
(I **Collected Works**, band 30, s 487 finns följande översättning, med något annorlunda innebörd: "... vår amerikanske kamrat F [står R i CW – öa], som givit ut en diger bok med ett antal artiklar av Trotskij och mig, och på så sätt givit en sammanfattning av den ryska revolutionens historia, hade helt rätt när han sade att den franska revolutionen var segerrik i världsskala..." Vilken översättning som är den korrekta har vi inte kunnat kontrollera mot den ryska upplagan – ö a).

Jag kommer inte att beröra de uppfattningar som mina nuvarande åklagare hade under kriget och februarirevolutionens inledning, även om man då skulle kunna berätta många intressanta saker om Skvortsov, Stepanov, Jaroslavskij, Vorosjilov, Ordzjonikidze och många,

7 Den "amerikanske kamraten F" som man här talar om är Louis C Fraina. Artikelsamlingen hade titeln **Den proletära revolutionen i Ryssland**, av N Lenin och Leo Trotskij. Redigerad med inledning, noter och kompletterande artiklar av Louis C Fraina.

många andra.⁸ Jag skall begränsa mig till några ord om kamrat Melnitjanskij, som har försökt förtala mig i pressen angående min linje i maj-juni 1917.

I Amerika kände alla Melnitjanskij som mensjevik. Han deltog överhuvudtaget inte i bolsjevikerens och de revolutionära internationalisternas kamp mot socialpatriotismen och centrismen. Han undvek alla sådana frågor. Samma sak gjorde han i lägret i Kanada där han (och många andra) tillfälligt hamnade tillsammans med mig och Tjudnovskij. När vi gjorde upp våra framtidsplaner, vidtog jag och Tjudnovskij försiktighetsåtgärden att inte vidarebefordra planerna till Melnitjanskij. Men eftersom vi var tvungna att leva sida vid sida i kasernen beslutade vi oss för att ställa en direkt fråga till honom. Vem tänkte han arbeta med när han återvände till Ryssland, mensjevikerna eller bolsjevikerne? Till hans fördel måste man säga att han svarade: ”Med bolsjevikerne”. Först därefter började jag och Tjudnovskij tala med honom som med en meningsfrände.

Läs vad Melnitjanskij skrev 1924 och 1927. Var och en som kände honom i USA kan bara skratta åt det. Men varför gå till USA? Det räcker att lyssna till Melnitjanskij tal idag för att känna igen en opportunistisk byråkrat som står närmare Purcell än leninismen.

När vår grupp anlände till Petrograd välkomnades vi vid järnvägsstationen i centralkommitténs namn av kamrat Fedorov, som vid den tiden satt i bolsjevikpartiets centralkommitté. I sitt välkomsttal frågade han om revolutionens nästa stadier, Proletariatets diktatur och den socialistiska utvecklingen. Mitt svar stod helt i överensstämmelse med Lenins aprilteser, som för mig osvikligt härrörde ur teorin om den permanenta revolutionen.⁹ Kamrat Fedorov berättade senare för mig att han hade utarbetat huvudpunkterna i sitt tal tillsammans med Lenin – eller rättare sagt efter Lenins anvisningar. Det är uppenbart att Lenin ansåg att denna fråga var avgörande för om vi skulle kunna samarbeta.

Jag anslöt mig inte till bolsjevikerens organisation omedelbart efter min ankomst från Kanada. Varför? Kanske på grund av att det fanns meningsskiljaktigheter? Nu i efterhand försöker ni koka ihop sådana. Men den som genomlevde 1917 som medlem i bolsjevikerens ledande grupp vet att det från första dagen inte fanns ens skuggan av meningsskiljaktigheter mellan Lenin och mig. När jag anlände till Petrograd – eller rättare sagt vid gränsstationen – fick jag höra från kamraterna som skickats för att möta mig att det i Petrograd fanns en organisation av revolutionära internationalister (de så kallade **Mezrajontsij**)¹⁰ som övervägde

8 Majoriteten av de påstådda ”gammelbolsjeviker” som satt till doms över Trotskij spelade en beklämmande roll under kriget och i synnerhet när revolutionen i februari (mars) 1917 bröt ut. När exempelvis den bolsjevikiska partigruppen i Duman (parlamentet) och dess ledare Kamenev ställdes inför rätta vid krigsutbrottet anklagade för förräderi, förkastade de Lenins teser om kriget och uppmaningarna att omvandla det imperialistiska kriget till ett inbördeskrig, som lades fram som bevis mot dem. Efter februarirevolutionen och innan Lenin anlände till Ryssland intog de flesta av bolsjevikedarna en radikalt demokratisk ståndpunkt, men absolut inte en proletärt revolutionär. Många, bland dem Stalin, lutade starkt åt att försvara fosterlandet (under mensjevikedaren Kerenskij) och politiskt stöda regeringen. Intressanta detaljer om detta återfinns i Leo Trotskij's [Den ryska revolutionens historia](#) band 1, kap 15 och 16.

9 Lenins utarbetade sina teser omedelbart efter ankomsten till Ryssland i april 1917. Deras syfte var att få bolsjevikpartiet att leda arbetarna och bönderna till maktövertagandet oberoende av borgarklassen. För sambanden mellan Lenins teser och Trotskij's teori om den permanenta revolutionen se Trotskij's [Den permanenta revolutionen](#) och [Den ryska revolutionens historia](#), band 3, appendix 3.

10 I en not (s 573) till band 20 av den ryska utgåvan av Lenins **Samlade verk**, som publicerades 1928, beskrivs **Mezrajontsij** så här: ”De förenade socialdemokraternas Interdistriktsorganisation', kort kallade 'Mezrajontsij' – organisationen uppstod i Petrograd under kriget och existerade fram till bolsjevikerens sjätte kongress i juli 1917, då den gick samman med bolsjevikpartiet. Officiellt hade organisationen en utomfraktionell prägel; före februarirevolutionen organiserade den omkring 200 arbetare; den spred flygblad och gav också ut två nummer av en illegal tidning, *Vperjod* (Framåt). I krigsfrågan intog 'Mezrajontsij' en

frågan om samgående med bolsjevikerna, men som ville vänta med sitt beslut tills jag anlände. I ledningen för **Mezrajontsij**, som omfattade omkring 4000 arbetare i Petrograd, fanns personer som Uritskij, A A Joffe, Lunatjarskij, Jurenev, Karachan, Vladimirov, Manuilskij, Posern, Litkens med flera.

Så här karakteriserade Lenin **Mezrajontsij**-organisationen i en not på sidan 488 i band 18 av sina **Samlade verk** (på ryska – öa):

I krigsfrågan intog **Mezrajontsij** en internationalistisk ståndpunkt, och i sin taktik stod de nära bolsjevikerna.

Ända från de första dagarna efter min ankomst sade jag först till kamrat Kamenev och sedan i närvaro av Lenin, Zinovjev och Kamenev till chefredaktören på **Pravda**, att det inte fanns några meningsskiljaktigheter och att jag därför var beredd att omedelbart ansluta mig till den bolsjevikiska organisationen, men att vi måste besluta i frågan om hur man på snabbast möjliga sätt skulle dra med **Mezrajontsij**-organisationen i partiet. Jag minns att några av de närvarande frågade hur jag tyckte att samgåendet skulle gå till (vilka av **Mezrajontsij**s medlemmar som skulle ingå i **Pravdas** redaktion, vilka som skulle sitta i centralkommittén, etc). Jag svarade att eftersom det inte fanns några meningsskiljaktigheter hade denna fråga ingen som helst politisk betydelse för mig.

Bland **Mezrajontsij**s medlemmar fanns element som försökte hindra samgåendet genom att föra fram än det ena och än det andra villkoret, etc (Jurenev och delvis Manuilskij). Som alltid under sådana omständigheter hade det samlats en hel del gammalt groll, misstroende och dylikt mellan partikommittén i Petrograd och **Mezrajontsij**-organisationen. Det var detta och endast detta som gjorde att samgåendet dröjde till juli.

Raskolnikovs olika åsikter

Kamrat Raskolnikov har på senare tid använt åtskilligt med papper i sina försök att ställa min linje 1917 i motsättning till Lenins. Det är onödigt att ge exempel på detta, i synnerhet som det han skrivit inte på minsta sätt skiljer sig från alla andra liknande förfalskningar.

Det kanske kan vara mer fruktbart att citera några ord som samme Raskolnikov tidigare yttrat om samma period:

Ekona från de tidigare meningsskiljaktigheterna under förkrigsperioden hade fullständigt försvunnit. Det fanns inte längre någon skillnad mellan Lenins och Trotskij's taktiska linjer. Den förening som gjort sig märkbar redan under kriget hade blivit fullständig och slutgiltig från det ögonblick Lev Davidovitj (Trotskij) återvände till Ryssland. Redan vid hans första tal kände alla vi gamla leninister att han var vår. ("I Kerenskijs fängelse", **Proletarskaja Revolutsija** nr 10, s 150)

Detta skrev han inte för att bevisa något eller vederlägga något, utan helt enkelt för att säga som det var. Senare visade Raskolnikov att han också kan säga hur det inte var. När han publicerade sina artiklar på nytt i **Istparts** publikationer hade han omsorgsfullt avlägsnat allt som verkligen hade hänt och ersatt det med sådant som inte hade hänt.

Det kanske inte lönar sig att dröja vid kamrat Raskolnikov, men exemplet är ganska

internationalistisk hållning, och i sin taktik stod de nära bolsjevikerna. På sommaren 1917 tillhörde Trotskij, Lunatjarskij, Volodarskij, Uritskij och andra 'Mezrajontsij'-organisationen. Den 'Mezrajontsij'-konferens där frågan om enande behandlades ägde rum 23 (10) maj 1917. På denna konferens företrädde bolsjevikernas centralkommitté av Lenin, Zinovjev och Kamenev. Konferensen avvisade den resolution Lenin föreslog och antog Trotskij's resolution."

belysande. I en recension av band 3 av mina **Samlade verk**, som återfanns i **Krasnaja Nov** nr 7-8 1924 sid 395-401, frågar Raskolnikov:

”Och vilken ståndpunkt intog kamrat Trotskij år 1917?” Han svarar själv: ”Kamrat Trotskij betraktade sig fortfarande som medlem av samma parti som mensjevikerna, som Tsereteli och Skobelev.” Och vidare: ”Kamrat Trotskij hade ännu inte kommit till klarhet i sin inställning till bolsjevismen och mensjevismen. Vid denna tidpunkt intog kamrat Trotskij fortfarande en vacklande, obeslutsam och tvehågsen hållning.”

Man frågar sig hur dessa verkligt oförskämda påståenden stämmer med de tidigare citerade orden från samme Raskolnikov: ”Ekona från de tidigare meningsskiljaktigheterna under förkrigsperioden hade fullständigt försvunnit.” Om Trotskij inte hade bestämt sin inställning till bolsjevismen och mensjevismen, hur kan det då komma sig att ”alla vi gamla leninister [kände] att han var vår”?

Men det är inte allt. I artikeln ”Julidagar” i **Proletarskaja Revolutsija** nr 5 1923 sid 71 skrev samme Raskolnikov:

Formellt var Lev Davidovitj vid den tiden inte medlem i vårt parti, men i själva verket arbetade han oavbrutet med oss från den dag han anlände från USA. Omedelbart efter hans första tal i sovjeten betraktade åtminstone vi honom som en av våra partiledare.

Det verkar kristallklart. Det verkar omöjligt att misstolka. Men var bara lugn. För den planmässigt arbetande och på myndigheternas och cirkulärbrevens anvisningar sig stödjande förfalskaren är allting möjligt.

Raskolnikovs uppträdande är inte bara kännetecknande för honom personligen utan för hela det nuvarande systemet inom ledningen och skolningen. För att det skall stråla i sin fulla glans måste jag citera ett längre stycke ur hans artikel ”I Kerenskijs fängelse”. Det lyder så här:

Trotskijs hållning gentemot Vladimir Iljitj (Lenin) präglades av den största respekt. Han aktade Lenin högre än alla samtida som han mött i Ryssland och utomlands. I Trotskijs ton när han talade om Lenin märkte man en lärjunges vördnad. Vid denna tidpunkt hade Lenin arbetat trettio år för proletariatet, Trotskij tjugo.

Sedan kommer de rader som citerats ovan:

Ekona från de tidigare meningsskiljaktigheterna under förkrigsperioden hade fullständigt försvunnit.... kände alla vi gamla leninister att han var vår.

Detta vittnesbörd från Raskolnikov om förhållandet mellan Lenin och mig avskräcker honom naturligtvis inte från att citera ur ”Trotskijs brev till Tjcheidze”,¹¹ som plockades fram från emigrantkåbblets skräphög för att skola partiets yngre medlemmar.

Man bör tillägga att Raskolnikov ofta träffade mig under sitt arbete på sommaren 1917. Han körde mig ofta till Kronstadt, vände sig ofta till mig för att få råd, höll långa samtal med mig i fängelset, och så vidare. I denna mening har hans personliga minnen därför ett oskattbart bevisvärde, medan hans senare ”rättelser” bara är en förfalskares arbete som utförs på

11 Syftar på ett brev som Trotskij skrev 1 april 1913 till N S Tjcheidze, ordföranden för mensjevikernas partigrupp i Duman. I brevet går Trotskij till skarpt angrepp mot vad han ansåg vara Lenins splittrande verksamhet i dennes nystartade bolsjevikiska tidning, vilken hade samma namn, *Pravda* (Sanningen), som den folkligt revolutionära tidning som Trotskij kort dessförinnan hade grundat i Wien. I samma brev varnar Trotskij Tjcheidze för de likvidatoriska tendenserna i mensjevikernas parlamentariska tidskrift *Lutj* (Strålen). Liksom i många, om inte de flesta, politiska dokument och till och med privata brev från denna period av intensiv fraktionskamp, var det språk Trotskij använde i sitt brev till Tjcheidze ytterligt skarpt.

befallning.

Innan vi lämnar Raskolnikov skall vi se hur han i sina minnen beskrev hur undersökningsdomaren läste upp Jermolenkos vittnesmål om det tyska guldet, etc:¹²

När hans vittnesmål lästes upp gjorde vi av och till ironiska kommentarer, men när undersökningsdomarens lidelsefria röst kom fram till det namn som är oss så kärt, kamrat Lenins namn, kunde inte Trotskij behärska sig. Han slog näven i bordet, reste sig i sin fulla längd, och tillkännagav med indignation att han vägrade lyssna på detta avskyvärda och lögnaktiga vittnesmål. Vi kunde inte hålla tillbaka vår vrede inför dessa ohöjda förfalskningar, och stödde till siste man varmt kamrat Trotskij.

Det är helt förståeligt att känna vrede inför ”ohöjda förfalskningar”. Men jag lämnar Raskolnikovs egna obetydliga (inte alltför väl dolda) förfalskningar, och ber att få fråga: Vad anser dagens Raskolnikov, som har tagit examen i Stalins skola, om de senaste skapelserna å la Jermolenko angående Wrangelofficeren¹³ och vänsteroppositionens kontrarevolutionära sammansvärjning?

Från maj till oktober 1917

Många av de dokument som bolsjevikerna gav ut i maj, juni och juli 1917 skrevs av mig eller i samarbete med mig. Hit hör till exempel ”Bolsjevikfraktionens deklARATION vid sovjetkongressen angående den föreslagna offensiven vid fronten” (första sovjetkongressen), brevet från bolsjevikpartiets centralkommitté till sovjeternas exekutivkommitté under junidemonstrationerna, med flera. Jag har av en händelse råkat på ett flertal bolsjevikiska resolutioner från denna period som jag skrivit ensam eller i samarbete med andra. Alla kamrater känner till att jag i alla mina tal identifierade mig med bolsjevikerna.

En av den nya stilens ”marxistiska historiker” försökte nyligen hitta motsättningar mellan Lenin och mig angående julidagarna. På sitt sätt försöker de bidra till den allmänna förtalskampanjen, och hoppas bli hundrafalt lönade. För att ens kunna tillbakavisa sådana förfalskningar måste man övervinna en känsla av äckel. Jag skall inte citera några personliga minnen, utan nöjer mig med att citera ur dokument. I min deklARATION till den dåvarande

12 Under ”julidagarna” 1917 utnyttjades korpral Jermolenko för att anklaga Lenin och Trotskij för att vara agenter för den tyska kejsarens generalstab. Jermolenko vittnade om att den tyska generalstaben hade givit honom en summa pengar till sina agenter, de ukrainska separatisterna och Lenin, så att denne skulle kunna fortsätta agitationen för Ukrainas frigörelse från Ryssland. Bland de uppgifter som ”Lenin och hans anhängare” hade som ”agenter för generalstaben” fanns, enligt Jermolenko, spionage, att spränga broar etc. Denna komplott hade iscensatts av Kerenskij och de tsaristiska åklagare och militärer som även efter februarirevolutionen fortsatte att agera under den provisoriska regeringen, och hade till syfte att misskreditera bolsjevikledarna som brottslingar och betalda utländska spioner. Hela affären avslöjades snabbt av bolsjevikerna, men under lång tid fortsatte vissa kretsar att sprida historien om Lenin och Trotskij som ”tyska agenter”. Det är intressant att se likheterna mellan Kerenskij's komplott mot bolsjevikerna 1917 och Stalins komplott mot Trotskij och andra svarande i Zinovjev-Kamenev-Radek-Pjatakov-rättegångarna 1936-37.

13 ”Wrangelofficeren” var en GPU-agent (GPU var föregångare till KGB) som skickats in i vänsteroppositionen i slutet av 1927. I september samma år tillkännagav GPU att en räd mot ett antal partimedlemmars hem hade avslöjat en hemlig tryckpress och dessutom en konspiration mellan den trotskistiska oppositionen och ett antal militärer, inbegripet en före detta officer i baron Peter Wrangels armé, i syfte att störta Sovjetregeringen. Trots att det bara några dagar efter GPU:s räd officiellt slogs fast att den ”hemliga tryckpressen” bestod av en stencilapparat och en skrivmaskin som oppositionen använt för att kopiera dokument på, och att ”Wrangelofficeren” - vars namn aldrig offentliggjordes - var ditskickad från GPU som provokatör, fick denna avskyvärda historia omfattande spridning. För fullständiga detaljer om denna komplott, se **The New International**, vol 1, nr 4, november 1934, s 120 ff.

provisoriska regeringen skrev jag:

1. Jag delar Lenins, Zinovjevs och Kamenevs principiella åsikter och har företrätt dem i min tidning **Vperjod** och överhuvudtaget i alla mina offentliga tal...
3. Att jag inte deltar i **Pravdas** redaktion och inte tillhör den bolsjevikiska organisationen förklaras inte av politiska meningsskiljaktigheter, utan beror på förhållanden i vårt partis historia som nu förlorat all betydelse.” (Trotskij, **Samlade verk**, ryska upplagan, band III, del 1, s 165 f)

I samband med julidagarna kallade det socialistrevolutionära-mensjevikiska presidiet till ett plenarmöte för den centrala exekutivkommittén. I denna besvärliga situation inbjöd den bolsjevikiska fraktionen mig för att vid detta möte rapportera om den nya situationen och partiets problem. Detta skedde *innan* mitt formella inträde i partiet och trots det faktum att till exempel Stalin befann sig i Petrograd. Vid denna tidpunkt existerade ännu inte den nya stilens ”marxistiska historiker”, och de församlade bolsjevikerna antog enhälligt de grundläggande tankegångarna i min rapport om julidagarna och partiets uppgifter. Det finns skriftliga vittnesmål om detta, i synnerhet i N I Muralovs memoarer.

Det är välbekant att Lenin inte precis led av något godmodigt förtroende till människor när det gällde ideologiska linjer eller politiskt agerande i svåra situationer. Sådan godmodighet var honom särskilt fjärran när det gällde revolutionärer som tidigare hade stått utanför det bolsjevikiska partiet. Det var just julidagarna som bröt ner de sista resterna av de gamla skiljelinjerna. I sitt brev till centralkommittén om listan med bolsjevikiska kandidater till den konstituerande församlingen skrev Vladimir Iljitj:

Vi kan inte tillåta oss ett så över måttan stort antal kandidater med ringa erfarenhet, sådana som i likhet med U. Larin först nyligen anslutit sig till partiet.... Vi måste ånyo överväga och förbättra listan...

Det är ju alldeles självklart att... ingen motsätter sig en sådan nominering som till exempel L.D. Trotskij, ty för det första intog Trotskij omedelbart vid sin ankomst en internationalistisk hållning, för det andra kämpade han bland '**Mezrajontsij**' för ett samgående med bolsjevikerna, och slutligen visade han sig under de svåra julidagarna vara både vuxen uppgiften och en hängiven försvarare av det revolutionära proletariats parti. Uppenbarligen kan inte det sägas om majoriteten av de nya partimedlemmar som finns på listan. (**Bolsjevikernas första lagliga centralkommitté 1917**, Leningrad **Istpart**, s 305 f. I **Collected Works**, band 41, s 447)

Frågan om vår inställning till förparlamentet¹⁴ diskuterades i Lenins frånvaro. Jag

14 Frågan om ”förparlamentet” var en viktig etapp på bolsjevikernas väg mot maktövertagandet. ”Förparlamentet” eller republikens råd skapades av den demokratiska konferens som samlades under kampen mot Kornilovs kuppöversök i juli 1917. De borgerliga och socialdemokratiska delegaterna såg inte ”förparlamentet” som en föregångare till den konstituerande församlingen, vars sammankallande hela tiden sköts upp, utan först och främst som ett sätt att dra uppmärksamheten från sovjeterna som maktinstrument. Bolsjevikpartiets höger – Zinovjev, Kamenev, Nogin och andra – var lika mycket för att bolsjevikerna skulle delta i ”förparlamentet” som de tidigare hade varit för att man skulle delta på den demokratiska konferensen (som Lenin hade krävt att man skulle lämna i protest). Högern argumenterade att bolsjevikerna skulle vara ”förparlamentets” radikala del, precis som revolutionärer deltar i alla normala parlamentariska organ. Vänstern, som leddes av Lenin och Trotskij (den förre fortfarande underjordiskt, den andre öppet aktiv), krävde bojkott av ”förparlamentet” som en sista demonstration av att bolsjevikerna bröt med alla former av borgerligt styre och istället siktade på att sovjeterna skulle ta över makten. Vid det möte som bolsjevikernas fraktion höll vid den demokratiska konferensen röstades Trotskijs förslag om bojkott först ner. Lenin stödde

företrädde de bolsjeviker som ville bojkotta förparlamentet. Majoriteten av de bolsjeviker som deltog på den demokratiska konferensen röstade som bekant mot bojkott. Lenin stödde bestämt minoriteten. Han skrev angående detta:

Förparlamentet måste bojkottas. Man måste gå ut till arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjet, gå ut till fackföreningarna, gå ut till massorna överhuvudtaget. De måste kallas till kamp. Man måste ge dem den riktiga och klara parollen: att driva bort Kerenskijs bonapartistiska band och hans förfalskade förparlament, denna Tsereteli-Bulyginduma. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna har inte ens efter Kornilov-händelserna antagit vår kompromiss, att på fredlig väg överlämna makten till sovjeterna (där vi då ännu inte hade majoriteten), de har ånyo glidit ner i träsket av smutsiga och nedriga geschäft med kadeterna. Ned med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna. Skoningslös kamp mot dem. De måste skoningslöst drivas ut ur alla revolutionära organisationer. Inga underhandlingar, ingen gemenskap med dessa vänner till Kisjkin, dessa vänner till de kornilovska godsägarna och kapitalisterna!

Lördagen 23 september 1917.

Trotskij gick in för bojkotten. Bravo, kamrat Trotskij!

Bojkotten led nederlag i bolsjevikfraktionen, som deltog i demokratiska konferensen.

Leve bojkotten! (Lenin, **Valda verk i 3 band**, band 2, s 324)

Oktoberrevolutionen

Man kan i noterna på sidan 482 i band 14 av Lenins **Samlade verk** läsa om mitt deltagande i oktoberrevolutionen:

Sedan Petrogradsovjetens majoritet hamnat i bolsjevikernas händer valdes [Trotskij] till ordförande, och i denna ställning organiserade och ledde han upproret 25 oktober.

Hur mycket som är rätt och fel i detta må **Istpart** döma – om inte den nuvarande så någon framtida. Hursomhelst har kamrat Stalin nyligen kategoriskt förnekat sanningshalten i detta påstående. Han skriver:

Jag måste säga att kamrat Trotskij inte spelade någon särskild roll under oktoberupproret och inte heller kunde göra det; att han som ordförande för Petrogradsovjeten endast utförde befallningarna från vederbörande partiauktoritet, som styrde alla hans steg.

Och vidare:

Kamrat Trotskij spelade ingen särskild roll i partiet eller oktoberupproret, och han kunde heller inte göra det eftersom han under oktoberperioden ännu var jämförelsevis ny i partiet. (J Stalin, **Trotskism eller leninism**, s 68 f)

När Stalin skrev detta glömde han dock vad han själv sagt 6 november 1918 – det vill säga på revolutionens första årsdag när fakta och händelser ännu var i färskt minne hos alla. Redan då hade Stalin inlett det arbete mot mig som han nu utvecklat i stor skala. Men han var tvungen att vara betydligt mer försiktig och hemlig än nu. Så här skrev han i **Pravda** (nr 241) under titeln ”De mest framträdande partiledarnas roll”:

hjärtligt och energiskt Trotskijs ståndpunkt, och med gemensamma ansträngningar och tack vare lärarika händelser som bolsjevikernas ökande inflytande i sovjeterna över hela landet, lyckades de få mötet att ändra sig och en majoritet röstade för bojkott. 23 oktober lämnade bolsjevikerna ”förparlamentet” sedan Trotskij i deras namn hade läst upp en deklaration. Sex dagar senare bildades Petrogradsovjetens militära revolutionskommitté som ledde upproret 7 november 1917.

Allt praktiskt arbete med att organisera upproret utfördes under omedelbar ledning av Petrogradsovjetens ordförande, kamrat Trotskij. Man kan med visshet slå fast att partiet huvudsakligen och framförallt har kamrat Trotskij att tacka för garnisonens snabba övergång till sovjetens sida och det djärva utförandet av den militärrevolutionära kommitténs arbete.

Dessa ord var inte alls avsedda som överdrivet beröm – tvärtom var Stalins avsikt en helt annan: han ville med sin artikel ”varna” för att överdriva Trotskijs roll (detta är den egentliga orsaken till att artikeln skrevs) – men de låter idag som en helt otrolig lovsång. På den tiden kunde man dock inte uttrycka sig på något annat sätt. Det har en gång sagts att en sanningsälskande man har fördelen att aldrig kunna motsäga sig själv även om han har dåligt minne, medan en illojal, samvetslös och oärlig man alltid måste komma ihåg vad han sagt tidigare för att inte behöva skämmas över sig själv.

(Jag lägger till denna anmärkning 2 november 1927.) Som jag sagt ovan har Stalin och Jaroslavskij under de senaste månaderna lagt ner avsevärd möda på att försöka bevisa att det var det militärrevolutionära utskottet som centralkommittén tillsatte, och som bestod av Sverdlov, Stalin, Bubnov, Uritskij och Dzerzjinskij, som ledde hela revolutionens förlopp. Stalin har på alla sätt betonat det faktum att Trotskij inte satt med i detta utskott. Men på grund av rent slarv från Stalins historikers sida publicerade **Pravda** den 2 november 1927 – det vill säga efter att detta brev skrevs – ett riktigt utdrag ur centralkommitténs protokoll från 16 (29) oktober 1917:

Centralkommittén bildade ett militärt revolutionärt centrum med följande medlemmar: Sverdlov, Stalin, Bubnov, Uritskij och Dzerzjinskij. *Detta centrum skall utgöra en beståndsdel i den revolutionära sovjetkommittén.*

Den revolutionära sovjetkommittén är inget annat än den militära revolutionskommitté som Petrogradsovjeten bildat. Det fanns inget annat organ som ledde upproret. Således skulle dessa fem av centralkommittén utsedda kamrater ingå som förstärkning i den militära revolutionskommitté där Trotskij var ordförande. Det förefaller onödigt att Trotskij än en gång skulle väljas in i staben för den organisation där han redan var ordförande! Hur svårt det är att korrigera historien när den redan skett!

Oktoberrevolutionens historia

I Brest (1918) skrev jag en kort redogörelse för oktoberrevolutionen. Denna bok kom ut i ett stort antal upplagor på olika språk. Ingen talade om för mig att det finns en stor lucka i min bok – nämligen att den inte framhåller upprorets huvudledare, det ”militära revolutionära centrum” där Stalin och Bubnov var medlemmar. Om jag var så dåligt informerad om oktoberupprorets historia varför upplyste ingen mig om det? Varför studerades min bok ostraffat i alla partiskolor under revolutionens första år?

Men det är inte allt. 1922 verkar till och med partiets organisationsbyrå anse att jag nog hade ett ganska bra förståelse för oktoberrevolutionens historia. Här är ett litet men talande erkännande:

Nr 14302
Moskva 24 maj 1922.
Till kamrat Trotskij:
Utdrag ur protokoll från sammanträdet med centralkommitténs organisationsbyrå 22 maj 1922, nr 21.

Uppdrogs åt kamrat Jakovlev att från och med 1 oktober under kamrat Trotskij's redaktionella ledning sammanställa en lärobok om oktoberrevolutionens historia.
 Sekreteraren för andra
 propagandadepartementet
 (signatur)

Det var i maj 1922. Både min bok om oktoberrevolutionen och min bok om 1905 års revolution, som vid denna tidpunkt hade kommit ut i flera upplagor, måste ha varit välkända för organisationsbyrån – som redan då stod under Stalins ledning. Trots detta ansåg organisationsbyrån att jag skulle tilldelas uppgiften att redigera en lärobok om oktoberrevolutionens historia. Hur kan det komma sig? Tydligt öppnade Stalins och stalinisternas ögon för "trotskismen" först sedan Lenins ögon slutits för evigt.

Försvunna dokument

Stalin försöker nu med hjälp av Jaroslavskij skapa en ny historia om hur oktoberupproret organiserades. Han grundar sig då på det faktum att partiet hade bildat ett "verkställande utskott för den organisatoriska ledningen av upproret", där Trotskij inte var medlem. Inte heller Lenin satt med i denna kommitté. Enbart detta faktum visar att utskottet bara hade en underordnad organisatorisk betydelse. Det spelade ingen som helst självständig roll. Legenden om denna kommitté har skapats bara därför att en av dess medlemmar hette Stalin. De övriga medlemmarna var: Sverdlov, Dzerzjinskij, Bubnov, Uritskij.

Oavsett hur obehagligt det är att behöva rota bland gamla sopor, vill jag dock såsom varande en ganska nära deltagare i och vittne till dåtidens händelser fastställa följande:

Lenins roll behöver naturligtvis inte belysas. Jag träffade och vände mig ofta till Sverdlov när jag ville ha råd eller anvisningar på personer som kunde hjälpa mig. Som bekant intog kamrat Kamenev vid denna tidpunkt en speciell ståndpunkt,¹⁵ och han har för längesedan erkänt att han hade fel. Trots detta tog han en högst aktiv del i händelserna vid upproret. Den avgörande natten mellan 25 och 26 oktober tillbringade jag tillsammans med Kamenev i den militärrevolutionära kommitténs kvarter, där vi svarade på frågor och utdelade order i telefon. Men hur jag än rannsakar mitt minne kan jag inte svara på vilken roll Stalin hade under dessa dagar. Inte en enda gång vände jag mig till honom för att få råd eller be om samarbete. Han visade inte den minsta initiativförmåga. Han presenterade aldrig ett enda självständigt förslag. Dessa fakta kan inte den nya stilens "marxistiska historiker" ändra.

Strax efter oktoberrevolutionen genomfördes på högerns (Kamenevs, Rykovs, Lunatjarskij's och andras) begäran förhandlingar med koncilianterna¹⁶ om en socialistisk koalitionsregering. Som ett villkor krävde koncilianterna att Lenin och Trotskij skulle uteslutas ur regeringen. Högern lutade åt att acceptera detta villkor. Frågan diskuterades vid

15 Kamenevs "speciella ståndpunkt" delades av Zinovjev och bolsjevikpartiets höger, och bestod i huvudsak av att vara mot Lenins inriktning såsom den lagts fram i aprilteserna, det vill säga att störta den borgerliga regeringen och upprätta proletariats diktatur i form av en sovjetrepublik. Innan Lenin anlände till Ryssland bestod Kamenevs och Stalins politik av kompromisser med den borgerliga regeringen. Kamenev gick mot aprilteserna. Han var mot att man skulle lämna den demokratiska konferensen och bojkotta "förparlamentet". Tillsammans med Zinovjev och andra gick han mot bolsjevikernas uppror 7 november. Slutligen lämnade han och en rad andra partiledare bolsjevikregeringen på grund av att Lenin och Trotskij fick igenom förslaget att rösta ner högerns krav att samtliga andra sovjetpartier (det vill säga mensjevikerna och socialistrevolutionärerna) skulle tas med i regeringen.

16 **Konciliant** = försonlig, försonande. Med koncilianter menade Trotskij och Lenin de socialister som vacklade i frågan om att gripa statsmakten, det vill säga mensjevikerna och socialistrevolutionärerna.

mötet 1 (14) november. Så här står det i protokollen:

Mötet 1 (14) november 1917.

Ultimatum från centralkommitténs majoritet till minoriteten.... Det finns förslag om att utesluta Lenin och Trotskij. Detta är ett förslag att halshugga vårt parti och vi accepterar det inte.

Samma dag, det vill säga 1 november, talade Lenin över detta ämne på Petrogradkommitténs möte. Protokollen från Petrogradkommitténs sammanträden under 1917 offentliggjordes på oktoberrevolutionens tioårsdag. Ursprungligen fanns även protokollen från sammanträdet 1 (14) november med i denna utgåva. Det fanns med i det första korrekturet över innehållsförteckningen. Men på order från högre ort avlägsnades senare protokollen från detta möte och hemlighölls för partiet.¹⁷ Det är lätt att förstå varför. I frågan om en kompromiss sade Lenin nämligen följande till partiet:

Vad gäller försoning kan jag inte ens tala om det på allvar. Trotskij sade för längesedan att enhet är omöjligt. Trotskij förstod detta, och sedan dess *har det inte funnits någon bättre bolsjevik.*

Talet avslutas med parollen: ”Inga kompromisser! För en ren bolsjevikregering!”

Det är värt att notera att dessa protokoll från Petrogradkommitténs sammanträde klart visar Lenins inställning i frågan om disciplin, när disciplinen utnyttjades för att dölja en uppenbart opportunistisk linje. Efter kamrat Fenigsteins tal förklarade Lenin:

Om ni vill ha en splittring så genomför den då. Om ni får majoriteten ta då makten i den centrala exekutivkommittén och gå vidare. *Men vi kommer att gå till matroserna.*

Det var just genom att ställa frågan på detta djärva, beslutsamma och oförsonliga sätt som *Lenin räddade partiet från splittring.*

Gärna järndisciplin, men på grundval av en revolutionär politik. 4 april sade Lenin (vid partiets så kallade marskonferens):¹⁸

Även våra bolsjeviker visar förtroende för [provisoriska] regeringen. Detta kan bara förklaras av ruset som brukar följa på revolutionen. Det är socialismens död. Ni, kamrater, litar på regeringen. Om det är er inställning, då skiljer sig våra vägar.

Och vidare:

Jag hör att det finns en tendens till enande i Ryssland. Enhet med försvarsvännerna¹⁹ –

17 En fullständig återgivning av protokollen från Petrogradkommitténs möte 14 november finns senare i denna bok.

18 Protokollen från partiets marskonferens finns i ett appendix till denna bok. Konferensen inleddes under Stalins och Kamenevs politiska ledning och intog en ståndpunkt som fördömdes hårt av Lenin. Han anlände i slutet av konferensen för att lägga fram sin egen uppfattning, formulerad i vad som senare skulle bli känt som ”Aprilserna”.

19 ”Försvarsvännerna” eller ”**Oborontsi**” kallades de som stod för försvar av fosterlandet. Efter störtandet av tsarismen och upprättandet av den provisoriska regeringen tillämpades namnet ”försvarsvän” på de som var för att fortsätta kriget mot Tyskland och försvara fosterlandet under förevändning att det nu var revolutionärt och värt att försvara. De som tillhörde ”försvarsvännerna” var mensjevikernas och socialistrevolutionärernas ledare liksom Plechanov och hans lilla **Jedinstvo**-[Enhets]grupp. Lenin, Trotskij och huvuddelen av bolsjevikledarna krävde ett slut på kriget, och att man skulle sluta fred med Tyskland – om möjligt allmän fred, annars separat fred. De var helt emot att försvara fosterlandet under en kapitalistisk regering (Lvov eller Kerenskij) som fortsatte att eftersträva imperialistiska mål.

det är förräderi mot socialismen. Jag anser att det är bättre att stå ensam som Liebknecht – en mot hundratio.²⁰ (Se Appendix.)

Varför uttryckte sig Lenin så drastiskt – en mot hundratio? Därför att de halvt försvarsvänliga och halvt försonliga tendenserna var mycket starka vid marskonferensen. Vid denna konferens var Stalin för Krasnojarsk-sovjetens resolution, som föreslog:

att endast stöda den provisoriska regeringens aktiviteter i den mån deras linje är att tillfredsställa arbetarklassens och de revolutionära böndernas krav i den pågående revolutionen.

Mer än så, Stalin var för enhet med Tsereteli. Här är ett ordagrant utdrag ur konferensprotokollen:

På dagordningen: Tseretelis förslag om enhet.

STALIN: Vi borde gå med. Vi måste bestämma våra villkor för en sådan enhet. Enhet är möjlig längs Zimmerwald-Kienthals linjer.²¹

När några konferensdeltagare protesterade mot denna enhet och sade att den skulle bli väldigt brokig, svarade Stalin:

Det är ingen mening att rusa åstad och förutsätta meningsskiljaktigheter. Inget parti är

20 Vid det tyska regeringsmötet i december 1914 där man diskuterade regeringens krav på krigskrediter, bröt Karl Liebknecht med den socialdemokratiska partigruppens disciplin och röstade mot samtliga riksdagsledamöter, inklusive sina egna partikamrater (110 stycken). Han vägrade rösta för de begärda krediterna och angrep lidelsefullt regeringens och krigets imperialistiska karaktär. Han utslöts senare ur partigruppen. Andra medlemmar som också var mot krigskrediterna underkastade sig ändå den patriotiska majoritetens beslut och röstade för dem vid riksdagsmötet.

21 Zimmerwald och Kienthal är två schweiziska städer där socialistiska krigsmotståndare höll två viktiga konferenser under första världskriget. Zimmerwaldkonferensen i september 1915 hölls på initiativ av de schweiziska och italienska socialistpartierna och beivrades både av representanter från dessa partier och delegater från andra partier som var mot kriget. Även bolsjevikerna deltog och de organiserade konferensens vänster. Zimmerwaldmanifestet fördömde kriget som ett imperialistiskt krig från båda sidor, förkastade borgfreden och att rösta för krigskrediter, och uppmanade till kamp mot kriget och för socialismen. Vänsterns resolution (som röstades ner) fördömde skarpt socialpatrioterna och Internationella Byrån och uppmanade öppet till inbördeskrig istället för borgfred. Kienthalkonferensen i april 1916 var mer radikal, och vänsterns inflytande hade vuxit på centrismens bekostnad. För första gången attackerades den Internationella Socialistiska Byrån, och man förkastade den ”borgerliga och socialistiska pacifismens utopiska drömmar”. Lenin uppmanade till bildande av en ny International. Vad han tyckte om enhet mellan bolsjevikerna och mensjevikerna längs ”Zimmerwald-Kienthals linjer”, som Stalin föreslog i början av 1917, går att utläsa ur Lenins brev till Karl Radek 17 juni 1917: ”Om det är sant att den olycklige och helt förvirrade Grimm (vi hade rätt när vi aldrig litade på denne usling till minister) har överlämnat Zimmerwaldärendena till den svenska vänstern, och att dessa skall sammankalla en Zimmerwaldkonferens om några dagar, då vill jag – personligen (jag skriver detta helt för egen räkning) – energiskt varna för att bli inblandad i Zimmerwald. 'Men det vore bra att fånga Zimmerwaldinternationalen nu', sade Gregorij /Zinovjev/ idag. Enligt min uppfattning är detta en ärkeopportunistisk och skadlig taktik. 'Fånga' Zimmerwald? Det innebär att ta över det italienska partiet (Kautskyanerna och pacifisterna), de schweiziska Greulich etc, och (ännu värre!) det amerikanska socialistpartiet, de olika Pelusos, loungetister och så vidare. Det skulle innebära att kasta alla våra principer överbord, att glömma allt vi skrivit och sagt om centern, att trassla in oss och göra oss löjliga. Nej, om svenskarna tar hand om Zimmerwald och längtar efter att göra detta misstag, då måste vi ställa dem inför ett ultimatum: antingen förklarar de på Zimmerwaldkonferensens första dag att Zimmerwald är upplöst och bildar Tredje Internationalen, eller så lämnar vi. På detta sätt eller något annat sätt måste vi till varje pris begrava det smutsiga (mycket 'Grimmiska') Zimmerwald och grunda en verklig Tredje International av bara vänstern, bara mot Kautskyanerna. Hellre en liten fisk än en stor svart skalbagge...” (Citerat ur Lenin, **Collected Works**.)

utan motsättningar. Vi kommer att övervinna triviala meningsskiljaktigheter inom partiet.

Stalin såg meningsskiljaktigheterna med Tsereteli som ”triviala”. Gentemot Tseretelis anhängare ivrade Stalin för en vidsträckt demokrati: ”Inget parti är utan motsättningar.”

Låt mig nu, kamrater ledare i centralkommitténs partihistoriska byrå, få ställa en fråga till er: Varför har protokollen från partikonferensen i mars 1917 fortfarande inte sett dagens ljus? Ni översvämmar landet med frågeformulär med ett oräkneligt antal siffror och rubriker. Ni samlar på alla möjliga små detaljer, ofta helt utan värde. Varför fortsätter ni att dölja protokollen från marskonferensen, som är så betydelsefulla för partiets historia? Protokollen visar de uppfattningar som var förhärskande inom partiets ledning dagarna innan Lenins återkomst till Ryssland. Jag har upprepade gånger frågat centralkommitténs sekretariat och den centrala kontrollkommissionens presidium: Varför döljer **Istpart** ett dokument av så utomordentlig betydelse för partiet? Ni känner till dokumentet. Det finns i er ägo. Ni publicerar det inte av den enkla anledningen att det kastar ett skarpt ljus över Stalins politiska ståndpunkter i slutet av mars och början av april 1917 – med andra ord under den period då Stalin **självständigt** försökte utarbeta en politisk linje.

I sitt ovan nämnda tal på konferensen 4 april, sade Lenin:

Pravda kräver av *regeringen* att den avstår från annekteringar.... struntprat! Rena parodin på...

Protokollen är inte redigerade. Det finns luckor och oavslutade meningar i dem. Men den allmänna meningen och inriktningen i talet är helt klar. En av **Pravdas** redaktörer hette Stalin. Han skrev halvt försvarsvänliga artiklar i **Pravda**, och stödde den provisoriska regeringen ”i den mån...” och så vidare. Med små reservationer välkomnade Stalin Kerenskij och Tseretelis manifest till världens nationer – ett lögnaktigt, socialpatriotiskt dokument som Lenin bemötte med avsky.

Detta är orsaken, och den enda orsaken, till att ni kamrater i **Istpart** döljer protokollen från partikonferensen i mars 1917 för partiet.

Jag citerade tidigare Lenins tal vid Petrogradkommitténs sammanträde 1 (14) november. Var har protokollen från detta möte publicerats? Ingenstans. Varför? Därför att ni har förbjudit det. Nyligen utkom en samling protokoll från den första lagliga Petrogradkommittén 1917. Ursprungligen fanns protokollen från sammanträdet 1 (14) november med i denna samling, och de togs även med i den preliminära innehållsförteckningen. Men som jag redan sagt avlägsnades dessa protokoll senare ur boken, på order av **Istpart**. Den märkliga förklaringen var att Lenins tal ”uppenbarligen” hade återgivits fel av sekreteraren. Av vad består detta ”uppenbart” felaktiga återgivande? Det består däri att Lenins tal skoningslöst vederlägger de falska påståenden om Trotskij som sprids av Stalin-Jaroslavskij nuvarande historiska skola. Var och en som känner till Lenins sätt att tala kommer utan tvekan att medge att orden återgivits riktigt. Bakom Lenins ord om försonlighet, bakom hans hot – ”Vi kommer att gå till matroserna” - känner man igen dåtidens levande Lenin. Ni döljer honom för partiet. Varför? På grund av hans omdöme om Trotskij. Endast därför!

Ni döljer protokollen från marskonferensen 1917 på grund av att de komprometterar Stalin. Ni döljer protokollen från Petrogradkommitténs sammanträde endast på grund av att de stört förfalskningsarbete mot Trotskij.

Tillåt mig att i förbigående beröra en episod angående kamrat Rykov.

Många kamrater blev överraskade av att det i Lenininstitutets anteckningar publicerades en artikel där Lenin skrev ett flertal otrevliga rader om Rykov. Så här skrev han:

Rabotjaja Gazeta, ett organ för de mensjevikiska regeringsanhängarna, försöker förtala oss på grund av att ochranan²² 1911 arresterade en bolsjevikisk konciliant, Rykov, för att 'på randen till den fjärde duman' (**Rabotjaja Gazeta** betonar speciellt detta) ge bolsjevikerna i vårt parti 'fria' händer. (Lenin, **Collected Works**, band 24, s 539-40)

Således ansåg Lenin att Rykov 1911 inte tillhörde partibolsjevikerna. Hur kommer det sig att dessa rader fick se dagens ljus? Nuförtiden citerar man normalt bara de barska omdömen som Lenin riktar mot oppositionen. Om den nuvarande majoritetens representanter får man bara citera lovord (under förutsättning att det finns några). Hur hamnade då de ovan nämnda raderna på pränt? Alla förklarar detta faktum på samma sätt: Stalins historiker anser att det (snart! snart!) blir nödvändigt med fullkomlig objektivitet – vad gäller Rykov.²³

Angående Jaroslavskij

Jaroslavskij ägnar nio tiondelar av sitt förtal och sina förfalskningar åt författaren till dessa rader. Det är svårt att tänka sig dummare och samtidigt mer föraktliga lögnar! Men man får inte tro att Jaroslavskij alltid skrivit på det sättet. Nej, han har skrivit helt annorlunda. Orden var lika svulstiga, smaken var precis lika dålig, men andemeningen var exakt den motsatta. Så sent som på våren 1923 skrev Jaroslavskij en artikel om undertecknads tidiga politiska och litterära aktivitet. Det krävs självövertvinnelse för att citera den men det kan inte hjälpas. I egenskap av partiets inkvisitor bereder det Jaroslavskij ett vällustigt nöje att korsförhöra kommunister vars brott består av att sprida Lenins testamente, Lenins brev om den nationella frågan och andra kriminella dokument där Lenin vågade kritisera Stalin. Låt oss nu korsförhöra Jaroslavskij:

Kamrat Trotskij's lysande litterärpublicistiska verksamhet (skrev Jaroslavskij 1923) förvärvade honom en världsomfattande ryktbarhet som "pamflettförfattarnas furste", som han beskrevs av den engelske författaren Bernard Shaw. De som har följt hans verksamhet under de senaste tjugofem åren ser klart och tydligt att hans begåvning som pamflettförfattare och polemiker utvecklades, frodades och blomstrade med särskild glans under året för vår proletära revolution. Men redan när han inledde sin aktivitet kunde man märka vilken stor talang han var. Alla hans tidningsartiklar var fyllda av inspiration. De sprudlade av fantasi och färg trots att de skrevs under det tsaristiska enväldets järnhårda censur, som stympade det fria tänkandet och den fria formen för alla

22 **Ochranan** var tsarens hemliga polis. En av dess främsta uppgifter var att förfölja de revolutionära rörelserna.

23 När Trotskij skrev sitt brev till partihistoriska byrån tillhörde Rykov, tillsammans med Bucharin och Tomskij, den styrande apparaten. I samarbete med Stalins fraktion krossade och slutligen uteslöt denna trio partiets vänsteropposition. Trotskij var den förste som urskilde denna högertrios politiska linje från den stalinistiska centrens linje, och flera år innan det hände förutsade han att höger-centerblocket skulle splittras. Lenincitatet mot Rykov som Trotskij hänvisar till var bara en del av de "ideologiska förberedelserna" i Stalins kampanj för att likvidera sina högerallierade i kampen mot "trotskismen". I början av 1929 började denna kampanj ta form och i slutet av året hade Rykov blivit avsatt som ordförande för folkkommissariernas råd, Tomskij hade petats som ledare för fackföreningarna och Kamenev hade blivit avsatt som ledare för Komintern och redaktör för *Pravda* – och alla blev de anklagade för att förespråka ett återupprättande av kapitalismen, det vill säga kontrarevolution, i landet. Trion kapitulerade för den stalinistiska apparaten, och fortsatte att kapitulera på order ända fram till 1936. Detta år begick Tomskij självmord, eller så dödades han, på grund av påstådd delaktighet i den påstådda mordkomploten mot Kirov och andra (Zinovjev-Kamenevrättegången). Slutligen arresterades Rykov och Bucharin på samma grunder.

som ville fly undan dess järnklor och höja sig över genomsnittets åsikter. Men så starka var de växande underjordiska krafterna, så starkt kände man det uppvaknande folkets hjärtslag, så starka var de framväxande motsättningarna att inte ens all världens censorer skulle ha kunnat krossa skaparkraften hos LD Trotskij redan då framstående personlighet.

Säkerligen har många sett fotografiet på den unge Trotskij, när han för första gången förvisades till Sibirien – detta vildvuxna hårsvall, dessa karakteristiska läppar och välvda ögonbryn. Under detta hårsvall och bakom dessa välvda ögonbryn virvlade redan då en ström av drömmar, tankar, känslor – som ibland fick Trotskij att hamna lite vid sidan av historiens breda väg, som ibland tvingade honom att ta en lång omväg, eller som tvärtom ibland fick honom att oförskräckt gå en väg som alla avrådde honom att ta. *Men under allt detta sökande förblev han hela tiden fullkomligt hängiven revolutionens sak, en man född till folktalare*, med en skarp och ändå smidig tunga som krossade varje fiende, en penna som strödde hans tankars rikedom som pärlor.

Och vidare:

De artiklar som står till vårt förfogande omfattar en period på mer än två år – från 15 oktober 1900 till 12 september 1902. Med förtjusning läste de sibiriska kamraterna dessa briljanta artiklar, och väntade otåligt på att de skulle ges ut. Bara några få visste vem författaren var, och de som kände Trotskij anade vid denna tid aldrig att han skulle bli *en av de erkända ledarna för världens mest revolutionära armé och största revolution*.

Och slutligen:

Trotskij's protester mot den uttröttade ryska intelligentsians pessimism kom senare. Han uttalade dem inte i ord utan i handling, skuldra vid skuldra med den stora proletära revolutionens revolutionära proletariat. För detta krävdes det väldiga krafter. Den sibiriska byn hade inte brutit ner hans krafter. Den hade bara övertygat honom ännu mer om behovet att med rötterna rycka upp den samhällsordning som orsakade de förhållanden han beskrev. (**Sibirskija Ogni**, nr 1-2, jan-april 1923)

Även om Jaroslavskij i sina senare artiklar har gjort en 180 graders sväng, måste vi tillstå att han i ett avseende är sig lik: Han är lika odräglig i sitt förtal som i sitt beröm.

Angående Olminskij

Som bekant har Olminskij intagit en ganska framträdande plats bland "trotskismens" bekämpare. Jag erinrar mig att han med särskilt nit vände sig mot min bok **1905**, som ursprungligen gavs ut på tyska. Men även Olminskij har haft två uppfattningar om denna bok: en på Lenins tid och en annan på Stalins tid.

I oktober 1921 förslog någon att **Istpart** skulle ge ut min bok **1905**. Olminskij skrev angående detta följande brev till mig:

Käre Lev Davidovitj

Givetvis kommer **Istpart** att bli hänförd över att ge ut din bok på ryska, men frågan är: Vem skall översätta den? Man kan ju inte låta förste bäste översätta en bok *av Trotskij!* Stilens hela skönhet och personlighet skulle gå förlorad. Kanske skulle det vara möjligt för dig att ägna en timme om dagen av ditt för staten så viktiga arbete åt detta – som när allt kommer omkring också är viktigt för staten – och diktera den ryska texten för en maskinskriverska.

En annan fråga: Varför inte börja förbereda en komplett samling av dina skrifter? Vi

skulle med lätthet kunna tillsätta någon för att ta hand om det. Det är på tiden att det blir gjort. Den nya generationen som inte känner partihistorien så bra som den borde, som inte är bekant med ledarnas äldre och nyare skrifter, kommer alltid att kunna gå fel. Jag återsänder dig boken och hoppas att den snart kommer till **Istpart** på ryska.

Med bästa hälsningar

17 oktober 1921, M Olminskij

Så skrev Olminskij i slutet av 1921 – alltså långt efter diskussionerna om fredsförhandlingarna i Brest-Litovsk och om fackföreningarna, tvistigheter som Olminskij och kompani nu försöker ge en överdriven betydelse. I slutet av 1921 ansåg Olminskij att det var ”viktigt för staten” att ge ut **1905**. Olminskij tog initiativet till att ge ut mina samlade skrifter, som han ansåg vara viktiga för partimedlemmarnas skolning. Olminskij var inget barn på hösten 1921. Han kände till de tidigare händelserna. Han kände till mina meningsskiljaktigheter med bolsjevismen bättre än någon annan. Han hade själv diskuterat med mig på den tiden. Men allt detta hindrade inte honom från att på hösten 1921 verka för att publicera mina samlade verk för att tillgodose de unga partimedlemmarnas skolning. Kanske Olminskij var ”trotskist” 1921?

Ett ord eller två om Lunatjarskij

Även Lunatjarskij befinner sig nu bland dem som skall ”avslöja” oppositionen. Precis som de andra anklagar han oss för pessimism och bristande förtroende. Denna roll passar Lunatjarskij särskilt bra.

Liksom de övriga nöjer sig inte Lunatjarskij med att ställa ”trotskism” och leninism i motsättning till varandra, utan stöder också bara lätt förklädd alla sorters insinuationer.

Även Lunatjarskij vet hur man skriver både för och emot om en och samma sak. 1923 gav han ut en liten bok, **Revolutionära silhuetter**. Ett kapitel i denna bok ägnar han åt mig. Lovorden är så överdrivna att jag inte kommer att citera ur detta kapitel. Jag tänker bara citera två stycken där Lunatjarskij talar om min inställning till Lenin:

Trotskij är en besvärlig och dominerande personlighet. Bara i sitt förhållande till Lenin visade Trotskij, efter att de enats, alltid en kärleksfull och rörande underkastelse. Med en anspråkslöshet som kännetecknar verklig storhet erkände han Lenins större auktoritet. (s 25)

Och några sidor tidigare:

När vi fruktade att Lenin låg dödligt sårad, uttryckte ingen våra känslor för honom bättre än Trotskij. Mitt under världshändelsernas fruktansvärda storm sade Trotskij, den ryska revolutionens andre ledare, som inte brukar bli sentimental: ”När man tänker på att Lenin kanske dör tycks våra liv vara värdelösa och man vill upphöra att leva”. (s 13)

Vad är det för människor som kan skriva än det ena och än det andra beroende på vem som ger order – historien eller sekretariatet!

Brest-Litovsk och diskussionen om fackföreningarna. Martinovismen i rampljuset.

Det som exemplen från 1917 visar skulle även kunna utsträckas till de följande åren. Jag menar inte att det saknades meningsskiljaktigheter mellan Lenin och mig. Sådana fanns. Meningsskiljaktigheterna i frågan om Brest-Litovskfreden²⁴ varade under flera veckor och var

24 Tyskarna (som hotade att tränga ännu längre in i Ukraina och Ryssland) försökte påtvinga den unga

under några dagar skarpa.

Men att försöka framställa dessa oenigheter i frågan om Brest-Litovskfreden som ett resultat av min påstådda ”underskattning av bönderna” är enbart löjligt. I bästa fall är det ett försök att pådyvla mig Bucharins ståndpunkt – som jag inte hade något gemensamt med. Inte för ett ögonblick trodde jag att det 1917-18 var möjligt att sporra bondemassorna till ett revolutionärt krig. Jag var helt överens med Lenin när det gällde stämningarna bland bonde- och arbetarmassorna efter det imperialistiska kriget. Syftet med att skjuta upp kapitulationen för Hohenzollern så länge som möjligt var inte att locka fram ett revolutionärt krig. Syftet var att stimulera den revolutionära aktiviteten bland de tyska och österrikisk-ungerska arbetarna så mycket som möjligt. Beslutet att tillkännage att kriget var avslutat utan att därför skriva under ett påtvingat fredsfördrag togs för att i handling pröva om Hohenzollern fortfarande kunde föra krig mot revolutionen eller inte. Beslutet antogs av centralkommitténs majoritet och godkändes av majoriteten i sovjeternas allryska centrala exekutivkommitté. Lenin såg det som ett mindre ont, eftersom en stor del av partiets ledning var för det av Bucharin propagerade ”revolutionära kriget”, som ignorerade stämningarna bland både bönderna och arbetarmassorna. När vi skrivit under fredsfördraget med Hohenzollern tog mina tillfälliga meningsskiljaktigheter med Lenin i denna fråga slut, och vårt arbete fortsatte i bästa samförstånd. Bucharin, å andra sidan, vidareutvecklade sina motsättningar med Lenin till ett helt system av ”vänsterkommunistiska” ståndpunkter, med vilka jag inte hade något gemensamt.

Många snusförnuftiga personer tar varje tillfälle i akt att briljera över min paroll: varken krig eller fred. För dem verkar den tydligen stå i motsättning till verkligheten. Men

sovjetrepubliken hårda fredsvillkor vid Brest-Litovsk. Dessa villkor ledde till en våldsam diskussion i bolsjevikpartiets ledning och bland dess medlemmar. Lenin betonade att de sovjetiska trupperna var trötta och behövde en andhämtningspaus. Han var därför för att man skulle skriva under fredsfördraget, trots att det innebar att Ryssland skulle avstå stora områden och tvingas betala skadestånd till tyskarna. Bucharin och hans grupp (som omfattade Inessa Armand, A Bubnov, Bela Kun, Alexandra Kollontaj, Kujbitjov, N Muralov, M N Pokrovskij, Preobrazjenskij, Pjatakov, Radek, Uritskij, med flera) var mot att gå med på fredsvillkoren och förespråkade ett revolutionärt krig mot tyskarna. Trotskij insåg truppernas tillstånd och föreslog att man skulle förklara kriget för avslutat men inte skriva under fredsfördraget. Om tyskarna fortsatte att rycka fram skulle acceptera villkoren ”på spetsen av en bajonett”, för att visa den internationella och i synnerhet den tyska arbetarklassen att sovjeterna till det yttersta hade hållit ut mot den tyska imperialismen. Trotskij formulering – ”varken krig eller fred” - kännetecknade till exempel relationerna mellan Ryssland och Rumänien under många år. Till en början var Lenin i minoritet både inom ledningen och bland medlemmarna. De viktigaste sovjeterna i landet (med undantag för Petrograd och Sevastopol) talade mot att skriva under fredsfördraget. Vid ett möte i Petrograd 26 januari 1918 där 63 ledare från hela landet deltog fick ståndpunkten om revolutionärt krig absolut majoritet med 32 röster, Trotskij ståndpunkt (”varken krig eller fred”) 16 röster och Lenins ståndpunkt 15 röster. I absolut sista stund, när tyskarna återupptagit sin offensiv och ställt ett sista ultimatum, antog centralkommittén Lenins förslag att skriva under fredsfördraget. Vid mötet 23 februari röstade Lenin, Zinovjev, Sverdlov och Sokolnikov för att skriva under, medan Bucharin, Dzerzjinskij, Uritskij och Lomov röstade mot. Trotskij deklarerade: ”Om vi vore eniga skulle vi kunna organisera ett bra försvar... Men det kräver maximal enhet. Eftersom denna enhet inte existerar kan jag inte ta ansvar för att rösta för fortsatt krig.” Med 7 röster mot 4 och 4 nedlagda (Trotskij nedlagda röst gav Lenin nödvändig majoritet) röstade därefter centralkommittén för att omedelbart acceptera tyskarnas förslag. Vid mötet sade Stalin: ”Vi behöver inte skriva under, men vi kan inleda fredsförhandlingar” - en uppfattning som Lenin angrep. ”Vänsterkommunisterna” – Bucharin, Lomov, Bubnov, Jakovlev, Pjatakov och V Smirnov – tillkännagav efter beslutet att de avgick från samtliga poster i partiet och sovjeterna för att fritt kunna agitera mot beslutet bland partimedlemmarna. De kontrollerade partiets Moskvakommitté och i dennas namn gav de ut tidningen *Kommunist*. Denna tidning fungerade under flera månader som ett fraktionsorgan som förde en våldsam polemik mot Lenins linje. Ytterligare ett resultat av undertecknandet av fredsfördraget i Brest var att socialistrevolutionärerna avgick ur sovjetregeringen, och inledde ett väpnat uppror mot bolsjevikregimen.

förhållanden av ”varken krig eller fred” är inte speciellt ovanliga mellan varken klasser eller stater. Man behöver bara påminna om att vi när den revolutionära situationen i Tyskland hade klarnat flera månader efter Brest-Litovsk tillkännagav att vi bröt Brest-Litovskfreden, utan att därför återuppta fientligheterna mot Tyskland. Under revolutionens första år var våra relationer till länderna i Ententen av typen ”varken krig eller fred”. Ja, faktiskt är våra relationer till England just nu (med Tories vid makten) av denna typ. Vid förhandlingarna i Brest-Litovsk handlade det hela om den revolutionära situationen i Tyskland i början av 1918 hade utvecklats så mycket att vi kunde avstå från att skriva under fredsfördraget utan att därför behöva fortsätta kriget (vi hade ingen armé). Erfarenheterna visade att situationen ännu inte var revolutionär.

De meningslösa ”återblickar” som gjorts sedan 1923 har fullständigt förvrängt innebörden i debatten om Brest-Litovsk. I noterna till band fjorton av mina **Samlade verk** har jag i detalj gått igenom och med hjälp av obestridliga dokument tillbakavisat alla lögnar om min linje vid Brest-Litovsk.

Som jag redan sagt lämnade inte dessa diskussioner om Brest-Litovsk ens skuggan av bitterhet i mina personliga kontakter med Lenin. Bara några få dagar efter att freden undertecknats placerades jag – på Vladimir Iljitjs förslag – i ledningen för det militära arbetet.

Debatten om fackföreningsfrågan var fränare och mer långvarig. Stalinismens nye teoretiker mensjeviken Martinov (som anslöt sig till oss efter genomförandet av NEP)²⁵ har beskrivit oenigheterna i fackföreningsfrågan som oenigheter i frågan om NEP. Så här skrev Martinov 1923:

1905 argumenterade L. Trotskij mer logiskt och konsekvent än både bolsjeviker och mensjeviker. Men felet med hans argument var att han var 'alltför konsekvent'. *Den bild han målade upp förutspådde mycket exakt den bolsjevikiska diktaturen under oktoberrevolutionens första tre år, vilken som bekant hamnade i en återvändsgränd där arbetarna splittrades från bönderna. Av denna orsak tvingades bolsjevikerna göra en lång reträtt.* (**Krasnaja Nov**, nr 2 1923, s 262)

Före NEP härskade ”trotskismen”. Bolsjevismen började först med den Nya Ekonomiska

25 Den **Nya Ekonomiska Politiken** (NEP) antogs på förslag av Lenin vid det ryska kommunistiska partiets tionde kongress i början av 1921, och bekräftades av partiets tionde partikonferens i maj samma år. Den revolutionära vågen i Europa efter kriget hade ebbat ut, i synnerhet efter Röda Arméns misslyckade angrepp på Warszawa. Dessutom var relationerna till bönderna i Ryssland spända till bristningsgränsen. Den så kallade krigskommunismens hårda bestämmelser (rekvisitioner och konfiskering av säd från bönderna) och industrins sammanbrott under inbördeskriget (1920 var industriproduktionen bara 18% av produktionen före kriget, och i den tunga industrin var situationen ännu mycket värre) hade medfört att alliansen mellan arbetare och bönder höll på att spricka. Samtidigt som den tionde partikongressen sammanträdde ägde upproret i Kronstadt rum (se nedan). Upproret återspeglade böndernas stora missnöje. Lenin föreslog att rekvisitioner skulle ersättas med en naturaskatt, att bönderna skulle få disponera över sitt överflöd till ”lokal handel”, och att man i viss utsträckning skulle tillåta utveckling av kapitalistiska företag (koncessioner) och statskapitalism. Motiveringen var att statskapitalismen var en högre ekonomisk form än den som existerade i större delen av Ryssland. Målet med Lenins föreslagna reträtt var att ge Ryssland en andhämtningspaus för att kunna återuppbygga, elektrifiera och modernisera industrin, och upprätta mer harmoniska relationer till bönderna, det vill säga med majoriteten av befolkningen. Detta skulle genomföras medan man väntade på hjälp från den europeiska revolutionen. Kapitalismen skulle få vidgade möjligheter att utvecklas inom industrin och jordbruket. Men förutsättning var att arbetarstaten fortfarande kontrollerade de ”tunga beslutsposterna”, nämligen de förstatligade nyckelindustrierna, den statliga banken, den förstatligade jorden och monopolet på utrikeshandeln. Trots den fara för ett återupprättande av kapitalismen som fanns inneboende i NEP, gjorde den det inte bara lättare att återupprätta goda relationer till bönderna, utan också ett återuppbygge av Rysslands industri.

Politiken. Det är anmärkningsvärt att Martinov resonerade på exakt samma sätt om revolutionen 1905!

Enligt honom härskade "trotskismen" under oktober, november och december 1905 – det vill säga under revolutionens mäktigaste uppsving. Den verkligt marxistiska politiken inleddes först efter krossandet av Moskvaupproret – ungefär samtidigt som valen till den första duman. Och nu ställer Martinov "trotskismen" i motsättning till bolsjevismen på samma sätt som han för tjugo år sedan ställde "trotskismen" i motsättning till mensjevismen. Och dessa skrifter utges för att vara marxism. Partiets unga teoretiker utfodras med dem.

I sitt testamente hänvisar inte Lenin till fackföreningsdiskussionen för att framställa den som en debatt om min omtalade "underskattning av bönderna". Nej, Lenin beskriver diskussionen som en tvist om Folkkommisariatet för Trafikväsendet. Och han klandrade mig inte för att "underskatta bönderna" utan för att jag "alltför mycket upp [gick] i den rent administrativa sidan av saken". Jag tycker att dessa ord på ett helt riktigt sätt beskriver grunden till denna debatt.

Krigskommunismen hade spelat ut sin roll. Jordbruket hade hamnat i en återvändsgränd. Industrin höll på att rasa samman. Fackföreningarna hade blivit organisationer för agitation och rekrytering, och förlorade alltmer sin självständighet. Fackföreningarnas kris var på inget sätt en "tillväxtkris" utan en kris för hela det krigskommunistiska systemet. NEP var den enda utvägen ur återvändsgränden. De förslag jag talade för – att knyta fackföreningsapparaten till det administrativa ekonomiska systemet (min benägenhet att "alltför mycket [gå] upp i den rent administrativa sidan av saken") – var ingen utväg. Men inte heller de "tios" (Lenin, Zinovjev med flera) resolution om fackföreningarna löste detta, eftersom de ekonomiska problemen gjorde att fackföreningarnas roll som försvarsorganisation för arbetarklassens materiella och kulturella intressen och som skola i kommunismen höll på att försvinna.

Under påverkan av Kronstadtopproret²⁶ genomförde partiet den nya ekonomiska politiken, och den öppnade helt nya perspektiv även för fackföreningarna. Men det är betecknande att samtidigt som den tionde kongressen enhälligt godkände de första stegen mot NEP, antog den en fackföreningsresolution som inte motsvarade dessa steg utan tvärtom innehöll de tidigare motsättningarna. Inom några få månader stod detta klart. Utan att invänta den elfte kongressen tvingades man radikalt ändra resolutionen från tionde kongressen. Lenin skrev en ny

26 1 mars 1921 inledde matroserna i fästningen Kronstadt utanför Petrograd ett väpnat uppror mot Sovjetregeringen. Deras viktigaste krav var nyval till sovjeterna och avskaffande av kommunistpartiets monopol. Försöken att lösa meningsskiljaktigheterna med fredliga medel och förhandlingar visade sig vara fruktlösa. Regeringen krävde att Kronstadtmatroserna skulle lägga ner vapnen och erkänna den federala regeringens överhöghet, men rebellerna vägrade. Kronstadt var nyckeln till Petrograd, och dess avgörande strategiska betydelse gjorde att fästningen inte kunde lämnas i fientliga händer under någon längre tid. Några dagar efter upproret krossades det med hjälp av trupper som via isen tog sig från Petrograd. Kväsandet av Kronstadtopproret var en av den ryska revolutionens sorgligaste men nödvändiga åtgärder. Under revolutionen i november 1917 kom matroserna till stor del från industristaden Petrograd, medan de 1921 till största delen kom från hamnarna i söder (till exempel Odessa). Och ofta var de söner till ukrainska bönder (fyra av rebellkommitténs medlemmar kom från Ukraina, liksom även deras ledare, Petritjenko). Under permissionerna hemma påverkades de av böndernas missnöje med krigskommunismen och regimen som drev denna politik. I Kronstadt gjorde antikommunister – anarkister och socialistrevolutionärer – allt för att försämra förhållandena mellan Kronstadt och Petrograd. Reaktionära element utanför Ryssland såg Kronstadtopproret som en samlingspunkt för en kontrarevolution som helt och hållet skulle avskaffa sovjeterna – till en början under stridsropet "Sovjeter utan kommunister!" Kronstadtmatrosernas stora majoritet var oskyldiga offer för dessa krafter. Men upproret fick bolsjevikerna att inse det nödvändiga behovet att avskaffa krigskommunismen, som hade lett till att alliansen med bönderna och till och med delar av arbetarklassen nästan spruckit. Medan upproret pågick samlades den tionde partikongressen, och det var den som införde den Nya Ekonomiska Politiken.

resolution som satte in fackföreningarnas arbete i den nya verklighet som NEP skapat. Den antogs enhälligt.

Om man studerar fackföreningsdiskussionen utan att ta hänsyn till förändringen av hela vår ekonomiska politik kan man inte ens nu, sju år senare, förstå innebörden i diskussionen. Det är denna bristande förståelse som ligger bakom försöken att pracka på mig ”underskattning av bönderna”. I själva verket var det jag som vid denna tid föreslog parollen: Industrin måste vända ansiktet mot byarna!

De mer konsekventa förfalskarna försöker få det till att jag var mot NEP. Men det finns ovedersägliga fakta och dokument som bevisar att jag så tidigt som vid nionde kongressen flera gånger reste frågan om behovet att istället för uttaxering av mat övergå till direkta skatter och, inom vissa gränser, varucirkulation.

När dessa förslag avvisades tvingade den fortsatta ekonomiska nedgången mig att söka en utväg längs motsatta linjer, det vill säga med hjälp av strikt ledning och närmare band mellan krigskommunismens ekonomiskt administrativa system och fackföreningarna – inte som massorganisationer utan som en administrativ apparat. Jag protesterade inte mot övergången till NEP. Den motsvarade istället fullständigt de slutsatser jag dragit utifrån mina erfarenheter inom den ekonomiska ledningen och administrationen. Detta är det verkliga innehållet i den så kallade fackföreningsdiskussionen.

Det statliga förlaget har inte publicerat det band av mina **Samlade verk** som ägnas åt denna period. Orsaken är att denna bok inte lämnar sten på sten i att avslöja den legend som skapats om fackföreningsdiskussionen.

Om man skall tro de nuvarande partihistorikerna och teoretikerna verkar revolutionens första sex år vara fyllda av stridigheter kring Brest-Litovsk och fackföreningarna. Allt annat är borta: förberedelserna inför oktoberupproret, själva revolutionen, regeringsbildandet, uppbygget av Röda Armén, inbördeskriget, Kominterns fyra första kongresser, utarbetandet av den kommunistiska propagandan, arbetet att leda de utländska kommunistpartierna och vårt eget parti. Enligt de nuvarande historikerna återstår av hela detta arbete, där jag i alla grundläggande frågor var helt överens med Lenin, bara två ögonblick: Brest-Litovsk och fackföreningarna.

Stalin och hans lakejer har lagt ner stor möda på att framställa fackföreningsdiskussionen som en ”bitter” kamp mellan Lenin och mig.

Så här sade jag när denna diskussion var som hetast, vid gruvarbetarkongressen 26 januari 1921:

I sitt tal sade kamrat Sjljapnikov – kanske uttrycker jag hans tankar i något förgrovd form: ”Tro inte på denna dispyt mellan Trotskij och Lenin. De kommer ändå att enas och kampen kommer bara att föras mot oss!” Han säger: ”Tro inte”. Jag vet inte vad han menar med tro eller inte tro. Givetvis kommer vi att enas. Vi må strida sinsemellan när verkligt viktiga frågor avgörs, men kontroversen driver bara våra tankar i riktning mot ”enhet”. (Trotskij avslutningstal vid andra allryska gruvarbetarkongressen, 26 januari 1921.)

Här är ett annat stycke ur mitt tal, ett stycke som Lenin citerade i sin pamflett:

Jag har alltid sagt – även när polemiken mot kamrat Tomskij varit som hårdast – att det alltid står alldeles klart för mig att endast personer med erfarenhet och auktoritet, vilket allt kamrat Tomskij har, kan vara fackliga ledare. Det sade jag i partigruppen på femte fackföreningskonferensen och det upprepade jag i dagarna även i Ziminteatern. Idékamp inom partiet betyder inte inbördes bortstötande av varandra, utan inflytande på varandra.

(Lenin, **Valda verk i 10 band**, band 10, s 246)

Och här följer vad Lenin yttrade om samma fråga i sitt avslutningstal och uppsummering av fackföreningsdiskussionen vid den tionde partikongressen:

Arbetaroppositionen sade: "Lenin och Trotskij kommer att enas." Trotskij gick upp i talarstolen och svarade: "Den som inte förstår att det är nödvändigt att enas går emot partiet. Givetvis kommer vi att enas, ty vi är partikamrater." Jag stödde Trotskij. Förvisso har Trotskij och jag haft meningsskiljaktigheter. När mer eller mindre lika grupper uppstår i centralkommittén beslutar partiet, på ett sådant sätt att vi enas i enlighet med partiets vilja och direktiv. Med detta tillkännagivande åkte jag och Trotskij till gruvarbetarkongressen, och vi har även tagit med det hit, det vill säga till partiets kongress. (Lenin, **Collected Works**, band 32, s 304)

Liknar detta på minsta sätt det föraktliga pennfäktande som nuförtiden i den ena läroboken efter den andra kallas historien om fackföreningsdiskussionen?

När Bucharin sorglöst försöker utnyttja fackföreningsdiskussionen som ett vapen mot "trotskismen" blir det skrattretande. Lenin ansåg följande om Bucharins uppfattning i denna diskussion:

Hittills har Trotskij varit "hövding" i kampen. Men nu har Bucharin gått långt förbi honom och fullkomligt "fördunklat" honom. Bucharin har skapat en helt ny situation, ty han har talat in sig i ett misstag som är hundra gånger värre än alla Trotskijs misstag tillsammans.

Hur kunde Bucharin tala sig till detta brott med kommunismen? Vi känner alla till Bucharins veka väsen, en egenskap för vilken man tycker om honom, och inte kan låta bli att tycka om honom. Vi vet att han på skämt ofta kallas för "vaxet". Det verkar som om "varje principlös person", varje "demagog", kan skriva vad han vill i detta mjuka vax. De skarpa omdömen som satts inom citationstecken använde kamrat Kamenev i diskussionen 17 januari. Och han hade all rätt att använda dem. Men givetvis skulle det aldrig falla Kamenev eller någon annan att kalla det som hände principlös demagogi – att inskränka alltihop till det. (**Ibid**, s 50-51)

Kominterns tredje kongress.

Var då fackföreningsfrågan den enda fråga som existerade i partiet och Sovjetrepubliken under de år då jag samarbetade med Lenin? Samma år som den tionde partikongressen ägde rum, 1921, höll Komintern sin tredje världskongress, en kongress som spelade en oerhört viktig roll i den internationella arbetarrörelsens historia. Vid kongressen uppstod en djupgående konflikt om den kommunistiska politikens grundläggande frågor. Denna strid återspeglades i vår politbyrå. Vid politbyråns sammanträde strax efter den fjortonde partikongressen nämnde jag i all korthet detta:

Vid denna tid fanns det en risk att Kominterns politik skulle utvecklas efter samma linje som marshändelserna i Tyskland 1921.²⁷ Det vill säga att man på konstlad väg skulle

27 I mars 1921 uppmanade det tyska kommunistpartiet till väpnat uppror för att gripa makten. Uppmaningen var ett direkt uttryck för den så kallade "offensivteorin", vars främsta förespråkare och teoretiker inom Komintern var Bucharin och i något mindre omfattning Zinovjev. Den tyska partiledningen inte bara kastade ut medlemmarna i något som på förhand var uppenbart dömt att bli en meningslös militär aktion från en liten minoritet av arbetarklassen. Efter marsaktionen deklarerade ledningen också att den vid första bästa tillfälle skulle upprepa aktionen. Ultravänsteristerna menade att aktionerna skulle inspirera och sporra arbetarklassen och få den att för varje gång mobilisera allt större krafter tills den slutligen störtade det kapitalistiska

försöka skapa en revolutionär situation – åstadkomma en ”elektrifiering” av proletariatet som en tysk kamrat uttryckte det. Dessa stämningar var förhärskande vid kongressen. Vladimir Iljitj drog slutsatsen att om Internationalen följde denna linje, skulle den med säkerhet gå i kras. Före kongressen beskrev jag mina intryck av marshändelserna i ett brev till kamrat Radek, ett brev som Vladimir Iljitj inte kände till. Med tanke på det svåra läget, och eftersom jag inte kände till Vladimir Iljitjs åsikt, men mycket väl visste att Zinovjev, Bucharin och Radek i stort sett var för den tyska vänstern, uttalade jag mig givetvis inte öppet. Istället skrev jag ett brev (i tesform) till kamrat Radek och bad honom meddela mig sin åsikt. Radek och jag var inte överens. Vladimir Iljitj fick höra talas om detta, och kallade mig till sig och beskrev situationen i Komintern som ytterst hotande. Vi var fullkomligt överens om läget och de problem det medförde.

Efter mötet lät Vladimir Iljitj kalla till sig kamrat Kamenev för att försäkra sig om majoriteten i politbyrån. Eftersom politbyrån bestod av fem medlemmar skulle vi få majoritet om kamrat Kamenev anslöt sig till oss. Vår delegation till Komintern bestod å ena sidan av kamraterna Zinovjev, Bucharin och Radek, och å den andra av Vladimir Iljitj, kamrat Kamenev och jag. I förbigående sagt hade dessa två grupper egna speciella sammanträden. Vid denna tid sade Vladimir Iljitj: ”Nå, vi bildar en ny fraktion.” Under de fortsatta diskussionerna om resolutionsförslagen företrädde jag Lenins fraktion, medan Radek representerade Zinovjevs fraktion.

ZINOVJEV: Nu har sakläget förändrats.

TROTSKIJ: Ja, det har förändrats. Vid denna tidpunkt beskyllde för övrigt kamrat Zinovjev ganska kategoriskt kamrat Radek för att ”förråda” sin fraktion under diskussionerna, det vill säga att han förmodligen gjorde alltför stora eftergifter till oss. Striden var intensiv i Kominterns samtliga partier, och Vladimir Iljitj rådgjorde med mig om vad vi skulle göra om kongressen röstade mot oss. Skulle vi underkasta oss en kongress vars beslut kunde vara katastrofala, eller skulle vi inte underkasta oss?

Detta samtal återspeglas i det stenografiska referatet av mitt tal [vid kongressen]. I samförstånd med Iljitj sade jag då att om ni, kongressen, röstar mot oss, litar jag på att ni kommer att ge oss tillräckligt med spelrum för att även i framtiden kunna försvara våra åsikter. Innebörden i denna varning var uppenbar. Men tack vare Vladimir Iljitjs ledning fortsatte förhållandena i vår delegation att vara helt igenom kamratliga. (**Protokoll från Sovjetunionens Kommunistiska Partis politbyrå, 18 mars 1926**)

I samförstånd med Lenin försvarade jag vår gemensamma ståndpunkt i Kominterns Exekutivkommitté (EKKI), vars möte föregick den tredje världskongressen. Den så kallade ”vänstern” riktade ett våldsamt angrepp mot mig. Vladimir Iljitj skyndade sig till EKKI:s

samhället. ”Om man frågar vad som var nytt med marsaktionen, är svaret just det som våra motståndare förebrår oss för, nämligen att partiet gick ut i strid utan att bry sig om vilka som skulle följa det.” (A Maslow, *Die Internationale*, Berlin 1921, s 254) ”Som en isolerad handling från partiet skulle marsaktionen vara ett brott mot proletariatet – i så måtto har våra motståndare rätt. Men som inledningen till en serie ständigt utökade aktioner vore marsaktionen en befriande handling.” (A Thalheimer, **Taktik und Organisation der revolutionäre Offensiv**, Berlin 1921, s 6) ”Därför kan partiets paroll bara vara: offensiv, offensiv till varje pris, med alla medel, vid varje tillfälle som erbjuder möjligheter till framgång.” (Heyder, **Ibid**, s 22) Kominterns tredje kongress tvingades behandla denna fråga, och det ledde nästan till splittring. Bucharintendensen stöddes av majoriteten av de delegater och ledare som hade lett marsaktionen, inklusive Pepper (Poganij) och Rakosi, Bela Kun, Münzenberg, Thalheimer, Frölich, huvuddelen av italienarna, etc. Lenin sade sig demonstrativt tillhöra ”kongressens högerflygel” och hotade med splittring om Bucharin och ”offensivens” anhängare skulle avgå med segern. Tack vare Trotskijs stöd och genom Radeks förmedling röstades Zinovjev och Bucharin ner i den ryska delegationen, och det ledde till slut att Lenins uppfattningar segrade. Den tredje kongressens teser och parollen ”Till massorna!” var förspelet till enhetsfrontspolitiken som antogs kort därefter. Det var det definitiva slaget mot vänsteristerna, och satte för lång tid stopp för kuppstämningarna inom Internationalen.

möte och sade följande:

... Jag har kommit för att protestera mot Bela Kuns tal. Han vände sig mot kamrat Trotskij istället för att försvara honom, vilket han borde ha gjort om han ville vara en verklig marxist....

Kamrat Laporte hade helt fel och kamrat Trotskij, som protesterade mot honom, hade helt rätt.... Kamrat Trotskij hade tusen gånger rätt när han betonade denna punkt. Och det finns en annan kamrat från Luxemburg som förebrådde det franska partiet för att det inte saboterade ockupationen av Luxemburg.²⁸ Där har vi det. Han tror att det är en geografisk fråga, precis som Bela Kun. Nej, det är en politisk fråga, och kamrat Trotskij hade helt rätt när han protesterade....

Det var därför jag såg det som min plikt att i grunden stöda allt kamrat Trotskij sagt...

Lenins alla tal vid den tredje världskongressen genomsyras av detta betonande av sin fullkomliga enighet med Trotskij.

Frågan om skolningen av partiets ungdom.

På kamrat Ter-Vaganjans initiativ grundades 1922 tidskriften **Pod Znamenem Marksizma (Under marxismens fana)**. I det första numret bidrog jag med en artikel om skillnaderna i skolning mellan partiets två generationer – den gamla och den nya – och om behovet att närma sig den nya generationen på ett speciellt teoretiskt sätt för att garantera att den på rätt sätt skulle förvalta det teoretiska och politiska arvet i partiets utveckling. I nästa nummer av den nya tidskriften skrev Lenin:

Allt som behöver sägas om de allmänna uppgifterna för tidskriften Pod Znamenem Marksizma har redan sagts, och sagts på ett utmärkt sätt, av kamrat Trotskij i nr 1-2 av denna tidskrift. Jag vill dröja vid några frågor som närmare definierar innehållet i och programmet för det arbete som tidskriftsredaktionen deklarerar i introduktionsuttalandet i detta nummer. (Lenin, **Valda verk i 10 band**, band 10 s 426.)

Kan vår samstämmighet i dessa grundläggande frågor ha varit en tillfällighet? Nej, det enda tillfälliga var att samstämmigheten råkade uttryckas så klart i pressen. I de flesta fall visade sig vår samstämmighet endast i handling. Ändå har det på senare år skapats ett oräkneligt antal legender just i frågan om inställningen till ungdomen.

Inställningen till bönderna.

Bucharin kom fram till sin kulakparoll²⁹ ”Berika er” genom att helt enkelt förkasta vår

28 Kritiken från Luxemburgdelegaten, L Reiland, mot det franska partiet gällde den strejk som i mars 1921 bröt ut i gruvdistrikten i Luxemburg, på gränsen till Frankrike. Det franska kommunistpartiet leddes vid denna tidpunkt av de beryktade opportunisterna L.O. Frossard och Marcel Cachin. De uppmärksammade överhuvudtaget inte strejken i partitidningen *l'Humanité*, och inte heller protesterade de när väpnade styrkor från Frankrike ingrep och hjälpte till att krossa strejken. Reiland föreslog att man skulle utesluta Frossard och Cachin ur Internationalen. Reiland framförde sin kritik direkt efter ett tal av den franske untkommunistiske ledaren Maurice Laporte, som ansåg att partiet borde ha organiserat kampen mot de militära mobiliseringarna ”med revolverar i händerna”. Reilands tal utnyttjades av ultravänsteristerna vid den tredje kongressen och kritiserades hårt av Lenin och Trotskij.

29 I början av 1925 riktade sig Bucharin till de ryska bönderna och utropade ”Berika er!” - den paroll med vilken Guziot befäste den franska reaktionen. Det var ytterligare ett tecken på att den härskande sovjetbyråkratin alltmer kom att basera sig på de rika bönderna (kulakerna). Det var också en av de viktigaste orsakerna till att det 1925 bildades en opposition i Leningrad under ledning av Zinovjev, Kamenev och Krupskaja (Lenins hustru), och till att Trotskijs och Zinovjevs grupper 1926 gick samman i den förenade

ringaktning av bönderna. Han drog sedan slutsatsen att han därmed för gott hade rättat till alla sina gamla misstag. Dessutom trodde han det gick att likställa bondefrågan med mina meningsskiljaktigheter med Lenin om Brest-Litovsk och mina andra *delvisa* åsiktsskillnader med Vladimir Iljitj. Bucharins skola har satt ett oräkneligt antal dumheter och styggelser i omlopp på detta tema. För att kunna tillbakavisa allihopa skulle det krävas en hel bok. Jag tar bara upp de viktigaste punkterna:

- a) Jag berör inte här de gamla och reella meningsskiljaktigheterna från tiden före revolutionen.³⁰ Jag vill bara framhålla att de blivit oerhört överdrivna, förvrängda och vanställda av Stalins agenter och Bucharins småskurna skola.
- b) 1917 fanns ingen som helst oenighet i denna fråga mellan Lenin och mig.
- c) ”Anammandet” av socialistrevolutionärernas jordprogram genomfördes av Vladimir Iljitj i fullt samförstånd med mig.
- d) Jag råkade bli den förste som läste Lenins handskrivna utkast till fördrag i jordfrågan. Det fanns inte ens skuggan av oenighet. Vi var av samma åsikt.
- e) Vad gäller livsmedelspolitiken intog givetvis bondefrågan en viktig plats. Ytliga personer som Martinov säger att denna politik var ”trotskistisk” (se till exempel Martinovs artikel i **Krasnaja Nov**, 1923). Nej, det var en bolsjevikisk politik. Jag deltog i genomförandet av den, hand i hand med Lenin. Det fanns inte skuggan av oenighet.
- f) Jag var ytterst aktiv när det gällde att få partiet att anta den politik som stöder sig på mellanbönderna. Politbyrån känner till att Lenin efter Sverdlovs död till en början tänkte utnämna kamrat Kamenev till ordförande i den allryska centrala exekutivkommittén. Förslaget att istället välja en ”arbetar-bonde”-representant kom från mig. Jag nominerade kamrat Kalinin till posten. Det var också mitt förslag att han skulle kallas ”allrysk **starosta**” [byäldste]. Allt detta är givetvis en obetydlig fråga som vi inte skulle behöva uppehålla oss vid. Men för närvarande är dessa obetydligheter, dessa symptom, förkrossande bevis mot de som förfalskar vårt förgångna.
- g) Nio tiondelar av vår militära politik och organisering var beroende av banden mellan arbetare och bönder. Mot de småborgerliga gerilla- och amatörmetoderna (Stalin, Vorosjilov och andra) genomförde jag denna politik hand i hand med Vladimir Iljitj.

Som exempel kan jag återropa en hel rad telegram som jag skickade från Simbirsk och Ruzaevka (i mars 1919), och vilka betonade behovet att genomdriva energiska åtgärder för att förbättra relationerna med mellanbönderna. Jag krävde att en auktoriserad kommission skulle skickas till Volgaregionen för att kontrollera de lokala myndigheternas verksamhet och studera orsakerna till missnöjet bland bönderna. Mitt tredje telegram, som skickades direkt till

oppositionen. I slutet av 1925 medgav Bucharin formellt att det var fel att föra fram denna paroll, men det skedde ingen förändring av Stalin-Bucharin-regimens politik på landsbygden.

30 I en polemik med Radek 1929 skrev Trotskij om sina konflikter med Lenin före revolutionen: ”... jag försökte aldrig skapa en gruppering på basis av den permanenta revolutionens idé. Min ställning inom partiet var konconciliationistisk [se not 15 -öa] och när jag ibland strävade efter att bilda fraktioner, var det just på denna bas. Min konconciliationism härrörde ur en viss socialrevolutionär fatalism. Jag trodde att klasskampens logik skulle tvinga de två fraktionerna att följa samma revolutionära linje. Den stora historiska betydelsen av Lenins politik var fortfarande oklar för mig vid denna tid, hans politik av oförsonlig ideologisk avgränsning och, när nödvändigt, splittring, för att härda och stärka kärnan i det verkligt revolutionära partiet.... Genom att sträva efter enhet till varje pris, idealiserade jag ofrivilligt och oundvikligen centristiska tendenser inom mensjevismen. Trots att jag gjorde tre episodiska försök, lyckades jag inte nå fram till några gemensamma ståndpunkter med mensjevikerna, och detta var i själva verket inte heller möjligt. Men samtidigt förde den konconciliationistiska linjen mig till än skarpare konflikt med bolsjevismen, eftersom Lenin, till skillnad från mensjevikerna, obarmhärtigt avvisade konconciliationismen och var tvungen att göra detta. Det är uppenbart att ingen fraktion kunde skapas på konconciliationismens plattform.” ([Den permanenta revolutionen](#))

”Stalin, Kreml, Moskva (brådskanie)”, lyder så här:

Kommissionens uppgift bör vara att stärka Volgaböndernas tilltro till den centrala sovjetregeringen, rensa bort de mest flagranta fallen av lokalt vanstyre och straffa de skyldiga representanterna för sovjetmakten, och samla ihop alla klagomål och allt material och använda dem som *grundval för övertygande förordningar som gynnar mellanbonden*. Man kan utse Smilga till denna kommission. Även Kamenev är önskvärd, eller någon annan auktoritativ person. (22 mars 1919, nr 813)

Det var inte Stalin som sände detta telegram till mig (ett av många) och betonade behovet av förordningar till mellanböndernas förmån, utan det var jag som sände det till Stalin. Det skedde inte under den fjortonde kongressen utan i början av 1919, när Stalins åsikter om mellanbonden fortfarande var okända för alla.

Utan att på minsta sätt försöka göra ett urval avslöjar protokollen obönhörligt dagens struntprat om att jag ”underskattade bönderna” eller ”underskattade mellanbönderna”!

h) Utifrån en analys av bondeekonomins tillstånd lade jag i början av 1920 fram förslag i politbyrå om en rad åtgärder som liknade NEP. Dessa förslag kan omöjligtvis ha dikterats av att jag ”ringaktade” bönderna.

i) Som jag redan sagt var fackföreningsdiskussionen ett försök att hitta ut ur en ekonomisk återvändsgränd. Övergången till NEP genomfördes under fullständig enhet.

Allt detta går att bevisa med otvetydiga dokument, och en dag kommer det också att ske. Jag skall här nöja mig med två citat.

1919 besvarade jag några bönders frågor om vårt förhållningssätt till kulakerna, mellanbönderna och fattigbönderna, och angående de påstådda meningsskiljaktigheterna mellan Lenin och Trotskij i bondefrågan:

Det har i dessa frågor inte existerat, och inte heller existerar det, några motsättningar i Sovjetregeringens ledning. Kontrarevolutionärernas sak blir alltmer hopplös, och det enda de kan göra är att lura de arbetande massorna om en påstådd konflikt som sägs splittra folkkommissariernas råd. (**Izvestija**, 7 februari 1919)

På samma tema skrev Lenin följande rader som svar till bonden Gulev:

I **Izvestija** från 2 februari publicerades ett brev från herr Gulev, en bonde som frågar om arbetar- och bonderegeringens inställning till mellanbönderna, och som talar om rykten att Lenin och Trotskij inte är överens, att det finns stora motsättningar mellan dem, speciellt i frågan om mellanbonden.

Kamrat Trotskij har redan svarat på detta i sitt ”Öppna brev till mellanbönderna” i **Izvestija** från 7 februari. I sitt brev säger kamrat Trotskij att ryktena om motsättningar mellan honom och mig är en fruktansvärd och föraktlig lögn, som spridits ut av godsägarna och kapitalisterna och deras medvetna eller omedvetna lakejer. Jag för min del bekräftar fullkomligt kamrat Trotskijs förklaring. Det finns inga meningsskiljaktigheter mellan honom och mig, och vad gäller mellanbönderna finns det inte några motsättningar överhuvudtaget i kommunistpartiet där vi båda är medlemmar. I sitt brev förklarade kamrat Trotskij klart och i detalj varför det kommunistiska partiet och den nuvarande arbetar- och bonderegeringen som valts av sovjeterna och medlemmar i detta parti, inte betraktar mellanbönderna som sina fiender. Med båda händer skriver jag under på vad kamrat Trotskij sagt. (Lenin, **Collected Works**, band 36, s 500)

Här stöter vi återigen på samma historia. Ryktena sattes först i svang av vitgardisterna. Nu

snappas de upp, förstoras och sprids medvetet ut av Stalin-Bucharins skola.

Min militära verksamhet

Under Stalins ledning har man försökt skriva om historien om min militära verksamhet, som inleddes på våren 1918. I själva verket försöker man skriva om hela inbördeskrigets historia, med det enda syftet att bekämpa "trotskismen" – eller rättare sagt bekämpa Trotskij.

Om jag här skulle återge historien om skapandet av Röda armén och Lenins förhållande till detta arbete, skulle jag vara tvungen att skriva inbördeskrigets historia. För närvarande skriver personer som Gusev den. Senare kommer andra att skriva den. Jag måste nöja mig med att ge två eller tre exempel som jag kan underbygga med dokument.

När våra trupper erövrade Kazan fick jag ett gratulationstelegram från Vladimir Iljitj, som höll på att hämta sig från sin sjukdom:

Med hänförelse hälsar jag Röda arméns strålande seger. Låt den tjäna som ett högtidligt löfte att enheten mellan arbetarna och de revolutionära bönderna fullständigt kommer att krossa borgarklassen, att den kommer att bryta ner utsugarnas motstånd och säkra världssocialismens seger. Längre leve arbetarnas revolution!

10 september 1918 Lenin

Den för Lenin ovanligt upprymda tonen i telegrammet – "Med hänförelse hälsar jag – vittnar om den oerhörda vikt han med rätta lade vid erövringen av Kazan. Här utsattes enheten mellan arbetare och revolutionära bönder för ett första och avgörande styrkeprov. Och här prövades partiets förmåga att skapa en kämpande revolutionär armé trots den ekonomiska ruin och fruktansvärda ödeläggelse som det imperialistiska kriget orsakat. De metoder som användes för att skapa Röda armén genomgick ett eldprov, och Lenin förstod det verkliga värdet i detta prov.

Stalin har försökt sprida en löjligt överdriven bedömning av de motsättningar om östfronten som uppkom i politbyrån i början av 1919. Meningsmotsättningarna gällde främst om vi skulle fortsätta offensiven i Sibirien eller förskansa oss i Ural och förflytta så stora styrkor som möjligt till den södra fronten för att stoppa hotet mot Moskva. Under en period lutade jag åt den andra planen. Många militära medarbetare, bland dem Smilga, Lasjevitj, I N Smirnov, K I Grünstein och många andra, var för den förstnämnda planen. Denna plan antogs och uppnådde beundransvärda resultat. Dessa motsättningar gällde inga principer. De var rent praktiska. De fortsatta erfarenheterna visade att Koltjaks armé befann sig i upplösning. Offensiven i Sibirien blev fullständigt framgångsrik.

Vid den åttonde partikongressen kritiserades krigspolitiken av en grupp soldatdeputerade. Stalin och Vorosjilov har sagt att jag inte ens vågade dyka upp vid partikongressen och lyssna på deras kritik. Detta stämmer inte alls med det verkliga händelseförloppet! Så här lyder centralkommitténs resolution om min avresa till fronten dagarna innan den åttonde partikongressen:

Utdrag ur protokoll från centralkommitténs sammanträde 16 mars 1919. Närvarande: kamraterna Lenin, Zinovjev, Krestinskij, Vladimirskej, Stalin, Schmidt, Smilga, Dzerzjinskij, Lasjevitj, Bucharin, Sokolnikov, Trotskij, Stassova:

På dagordningen:

12. Vissa kamrater från fronten hade hört talas om centralkommitténs beslut att armékamraterna omedelbart skulle återvända till fronten, och ifrågasatte det riktiga i detta beslut, som organisationerna vid fronten kunde tolka som ovilja från

centralregeringen att lyssna till armén. Vissa tolkar det till och med som en sorts knep, eftersom kamrat Trotskij avresa och upphävandet av de soldatdeputerades permissioner och återkallandet av dem till fronten gjorde det meningslöst att ens resa frågan om den militära politiken. Kamrat Trotskij protesterar mot att tolka centralkommitténs beslut som ett ”knep”, och pekar på den oerhört allvarliga situation som uppstått på grund av reträtten från Ufa och vidare västerut. Han insisterat på att han skall resa.

Beslut:

- 1) Kamrat Trotskij skall omedelbart avresa till fronten.
- 2) Kamrat Sokolnikov skall möta kamraterna från fronten och tillkännage att ordern att de skall avresa har upphävts, och att man tar för givet att de som anser att deras närvaro vid fronten är nödvändig omedelbart skall avresa.
- 3) Frågan om den militära politiken skall sättas upp som första punkt på kongressens dagordning.
- 4) Kamrat Vladimir Michajlovitj Smirnov har i enlighet med sin begäran fått tillåtelse att stanna i Moskva.

Detta är ett klart exempel på den partiregim som existerade vid denna tidpunkt. De som *angrep* centralkommittén för dess militära politik, och i synnerhet militäroppositionens ledare V M Smirnov, tilläts stanna kvar på kongressen, trots det allvarliga läget vid fronten. De som *stödde* den officiella politiken skickades till fronten innan kongressen öppnades. Nuförtiden görs saker och ting på motsatt sätt.

Protokollen från åttonde kongressen som behandlar den militära frågan, och vilka innehåller Lenins tal där han bestämt försvarade den militära politik som jag under centralkommitténs ledning genomförde har fortfarande inte publicerats. Varför? Därför att de skulle krossa Stalins, Vorosjilovs och Gusevs lögner om inbördeskriget.

Det militära arbetet var ett hårt arbete. Det genomfördes inte utan påtryckningar, förtryck och tvångsåtgärder. Många fick sin stolthet sårad – oftast på grund av att det var nödvändigt men ibland av misstag. Det orsakade mycket missnöje, och en del av detta missnöje var givetvis helt berättigat. När motsättningarna om östfronten uppstod, och centralkommittén skulle besluta om den högsta militärledningen skulle bytas ut, erbjöd jag mig att avgå som krigskommissarie. Samma dag, 5 juli 1919, antog centralkommittén en resolution vars viktigaste delar följer här:

Efter att ha tänkt igenom och noggrant diskuterat kamrat Trotskij's uttalande har centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå kommit till den enhälliga slutsatsen att man inte kan godta hans avgång, den kan överhuvudtaget inte komma på fråga.

Centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå kommer att göra allt i sin makt för att göra arbetet vid sydfrenten, som kamrat Trotskij själv har valt, och som för närvarande är det svåraste, farligaste och viktigaste arbetet, bekvämare för kamrat Trotskij och mer fruktbart för republiken. I sin ställning som krigskommissarie och ordförande i det militära rådet är kamrat Trotskij fullständigt bemyndigad att agera som medlem i sydfrentens militärrevolutionära råd tillsammans med kommissarien för sydfrenten (Jegorov), som han själv utsett och centralkommittén bekräftat.

Centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå ger kamrat Trotskij fria händer att med vilka medel som helst vidtaga de ändringar av den militära politiken som han anser nödvändiga, och om han så önskar föregripa partikongressen.

Undertecknare av denna resolution var: Lenin, Kamenev, Krestinskij, Kalinin, Serebrjakov, Stalin, Stassova.

Resolutionen talar för sig själv. Den satte punkt för de kontroversiella frågorna, och vi gick

vidare till nästa punkt på dagordningen.

Apropå det: Vid politbyråns och den centrala kontrollkommissionens gemensamma möte 8 september 1927, påstod Stalin att centralkommittén ”förbjöd” mig att röra sydfronten. Ovanstående resolution besvarar även denna fråga på ett tillräckligt sätt.

Men var motsättningarna om östfronten de enda i sitt slag? Ingalunda. Det fanns motsättningar när det gällde strategin mot Denikin. Det fanns motsättningar om Petrograd – skulle man överge staden till Judenitj eller försvara den? Det fanns meningsmotsättningar om vi skulle gå till offensiv mot Warszawa,³¹ och om det var möjligt med ett andra fälttåg efter reträtten till Minsk. Motsättningar av detta slag uppstod under kampens gång och avgjordes också då.

De nödvändiga dokumenten angående frågan om sydfronten finns i min bok **Hur revolutionen beväpnade sig** (band II, bok 1, s 301).

Under Judenitjs offensiv mot Petrograd menade Lenin vid ett tillfälle att det inte var någon mening att försöka försvara staden, och att vi borde flytta försvarslinjen närmare Moskva. Jag protesterade. Kamrat Zinovjev stödde mig, och jag tror att även kamrat Stalin gjorde det. 17 oktober 1919 telegraferade Lenin till mig på direktlinje (jag var då i Petrograd):

Kamrat Trotskij:

Sände försvarsrådets beslut på kod... igår kväll.

Som du ser antogs din plan. Men man avvisade givetvis inte Petrogradarbetarnas återtåg mot söder (det sägs att det var du som förklarade det för Krassin och Rykov). Att diskutera det innan behovet uppstår vore dock att dra uppmärksamheten från kamp-tillslutet.

Om man försöker omringa Petrograd och skära av förbindelserna kommer det givetvis att medföra motsvarande förändringar, som du kan genomföra på plats.

Utse någon i varje avdelning av de lokala exekutivkommittéerna som samlar ihop sovjeternas papper och dokument i händelse av att evakuering blir nödvändig.

Jag bifogar ett manifest som försvarsrådet utsåg mig att skriva. Jag gjorde det i all hast och det blev dåligt. Sätt min signatur under din.

Hälsningar! Lenin (Lenin, **Collected Works**, band 44, s 294-95)

Det fanns många sådana episoder. De var av oerhörd praktisk betydelse just då men hade aldrig någon principiell betydelse. Det var inte en strid om principer utan handlade om att arbeta fram den bästa planen för att bekämpa fienden i ett givet ögonblick och på en bestämd plats.

Stalin och Gusev försöker skriva om inbördeskriget historia. De kommer inte att lyckas!

Som bekant har Gusev lagt ner särskilt stor energi på att revidera vår krigshistoria. Han har till och med skrivit en broschyr med namnet **Våra militära meningsskiljaktigheter**. I denna broschyr kunde man för första gången hitta det giftiga skvallret om att kommunister hade skjutits (inte desertörer, inte förrädare om än med partibok, utan kommunister).

Liksom för så många andra är det Gusevs olycka att han skrivit om samma händelse och fråga två gånger: en gång på Lenins tid och en gång på Stalins.

31 På sommaren 1920 uppmanade Lenin enträget att man skulle gå på offensiven mot Warszawa, i hopp om att få till stånd en förening med stadens revolutionära arbetare och garantera att det upprättades en polsk sovjetrepublik. Trotskij avrådde från vidare framryckning eftersom trupperna var alltför uttrötade, och därför att de förflyttade sig alltför snabbt bort från sina viktigaste ekonomiska och militära stöddepunkter. Med hjälp av den franska imperialismen lyckades Pilsudski driva tillbaka Röda armén, efter att denna hade lyckats komma alldeles inpå Warszawas knutar. Senare skulle Lenin medge att Trotskij hade haft rätt.

Så här skrev Gusev första gången:

Kamrat Trotskijs ankomst [till Kazans omgivning] innebar en avgörande förändring av situationen. När Trotskijs tåg anlände till den enligt belägna stationen Svijazjsk uppstod en stark vilja att segra, ta initiativ och på ett välplanerat sätt utföra alla militära uppgifter. Redan från första dagen kände alla vid denna station, som var fylld av järnvägsvagnar från otaliga regementen, och där även den politiska avdelningens och kommissariatets högkvarter fanns, att man hade kommit till en vändpunkt. Samma sak gjorde sig gällande bland trupperna vid den femton verst långa fronten.

Det stod först av allt klart på disciplinens område. Det var särskilt och framför allt lämpligt och nödvändigt med kamrat Trotskijs stränga metoder... under denna period av gerillakrig, dålig disciplin och lantlig egoism. Det gick inte att uppnå något med hjälp av övertalning. Och dessutom fanns det inte tid till det. Under de tjugofem dagar kamrat Trotskij tillbringade i Svijazjsk utfördes ett enormt arbete. Den femte arméns desorganiserade och degenererade regementen förvandlades till kämpande trupper, och förbereddes inför erövringen av Kazan. (**Proletarskaja Revolutsija**, nr 2 1924)

De partimedlemmar som har upplevt inbördeskriget och inte har tappat minnet kommer – åtminstone för sig själv om de inte vågar säga det högt – att intyga att det finns massvis, om inte hundratals, av liknande skrivna vittnesmål.

Det mest avskyvärda i stalinisternas kampanj mot mig är anklagelserna att jag lät skjuta ”kommunister”. Dessa anklagelser spreds en gång av våra fiender, av deras ”underrättelsetjänst”. Det vill säga, de vita arméernas politiska avdelningar försökte sprida flygblad bland våra röda soldater och anklaga de röda befälen och speciellt Trotskij för att vara blodtörstiga. Stalins agenter har nu slagit in på samma väg.

Låt oss för ett ögonblick anta att denna lögn är sann. Varför var då Stalin, Jaroslavskij, Gusev och Stalins andra agenter tysta under hela inbördeskriget? Vad innebär de stalinistiska agenternas senkomna ”avslöjanden”? De betyder:

”Arbetare, bönder och röda soldater. Partiet lurade er när det sade att armébefälhavaren Trotskij handlade i enlighet med partiets vilja och genomförde dess politik. Partiet bedrog er i ett oräkneligt antal artiklar om Trotskijs arbete, i de parti- och sovjetresolutioner där Trotskijs arbete godkändes, och man undanhöll er fakta som till exempel avrättningarna av kommunister. Lenin deltog i detta bedrägeri och stödde bestämt Trotskijs militära politik.”

Det är den verkliga innebörden i Stalins senkomna ”avslöjanden”. De komprometterar inte Trotskij utan partiet och dess ledning. De undergräver massornas förtroende för bolsjevikerna. Ty om det var möjligt att dölja fruktansvärda misstag och till och med brott när Lenins och hans mest beprövade medhjälpare ledde partiet, vad kan man då vänta sig nu, när centralkommitténs medlemmar är betydligt mindre auktoritativa? Trotskij lovprisades till exempel av Jaroslavskij 1923, när inbördeskriget för länge sedan var slut, och hans trohet och revolutionära tillgivenhet till arbetarklassens sak lovsjöngs. Vad skall då en betänksam ung partimedlem säga idag? Han kommer att fråga sig: ”När lurade Jaroslavskij mig – när han höjde Trotskij till skyarna, eller när han nu försöker smutskasta honom?”

Sådana är följderna av Stalins och hans agents bemödanden att skriva om biografen i efterhand. De flesta av Stalins ”avslöjanden” kan inte partimassorna kontrollera. Istället fylls de av bristande förtroende för partiledningen, både det tidigare, det nuvarande och det framtida. Vi måste återvinna detta förtroende – mot Stalin och stalinismen.

Jag skall här nöja mig med de mest auktoritativa vittnesmålen. I sina minnen av Lenin skriver Gorkij:

I det han slog näven i bordet utropade han [Lenin]: 'Visa mig en annan man som är i stånd att på ett år skapa en mönstergill armé, ja och vinna de militära specialisternas högaktning. Vi har en sådan man. Vi har allt, och ni kommer att få se underverk! (Maxim Gorkij, **Vladimir Lenin**, Leningrad 1924, s 23)

Under samma samtal sade Lenin, enligt Gorkij:

Ja, ja, jag vet. De ljuger en hel del angående mina relationer till honom. Det verkar som om de ljuger speciellt mycket om Trotskij och mig. (**Ibid**, s 23)

Ja, man ljög en hel massa om förhållandet mellan Lenin och Trotskij. Men kan man jämföra den tidens amatörmässiga lögner med dagens välorganiserade, allryska och internationella lögner? På den tiden bestod lögnarna av "De svarta hundra", vitgardisterna och delvis även socialistrevolutionärerna och mensjevnikerna. Nu har Stalins fraktion tillgripit detta vapen.

12 januari 1920 sade Lenin i den bolsjevikiska delen av fackföreningarnas allryska centralråd:

Vi besegrade Denikin och Koltjak därför att vår disciplin var bättre än någonstans i den kapitalistiska världen. Kamrat Trotskij har infört dödsstraffet och vi kommer att stöda honom. Han har infört det med hjälp av kommunisternas medvetna organisation och ledning. (Lenin, **Collected Works**, band 45, s 601)

Jag har inte tillgång till alla de andra tal där Lenin försvarade den militärpolitik som jag drev i fullt samförstånd med honom. I synnerhet är protokollen från konferensen för delegater till åttonde kongressen om militära frågor fortfarande inte publicerade. Varför är inte dessa protokoll publicerade? Därför att Lenin vid denna konferens med full kraft gick mot de av Stalins kollegor som idag med sådan frenesi förfalskar historien.

Men jag har tillgång till ett dokument som är värt hundra andra. Jag berättade om detta dokument vid den centrala kontrollkommissionens möte, då Jaroslavskij under protester från Ordzjonikidze inledde ett giftigt angrepp mot mig. Jag citerade det vid det senaste gemensamma plenarmötet i augusti 1927, när Vorosjilov följde Jaroslavskij i fotspåren.

På eget initiativ gav Lenin ett blankt papper till mig, med följande rader skrivna längst ner:

Kamrater, väl medveten om kamrat Trotskijs order är jag så övertygad, så fullkomligt övertygad, om det riktiga, lämpliga och nödvändiga för vår saks gagn, i de av kamrat Trotskij utfärdade befallningarna, att jag ger dem mitt totala stöd.
V Uljanov (Lenin)

På följande sätt förklarade jag syftet med denna blancofullmakt för den centrala kontrollkommissionens presidium:

När han [Lenin] gav mig pappret med dessa rader skrivna längst ner på en tom sida blev jag förbluffad. Han sade: "Jag har hört att det sprids rykten om dig att du skjuter kommunister. Jag ger dig denna blancofullmakt och kommer att ge dig så många du vill och slå fast att jag stöder dina beslut. Ovanför han du skriva vilket beslut du behagar och min underskrift finns redan där." Det var i juli 1919. Med tanke på allt skvaller som sprids utomlands om mitt förhållande till Vladimir Iljitj, och ännu viktigare hans inställning till mig, föreslår jag att någon annan uppvisar ett blankt papper med Lenins underskrift på, och där han skriver att han på förhand omfattar varje beslut den personen kan tänkas ta. De beslut jag tog på den tiden avgjorde inte bara enskilda kommunisters

öde utan ofta även betydligt större och viktigare saker.

Angående de ekonomiska frågorna

Som bekant påstår Martinov att inbördeskrig och krigskommunism är ”trotskism”. Denna teori har nu blivit ytterligt utbredd. Uppbygget av industriarméer, militariseringen av arbetet och de andra åtgärder som lika oundvikligt som livsmedelsdistributionen härstammade ur de dåvarande förhållandena, framställs av kälkborgare och pedanter som tecken på ”trotskism”. På vilken sida stod Lenin i dessa frågor?

Den sjunde sovjetkongressens organisationsavdelning diskuterade frågan om byråkratin i de ledande organen. I mitt tal pekade jag på att pampväldet kunde strypa våra industrier, att centralism inte är en absolut princip, att den nödvändiga samordningen av lokala initiativ och den centrala ledningen fortfarande inte fungerade i praktiken. I sitt tal betonade Lenin att han var helt överens med mig om centralismen, och tillade:

Låt mig till sist säga att jag är helt överens med kamrat Trotskij när han säger att man helt felaktigt har försökt framställa våra dispyter som motsättningar mellan arbetare och bönder, och blandar samman denna fråga med frågan om proletariats diktatur. (Tal 8 december 1919, **Collected Works**, band 30, s 245-6)

”Våra dispyter” betydde de mycket långdragna diskussioner där Lenin och Trotskij stod på ena sidan, och Rykov, Tomskij, Larin och andra stod på den andra. Som vid så många andra tillfällen höll sig Stalin även under denna debatt i bakgrunden, där han manövrerade och avvaktade.

Vid mötet med den bolsjevikiska fraktionen i fackföreningarnas allryska centrala råd 12 januari 1920, sade Lenin följande om ”våra dispyter” med Rykov, Tomskij med flera:

Vem inledde detta motbjudande departementskäbbel? Inte kamrat Trotskij. Hans teser innehåller inget av denna sort. Det var kamraterna Lomov, Rykov och Larin. Var och en av dem innehar höga poster. De är alla medlemmar i det allryska ekonomiska rådets styrelse. Bland dem befinner sig också rådets ordförande, som har så många titlar att om jag skulle räkna upp dem alla, skulle det ta fem minuter av mitt tio minuter långa tal... Rykov och andra har kommit hit och inlett ett motbjudande käbbel. Kamrat Trotskij ställde frågan om de nya problemen, och de har startat en departementsdebatt med den sjunde sovjetkongressen. Vi vet givetvis att kamraterna Lomov, Rykov och Larin inte sade detta rakt ut i sin oerhört dumma artikel. Som en talare uttryckte det: ”Man får inte inlåta sig på polemik med den sjunde sovjetkongressen.” Om den sjunde sovjetkongressen gjorde några misstag så rätta till dem på mötet, säg att det är ett misstag och sluta pladdra om centralisering och decentralisering. Kamrat Rykov säger att man måste tala om centralisering eftersom kamrat Trotskij inte lade märke till den. Denne man tror att vi som sitter här är så efterblivna att vi har glömt de första raderna i kamrat Trotskijs teser, som säger: ”Ekonomisk ledning fordrar en allmän plan”, etc. Kan ni läsa ryska, ni högst nedlåtande Rykov, Lomov och Larin? Låt oss återvända till den tid då ni var sexton år gamla och börja pladdra om centralisering och decentralisering. Är detta det regeringsarbete som utövas av styrelsemedlemmarna i det allryska ekonomiska rådet? Det är dumheter och patetiskt struntprat – det är skamligt och vanhedrande att slösa tid på det.

Och vidare:

Kriget gjorde att vi kunde öka disciplinen maximalt och centralisera tio- och

hundratusentals personer, kamrater, som dog för att rädda sovjetrepubliken. Utan det skulle vi alla ha gått under.

Jag kan tillägga att detta tal, som står till Leninstitutets förfogande, inte har offentliggjorts helt enkelt därför att det är olägligt för de nuvarande "historikerna". Man måste dölja en del av vårt ideologiska arv från Lenin för att kunna avvika från den leninistiska politiken. Det ovan citerade talet kommer att plockas fram när det är dags att halshugga Rykov.

Vid den åttonde sovjetkongressen sade Lenin angående mitt arbete inom järnvägstjänsten:

... För övrigt kan man redan i Emsjanovs och Trotskijs teser skönja att vi på detta område [återställande av vårt transportväsen] har att göra med en verklig plan som ser många år framåt. Order nr 1042³² räknar med fem år. På fem år kan vi återställa vårt transportväsende och minska antalet skadade lokomotiv. Med förlov sagt vill jag betona att det är allra *svårast* att göra det som tes nummer nio utpekar, nämligen att vi kanske till och med kan förkorta denna period, vilket redan har gjorts.

När det görs upp planer som grundas på beräkningar för många år finns det ofta skeptiker som säger: "Hur kan man göra beräkningar för åratals framåt? Vi får vara glada om vi lyckas göra det vi måste göra nu." Kamrater, man måste lära sig att kombinera båda. Det går inte att arbeta utan en långsiktig plan, en plan som räknar med verkliga framgångar. Att detta är nödvändigt visar de otvetydiga förbättringarna av transportväsendet. Jag vill rikta er uppmärksamhet på det ställe i tes nummer nio där det står att tidsperioden för att återuppbygga vårt transportväsende skulle bli fyra och ett halvt år, men att denna redan förkortats på grund av att vi arbetar mer än normalt. Tidsperioden har redan kortats ner till tre och ett halvt år. Vi borde arbeta på samma sätt i andra grenar av vår industri. (Tal 22 december 1920, **Collected Works**, band 31, s 510-11)

Jag kan här påpeka att ett år efter utfärdandet av Order 1042, kan vi i kamrat Dzerzjinskijs förordning "Rörande de grundläggande principerna för folkkommissariatet för transportväsendets vidare arbete", från 27 maj 1921 läsa:

Sänkningen av de normer som slogs fast av förordningarna nr 1042 och 1157, *det första glänsande experimentet i planerat industriarbete*, är tillfällig och orsakas av den pågående bränslekrisen... och det måste därför vidtas åtgärder för att underhålla och återställa utrustning och fabriker...

1924 beskyllde Zinovjev Trotskij för att han genom att utfärda "Order 1042" nästan ödelade transportväsendet. Senare har Stalin, Jaroslavskij och Rudzutak broderat ut denna historia i olika upplagor. Under en period cirkulerade denna legend i alla publikationer. Vi har redan citerat Lenins och Dzerzjinskijs verkliga uppfattningar om Order 1042 och vad den betydde för transportsystemet. Men det finns aktuellare kommentarer. I **Kommunistiska Internationalens Årsbok** från 1923, det vill säga strax innan fälttåget mot Trotskij inleddes, fanns följande att läsa i artikeln "Återuppbygget av Sovjetunionens transportsystem":

Vid denna tidpunkt var transportväsendet i fullständig oordning. Det var inte bara frågan

32 I juli 1920 var hela industrin slagen i bitar. Samma år fick Trotskij i uppgift att bygga upp transportsystemet. En av hans första åtgärder var att utfärda "Order nr 1042", det första allvarliga försöket att använda långsiktig planering inom den sovjetiska ekonomin. Ordern var den första i en rad systematiska åtgärder som slutligen åstadkom ordning och reda där det tidigare hade varit kaos och sammanbrott, och den hade sin grund i en femårig handlingsplan.

om att det inte kunde återupprättas. Det hade till och med gått så långt att professor Lomomonov, som satt i styrelsen för folkkommisariatet för transportväsendet, inför rådet för försvar och arbete rapporterade att transportsystemet stod på randen till ett fullkomligt och oundvikligt sammanbrott. Kamrat Trotskij, som fick ansvar för transportväsendet, presenterade två paroller som blev avgörande för inte bara transportväsendet utan för landets ekonomi i sin helhet.... Order 1042 är en historisk händelse. Enligt denna förordning skulle alla lokomotiv repareras in fem år. Den propaganda som utgick från denna förordning, och den kommunistiska entusiasm som den framkallade, måste anses vara en höjdpunkt för massornas beredskap att göra hjältemodiga arbetsinsatser. (**Yearbook of the Communist International**, Petrograd-Moskva 1923, s 363)

Ni märker att ”Order 1042” fyllde olika funktioner vid olika tidpunkter.

Vad gäller mitt påstådda försök att stänga Putilovverken: I kamrat Rykovs artikel från oktober 1927 – det vill säga fyra år efter händelsen – återuppstår legenden att jag krävde att Putilovverken skulle stängas. Precis som i många andra fall handlar kamrat Rykov även i detta fall ytterst oförsiktigt, eftersom han samlar material mot sig själv.

Faktum är att förslaget att stänga Putilovverken lades fram i politbyrå i början av 1923 av *kamrat Rykov själv, i egenskap av ordförande för allryska nationalekonomiska rådet*. Rykov förklarade att Putilovverken inom tio år skulle vara överflödiga, och att eventuella försök att på konstlad väg behålla dem skulle få skadliga konsekvenser för andra fabriker. Politbyrå - däribland även jag – antog att kamrat Rykovs siffror var riktiga. Jag var inte den ende som röstade för att på kamrat Rykovs förslag stänga Putilovverken. Även Stalin gjorde det. Kamrat Zinovjev var på permission och protesterade mot beslutet. Frågan togs åter upp i politbyrå och beslutet revs upp. Initiativet till denna affär låg alltså helt och hållet i händerna på Rykov, i egenskap av ordförande för allryska nationalekonomiska rådet. Hur säker måste inte Rykov känna sig när han redan efter fyra år tillskriver mig sin egen ”synd”. Men vi behöver inte oroa oss. Utan tvivel kommer denna historia att åter dyka upp... i ny form, när det blir dags för Stalin att ”granska” Rykov. Det kommer inte att dröja länge.

Ni bedrar partiet med historier om hur ”Lenin vill skicka Trotskij till Ukraina som folkkommisarie för livsmedelsförsörjningen”. I denna fråga förvirrar och förvränger ni fakta till oigenkännlighet. Jag gjorde många sådana resor på centralkommitténs order. I fullt samförstånd med Lenin reste jag till Ukraina för att förbättra organiseringen av kolindustrin i Donbäckenet. I fullt samförstånd med Lenin arbetade jag som ordförande för industriarméns sovjet i Ural. Det är sant att Lenin krävde att jag skulle resa till Ukraina i två veckor – *i två veckor!* - för att förbättra organiseringen av livsmedelsförsörjningen. Jag kontaktade kamrat Rakovskij via telefon. Han meddelade att de åtgärder som krävdes för att säkra arbetarområdenas livsmedelsförsörjning redan hade vidtagits utan min medverkan. Först insisterade Lenin på att jag skulle åka, men senare övergav han denna tanke. Det var det hela. Det handlade helt enkelt om ett praktiskt problem som Lenin just då ansåg vara viktigt.

Vad gäller min resa till Donbäckenet sade Lenin vid åttonde allryska sovjetkongressen 22 december 1920:

Kolleveranserna från Donbäckenet har stigit från 25 miljoner till 50 miljoner pud tack vare arbetet som utfördes av den absolut bemyndigade kommission under kamrat Trotskij's ledning som skickades till Donbäckenet, och vilken beslutade att erfarna och ansvarsfulla arbetare skulle skickas dit. För närvarande har kamrat Pjatakov skickats dit för att leda arbetet. (**Collected Works**, band 31, s 509)

Apropå det: Det var Stalins hemliga intriger som drev bort kamrat Pjatakov från Donbäckenet. Lenin ansåg det vara ett svårt slag mot stenkolinindustrin, protesterade mot det i politbyrån och angrep offentligt Stalin för hans splittrande verksamhet:

Att vi har haft oerhörda framgångar visade sig till exempel i Donbäckenet, där kamrater som Pjatakov arbetade med utomordentlig hängivenhet och utomordentlig framgång inom den tunga industrin. (Lenins rapport till nionde sovjetkongressen, 23 december 1921. **Collected Works**, band 33, s 168)

I spetsen för stenkolsindustrins centralförvaltning borde stå folk som inte bara är obestridligt hängivna utan också verkligt bildade och utomordentligt dugliga. Jag tar inte fel om jag säger att det är talangfulla personer. Därför hade CK [centralkommittén] sin uppmärksamhet riktad dit.... Men vi i CK har i alla fall en viss erfarenhet, och vi beslöt enhälligt att inte avlägsna de ledande kretsarna.... Jag har begärt informationer av ukrainska kamrater, och kamrat Ordzjonikidze har jag särskilt bett – vilket även CK gjort – att resa dit och undersöka vad som stod på. Uppenbarligen *var det fråga om intriger* och det blev en riktig röra som inte ens kommissionen för partihistorien kommer att kunna reda ut på tio år, om den åtar sig saken. Men resultatet blev faktiskt att den *nämnda gruppen tvärtemot CK:s enhälliga direktiv ersattes med en annan grupp*. (Ur Lenins rapport till elfte partikongressen, 27 mars 1922. **Valda Verk i 10 band**, band 10, s 471. Trotskijs kursivering.)

Samtliga medlemmar i den gamla politbyrån – inte minst Stalin – vet att Lenins bittra ord om *intriger* mot hängivna, bildade och talangfulla ledare i Donbäckenet syftade på Stalins intriger mot Pjatakov.

Vid den nionde sovjetkongressen i december 1921 skrev Lenin ett antal teser om industriuppbyggets grundläggande problem. Jag erinrar mig att jag svarade att teserna var utmärkta, och att det bara saknades en punkt om specialisterna. (Med några få ord pekade jag på vad den punkten skulle innehålla.) Samma dag fick jag följande brev från Vladimir Iljitj:

Strängt hemligt

Kamrat Trotskij:

Jag befinner mig tillsammans med Kalinin på ett möte med icke-partimedlemmar. Han råder mig att hålla ett kort tal om resolutionen jag har föreslagit (och till vilken du föreslagit helt riktiga förändringar om specialisterna).

Kan inte du hålla en mycket kort *rapport* om denna resolution på *onsdag* – vid kongressens plenum.

Din militära rapport måste vara klar då, och du kommer inte att behöva arbeta med den under tisdagen.

Jag kan inte hålla ett tal till på kongressen. Skriv några rader till mig eller telegrafera. Det bästa vore om du gick med på det. Beslutet kan tas vid en telefonröstning i politbyrån.

Lenin

Vi var så helt överens om det socialistiska uppbyggets grundläggande problem att Vladimir Iljitj tyckte att han kunde bemyndiga mig att hålla rapporten i hans ställe. Jag minns att jag övertalade honom i telefon att själv hålla talet i denna viktiga fråga om hans hälsa tillät det. Till sist blev det så.

Den sista perioden i Lenins liv

Det finns många förfälskningar och påhitt om den sista perioden i Lenins liv. Stalin borde

vara mycket försiktig beträffande denna period, då Vladimir Iljitj kom till vissa definitiva slutsatser om honom.

Det är naturligtvis svårt att skildra politbyråns interna historia under Vladimir Iljitjs aktiva liv. Det fördes inga protokoll. Bara besluten antecknades. Därför är det så lätt att plocka ut enskilda, fullständigt oväsentliga episoder och förvränga och blåsa upp dem, eller helt enkelt hitta på ”meningsskiljaktigheter” där det inte fanns några. Skamligt dum är legenden om ”göken”, som påstås visa min ”pessimism”. ”Göken” är Stalins och Bucharins sista tillflykt när de ställts mot väggen av argument eller av verkligheten. ”Göken” har plockats ur ett samtal jag hade med Vladimir Iljitj under NEP:s första tid. Jag var bekymrad över att våra begränsade statliga resurser tömdes, både utifrån att man slösade med arbetarregeringens redan små resurser och utifrån risken med att det under dessa kritiska dagar skedde en snabb ackumulation av privat kapital. Jag och Lenin talade om detta mer än en gång. För att utforska de industriella processer som utvecklades i landet hade jag vid denna tid låtit organisera den så kallade förenade Moskvatrusten. I ett av mina samtal med Lenin hänvisade jag till vissa särskilt klara exempel på slöseriet, och använde då ungefär dessa ord: ”Om vi sköter saker och ting så här kommer göken snart att sjunga vår banesång.” Någonting ditåt. Liknande ord har vi alla yttrat mer än en gång. Hur ofta har inte Lenin utropat: ”Om detta fortsätter är det säkert förbi med oss.” Det var hårda ord men ingalunda en ”pessimistisk” prognos.

Ungefär så lyder historien om ”göken”, som Stalin och Bucharin försöker använda för att dölja sin skuld för den kinesiska revolutionen, den engelsk-ryska kommittén, den ekonomiska ledningen och partiregimen.

Förvisso uppstod det ofta praktiska meningssmottningar i politbyrån, även mellan Vladimir Iljitj och mig. Men frågan är vilken plats dessa meningsskiljaktigheter hade i det gemensamma arbetet. Stalinfraktionen är oförsiktiga nog att sprida föraktliga legender på detta tema. Vid minsta beröring faller legenderna i stycken, och till syvende och sist kommer de att helt och hållet slå tillbaka mot Stalin.

För att kunna tillbakavisa dem måste vi först erinra oss den del av Lenins sjukdomsperiod – eller rättare sagt den period *mellan* de två svåra attackerna – då läkarna tillät Lenin delta i arbetet, och då många viktiga frågor avgjordes per brev. I denna brevväxling, det vill säga i otvetydiga dokument, är det möjligt att återfinna de diskussioner som uppstod i centralkommittén, vilka som var onese med vilka, och delvis också vad Lenin tyckte om enskilda kamrater. Jag skall ge några exempel.

Monopolet på utrikeshandeln

I slutet av 1922 uppstod i centralkommittén en grundläggande smottättning om monoilet på utrikeshandeln. Jag vill inte ens så här i efterhand överdriva dess betydelse, men de politiska grupperingar som uppstod i centralkommittén kring denna fråga var ytterst betecknande.

På kamrat Sokolnikovs initiativ tog centralkommittén ett beslut som innebar ett allvarligt brott med monoilet på utrikeshandeln. Vladimir Iljitj var definitivt mot detta beslut. Av Krassin fick han reda på att jag inte var närvarande vid centralkommitténs möte och att jag hade uttalat mig mot beslutet. Han tog då kontakt med mig brevledes. Dessa brev har inte offentliggjorts, och inte heller Lenins brevväxling med politbyrån angående monoilet på utrikeshandeln. Censuren över Lenins arv till oss är hänsynslös. Ni kan publicera två eller tre ord som Lenin skrivit på en bit papper bara de direkt eller indirekt kan utnyttjas för att skada oppositionen. Däremot undanhåller ni dokument som är av omfattande och grundläggande betydelse om de direkt eller indirekt berör Stalin.

Jag citerar de brev från Lenin som berör denna fråga:

Kamrat Trotskij:

Jag sänder dig ett brev från Krestinskij. Skriv genast. Är du av samma mening? Vid plenarmötet kommer jag att kämpa för monopolet. Och du?

Din Lenin.

PS. Skicka tillbaka det *snabbt*.

Till kamraterna Frumkin och Stomonjakov,³³ kopia till Trotskij:

På grund av min försämrade hälsa kan jag inte närvara vid plenarmötet. Jag är medveten om vilken brydsam, ja till och med värre än brydsam, situation jag försätter er i, men hursomhelst kan jag absolut inte tala.

Jag bifogar ett brev som jag idag fick från kamrat Trotskij. Jag instämmer i det i alla viktiga delar, möjligen med undantag för de sista raderna om statsplanekommissionen. Jag kommer att skriva till Trotskij om att jag instämmer, och be honom att med hänsyn till min sjukdom ta på sig att försvara min uppfattning vid plenarmötet.

Jag tror att detta försvar borde delas upp i tre delar. *För det första* försvaret av den grundläggande principen om monopol på utrikeshandeln, att det fullständigt och slutgiltigt bekräftas. *För det andra* måste Avanesovs praktiska planer för att förvekliga detta monopol överlämnas till en speciell kommission för att gås igenom i detalj – åtminstone hälften av denna kommission borde bestå av representanter från kommissariatet för utrikeshandeln. *För det tredje* borde frågan om statsplanekommissionens arbete behandlas separat. Och för övrigt tror jag inte att det kommer att bli några motsättningar mellan mig och Trotskij om han inskränker sig till att kräva att statsplanekommissionens arbete skall utföras under skydd från den statliga industrins utveckling och ge sina synpunkter på folkkommissariatet för utrikeshandelns hela verksamhet.

Jag hoppas kunna skriva till er igen idag eller imorgon och skicka min deklARATION om frågans vikt vid centralkommitténs möte. Hursomhelst tror jag att denna fråga är av så grundläggande vikt att jag, i händelse av att plenarmötet inte ger mig sitt samtycke, bör ta upp frågan på partikongressen, och innan dess tillkännage de nuvarande motsättningarna till vår partifraktion till den kommande sovjetkongressen.

Lenin

Dikterat för L F [Fotjeva, Lenins sekreterare]

12 december 1922

Till kamrat Trotskij, kopia till Frumkin och Stomonjakov:

Kamrat Trotskij:

Jag fick dina synpunkter på Krestinskijs brev och Avanesovs planer. Jag tror att vi är helt överens, och jag tror att frågan om statsplanekommissionen i nuvarande situation utesluter (eller skjuter upp) diskussionen om den är i behov av administrativa rättigheter.

Under alla förhållanden ber jag dig enträget att ta på dig att ta på dig att vid det kommande plenarmötet försvara vår gemensamma uppfattning om det ovillkorliga behovet att bevara och stärka monopolet på utrikeshandeln.

Såtillyvida som det förra plenarmötet fattade ett beslut som går tvärs emot monopolet på utrikeshandeln, och eftersom det inte går att vika sig i denna fråga, anser jag, som jag sade i mitt brev till Frumkin och Stomonjakov, att vi, i händelse att vi lider nederlag, måste föra frågan vidare till partikongressen. För detta ändamål kommer vi att behöva göra en kort genomgång av våra avvikande uppfattningar inför partifraktionen till den kommande sovjetkongressen. Jag skall försöka skriva en, och jag skulle bli mycket glad om du kunde göra detsamma. All vacklan i denna fråga kommer att åsamka oss oändlig skada. Argumenten *mot* monopolet är en anklagelse om att vår apparat är otillräcklig. Men vår apparat har brister här och där, och att förkasta monopolet på grund av

³³ Dessa kamrater var inte medlemmar i centralkommittén. Lenin bildade en "sammansvärjning" med dem mot centralkommitténs majoritet! - L Trotskijs anmärkning.

apparatusens otillräcklighet vore att kasta ut barnet med badvattnet.

Lenin

Dikterat i telefon till L F 13 december 1922

Till kamrat Trotskij:

Jag sänder dig ett brev som jag idag fick från Frumkin. Även jag tror att det är absolut nödvändigt att en gång för alla avgöra denna fråga. Farhågorna att frågan skall uppröra mig och ha en ogynnsam effekt på min hälsa tror jag är helt felaktiga, ty jag skulle bli tiotusen gånger mer upprörd av dröjsmål som skulle få vår politik i en grundläggande fråga att vackla. Jag vill därför uppmärksamma dig på det bifogade brevet och ber dig enträget att stöda omedelbara överläggningar om denna fråga. Om vi riskerar att förlora är jag övertygad om att det är mycket bättre att göra det före partikongressen och omedelbart vända oss till fraktionen vid sovjetkongressen än att förlora efter kongressen. Kanske skulle denna kompromiss kunna antas: Bekräfta monopolet nu, men ta ändå upp frågan vid partikongressen och kom överens om det nu. Under inga som helst omständigheter anser jag det vara godtagbart med några andra kompromisser varken i våra egna intressen eller i sakens intressen..

Lenin

Dikterat i telefon till L F

15 december 1922

Kamrat Trotskij:

Jag anser att vi är helt överens. Jag ber dig deklarerera vårt samförstånd vid plenarmötet. Jag hyser förhoppningar om att vårt beslut kommer att gå igenom, ty en del av de som röstade *mot* i oktober har nu helt eller delvis gått över på vår sida.

Skulle mot förmodan vår åsikt inte segra, kommer vi att vända oss till vår fraktion vid sovjetkongressen och deklarerera att vi kommer föra frågan vidare till partikongressen.

Underrätta mig i så fall så skall jag sända dig min deklaration. Om frågan skulle strykas från plenarmötets dagordning (vilket jag inte tror, och vilket du givetvis måste protestera mot med all kraft i vårt gemensamma namn), tror jag att vi ändå måste vända oss till fraktionen vid sovjetkongressen och kräva att frågan tas upp vid partikongressen. Ty vidare vacklan är helt otillåten.

Det material jag har sänt dig kan du behålla till efter mötet.

Din Lenin,

15 december 1922.

Leo Davidovitj:

Professor Forster lät idag Vladimir Iljitj diktera ett brev, och han dikterade följande brev till dig:

Kamrat Trotskij:

Monopolet på utrikeshandeln Det verkar som om vi har kunnat inta ställningarna utan att avlossa ett enda skott, enbart med hjälp av manövrar. Jag föreslår att vi inte skall stanna upp och att vi skall fortsätta offensiven, och i detta syfte lägger fram en resolution om att vid partikongressen resa frågan om att stärka monopolet på utrikeshandeln och om åtgärder för att effektivisera det. Tillkännage detta till fraktionen vid sovjetkongressen. Jag hoppas att du inte har några invändningar, och att du inte kommer att försumma att tala till fraktionen.

”N Lenin”

Vladimir Iljitj ber dig svara honom per telefon.

N K Uljanova

21 december 1922

Varken innehållet eller tonen i dessa brev behöver kommenteras.

När det gäller frågan om utrikeshandeln fattade centralkommittén ett nytt beslut som upphävde det tidigare. De skämtsamma orden i Lenins brev om en seger som vunnits ”utan att avlossa ett enda skott” syftar på detta.

Bara en fråga återstår: Antag att Trotskij hade funnits bland de som hade röstat för resolutionen att avskaffa monopolet på utrikeshandeln, medan Stalin tillsammans med Lenin hade kämpat för att upphäva denna resolution. Hur många böcker, broschyrer och ”plagiat” skulle då inte ha skrivits för att bevisa Trotskijs småborgerliga och kulakvänliga avvikelser?

Frågan om statsplanekommisionen

Jag satte vårt ”slöseri” i samband med planlösheten i vår ekonomi i allmänhet. Det fanns motsättningar i politbyrån i frågan om planeringen och statsplanekommisionen, bland annat mellan Vladimir Iljitj och mig. Planeringsbyråns sammansättning diskuterades.

Om att tillerkänna statsplanekommisionen lagstiftande funktioner

Denna tanke framfördes om jag inte missminner mig för rätt länge sedan av kamrat Trotskij. Jag gick emot den, emedan jag ansåg att samordningen inom systemet av våra lagstiftande institutioner i så fall avsevärt skulle rubbas. Men efter ingående granskning av saken finner jag att tanken egentligen har en sund basis, nämligen: Statsplanekommisionen står en smula på sidan om våra lagstiftande institutioner trots att den, såsom varande en samling sakkunniga personer, experter, forskare och tekniker, egentligen besitter de största förutsättningarna för att kunna bedöma saker och ting riktigt... I detta avseende tror jag att man kan och bör gå kamrat Trotskij tillmötes, men inte i fråga om att ordförandeposten i Statsplanekommisionen skall innehas antingen av någon särskild person bland våra politiska ledare eller av ordföranden i högsta folkhushållningsrådet osv. (27 december 1922. Lenin, **Valda verk i 3 band**, band 3, s 658-59)

Dessa meningsskiljaktigheter om statsplanekommisionen omnämndes ovan i Lenins brev till mig om monopolet på utrikeshandeln. Lenin föreslog att man skulle *skjuta upp* frågan, och beskrev det – inte helt korrekt – som en fråga om statsplanekommisionens administrativa rättigheter. När jag insisterade på att statsplanekommisionen skulle förstärkas, och att departementens planering skulle underställas den, var inte syftet att statsplanekommisionen skulle få administrativa rättigheter – jag ansåg att dessa rättigheter precis som tidigare borde samlas i händerna på arbetar- och försvarsråden. Men det är inte det viktiga idag. Både brevet karaktär och ton visar hur lugnt och sakligt Lenin betraktade våra tidigare meningsskiljaktigheter, och han föreslog att politbyrån skulle lösa motsättningarna genom att närma sig de åsikter jag hade försvarat. Hur mycket har man inte ljugit för partiet i denna fråga!

Lenins brev om den nationella frågan

Vladimir Iljitj tillmätte den ”georgiska” frågan oerhörd vikt, inte bara för att han fruktade följderna av en felaktig nationell politik i Georgien – farhågor som visat sig vara välgrundade – utan också därför att det visade hur felaktig hela Stalins inriktning i den nationella frågan var. Än idag undanhålls Lenins uttömmande och grundläggande brev om den nationella frågan partiet. Förevändningen att Lenin inte avsåg att visa dessa brev för partiet är helt igenom felaktig. Avsåg Lenin att anmärkningar i anteckningsböcker eller i marginalen på böcker som han läste skulle publiceras? Faktum är att ni publicerar allt som direkt eller indirekt slår mot oppositionen, medan ni döljer Lenins programmatiska brev som lägger fram hans grundläggande uppfattningar i den nationella frågan.

Här är två citat ur dessa brev:

Jag tror att Stalins jäktande och hans administreringsmani här har spelat en ödesdiger roll

och likaså hans förbittring mot den ökända "socialnationalismen". Överhuvud taget spelar förbittring vanligen en synnerligen dålig roll i politiken. (Ur Lenins brev från 30 december 1922. **Valda verk i 10 band**, band 10 s 522)

Det är klart nog!

Det politiska ansvaret för hela denna storryska nationalistiska kampanj bör givetvis läggas på Stalin och Dzerzjinskij. (Ur Lenins brev från 31 december 1922. **Ibid**, s 526)

Vladimir Iljitj skickade mig detta brev vid en tidpunkt då han kände att han knappast skulle kunna delta vid den tolfte kongressen. Här är de anmärkningar jag fick från honom under hans två sista aktiva dagar i det politiska livet:

Topphemligt. Personligt.

Ärade kamrat Trotskij:

Det är min innerliga önskan att du skall ta på dig försvaret av den georgiska frågan i partiets centralkommitté. Denna fråga "förföljs" nu av Stalin och Dzerzjinskij, och jag litar inte på deras opartiskhet. Tvärtom. Jag skulle känna mig lugn om du gick med på att ta på dig försvaret. Om du av någon anledning skulle vägra, så återlämna hela frågan till mig. Jag skulle ta det som ett tecken på att du inte accepterar.

Med de bästa kamratliga hälsningar,

Lenin

Dikterat för M V.

(Kontrollerat av M Voloditjeva)

5 mars 1923 (CW, band 45, s 607.)

Till kamrat Trotskij:

Till detta brev, som sänts till dig per telefon, ber Vladimir Iljitj mig för kännedom tillägga att kamrat Kamenev reser till Georgien på onsdag, och Vladimir Iljitj ber mig undersöka om du inte vill skicka något dit från dig.

M Voloditjeva

Till kamraterna Mdivani, Macharadze och andra:

(kopior till kamraterna Trotskij och Kamenev)

Kära kamrater!

Jag följer ert fall av hela mitt hjärta. Jag är indignerad över Ordzjonikidzes ohyfsade sätt och Stalins och Dzerzjinskijs overseende med detta: Jag förbereder nu anteckningar och ett tal för Er.

Högaktningsfullt,

Lenin

Den 6 mars 1923. (CW, band 45, s 608.)

Till kamrat Kamenev (kopia till kamrat Trotskij):

Leo Borisovitj:

I anslutning till vårt telefonsamtal meddelar jag dig i egenskap av politbyråns ordförande följande:

Som jag redan sagt dikterade Vladimir Iljitj 31 december 1922 en artikel om den nationella frågan.

Denna fråga har oroat honom oerhört mycket, och han hade förberett sig för att tala om den vid partikongressen. Strax innan sin senaste sjukdom sade han till mig att han skulle publicera sin artikel, men först senare. Efter det blev han sjuk utan att ge mig några slutgiltiga anvisningar.

Vladimir Iljitj ansåg att denna artikel var vägledande och oerhört viktig. På hans order skickades den till kamrat Trotskij, vilken Vladimir Iljitj bemyndigade att försvara hans ståndpunkt i denna fråga vid partikongressen, eftersom deras ståndpunkter sammanföll.

Den enda kopia som jag har i min ägo förvaras på Vladimir Iljitjs order i hans hemliga arkiv.

Jag bringar ovanstående fakta till er kännedom.

Jag har inte kunna göra det tidigare, eftersom jag först idag återkom till arbetet efter en tids sjukdom.

L Fotjeva

(Lenins personliga sekreterare)

16 mars 1923

Efter allt förtal om Lenins hållning till mig, kan jag inte låta bli att uppmärksamma underskriften i hans första brev - ”med de allra bästa kommunistiska hälsningar”. Alla som känner Lenins ordkarghet och hans sätt att samtala och skriva brev inser att det inte var en slump att Lenin använde dessa ord. Det var heller ingen slump att Stalin, som vid plenarmötet i juli 1926 tvingades läsa upp denna brevväxling, bytte ut orden ”med de allra bästa kommunistiska hälsningar” mot den officiella frasen ”med kommunistiska hälsningar”. Även här var Stalin sig själv trogen.

Jag tänker här inte citera Lenins viktigaste brev mot Stalin i den nationella frågan. Det finns i protokollen från plenarmötet i juli 1926, och dessutom sprids det i enskilda kopior.³⁴ Men det finns andra dokument om samma ämne, dokument som är helt okända för partiet. De som sköter arkiven och Stalinskolans historiker gör allt i sin makt för att förhindra att dessa dokument publiceras. Det kommer de att fortsätta med. De är faktiskt kapabla att helt enkelt förstöra dem.

Därför anser jag det nödvändigt att citera de viktigaste delarna ur en tidigare artikel av Lenin, och även Stalins svar på frågan om Sovjetunionens uppbygge. Lenins brev är daterat 26 september 1922 och riktade sig till kamrat Kamenev. Kopior skickades till politbyråns samtliga medlemmar. Så här börjar brevet:

Ni har troligen av Stalin redan erhållit resolutionen av hans kommission om de oavhängiga republikernas inträde i Ryska socialistiska federativa sovjetrepubliken (RSFSR).

Om inte, ber jag er att hämta den hos sekreteraren och genast läsa den. Jag pratade om det med Sokolnikov igår och med Stalin idag. Imorgon skall jag träffa Mdivani (en georgisk kommunist som misstänks vara ”oavhängighetsförespråkare”).

Som jag ser det är frågan utomordentligt viktig. Stalin har en viss benägenhet att skynda på [står ”synda” i svenska översättningen vilket givetvis är fel – öa]. Det vore bra om Ni noggrant kunde tänka över frågan (eftersom Ni en gång ämnade ta itu med den och t.o.m. befattade er lite med det); detsamma gäller Zinovjev.

En eftergift har Stalin redan gått med på. Nämligen att i § 1 istället för 'inträde' i RSFSR säga: 'ett formellt samgående med RSFSR i en sovjetrepublikernas union i Europa och Asien'. Andan i denna eftergift hoppas jag är uppenbar. Vi erkänner oss likaberättigade med SSR [Socialistiska sovjetrepubliken] Ukraina m fl, och ingår tillsammans med dem i en ny union, en ny federation, ”Sovjetrepublikernas union i Europa och Asien”.

Sedan följer en hel rad förändringar från Lenin i samma anda. I slutet av sitt brev skriver Lenin:

³⁴ Till min stora sorg har jag när denna bok publiceras ingen kopia av detta brev i min ägo. Det är av oerhört intresse. - L Trotskij's anmärkning.

Stalin har gått med på att uppskjuta resolutionens föreläggande för centralkommitténs politbyrå tills jag kommit. Jag kommer måndagen den 2 oktober. Önskar träffa Er och Rykov under två timmar på förmiddagen, t ex kl 12-2 och vid behov på kvällen, t ex 5-7 eller 6-8.

Detta är ett provisoriskt förslag jag gjort. Det kommer att ändras och kompletteras efter mina samtal med Mdivani och andra kamrater. Jag ber Er att göra detsamma och svara mig.

Er Lenin.

PS Skicka kopior till *alla* medlemmar av politbyrån. (Lenin, **Valda verk i 3 band**, band 3, s 627-28)

Stalin skickade sitt svar till Lenin och till politbyråns medlemmar samma dag, 26 september 1922. Jag citerar två viktiga stycken ur hans svar:

Lenins ändringsförslag till paragraf 2, där han föreslår att man jämsides med RFSR:s allryska centrala exekutivkommitté skall skapa en federationens centrala exekutivkommitté bör enligt min uppfattning inte antas. Två centrala exekutivkommittéer i Moskva, där den ena uppenbarligen kommer att representera ett "underhus" och den andra ett "överhus", skulle bara ge upphov till konflikter och diskussion.

Och vidare:

4. Med avseende på paragraf 4 har enligt min åsikt kamrat Lenin själv lite "bråttom" när han kräver en sammanslagning av kommissariaten för finanser, livsmedelsförsörjning, arbete och folkhushållning med federationens kommissariat. Det råder föga tvivel om att denna "brådska" kommer att "ge förespråkarna för självständighet vatten på sin kvarn", till skada för kamrat Lenins nationalliberalism.

5. Kamrat Lenins ändringsförslag till paragraf 5 är enligt min uppfattning överflödigt. J Stalin.

Denna ytterst belysande brevväxling undanhålls precis som många andra liknande dokument partiet, och den föregick Lenins berömda brev om den nationella frågan. I sina anmärkningar till Stalins resolutionsförslag är Lenin väldigt sansad och mild i sina uttryck. Vid denna tidpunkt hoppades Lenin fortfarande kunna rätta till saken utan en stor konflikt. Vänligt anklagar han Stalin för att "ha bråttom". Stalins anklagelser mot Mdivani om "självständighet" sätter Lenin inom citationstecken för att på så sätt markera att han tar avstånd från denna anklagelse. Dessutom betonar Lenin särskilt det faktum att han skall lägga fram sina ändringsförslag utifrån samtalen med Mdivani och andra kamrater.

Stalins svar å andra sidan utmärks av sin grovhet. Slutorden på punkt fyra är värda en särskild betraktelse:

Det råder föga tvivel om att denna "brådska" (Lenins "brådska" – L T) kommer att "ge förespråkarna för självständighet vatten på sin kvarn", till skada för kamrat Lenins nationalliberalism(!).

Han gick så långt att han anklagade Lenin för nationalliberalism!

Den fortsatta diskussionen om den nationella frågan visade att Lenin inte kunde rätta till saker och ting med hjälp av interna och så att säga vänliga metoder för att påverka Stalin. Han måste vädja till kongressen och partiet. I detta syfte skrev Lenin sina olika brev om den nationella frågan (se **Valda verk**, II:2, s 765-72. **Valda verk i 10 band**, band 10 s 521 ff.

Delvis även i **Valda verk i 3 band**, band 3, s 663 ff – öa).

De ovan citerade breven från Vladimir Iljitj om den nationella frågan fordrar en kort förklaring. Vid denna tidpunkt var Vladimir Iljitj svårt sjuk och låg sängbunden. Min egen hälsa var också vacklande. Vladimir Iljitjs sekreterare, kamraterna Glasser och Fotjeva, besökte mig dagen innan Lenin drabbades av sin andra och slutgiltiga sjukdom. När Fotjeva överlämnade Lenin så kallade ”nationella” brev till mig, föreslog jag – eftersom Kamenev samma dag skulle resa till partikongressen i Georgien – att de kanske vore tillrådligt att visa brevet för honom, så att han kunde vidta nödvändiga åtgärder. Fotjeva svarade: ”Jag vet inte. Vladimir Iljitj instruerade mig inte att överlämna brevet till kamrat Kamenev, men jag kan fråga honom.” Några minuter senare återvände hon med följande meddelande: ”Det kommer överhuvudtaget inte på fråga. Vladimir Iljitj säger att kamrat Kamenev skulle visa brevet för Stalin, och denne skulle göra en ruttan kompromiss för att senare kunna svika.”

Men strax efteråt, det kanske rörde sig om en halvtimme, återkom Fotjeva från Vladimir Iljitj med ett nytt meddelande. Enligt henne hade Lenin bestämt sig för att handla omedelbart, och hade skickat det tidigare citerade brevet till Mdivani och Macharadze, med instruktioner att lämna kopior till Kamenev och mig.

”Hur förklarar du denna förändring?”, frågade jag Fotjeva.

”Uppenbarligen”, svarade hon, ”känner Vladimir Iljitj sig sämre, och har bråttom att göra allt han kan.”

Frågan om den centrala kontrollkommissionen och arbetar- och bondeinspektionen.

Lenins förslag att *omorganisera arbetar- och bondeinspektionen (Rabkrin)* stötte på hårt motstånd från Stalingruppen. I ett av mina tidigare brev till centralkommitténs medlemmar tog jag i mycket återhållsamma ordalag upp detta. Jag återger detta stycke här:

Men hur reagerade politbyrån på Lenins plan att omorganisera **Rabkrin**? Kamrat Bucharin var tveksam till att trycka Lenins artikel, medan Lenin å sin sida krävde att den skulle publiceras med en gång. N K Krupskaja [Lenins hustru – ö a] berättade om artikeln för mig på telefon, och frågade mig om jag ville vidta åtgärder för att få den tryckt snarast möjligt. Vid det politbyråmöte som på min begäran genast sammankallades var samtliga närvarande – kamraterna Stalin, Molotov, Kujbysjev, Rykov, Kalinin, Bucharin – inte bara mot kamrat Lenins plan, utan också mot att man överhuvudtaget skulle trycka artikeln. Särskilt sekretariatets medlemmar var hårda och kategoriska i sitt motstånd. På grund av kamrat Lenins envisa krav att han skulle få se artikeln i tryck, föreslog kamrat Kujbysjev, som sedermera skulle bli ledare för **Rabkrin**, vid det aktuella politbyråmötet att det skulle tryckas ett särskilt nummer av **Pravda** med Lenins artikel i, och att tidningen skulle visas för Lenin för att blidka honom, medan själva artikeln skulle döljas för partiet.

Jag argumenterade att den radikala reform som kamrat Lenin föreslog var progressiv – givetvis under förutsättning att den genomfördes på rätt sätt – men även om man inte ansåg det vore det absurt och löjligt att undanhålla partiet kamrat Lenins förslag. Jag besvarades med argument som var genomsyrade av en formalistisk anda: ”Vi är centralkommittén. Vi kommer att ta vårt ansvar. Vi skall besluta.” Jag stöddes bara av kamrat Kamenev, som kom till politbyråns möte nästan en timme försent.

Den främsta orsaken till att man så småningom beslutade sig för att trycka artikeln var att en artikel av Lenin hursomhelst inte kunde döljas för partiet. Senare blev artikeln ett vapen i händerna på de som inte ville trycka den, ett vapen som de försökte använda *mot mig!* Kamrat Kujbysjev, som då var medlem i sekretariatet, placerades i ledningen för den centrala kontrollkommissionen. Istället för att bekämpa Lenins plan beslutade man

sig för att ”dra ut tänderna” på den. Vi behöver knappast gå in på om detta innebar att den centrala kontrollkommissionen antog karaktären av en självständig, opartisk institution som försvarar och befäster partiets rättigheter och enhet mot all form av administrativa överdrifter – svaret är ändå självklart. (Trotskij, **Brev till medlemmarna i CK och CKK**, 23 oktober 1923)

Stalins agerande i denna fråga visade för första gången klart att förslaget att omorganisera den centrala kontrollkommissionen och centralkommittén endast och allenast riktades mot hans redan då oerhörda byråkratiska makt och illojalitet. Det var också orsaken till hans envisa motstånd mot Lenins plan.

Lenins sista planer.

Vid centrala kontrollkommissionens presidiummöte rapporterade jag om mitt *sista samtal med Vladimir Iljitj*, vilket ägde rum strax innan han fick det andra sjukdomsanfallet. Jag citerar ur denna rapport:

Lenin kallade mig till sitt rum i Kreml för att tala om byråkratismens oerhörda tillväxt i vår sovjetapparat, och behovet att hitta ett verktyg för att komma åt detta problem. Han föreslog att det skulle bildas en speciell kommission i centralkommittén, och bad mig aktivt delta i detta arbete. Jag svarade: ”Vladimir Iljitj, för att nu kunna bekämpa byråkratismen i sovjetapparaten är jag övertygad om att vi inte får glömma att det både lokalt och centralt sker ett särskilt urval av ämbetsmän och specialister kring vissa härskande personer och grupper i partiet – på landsbygden, i de olika distrikten, i partiets lokalavdelningar och i centrum – det vill säga i centralkommittén. När man angriper en ämbetsman, stöter man på en partiledare. Även specialisterna tillhör detta följe. Under dessa omständigheter kan jag inte åta mig detta arbete.”

Vladimir Iljitj funderade en stund och sade sedan – och här citerar jag honom ordagrant: ”Det vill säga, jag föreslår en kamp mot sovjetbyråkratismen, och du föreslår att man även skall innefatta byråkratismen inom partiets organisationsbyrå?” [I egenskap av generalsekreterare ledde Stalin denna byrå – L T]

Jag skrattade åt denna oväntade anmärkning, ty jag hade inte haft en så bestämd formulering i åtanke.

Jag svarade: ”Jag förmodar det.”

Då sade Vladimir Iljitj: ”Gott, då föreslår jag att vi bildar ett block.”

Jag sade: ”Det är ett sant nöje att bilda ett block med en hederlig man.”

Mot slutet av vårt samtal sade Vladimir Iljitj att han skulle föreslå att centralkommittén bildade en kommission för att bekämpa byråkratismen ”i allmänhet”. Med hjälp av den skulle vi även kunna komma åt centralkommitténs organisationsbyrå. Han lovade tänka över den organisatoriska sidan ”ännu mer”. Därpå skildes vi. I två veckor väntade jag sedan på att telefonen skulle ringa. Iljitjs hälsa försämrades dock alltmer, och han var snart tvungen att ligga till sängs. Senare fick jag via Vladimir Iljitjs sekreterare brevet om den nationella frågan. Och så blev detta arbete aldrig genomfört.

Till hela sitt väsen riktade sig Lenins plan direkt mot Stalin. Den härstammade ur samma tankegångar som uttrycktes i hans så kallade ”testamente”.

Ja, det har funnits meningsskiljaktigheter mellan Lenin och mig. Men Stalins försök att utifrån dessa ”fakta” förvränga förhållandet mellan Lenin och mig faller platt till marken när de ställs inför fakta från den perioden. Vid denna tid, det vill säga mellan Lenins första och andra sjukdomsperiod, avgjordes som jag redan sagt inte frågorna genom samtal och omröstningar, utan med hjälp av brevväxling. För att sammanfatta:

a) I den nationella frågan förberedde Vladimir Iljitj ett avgörande angrepp mot Stalin vid den tolfte kongressen. På hans order och i hans namn berättade hans sekreterare det för mig. De ord som de oftast använde var: "Vladimir Iljitj förbereder en *bomb* mot Stalin."

b) I sin artikel om **Rabkrin** skrev Lenin:

Sanningen att säga åtnjuter folkkommissariatet för Arbetar- och bondeinspektionen för närvarande inte ens skuggan av auktoritet. Alla vet att det inte finns några sämre organiserade institutioner än Arbetar- och bondeinspektionen och att man under nuvarande förhållanden inte heller kan begära något av detta folkkommissariat... Vad är det egentligen för mening med att bilda ett folkkommissariat, där arbetet skulle gå på kryckor och återigen utan att inge det ringaste förtroende, och vars ord knappast skulle ha någon auktoritet alls....

Men jag frågar envar av Arbetar- och bondeinspektionens nuvarande ledare eller de personer som kommer i beröring med den, om han med handen på hjärtat kan säga mig vilken praktisk nytta man kan ha av ett folkkommissariat som Arbetar- och bondeinspektionen. (Lenin, "Hellre mindre men bättre", **Valda verk i 10 band**, band 10, s 554-5)

Under revolutionens första år ledde Stalin **Rabkrin**. Lenins salva riktade sig helt och hållet mot honom.

c) I samma artikel kan vi läsa:

Inom parentes sagt så förekommer byråkrati hos oss inte bara i sovjetadministrativa utan också i partiinstitutioner. (**Ibid**, s 559)

Dessa i sig tillräckligt klara ord blir ännu skarpare om de sätts i relation till mitt tidigare citerade samtal med Vladimir Iljitj, där han talade om att vi skulle bilda ett "block" mot källan till byråkratismen, nämligen centralkommitténs organisationsbyrå. Den lugna och typiskt leninska anmärkningen "inom parentes" riktades helt och hållet mot Stalin.

d) Vi behöver inte tala om testamentet. Det är genomsyrat av misstroende mot Stalin, hans grovhet och hans illojalitet. Det talar om att han kan ta till maktmissbruk, och risken för att partiet skall splittras på grund av detta. Den enda organisatoriska slutsats Lenin drar från alla de karakteriseringar han gör i sitt testamente är: "Avlägsna Stalin från posten som generalsekreterare."

e) Och slutligen, det sista brev Lenin skrev, eller snarare dikterade, var ställt till Stalin. I brevet avbröt han alla kamratliga förbindelser med honom. Samma kväll som det skrevs (5-6 mars 1923) fick jag veta om det av kamrat Kamenev. Vid centralkommitténs och den centrala kontrollkommissionens gemensamma möte talade Zinovjev om brevet. Protokollen över M I Uljanovas vittnesmål bekräftar brevet existens. Vid plenarmötet säger hon: "Det existerar dokument angående denna händelse".

Vid plenarmötet i juli 1926 räknade kamrat Zinovjev upp de "varningar" Lenin gav till Stalin, och sade bland annat:

Den tredje varningen bestod av att Vladimir Iljitj i början av 1923 i ett personligt brev till kamrat Stalin avbröt alla kamratliga förbindelser med honom. (**Protokoll**, fjärde utgåvan, s 32)

M I Uljanova försökte framställa det som att det låg personliga och inte politiska orsaker bakom att Lenin i sitt brev avbröt de kamratliga förbindelserna med Stalin. (**Protokoll**, fjärde utgåvan, s 104)

Behöver vi erinra oss att Lenins personliga motiv alltid härstammade ur politiska, revolutionära partiorsaker. "Grovhet" och "illojalitet" är också personliga kvalitéer. Men Lenin varnade inte partiet för dem på grund av "personliga" orsaker, utan på grund av att de rörde partiet. Lenins brev, i vilket han avbryter alla kamratliga förbindelser med Stalin, hade precis samma karaktär. Detta sista brev skrevs *efter* breven om den nationella frågan och *efter* testamentet. Man försöker förgäves minska den moraliska tyngden hos Lenins sista brev. Partiet har rätt att få kännedom om detta brev!

Sådana är fakta. Så försöker Stalin lura partiet.

Diskussioner under åren 1923-27.

Medan Lenin levde och i synnerhet vid tiden för diskussionerna om freden vid Brest-Litovsk och om fackföreningarna (diskussioner som i efterhand överdrivits kraftigt och förvrängts) existerade överhuvud taget inte ordet "trotskism".³⁵ Oavsett vilka motsättningar som existerade, ansåg partiet att de stod på bolsjevismens historiska grundvalar. De som stod i allra störst motsättning till Lenin i fråga om Brest-Litovsk var Bucharin, Jaroslavskij, Kujbysjev, Solz, Safarov och en hel rad andra gammelbolsjeviker som ingick i den "vänsterkommunistiska" fraktionen. De hade med rätta blivit häpna om det vid den tiden hade fallit någon in att påstå att deras ståndpunkter var "trotskistiska", i synnerhet som jag stod på Lenins sida i alla de grundläggande frågor som skilde honom från vänsterkommunisterna.

Samma sak gällde diskussionen om fackföreningarna. Krigskommunismen gav upphov till en tendens att betona den administrativa sidan, något som drabbade många gammelbolsjeviker. Om någon under diskussionen hade kallat detta för "trotskism", skulle han helt enkelt ha ansetts vara tillfälligt sinnesförvirrad. "Trotskist"-spöket drogs fram först när Lenin dragit sig tillbaka från allt arbete, under diskussionerna 1923. Det var då man började "kritisera den permanenta revolutionens teori" i syfte att knyta ihop meningsskiljaktigheter som uppstått under ett nytt skede av den historiska utvecklingen. De inledde inte kampen mot Trotskij på grund av att han hade presenterat en speciellt "trotskistisk" teori. Tvärtom skapade kritikerna en "trotskistisk" teori för att föra kampen mot Trotskij. När grupperingarna senare förändrades erkände en del av de ursprungliga kritikerna detta.³⁶

Vad gäller teorin om den permanenta revolutionen kommer jag att ägna mig speciellt åt den vid något framtida tillfälle.³⁷

Här begränsar jag mig till två exempel.

I början av 1918 skrev Bucharin i en broschyr om oktoberrevolutionen:

Den tsaristiska regimens fall förbereddes under revolutionens hela föregående historia. Men regimens fall och *proletariatets seger* med stöd av fattigbönderna, en seger som i ett slag öppnat obegränsade perspektiv för hela världen, *är ännu inte inledningen av en organisk epok....* Det ryska proletariatet står mer än någonsin inför den *internationella*

35 I detta sammanhang kan jag nämna det faktum att Stalin strax innan tolfte kongressen (1923) enträget föreslog att jag skulle hålla den politiska rapporten för centralkommitténs räkning. Det gjorde han i samförstånd med Kamenev, som då var ordförande för politbyrån, och med energiskt stöd från Kalinin och andra. Jag avböjde, delvis därför att det fanns meningsmotsättningar i frågan om industrin. "Man kan knappast kalla det meningsmotsättningar", protesterade Kalinin. "I de flesta fall godtas dina förslag". - Trotskijs anmärkning.

36 Trotskismens "ursprungliga kritiker" syftar på Zinovjev och Kamenev. De var de främsta initiativtagarna i kampen mot Trotskij, som inleddes 1923 tillsammans med Stalin, Bucharin och Rykov. I kapitlet "Legenden om trotskismen" beskrivs hur konspiratoriskt och illojalt hela kampanjen planerades.

37 Se Trotskijs bok, [Den permanenta revolutionen](#).

revolutionens problem.... Summan av alla de förhållanden som uppstått i Europa leder oundvikligen till denna slutsats. Således övergår den permanenta revolutionen i Ryssland i den proletära revolutionen i Europa. (**Från tsarismens sammanbrott till borgarklassens fall**, s 78. L T:s kursiveringar)

Broschyren avslutas med följande ord:

Den ryska socialistiska revolutionen kastade in en fackla i det gamla blodbesudlade Europas krutförråd. Revolutionen har inte dött. Den lever. Den sprider sig. Och den kommer oundvikligen att smälta samman med världsproletariatets mäktiga och segerrika uppror. (**Ibid**, s 144)

Hur oändligt långt den tidens Bucharin var från teorin om socialismen i ett land!

Det är välkänt att Bucharin var den främste och faktiskt ende teoretikern i kampanjen mot ”trotskismen”, en kampanj som sammanfattades i kampen mot den permanenta revolutionens teori. Men under den tidiga perioden, då revolutionens lava ännu inte hunnit svalna, kunde som vi sett Bucharin bara beskriva revolutionen med hjälp av en teori som han några få år senare skulle föra en skoningslös kamp mot.

Bucharins broschyr gavs ut av partiets officiella förlag, **Priboj**, under ledning av centralkommittén. Ingen kallade pamfletten kättersk. Tvärtom betraktade alla den som centralkommitténs officiella och obestridda uppfattning. Under de kommande åren gavs broschyren ut i flera upplagor. Tillsammans med en broschyr som behandlade februarirevolutionen gavs den ut på tyska, franska, engelska och andra språk, under den gemensamma titeln **Från tsarismens sammanbrott till borgarklassens fall**.

Broschyren publicerades sista gången 1923, av partiets förlag **Proletarij** i Charkov. I förordet till denna utgåva uttryckte man övertygelsen att denna lilla bok ”skulle vara av stort intresse” inte bara för nya partimedlemmar, ungdomar etc, utan också ”för bolsjevikernas gamla garde från partiets underjordiska period”.

Det är välbekant att Bucharin inte är så pålitlig i sina uppfattningar. Men det handlar inte bara om Bucharin. Om vi skall tro den legend som skapades på hösten 1924, nämligen att det fanns en oöverstiglig avgrund mellan Lenins syn på revolutionen och Trotskijs teori om den permanenta revolutionen, och att partiets gamla generation hade skolats i att dessa två teorier var oförenliga, då är det obegripligt varför Bucharin i början av 1918 ostraffat kunde hylla denna teori och kalla den vid sitt rätta namn – den permanenta revolutionens teori. Hur kan det komma sig att inte en enda person – bokstavligen talat inte en enda partimedlem – gick i svaromål med Bucharin? Hur och varför publicerade centralkommitténs officiella förlag denna broschyr? Hur och varför kommer det sig att Lenin höll tyst? Hur och varför gav Komintern ut Bucharins försvarsbroschyr om den permanenta revolutionen på flera språk? Hur och varför var Bucharins broschyr en lärobok i partiet ända fram till Lenins död? Hur och varför återutgavs Bucharins broschyr så sent som 1923, och varför rekommenderades den varmt till både partiets ungdom och bolsjevikernas gamla garde i Charkov – de stalinistiska fanatikernas framtida centrum?

Bucharins broschyr skiljer sig från hans senare skrifter och hela den senare stalinistiska historieskrivningen, inte bara i hur den karakteriserar revolutionen, utan också i hur den framställer revolutionens aktörer. På sidan 131 i utgåvan från Charkov kan vi till exempel återfinna följande rader:

Det var den förestående kongressen som var det politiska livets brännpunkt... och inte den patetiska republikens sovjet. I centrum för detta mobiliseringsarbete stod

Petersburgsovjeten, som demonstrativt valde Trotskij, det proletära upprorets mest lysande folkledare, till ordförande...

Och vidare, på sidan 138:

25 oktober tillkännagav Trotskij, upprorets lysande och modige folkledare, revolutionens outröttlige och lidelsefulle förkunnare, i Petersburgsovjetens militära revolutionskommittés namn och under församlingens dånande applåder, att 'den provisoriska regeringen inte längre existerar'. Och som ett levande bevis på detta steg Lenin, under stormande ovationer, upp i talarstolen, befriad ur sin underjordiska tillvaro av revolutionen.

1923-24 översvämmades partiet av den så kallade diskussionen mot "trotskismen". Den förstörde mycket av det som byggts upp av oktoberrevolutionen. Den fyllde tidningar, bibliotek, läsrum, och begravnade ett oräkneligt antal dokument om den viktigaste epoken i partiets och revolutionens utveckling. För att kunna rekonstruera det förgångna tvingas vi nu att bit för bit leta fram dessa dokument.

Den permanenta revolutionen.

1921 publicerades ytterligare en upplaga av Trotskijs gamla bok **Resultat och framtidsutsikter** på engelska. Den innehåller en av de mest fullständiga genomgångarna av teorin om den permanenta revolutionen.

Den engelska upplagan hade försetts med ett förord av författaren, daterat 12 mars 1919, och ursprungligen skrivet för den ryska utgåva som publicerades 1919. Under perioden mellan tidpunkten för den ryska utgåvan och den engelska utgåvan 1921 hade det givits ut flera upplagor på olika språk. I förordet från 1919 hänvisade författaren till motsättningarna i denna fråga som tidigare skilt honom från bolsjevismen. Bland annat slår han i förordet fast:

När proletariatet väl en gång fått makten kan det därför inte hålla sig inom den borgerliga demokratis ramar. Det måste antaga den *permanent revolutionens* taktik, det vill säga det måste riva barriärerna mellan socialdemokratins minimi- och maximiprogram, gå över till alltmer radikala reformer och söka ett direkt och omedelbart stöd i revolutionen i Västeuropa. Denna inställning utvecklas och analyseras i nedanstående verk, som ursprungligen skrevs 1904-06, och som nu ges ut i en ny upplaga.

"Riva barriärerna mellan socialdemokratins minimi- och maximiprogram" - det är exakt formeln för den borgerligt-demokratiska revolutionens överväxande i en socialistisk revolution. Denna process grundas i proletariatets maktövertagande, och på grund av logiken i sin samhällsställning tvingas proletariatet "gå över till alltmer radikala reformer".

Och vilka publicerade denna broschyr? Utgivaren ansåg det ingalunda nödvändigt att dölja sin kriminella identitet. På titelbladet står det: "Utgiven av Kommunistiska Internationalen, Moskva 1921." På sista sidan står det på ryska: "Kominterns tryckeri". Kominterns ordförande hette Zinovjev. Denna utgåva kan inte ha gått dem spårlöst förbi, i synnerhet som det publicerades flera upplagor. Inte heller kunde den ryska upplagan ha gått partiets centralkommitté spårlöst förbi – speciellt som broschyren uttryckligen gavs ut av dem – och inte heller Lenin. Under denna period ställde sig varje partimedlem, och särskilt partiledningen, frågan hur man skulle tolka oktoberrevolutionens innebörd.

Jag tvingas än en gång fråga: Hur kommer det sig att inte bara centralkommittén utan

också Komintern i denna viktiga och brännande fråga kunde sprida en broschyr som i sin helhet ägnas åt att försvara och gå igenom teorin om den permanenta revolutionen? En broschyr som dessutom innehåller ett förord för den nya upplagan där författaren hävdar att händelserna har bekräftat hans teori? Vill ni påstå att bolsjevikpartiet och Komintern före 1924 leddes av blinda eller okunniga personer, eller ännu värre av mensjeviker och kontrarevolutionärer? Vi kräver ett svar på denna fråga – en av hundra, en av tusen liknande frågor.

”Diskussioner” under perioden efter Lenins död.

Jag tänker här inte analysera 1923 års diskussion. Debatten som inleddes då pågår fortfarande. De grundläggande kontroverserna gällde:

- a) Förhållandet mellan städerna och landsbygden (”saxskänklarna”,³⁸ obalansen; om hotet mot **smytjkan**³⁹ berodde på industrins eftersläpning eller på försöken att ta stora språng framåt).
 - b) Hur planeringen av nationens ekonomi påverkar kampen mellan socialistiska och kapitalistiska tendenser.
 - c) Partiregimen.
 - d) Frågor om den internationella revolutionära strategin (Tyskland, Bulgarien, Estland⁴⁰).
- Dessa tvistefrågor antog senare en mycket klarare form, och i flera av oppositionens dokument har de uttryckts mer exakt. Men den allmänna linje som oppositionen skisserade 1923 har fullkomligt bekräftats.

Kamraterna Zinovjevs och Kamenevs deklARATION från juli 1926 slår fast följande:

Det kan inte längre finnas några tvivel om att 1923 års opposition helt riktigt varnade för riskerna med att avvika från den proletära linjen och för den alarmerande tillväxten av apparatens makt. Ändå är hundratals ledare för 1923 års opposition, bland dem många gamla arbetarbolsjeviker som härdats i kamp och är immuna mot karriärism och kryperi, fortfarande förhindrade att delta i partiarbetet, trots att de bevisligen är trofasta och disciplinerade.

Denna deklARATION är tillräcklig för att visa hur lätt ”trotskist”-spöket väger på teorins vågskål. Spöket har enbart skapats för att lura partiet.

Ända sedan 1923, och speciellt sedan 1924, har en korrekt tillämpning av marxismen på den nya perioden i oktoberrevolutionens och vårt partis utveckling stämplats som ”trotskism”.

Några slutsatser.

Ovanstående är bara en mycket liten del av alla de fakta, vittnesmål och citat som kan

38 ”Saxskänklarna” var en illustration som Trotskij använde för att förklara Sovjetrepublikens ekonomiska kris, och speciellt hur den drabbade bönderna. En av saxskänklarna föreställde det höga priset på fabriksvaror, den andra det låga priset på jordbruksprodukter och följaktligen landsbygdsbefolkningens låga köpkraft. Ju mer ”skänklarna” vidgades ju mer akut blev krisen. Trotskij menade att krisen skulle elimineras genom att stänga ”skänklarna”, det vill säga i första hand genom att sänka priset på industriprodukter.

39 **Smytjka** är det ryska ordet för allians eller union. I dagligt ryskt tal syftade det speciellt på alliansen mellan arbetare och bönder, som bolsjevikerna alltid insisterade var förutsättningen för sovjetmaktens bevarande.

40 En av de första motsättningar som uppstod mellan Trotskij och hans anhängare å ena sidan, och det ryska partiets och Kominterns ledning å den andra, gällde strategin under den tyska revolutionen i oktober 1923, vid upproret i Bulgarien i september 1923, och vid kuppen i Estland i december 1923. En fullständig genomgång av dessa meningsskiljaktigheter finns i Trotskijs [Tredje internationalen efter Lenin](#), speciellt i kapitlet ”Strategi och taktik under den imperialistiska epoken”.

läggas fram för att vederlägga Stalin, Jaroslavskij och co's förfalskning av de senaste tio årens historia .

Jag måste tillägga att förfalskningarna inte begränsats till dessa tio år, utan de omfattar partiets hela tidigare historia, som omvandlats till en ständig kamp mellan bolsjevism och ”trotskism”. Förfalskarna anser sig på detta område ha särskilt fria händer, eftersom händelserna ligger förhållandevis långt tillbaka i tiden. Därmed kan de göra ett godtyckligt urval av dokument. Genom att välja citaten på ett ensidigt sätt förfalskas Lenins tänkande. Men jag tänker inte befatta mig med min tidiga revolutionära verksamhet (1897-1917), eftersom syftet med detta brev är att besvara ert frågeformulär om min roll i oktoberrevolutionen och mina möten och relationer till Lenin.

Vad gäller de tjugo år som föregick oktoberrevolutionen inskränker jag mig till några få år.

Vid den andra kongressen (1903) tillhörde jag ”minoriteten” (*mensjinstvo*) , som senare utvecklades till mensjevismen. Politiskt och organisatoriskt var jag knuten till denna minoritet fram till hösten 1904 – alltså ungefär fram till den så kallade ”jordkampanjen” i **Nya Iskra**.⁴¹ Vi denna tidpunkt hade mina oförsonliga motsättningar med mensjevismen i fråga om den borgerliga liberalismen och perspektiven för revolutionen klarnat. Politiskt och organisatoriskt bröt jag med mensjevismen 1904, det vill säga för tjugotre år sedan. Jag kallade mig aldrig och ansåg mig aldrig vara mensjevik.

På mötet med Kominterns exekutivkommitté 9 december 1926 gjorde jag följande uttalande angående frågan om ”trotskismen”:

Jag tror överhuvudtaget inte att det går att avgöra principiella frågor med hjälp av biografier. Utan tvekan gjorde jag många misstag, i synnerhet under min kamp mot bolsjevismen. Men av det följer knappast att politiska frågor skall bedömas utifrån biografiska efterforskningar istället för efter frågornas innehåll. Annars måste vi kräva en genomgång av *samtliga* delegaters biografier....

Personligen kan jag peka på ett visst tidigare fall. I Tyskland bodde och kämpade en man vid namn Franz Mehring, som först efter en långvarig och energisk kamp mot socialdemokratin (fram till helt nyligen kallade vi oss alla socialdemokrater), först sedan han mognat anslöt han sig till det socialdemokratiska partiet. Först skrev Mehring den tyska socialdemokratins historia som dess motståndare – inte som kapitalismens lakej utan som intellektuell motståndare. Senare skrev han om den i ett lysande verk om den tyska socialdemokratin, då som dess verkliga vän. Å andra sidan kämpade aldrig Kautsky och Bernstein öppet mot Marx, och båda stod de under inflytande från Friedrich Engels. Bernstein gav dessutom ut Engels litterära verk. Ändå dog Franz Mehring som marxist, som kommunist, medan de två andra, Kautsky och Bernstein, ännu lever sina reformistiska hundliv. Biografier är naturligtvis viktiga, men de avgör ingenting.

Jag har flera gånger förklarat att mina meningsskiljaktigheter med bolsjevismen i en rad grundläggande frågor helt och hållet var misstag från min sida. Om jag med några få ord skall ge en ungefärlig beskrivning av vilken karaktär och omfattning mina tidigare meningsmotsättningar med bolsjevismen hade, vill jag säga följande:

Under den tid jag stod utanför bolsjevikpartiet, då mina meningsmotsättningar med bolsjevismen nådde sin höjdpunkt, var skillnaderna mellan Lenins och mina åsikter aldrig lika stora som skillnaderna mellan Stalin-Bucharins nuvarande ståndpunkter och marxismens och leninismens grundvalar.

41 Denna tidning redigerades av Lenin. Iskra = gnista.

Varje nytt skede i partiets och revolutionens utveckling, varje ny bok, varje ny teori som blivit på modet, har fått Bucharin att göra en ny omvändning och en ny blunder. Hela hans teoretiska och politiska biografi är en enda lång rad misstag, formellt begångna inom bolsjevismens ramar. Bucharins misstag efter Lenins död överskrider i omfattning och politiska konsekvenser med råge alla hans tidigare misstag. Denne skolastiker har berövat marxismen på allt konkret innehåll och förvandlat den till en lek med idéer, ofta till rent ordklyveri. Naturligt nog har han blivit den lämpligaste "teoretikern" under denna period, då partiledningen gått från en proletär till en småborgerlig linje. Det går inte att göra utan ordklyveri. Därav Bucharins nuvarande "teoretiska" roll.

I de ytterst få frågor där Stalin har försökt inta en självständig ståndpunkt, eller när han utan Lenins direkta ledning gav egna svar på viktiga frågor, har han alltid och oföränderligt på ett så att säga organiskt sätt intagit en opportunistisk ståndpunkt.

Han avvisade Lenins kamp mot mensjevismen, **Vperjodismen**⁴² och konciliationismen⁴³ som en emigrants "storm i ett vattenglas" (se till exempel **Zarja Vostoka**, 23 december 1925).

Så vitt jag vet finns det utöver några mer eller mindre korrekta men skolpojksaktiga artiklar om den nationella frågan inga andra politiska dokument om Stalins tänkande före 1917.

Stalins självständiga hållning i början av februarirevolutionen (före Lenins ankomst) var helt igenom opportunistisk.

Stalins självständiga inställning till den tyska revolutionen 1923 var helt igenom genomsyrad av svanspolitik och försonlighet.

Stalins självständiga inställning till den kinesiska revolutionens problem är bara en billig upplaga av Martinovs mensjevism mellan 1903 och 1905.

Stalins självständiga inställning till den brittiska arbetarrörelsens problem är en centristisk kapitulation för mensjevismen.⁴⁴

Ni kan jonglera med citat, dölja era egna tal, förbjuda att Lenins brev och artiklar sprids, fabricera metervis av oärligt utvalda citat. Ni kan undertrycka, undanhålla och bränna historiska dokument. Ni kan utvidga censuren till foto- och filmåtergivning av revolutionens händelser. Allt detta gör Stalin. Men resultaten motsvarar inte och kommer inte att motsvara hans förväntningar. Bara en inskränkt själ som Stalin kan inbilla sig att dessa beklämande intriger kommer att få mänskligheten att glömma den moderna historiens mäktiga händelser.

42 **Vperjodismen** var en tendens som företrädades av en grupp som kallade sig *Vperjod* [Framåt]. Den bildades i slutet av 1909 av ett antal ultravänsteristiska bolsjeviker i exil: Bogdanov, Lunatjarskij, Alexinskij, Pokrovskij, Menzjinskij, Manuilskij och Gorkij. Gruppen verkade under flera år och gav ut ett antal litterära arbeten. De fördömde Lenin för att ha övergivit bolsjevismens verkliga traditioner, och menade att de var de enda som försvarade den. Gruppens ultraradikalism visade sig i deras motstånd mot deltagande i parlamentet (Duman) eller aktivt arbete i fackföreningarna, och den kombinerades med försök att filosofiskt revidera marxismen, speciellt från Bogdanovs och Lunatjarskij's sida. Lenin ägnade boken **Materialismen och empiriokriticismen** åt denna senare aspekt av **vperjodismens** politik.

43 Se not 15.

44 Trotskij syftar på Stalins ständiga kapitulation för den brittiska fackföreningsledningens höger. Från och med generalstrejken i maj 1926 var högern och Stalin bundsförvanter i den engelsk-ryska fackliga enhetskommittén, ända tills den upplöstes ett år senare. En mer detaljerad genomgång av Trotskij's kritik återfinns i **Tredje internationalen efter Lenin**, och **On Britain**, s 259-303.

1918, då Stalin bara befann sig i början av sin kampanj mot mig ansåg han sig som bekant tvingad att skriva följande ord:

Allt praktiskt arbete med att organisera upproret utfördes under omedelbar ledning av Petrogradsovetens ordförande, kamrat Trotskij. Man kan med visshet slå fast att partiet huvudsakligen och framförallt har kamrat Trotskij att tacka för garnisonens snabba övergång till sovjetens sida och det djärva utförandet av den militärrevolutionära kommitténs arbete. (Stalin, **Pravda**, 6 november 1918)

Jag ser mig nu tvingad att med fullt ansvar för mina ord säga att partiet huvudsakligen och framförallt har kamrat Stalin att tacka för den grymma massakern av det kinesiska proletariatet under den kinesiska revolutionens tre viktigaste vändpunkter, att den brittiska imperialismens agenter stärkt sin ställning inom fackföreningsrörelsen efter generalstrejken 1926, och överhuvudtaget för Kommunistiska Internationalens och Sovjetunionens allmänna försvagning.

Några dokument angående ursprunget till legenden om ”trotskismen” (1930)

Efter nästan två år i opposition såg sig Zinovjev och Kamenev i november 1927 tvingade att återvända till den stalinistiska byråkratins trygga famn.⁴⁵ Som rekommendationsbrev försökte de än en gång använda uttalanden om att de var oense med ”trotskismen”. Men det olyckliga i sammanhanget är, att medan Zinovjev och Kamenev deltog i oppositionen hade de fullkomligt avslöjat apparatens sätt att arbeta mellan 1923 och 1926. I sitt konspirationslaboratorium hade de tillsammans med Stalin skapat legenden om ”trotskismen”.

Strax innan min landsförvisning till Centralasien skickade jag ett brev till några kamrater. Brevets innehåll återges nedan tillsammans med svaren (med smärre förkortningar).

Moskva 21 november 1927

Kära kamrater!

Efter ett längre uppehåll drar Zinovjev och Kamenev och deras närmaste medarbetare återigen fram legenden om ”trotskismen”.

Med anledning av detta skulle jag vilja slå fast följande fakta:

a) När den så kallade ”litterära diskussionen”⁴⁶ bröt ut (1924) menade en del kamrater

45 Vid det sovjetiska kommunistpartiets femtonde kongress i slutet av 1927 uteslöts hela vänsteroppositionen ur partiet. Den zinovjevitiska delen av oppositionen (Zinovjev, Kamenev, Jevdokimov, Bakajev etc) ställdes inför kravet att inte bara avsäga sig rätten att sprida sina politiska uppfattningar, utan även rätten att överhuvudtaget ha dessa uppfattningar, och slutligen kapitulerade de fullständigt. Inom kort fick de återinträda i partiet. De fick dock föga nytta av sin underkastelse, ty i slutet av 1932 uteslöts de igen, denna gång för att ha haft ”skyldig kunskap” om en hemlig fraktion organiserad av Syrtsov, Lominadze, Sjatskin och Sten, och för att inte ha informerat partiets organ. Ännu en gång gjorde Zinovjev och Kamenev offentlig avbön, till och med mer förödmjukande än den första, och 1933 upptogs de återigen i partiet. Därefter gjorde de återkommande självförnedrande uttalanden, tills de i januari 1935 erkände ”moralisk medbrottlighet” i mordet på S M Kirov i Leningrad. Tillsammans med flera verkliga och påhittade politiska anhängare dömdes de för detta till fängelsestraff på mellan fem och tio år. I augusti 1936 anklagades de återigen för medbrottlighet i mordet på Kirov, men denna gång sades de vara direkt ansvariga. Mindre än två veckor efter att den tragikomiska rättegången inletts avrättades de tillsammans med fjorton andra anklagade.

46 924 inleddes den ”litterära diskussionen” i det ryska partiet. Förevändning var publiceringen av [Oktoberrevolutionens lärdomar](#). Denna bok tog de lärrika diskussioner om upproret som fördes i bolsjevikpartiet 1917 som utgångspunkt för att analysera den tyska revolutionens strategiska och taktiska problem i oktober

som stod nära vår grupp att publiceringen av **Oktoberrevolutionens lärdomar** var ett taktiskt misstag, eftersom det gav politbyråns dåvarande majoritet förevändning att inleda denna diskussion. Jag för min del hävdade att den "litterära diskussionen" skulle ha inletts ändå, med en eller annan förevändning. Den "litterära diskussionens" främsta syfte var att plocka fram så många citat som möjligt mot mig, gallra ut dem ur partiets tidigare historia, och i ett förvrängt perspektiv och faktiskt i direkt motsättning till den historiska sanningen lägga fram dem inför de oinformerade partimassorna. Den "litterära diskussionen" hade i själva verket inget som helst samband med min bok

Oktoberrevolutionens lärdomar. Vilken som helst av mina böcker eller tal kunde tjänat som förevändning för att begrava partiet under en lavin – fälttåget mot "trotskismen". Det var mitt svar till de kamrater som betraktade publiceringen av **Oktoberrevolutionens lärdomar** som ett taktiskt misstag.

Efter att vi hade bildat ett gemensamt block med Leningradgruppen ställde jag vid ett av våra möten, i flera andra kamraters närvaro, följande fråga till Zinovjev:

"Skulle du vilja vara vänlig och säga om den så kallade litterära diskussionen mot 'trotskismen' skulle ha ägt rum om jag inte hade publicerat **Oktoberrevolutionens lärdomar**?"

Utan någon som helst tvekan svarade Zinovjev: "Javisst. **Oktoberrevolutionens lärdomar** var bara en förevändning. Hade man inte haft den hade man letat upp något annat skäl. Diskussionen skulle då ha fått något andra former, det är allt."

b) I Zinovjevs och Kamenevs deklARATION från juli 1926 finns följande uttalande:

"Det kan inte längre finnas några tvivel om att 1923 års opposition helt riktigt varnade för riskerna med att avvika från den proletära linjen och för den alarmerande tillväxten av apparatens makt. Ändå är hundratals ledare för 1923 års opposition, bland dem många gamla arbetarbolsjeviker som härdats i kamp och är immuna mot karriärism och kryperi, fortfarande förhindrade att delta i partiarbetet, trots att de bevisligen är trofasta och disciplinerade."

c) Vid centralkommitténs och den centrala kontrollkommissionens gemensamma möte 14-23 juli 1926, sade Zinovjev:

"Jag har gjort många misstag. Men två av dessa är särskilt viktiga. Ni känner alla till mitt första misstag 1917... Det andra misstaget anser jag vara *farligare*, ty det första gjordes på Lenins tid. Misstaget 1917 rättade Lenin till, och med Lenins hjälp gottgjorde vi det på några dagar, men *mitt misstag 1923* bestod av..."

Ordzjonikidze avbryter: "Varför lurade ni då hela partiet?"

Zinovjev: "Som utvecklingen av den nuvarande härskande fraktionen har visat kan det

1923. Trotskijs verk, som var en inledning till hans bok 1917, fördömdes på Moskvas order av de olika kommunistpartierna. Men inte ens en av hundra av de som uppmanades att fördöma den läste den någonsin. I det amerikanska kommunistpartiet krävde man att pressen både skulle fördöma den och avstå från att publicera den. Partiets centrala exekutivkommitté skickade följande beslut till partiets samtliga redaktörer: "Med detta brev finner ni en engelsk översättning av en recension av Trotskijs bok 1917, med titeln 'Hur man inte skriver oktoberrevolutionens historia'. Centrala exekutivkommittén har beslutat att beordra samtliga partitidningar att inom tio dagar trycka upp *Pravdas* recension. Vidare har den centrala exekutivkommittén beslutat att ingen partitidning får återge boken 1917 eller något kapitel ur den... Det är partiets centrala exekutivkommittés uppfattning att en publicering av Trotskijs bok i vårt land vore till förfång för arbetet att bolsjevisera Arbetarpartiet [det amerikanska kommunistpartiet], vilket för närvarande är partiets viktigaste uppgift. Det är med beklagan som den centrala exekutivkommittén noterar att *Volkszeitung* [på den tiden partiets tyskspråkiga tidning] redan har börjat publicera boken i serieform. Den har beordrat *Volkszeitung* att upphöra med detta, och beordrar vidare samtliga partitidningar att inte publicera boken eller några kapitel ur den... Centrala exekutivkommittén, Z Foster ordförande, C E Ruthenberg sekreterare." (*Daily Worker*, 13 december 1924) Det var alltså "till förfång för arbetet att bolsjevisera" den amerikanska kommunistiska rörelsen att göra Trotskij tillgänglig för partimedlemmarna, så att de åtminstone skulle känna till innehållet i något som de beordrades att fördöma som kontrarevolutionärt!

inte längre finnas något som helst tvivel om att kärnan i 1923 års opposition hade helt rätt när de varnade oss för faran med att avvika från den proletära linjen och för den oroande tillväxten av apparatens makt... Ja, när det gäller den byråkratiserade apparatens förtryck visade det sig att det var Trotskij och inte vi som hade rätt.”

På detta sätt erkände Zinovjev sitt misstag att 1923 inleda kampen mot ”trotskismen”, och han betecknade det till och med som mycket farligare än misstaget 1917 (då han gick mot oktoberupproret!).

d) Zinovjevs erkännande väckte stor förvåning bland många lägre ledare inom Leningradoppositionen, som inte var insatta i sammansvärjningen och ärligt trodde på legenden om ”trotskismen”.

Flera gånger sade Zinovjev till mig: ”Mer än någon annanstans hamrade vi i Leningrad in detta i kamraternas sinne. Det är därför det är svårare att skola om dem.”

Jag minns klart Lasjevitjs ord till två av Leningradoppositionens medlemmar som kommit till Moskva för att få klarhet i frågan om trotskismen:

”Varför fortsätter ni att ställa frågan på huvudet! Vi uppfann tillsammans med er 'trotskismen' i kampen mot Trotskij. Varför inser ni inte det? Ni hjälper bara Stalin!”, etc.

Zinovjev å sin sida, sade:

”Ni måste komma ihåg omständigheterna. Ni måste inse att det rörde sig om en maktkamp. Knepet var att vi knöt samman gamla stridsfrågor med nya problem. I detta syfte uppfann vi 'trotskismen'...”

Detta samtal gjorde djupt intryck på oss medlemmar i 1923 års grupp, trots att vi redan tidigare hade känt till mekanismen i kampen mot ”trotskismen”.

När Zinovjev och Kamenev nu ännu en gång använder samma knep, det vill säga binder samman gamla stridsfrågor med en aktuell fråga (deras kapitulation), ber jag er försöka minnas om ni deltog i någon av de nämnda samtalen, och vilka era egna minnesbilder är.

Med kommunistiska hälsningar

L Trotskij

(Brev från E Preobrazjenskij)

Jag kan bekräfta allt du säger i dokumentet ovan. Men Lasjevitj sade: ”Vi uppfann trotskismen själva” etc, utan att använda orden ”tillsammans med er”. Ty såvitt jag minns var de två Leningradkamraterna ärligt förvirrade i frågan om ”trotskismen”, och kunde från början knappast ha varit insatta i hela planen för kampen mot ”ny-trotskismen”. Mötet ägde rum i Kamenevs [hem] någon gång kring 16 oktober [1926], kanske några dagar tidigare eller senare – jag minns inte exakt.

29 december 1927, E A Preobrazjenskij

(Brev från G Pjatakov)

Käre Lev Davidovitj!

Du ber mig berätta vad jag minns av Lasjevitjs och Zinovjevs tal under diskussionen om ”trotskismen” med Leningradkamraterna, en diskussion som ägde rum i Kamenevs hem. Jag kan inte längre minnas allt som sades. Men eftersom jag alltid varit mycket upprörd över frågan om den så kallade ”trotskismen”, och eftersom inställningen hos 1925-26 års opposition i denna fråga alltid varit av oerhört politiskt intresse för mig,

minns jag helt klart vad Zinovjev och Lasjevitj sade till oss. Jag kommer inte ihåg de exakta orden, men minns mycket väl innebörden i vad de sade, nämligen:

”Trotskismen” hade uppfunnits för att ersätta de verkliga motsättningarna med påhittade meningsskiljaktigheter. Det vill säga man utnyttjade gamla motsättningar som inte hade något samband med de nuvarande, utan bara hade grävts fram i detta syfte. Det sade vi till kamraterna från Leningrad som var osäkra i frågan om ”trotskismen”, och för vilka man måste förklara hur och varför legenden om ”trotskismen” hade skapats.

2 januari 1928⁴⁷, Pjatakov

(Brev från C G Rakovskij)

Käre Lev Davidovitj!

Jag var inte närvarande vid det samtal du skriver om (jag var inte kvar i Moskva, utan hade direkt efter plenumet åkt till Paris). Men när jag återvände på hösten fick jag höra från dig om samtalet med Zinovjev, och i synnerhet Lasjevitjs anmärkning (”Varför fortsätter ni att ställa frågan på huvudet?”) - jag hade dessutom redan hört om det i Paris från Preobrazjenskij. Båda två (det vill säga Zinovjev och Lasjevitj) sade att argumenten om ”trotskism” och ”permanent revolution” bara drogs fram för att misskreditera 1923 års opposition.

Hälsningar, C Rakovskij

28 december 1927

(Brev från V B Eltsin)

Käre Lev Davidovitj!

Jag minns mycket väl episoden med den ”litterära diskussionen” om **Oktoberrevolutionens lärdomar**. Den ägde rum vid ett av samtalen i Kamenevs hem, strax innan utfärdandet av deklARATIONEN 16 oktober.⁴⁸

På en fråga från Lev Davidovitj om diskussionen mot ”trotskismen” skulle ha ägt rum även om inte **Oktoberrevolutionens lärdomar** hade publicerats, svarade Zinovjev: ”Givetvis skulle den ha ägt rum”. Planerna att starta denna diskussion hade beslutats redan på förhand, och de väntade bara på en förevändning. Ingen av de närvarande anhängarna till 1925 års grupp (zinovjevisterna) protesterade mot detta. Alla betraktade Zinovjevs uppfattning som ett allmän känt faktum.

2 januari 1928, V Eltsin

Innan jag landsförvisades lyckades jag få tag på dessa skriftliga vittnesmål i Moskva. För de kamrater som redan är välinformerade illustrerar de bara det uppenbara. De sprider ett klart ljus över det fränstötande ideologiska bedrägeriet rörande ”trotskismen”. Mellan 1917 och 1923 nämndes aldrig trotskismen. Under denna period upplevde vi bland annat oktoberupproret, inbördeskriget, uppbygget av Sovjetstaten och Röda armén, utarbetandet av vårt partiprogram, grundandet av Kommunistiska internationalen, formandet av Kominterns kader, utarbetandet av dess grundläggande program, inklusive de programmatiska teserna och manifesten. Efter att Lenin 1923 hade dragit sig tillbaka från arbetet uppstod allvarliga meningssmotsättningar i centralkommitténs kärna. Under loppet av de nästföljande fyra åren

47 Av misstag är brevet i original daterat 1927 – Trotskijs anmärkning.

48 16 oktober 1926 utfärdade den nybildade oppositionen en deklARATION till partiet där de lovar att inte försvara sina åsikter eftersom kampen hade antagit en intensivt fraktionell form. Oppositionen hotades av uteslutning, vilket skulle innebära att de förlorade kontakterna med partiets medlemmar. Men den stalinistiska ledningens alltmer förtryckande och byråkratiska åtgärder och de viktiga händelserna i England och särskilt i Kina, innebar att det inte gick att kämpa mot byråkratin på det sätt som utlovades i deklARATIONEN.

utvecklades dessa motsättningar till två oförsonliga politiska linjer. Efter noggranna förberedelser drogs trotskistspöket 1924 in på scenen. Drivande i detta fälttåg var Zinovjev och Kamenev. De stod i spetsen för "bolsjevikerens gamla garde" – för att tala i den tidens terminologi. På andra sidan stod – "trotskismen". Men 1925 splittrades det "gamla gardet". Inom några få månader var Zinovjev och Kamenev tvungna att medge att den viktigaste delen av 1923 års opposition – de så kallade "trotskisterna" – hade visat sig ha rätt i de viktigaste stridsfrågorna. Detta erkännande var det straff de fick betala för att ha skymfat partiets teori. Men det var inte allt. Snart hade Zinovjev och Kamenev värvats till "trotskisterna". Det är svårt att tänka sig ett mer ironiskt öde!

Den femtonde partikongressen innebar ingen förändring av majoritetens politiska linje. Tvärtom, kongressen godkände linjen. Den fördömde oppositionen och uteslöt den ur partiet. Detta räckte för att Zinovjev och Kamenev skulle dölja faran för termidor.⁴⁹ Istället försökte de återuppliva trotskistspöket. Vi kommer inte alls att bli förvånade om Zinovjev börjar skriva en broschyr om den trotskistiska faran, medan Kamenev börjar citera ur sina artiklar och tal från 1923-24.

En principlös politik bär på sitt eget straff. När den ställs inför fakta faller den ihop. Den undergräver tron på sig själv och till sist blir den något man skrattar åt.

Individer förgår (till och med så framträdande män som Zinovjev och Kamenev), men den politiska linjen består.

Moskva 3 januari 1928.

Sedan ovanstående rader skrevs har det gått mer än två år. Pjatakov och Radek var huvudvittnen mot upphovsmännen till legenden om trotskismen, men kunde inte förutse att de några få månader efter att ha skrivit under sina talande vittnesmål själva skulle slå in på en annan väg. De ideologiska återfallens vägar är verkligen outgrundliga! Den revolutionära ebbens strömmar är så starka att de får människor att sprattla, och händer och fötter blandas samman så att de blir svåra att skilja åt.

Trots de tragikomiska aspekterna hos de kapitulerades öde har de en mycket viktig innebörd: idéernas styrka understryks av människans bräcklighet.

Det är inte författaren till denna bok som bildar och bedömer partigrupperingarna efter deras inställning till "trotskismen", utan istället hans motståndare. I kampen mot "trotskismen" blev Stalin "teoretiker" och Molotov ledare. Zinovjev och Kamenev gick hand i hand med Stalin, bröt med honom och återvände så småningom till honom – och varje gång var "trotskismen" provostenen. Högern (Bucharin, Rykov och Tomskij) bröt med Stalin och anklagade honom för "trotskism". I sin visdom riktade Stalin samma anklagelse mot högern. Pjatakov, Radek och övriga andra generationens kapitulerande tvingades dricka ur samma fontän.

Vad innebär allt detta? För det första att ingen av dessa individer eller grupper äger något som de kan kalla sitt eget. De stöts bort av något, eller dras tillfälligt till något bara för att återigen stötas bort. De kallar detta "något" för "trotskism", och utnyttjar detta täcknamn för att göra upp med Marx och Lenins läror.

Revolutionen är en hård skola. Den är skoningslös mot både fysiska och moraliska ryggrader. En hel generation har fysiskt och andligt slitit ut sig. Bara några få har överlevt.

49 **Termidor**: se not 80.

Den överväldigande majoriteten av de stalinistiska ledarna består av personer som är tömda till sista droppen. Genom att tillhöra apparaten får de ett imponerande utseende. Den fyller samma funktion som uniformen för en senil general. Vid minsta påfrestning kommer historiska händelser att avslöja och bekräfta det stalinistiska ”gardets” ihållighet. Kapitulation i frågan om trotskismen har för tusende sinom tusende blivit en skola i kapitulationens konst som sådan.

Hur politiska generationer följer på varandra är ett stort och invecklat problem, som varje klass och parti måste ta itu med på sitt eget sätt. Men alla ställs de inför det.

Lenin tuktade ofta de så kallade ”gammelbolsjevikerna”, och vid något tillfälle anmärkte han till och med att revolutionärer som fyllt femtio år borde anförtros åt eftervärlden. Detta bistra skämt rymmer en allvarlig politisk tanke. Vid en viss gräns blir en revolutionär generation alltid ett hinder för ytterligare utveckling av de idéer den har arbetat för. Politiken och än mer revolutionen sliter överhuvudtaget ut människor snabbt. Undantag är sällsynta men de finns. Annars skulle det inte finnas någon ideologisk kontinuitet.

Vår viktigaste uppgift idag är att teoretiskt skola den yngre generationen. Det är innebörden i vår kamp mot epigonerna, som trots sin skenbara styrka redan är ideologiskt utbrända.

Det försvunna dokumentet.

Vi publicerar här protokollen från det historiska möte som bolsjevikernas Petrogradkommitté höll 1 (14) november 1917.⁵⁰ Maktövertagandet var redan genomfört, åtminstone i landets viktigaste centra. Men inom partiet hade striden ifråga om makten långtifrån upphört. Den hade bara gått in i ett nytt skede. Före 25 oktober argumenterade högern (Zinovjev, Kamenev, Rykov, Kalinin, Lunatjarskij med flera) att upproret var förhastat och bara kunde leda till nederlag. Efter att upproret segrat fortsatte de att argumentera att bolsjevikpartiet inte skulle kunna behålla makten om de inte bildade en koalition med de andra socialistpartierna, det vill säga socialistrevolutionärerna och mensjevikerna. Högerens kamp blev i detta skede ytterst kritisk och slutade med att deras representanter lämnade folkkommissariernas råd och partiets centralkommitté. Vi bör ha i åtanke att krisen uppstod bara några få dagar efter maktövertagandet.

Hur ställde sig dagens centrist, i synnerhet Stalin, i denna fråga? Givetvis var han centrist även då. Så fort Stalin tvingades inta en självständig ståndpunkt eller uttrycka sin personliga åsikt antog han en centristisk hållning. *Men denne centrist var rädd för Lenin.* Därför har Stalin knappast efterlämnat några som helst politiska spår under den politiska kampens mest kritiska ögonblick – från 4 april 1917 till Lenins sjukdomsperiod.

Som protokollen visar försvarades partiets revolutionära linje av Lenin och Trotskij tillsammans. Det är just därför dessa protokoll inte ingick i den samling protokoll som Petrogradkommittén gav ut under namnet **Bolsjevikernas första lagliga Petrogradkommitté 1917**. Nej, det stämmer inte riktigt. Protokollen från mötet 1 (14) november fanns ursprungligen med i boken, och de sattes och korrekturlästes noggrant. Som bevis lägger vi

50 Den moderna almanackan skiljer sig från den gamla ryska almanackan, och är tretton dagar i förväg.

Revolutionen i Ryssland ägde rum 7 november 1917, men kallas oftast för ”oktoberrevolutionen” eftersom den enligt gamla almanackan ägde rum 25 oktober 1917. Petrogradkommitténs möte hölls alltså 14 november 1917 enligt nya almanackan, en vecka efter upproret.

fram en faksimilutgåva av delar av detta korrektur.⁵¹ Men protokollen från detta historiska möte stod i uppenbar och outhärdlig motsättning till de förfalskningar av oktoberrevolutionens historia som genomförts under Jaroslavskij's okunniga men nitiska ledning. Vad fanns att göra? Leningrad ringde Moskva, **Istpart** ringde centralkommitténs sekretariat, och det utfärdade sina instruktioner: protokollen skulle strykas ur boken utan att efterlämna några spår. Innehållsförteckningen ändrades i all hast, och sidorna numrerades om. Trots det finns ett avslöjande spår i boken själv. Mötet 29 oktober slutar med att man beslutar att nästa möte skall hållas på onsdag (1 november). Men enligt boken äger ”nästa” möte rum på torsdag, 2 november. Men ett ännu mycket viktigare spår har bevarats, nämligen de ovan nämnda korrekturtexterna, som har rättats och kommenterats för hand av bokens redaktör, P F Kudelli.

Som officiellt skäl för att dölja det viktigaste av Petrogradkommitténs protokoll från 1917 angav Kudelli följande anmärkning på korrekturtexten: ”Sekreterarens anteckningar över V I Lenins tal vid detta sammanträde med Petrogradkommittén innehåller avsevärda utelämnanden och talrika förkortningar av både ord och meningar. På sina ställen går inte anteckningarna att tolka. För att inte återge talet i förvanskat skick kommer det därför inte att tryckas.”

Det är riktigt att anteckningarna är ofullständiga och innehåller många utelämnanden och oklara stycken. Men det gäller lika mycket Petrogradkommitténs övriga protokoll från 1917. Om något så är protokollet från mötet 1 november överlägset flera andra. Det är välkänt att Lenins tal alltid var svåra att protokollföra ens i stenografi, beroende på att hans framförande var väldigt säreget. Han talade mycket snabbt, använde ytterst komplicerade meningar, gjorde plötsliga och tvära interpoleringar, etc. Men innebörden i Lenins tal 1 (14) november är ändå helt klar. Lunatjarskij's tal och Trotskij's två tal återges helt tillfredsställande. Orsaken till att protokollen har avlägsnats är en helt annan. Den är inte heller svår att hitta. Den står i marginalen på korrekturtexten med ett tjockt streck och ett enormt frågetecken, intill följande meningar i texten:

”Vad gäller försoning [med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna] kan jag inte ens tala om det på allvar. Trotskij sade för länge sedan att enhet är omöjlig. Trotskij förstod detta, och sedan dess har det inte funnits någon bättre bolsjevik.”

Det var *detta* stycke som fullkomligt överväldigade centralkommitténs sekretariat, och resulterade i att hela boken ändrades. Men boken är i sig själv tillräckligt otrevlig – ty även i sin nuvarande förstörda form är den ett dödligt dokument för förfalskarna. Det räcker att nämna att centralkommitténs ståndpunkt presenterades för lokalgrupperna som ”Lenins och Trotskij's ståndpunkt”. Inte ens en så ihärdig person som Jaroslavskij kan upptäcka varje detalj. I förbigående kan jag nämna att det vore ett mycket lärorikt arbete att rekonstruera denne okunnige samlares och illvillige förfalskares eget ideologiska kreativa arbete 1917. Vi skall bara återge ett enda föga känt faktum, som passande nog glömts bort. Efter februarirevolutionen gav Jaroslavskij tillsammans med mensjevikerna i Jakutsk ut en tidskrift vid namn **Sotsial-Demokrat**. Denna tidskrift var urtypen för en oändligt vulgärpolitisk publikation, och intog en ståndpunkt som låg någonstans mellan mensjevismen och den mest lantliga formen av liberalism. Vid denna tidpunkt satt Jaroslavskij i ledningen för Jakutsk's medlingskammare, vars uppgift var att skydda den demokratiska revolutionens storslagenhet från sammanstötningar mellan arbetare och kapitalister. Denna anda genomsyrade varenda

51 Finns i den engelska upplagan.

artikel i den ovan nämnda tidskriften, där Jaroslavskij var redaktör. Bland medarbetarna fanns Ordzjonikidze och Petrovskij, den allukrainska centrala exekutivkommitténs nuvarande ordförande. Inte heller de bröt mot publikationens anda. I en ledarartikel (som om den inte fanns i tryck skulle verka otrolig) fällde Petrovskij bokstavligt talat tårar över det faktum att en regeringstjänsteman hade donerat 50 rubel till välgörande ändamål. Petrovskij uttryckte sin starka övertygelse att revolutionen skulle bli fullkomlig i det ögonblick de härskande klasserna följde de ädla helgonens eller kanske fullmäktigeledamöternas exempel. Dessa trofasta ”marxister” och oböjliga ”revolutionärer” redigerar idag Lenin och försöker redigera hela historien. På ett korrekturblad från mötet 1 november skriver de självsäkert: ”Kassera detta.” (Se faksimilåtergivningen.) Precis! ”Kassera” oktoberrevolutionens historia! ”Kassera” Lenin! Ryssland historia under de senaste trettio åren måste skrivas om – med Jaroslavskij som författare, korrekturläsare och den nya stalinistiska historiens sminkör.

Men även här ”misslyckades” Jaroslavskij. Han lyckades inte ”kassera” protokollen. För att förstöra korrekturen krävs det trots allt levande människor.

Korrekturtexten med alla anmärkningar hamnade istället i oppositionens händer. Det är inte det enda dokumentet av sin sort!

När vi redigerade nedanstående text vägledades vi av samma metod som användes vid redigeringen av resten av Petrogradkommitténs protokoll. När meningens innebörd varit uppenbar har vi för att hjälpa läsaren korrigerat grammatik eller satsbyggnad. Ofullständiga eller obegripliga meningar har utelämnats. Det går helt klart att utläsa mötets allmänna inriktning, och inriktningen hos de deltagande tendenserna och grupperingarna. Trots alla sina brister innehåller protokollet indicier på att det är äkta. Genom att publicera detta dokument räddar vi en levande och viktig del av oktoberrevolutionen åt eftervärlden.

*Möte med det Ryska socialdemokratiska
arbetarpartiets (bolsjevikernas)
Petersburgskommitté, 1 (14) november
1917.*

Under diskussion – frågan om att utesluta A V Lunatjarskij ur partiet.⁵²

J G Fenigstein-Daletskij talar mot.

Motionen ställs till omröstning.

Motionen om uteslutning avslås.

Den nuvarande situationen – föredragande J G Fenigstein.

J G Fenigstein: Av en slump har jag blivit utsedd att tala. Kanske någon annan vill gå igenom rapporten?

[Förslaget (om en annan föredragande) förkastas.]

Vårt mål – den förestående samordningen av arbetet [med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna]. Det handlar om en koalition med andra socialistiska partier. Överväganden som att ”blod kommer att spillas” eller att arbetarna är trötta borde inte dominera. För ett parti som vill skriva historia kan inte dessa fakta utgöra några hinder. Uppgiften är: vad behöver göras för att tillfredsställa arbetarnas och böndernas rättmätiga krav? Vilken [karaktär] hade den andra revolutionen? Den var oundviklig. Klassmotsättningarna skärptes. Vi har visat detta. Revolutionen

⁵² Lunatjarskij var för en koalition med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna. Han avgick ur regeringen. Som skäl angav han den (påstådda) vandaliseringen av St Basilskatedralen i Moskva. Förslaget att utesluta Lunatjarskij ställdes på Lenins initiativ. - Trotskijs anmärkning.

var inte [bara] politisk. Den innebar en rad förändringar på det ekonomiska och politiska området. En mäktig process fullbordades. Illusioner skingrades. Stämningarna i sovjeterna och bland folkmassorna förändrades. De förlorade sina [försonliga] illusioner. Alla drog slutsatsen att sovjetstaten var nödvändig. Under denna paroll har vi utvecklats och vuxit. Vi har utarbetat ett antal paroller för den ekonomiska kampen etc. Vårt parti har vuxit. Vi har fått massornas stöd.

Lenin: Jag kan inte lämna någon rapport utan skall informera lite om en fråga som är av stort intresse för oss alla. Det vill säga frågan om krisen i partiet, en kris som bröt ut [öppet] när partiet redan hade makten.

Rabotjij Puts⁵³ polemik och mina tal mot Kamenev och Zinovjev är inga nyheter för de som följt partiets liv. Tidigare brukade **Delo Naroda**⁵⁴ säga att bolsjevikerna var rädda för att gripa makten. Det tvingade mig att skriva en artikel för att visa socialistrevolutionärernas bankrutt och gränslösa dumhet. Jag skrev **Kommer bolsjevikerna att kunna behålla statsmakten?**⁵⁵ Frågan om det väpnade upproret ställdes vid centralkommitténs möte 1 oktober. Jag hade mina farhågor om Internationalist-fusionisterna,⁵⁶ men dessa skingrades. Vissa [gamla] medlemmar i centralkommittén gick emot upproret. Det gjorde mig mycket sorgsen. Frågan om makten har alltså diskuterats länge. Kan vi inte i och med Zinovjevs och Kamenevs skiljaktigheter med oss avsäga oss den? Upproret var [objektivt] nödvändigt. Kamraterna Zinovjev och Kamenev började agitera mot upproret, och vi började se dem som strejkbrytare. Jag skickade till och med ett brev till centralkommittén där jag föreslog att de skulle uteslutas ur partiet.

Efter Kamenevs tal i sovjeternas allryska centrala exekutivkommitté⁵⁷ skrev jag ett skarpt uttalande i pressen. [Nu efter segern] skulle jag inte vilja döma dem alltför hårt. Jag är positiv till Kamenevs förlikningsförhandlingar i den centrala exekutivkommittén. Vi är inte principiellt mot försoning.⁵⁸

Men när socialistrevolutionärerna vägrade sitta i regeringen ansåg jag det uppenbart att de gjorde detta därför att Kerenskij hade inlett [väpnat] motstånd. Det blev en del dröjsmål i Moskva (det vill säga med maktövertagandet). Vår [höger] blev pessimistisk. Moskva kan inte gripa makten och så vidare. Och så reste de frågan om försoning.

Upproret ställer nya uppgifter. Det krävs andra krafter, andra kvalitéer. I Moskva rapporterades

53 *Rabotjij Put* [Arbetarnas väg] var bolsjevikernas centrala partiorgan efter att den provisoriska regeringen hade förbjudit tidningen *Rabotjij*. *Rabotjij Put* utkom mellan 3 september och 26 oktober 1917. Den polemik Lenin talar om riktades mot Zinovjev och Kamenev, som hade brutit partidisciplinen och angripit bolsjevikernas plan för upproret i Gorkijs tidning.

54 *Delo Naroda* [Folkets sak] var det socialrevolutionära partiets dagstidning från 15 mars 1917 till 30 mars 1919. Tidningens redaktion bestod av Zenzinov, Kerenskij, Tjernov, Gotz, Avksentjev och Sorokin. Den drev både före och efter novemberrevolutionen en våldsamt antibolsjevikisk politik.

55 **Works**, vol 4 (publicerad 1953), s 328-30. Trotskij hade givetvis inte tillgång till den artikeln.

Denna artikel finns på svenska i **Valda verk i tre band**, bok 2, s 335-373. Lenin lägger där fram sina argument för att gripa makten, och försöker visa att bolsjevikerna kan ta makten och behålla den på grundval av det program som läggs fram i artikeln. - öa.

56 "Internationalist-fusionisterna" som Lenin talar om var de tidigare nämnda **Mezrajontsij** (se not 9), som gick samman med bolsjevikerna vid den sjätte kongressen i juli 1917. Tre **Mezrajontsij**-medlemmar – Trotskij, Joffe och Uritskij – valdes in i bolsjevikpartiets centralkommitté.

57 4 (17) augusti höll Kamenev ett tal vid ett av sovjeternas allryska centrala exekutivkommittés möten om sin arrestering. 6 (19) augusti talade han också om den internationella socialistkonferensen i Stockholm. Det var konciliationisternas förslag att sammankalla denna konferens på sommaren 1917 för att påskynda krigets avslutande genom att socialistpartierna utövade påtryckningar på sina respektive regeringar. 6 (19) augusti talade Kamenev i eget namn för att delta i denna konferens, trots att partiets centralkommitté hade beslutat att inte delta i Stockholmskonferensen.

58 Varken Lenin eller jag var till en början mot förhandlingarna om en koalition med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna, under förutsättning att bolsjevikerna garanterades en stabil majoritet, och att partierna erkände sovjetstaten, jordlagarna, fredsfördraget och så vidare. Vi var övertygade om att förhandlingarna inte skulle leda någon vart. Men det krävdes en objektiv läxa. - Trotskij's anmärkning.

exempelvis om många fall av grymhet från junkrarnas sida, tillfångatagna soldater sköts, etc. Junkrarna, borgarklassens söner, insåg att folkmaktens uppkomst innebar slutet för borgarklassens styre, eftersom vi redan vid konferensen skisserade ett antal åtgärder som övertagande av bankerna, och så vidare. Bolsjevikerna var tvärtom ofta alltför milda. Om borgarklassen hade segrat, hade den handlat som den gjorde 1848 och 1871. Vem trodde inte att borgarklassen skulle sabotera för oss? Det var ju uppenbart till och med för ett barn. Vi måste också använda tvång. Vi måste arresteras bankdirektörer och andra. Redan kortvariga arresteringar av dessa personer har lett till goda resultat.

Det förvånar mig inte, ty jag vet hur dåliga de är på att kämpa. I deras ögon är det viktigaste att skydda sina mysiga poster. I Paris använde de [revolutionärerna] giljotinen, men vi beslagtar bara matkort från de personer som inte lyckats skaffa dem från fackföreningarna. Därmed fullgör vi vår plikt. Och nu, i denna situation, när vi har makten, ställs vi inför en splittring. Zinovjev och Kamenev säger att vi inte kommer att kunna gripa makten [i hela landet]. Jag känner mig inte upplagd för att lugnt lyssna till detta. Jag betraktar det som förräderi. Vad vill de? Vill de kasta in oss i ett [spontant] knivslagsmål? Bara proletariatet kan leda landet...

Vad gäller försoning kan jag inte ens tala om det på allvar. Trotskij sade för länge sedan att enhet är omöjlig. Trotskij förstod detta, och sedan dess har det inte funnits någon bättre bolsjevik.

Zinovjev säger att vi inte är sovjetmakten. Med förlov sagt är vi bara bolsjevik som lämnats ensamma sedan mensjevikerna och socialistrevolutionärerna svikit, och så vidare, och så vidare. Men det är inte vårt fel. Vi har blivit valda till sovjetkongressen. Denna organisation är något nytt. Alla som vill kämpa ansluter sig till den. Den består inte av folket, utan av den förtrupp som massorna följer. Vi går med massorna – de aktiva och inte de trötta massorna. Att vid denna tidpunkt avstå från att utvidga upproret [är att kapitulera] för de trötta massorna, men vi är med förtruppen. Sovjeterna växer fram [i kampen]. Sovjeterna är de proletära massornas förtrupp. Och nu inbjuds vi att förena oss med stadsduman – så absurt!

Man säger att vi vill ”införa” socialismen – så absurt! Vi tänker inte inrätta en bondesocialism. Man säger att vi måste ”göra halt”. Men det är omöjligt. Vissa säger till och med att vi inte är sovjetmakten. Vilka är vi då? Vi är förvisso inte de som tänker ena sig med duman. Snart kommer vi att erbjudas enhet med **Rumtjerod**⁵⁹ och **Vikzjel**.⁶⁰ Det är kohandel. Kanske vi också borde ena oss med general Kaledin? Först försoning medconciliationisterna och sedan kommer de att sätta käppar i hjulet för oss. Det vore eländig kohandel och inte sovjetmakt. Just så ställde vi frågan vid konferensen. 99% av arbetarna är för oss.

Om ni vill ha splittring genomför den då. Om ni får majoritet, ta makten i centrala exekutivkommittén och gå vidare. Men vi kommer att gå till matroserna.

Vi har makten. Vilka kan under dessa förhållanden desertera till **Novaja Zjizn**?⁶¹ [Bara] ryggradslösa, principlösa personer som idag är med oss och imorgon är med mensjevikerna. De säger att vi inte kommer att kunna behålla makten ensamma, och så vidare. Men vi är inte ensamma. Hela Europa ligger framför oss. Vi måste börja. Endast en socialistisk revolution är nu möjligt. All denna vacklan och dessa tvivel [försonlighet] är rent nonsens. När jag talade [vid ett massmöte] och sade låt oss bekämpa [sabotörerna] med matkort, lyste soldaternas ansikten upp. [Högern] säger att soldaterna

59 **Rumtjerod** var beteckningen för Gemensamma Exekutivkommittén för Sovjeten för Soldaterna vid den Rumänska Fronten, Svarta havskusten och Odessagarnisonen. Majoriteten i denna exekutivkommitté utgjordes av mensjevik och socialistrevolutionärer, och de försökte använda den som slagträ mot bolsjevikregeringen.

60 **Vikzjel** var beteckningen för Allryska Järnvägsarbetarnas Fackförenings Centrala Exekutivkommitté. Också detta organ kontrollerades av mensjevikerna och socialistrevolutionärerna. Det hade en stark och mäktig organisation över hela landet, medan bolsjevikerna bara hade börjat upprätta en egen administrativ apparat. Under en period var bolsjevikerna utlämnade på nåd och onåd till **Vikzjel**, som kontrollerade tågen. De tänkte inte samarbeta förrän bolsjevikerna gick med på att bilda regering tillsammans med mensjevikerna och socialistrevolutionärerna. Till sist lyckades man komma undan **Vikzjels** sabotage.

61 ”Deserteringarna” till Gorkijs tidning *Novaja Zjizn* [Nytt liv] syftar på att Zinovjev och Kamenev på randen till upproret offentligt publicerade sitt angrepp på bolsjevikernas plan, och det till på kuppen i en tidning som var våldsamt bolsjevikfientlig.

inte kan kämpa. Men vi får rapporter från talare [som talar med massorna] att de aldrig tidigare skådat en sådan entusiasm. Bara vi kan utarbeta en plan för det revolutionära arbetet. Bara vi kan föra kamp. Mensjevikerna kommer inte att följa oss. Vid den kommande konferensen måste vi ställa frågan om den socialistiska revolutionens framtida inriktning. Vi står ansikte mot ansikte med Kaledin, vi har ännu inte segrat [slutgiltigt]. När [Vikzjel, sabotörerna och andra] säger ”det finns ingen [central] makt” måste vi arrestera dem, och vi kommer att göra det. Sedan kan de tala hur mycket de vill om den proletära diktaturens fasor. Om vi skulle arrester medlemmarna i Vikzjel – det kan jag förstå. Låt dem yla om arresteringarna. Vid sovjetkongressen sade delegaterna från Tver:⁶² ”Arrester dem alla” - här är något jag kan förstå. Här har vi en person som förstår proletariatets diktatur. Vår nuvarande paroll är: Inga kompromisser! För en ren bolsjevikregering!

Lunatjarskij: Jag skulle vilja dela med mig av mina intryck av de kämpande massorna. Jag blev mycket förvånad när Vladimir Iljitj i sitt tal sade att Kamenev inte erkände revolutionen som en socialistisk revolution. Men vem har makten nu? Bolsjevikererna. Fakta talar för sig själva. Jag känner inte till att Kamenev har en mensjevikisk ståndpunkt. Vårt inflytande ökar. Bönderna kommer till oss.... Arbetarna i städerna börjar också inse att jordfrågan är intressant för dem. Vi har antagit socialistrevolutionärernas resolution som grund för jordlagen. Vi har införlivat den i vårt handlingsprogram, vi kan likaså införliva den när vi tillsätter regeringen.⁶³ Vi [högeroppositionen] insisterar på att det behövs en rent socialistisk regering. Vi säger: inte en plats åt de Konstitutionella Demokraterna [Kadeterna].⁶⁴

Vi har dessutom pekat på behovet av arbetarkontroll, behovet att reglera produktionen med hjälp av fabriks- och verkstadskommittéer. De andra partierna är överens med oss om detta. Vi kommer att tvinga alla att acceptera det. Detta plus sovjetmakten är hela vårt program. Innebär det att vi avvisar stadsdumorna? Varför det, vårt eget folk sitter ju i dem. Om dumorna försöker gripa [makten] kommer vi att krossa dem. Men betyder det att vi tänker ge dumorna en liten del av makten? Nej. [Vi tänker] bara [ge dem] representation [i Sovjetregeringen]. Kan vi verkligen fortsätta inbördeskriget på grund av denna fråga? Nej det kan vi inte. Nyval till dumorna är en annan sak. Vi har suttit vid makten i åtta dagar, men vet fortfarande inte om fredsfördraget har kungjorts för folket.... Vilka är ansvariga för det? Den tekniska personalen som är borgerlig eller småborgerlig. De saboterar för oss. Det vore en annan sak om stadsduman skulle kräva en förändring av den huvudsakliga politiska inriktningen. Men om de bara kräver representanter i regeringen finns ingen anledning att ens diskutera det. Vi klarar oss inte med våra egna styrkor. Det kommer att bli svårt. Om vi inte får med oss sabotörerna, det vill säga den tekniska apparaten, kommer vår agitation inte ens att läsas i utlandet och vi kommer inte att kunna göra något. Givetvis kan vi använda terror – men varför? Vad har vi för behov av det?

Vi kommer att sträva efter försoning. Om de försöker hindra oss, är vi tillräckligt beslutsamma för att ge dem ett passande svar.... Nu måste vi framförallt ta över hela apparaten. Det betyder att vi skall handla enligt minsta motståndets lag och inte inta varje postering med hjälp av bajonettot. Det är det första skedet. Vi måste erövra stegens första pinne för att kunna klättra upp på nästa. Vi kan inte hoppa, vi måste gradvis, steg för steg gå framåt.⁶⁵ Vi måste så snabbt som möjligt befästa vår

62 Vid sovjetkongressen 25 oktober (7 november) krävde bondedelegaten från Tver att Avksentjev och andra konconciliationistiska ledare för den dåvarande Bondealliansen skulle arresteras.

63 Lunatjarskij utvecklar i sin argumentation följande tankegång: Eftersom bolsjevikererna i sin jordlag tagit med åtgärder som genomsyras av en socialistrevolutionär anda, måste bolsjevikererna också dela statsmakten med socialistrevolutionärerna. - Trotskijs anmärkning.

64 **Kadeterna** (sammansättning av initialerna för de Konstitutionella Demokraterna), eller Folkfrihetens parti, var den ryska demokratiska borgarklassens och de ”liberala” godsägarnas parti. Under tsaren stod de för en konstitutionell monarki, och senare till och med för en republik. Det leddes av professor Paul Miljukov, som senare stod i ledningen för en del av de kontrarevolutionära emigranterna.

65 Här uttalar Lunatjarskijs den formulering som är ledstjärna för Stalins hela verksamhet. När Stalin 1923 försvarade samma försonings- och förhållningspolitik i Tyskland, upprepade han ständigt: ”Vi kan inte hoppa, vi måste gradvis, steg för steg gå framåt.” - Trotskijs anmärkning.

position. Vi måste få ordning på statsapparaten och sedan gå vidare. Om man spänner ett snöre för hårt kommer man till sist att dra av det. Det kommer att brista. Alldeles nyligen sade partiets representanter i kommittén för flottan att stämningen bland matroserna är sådan att de är redo att gå till Smolnij⁶⁶ för att tillkännage att de vägrar föra inbördeskrig för att bolsjevikerna skall ha mer eller mindre makt. Denna nödsituation kan inte fortgå länge till. Om den förlängs kommer vi att förblöda utan den tekniska apparatens stöd.

Jag häpnade när jag hörde Vladimir Iljitjs anmärkning om förhandlingar med general Kaledin.⁶⁷ Han representerar en verklig kraft medan mensjevikerna utgör en mytisk kraft. Men denna mytiska kraft kan flytta trupper från fronten och provocera fram stridigheter nära Vinnitsa och hindra lettiska infanterister från att komma hit. Vår ståndpunkt leder automatiskt till att vi inte kan åstadkomma något. Vi har börjat bli förtjusta i krig, som om vi inte vore ett arbetarparti utan ett soldatparti, ett krigsparti. Vi måste skapa men vi gör ingenting. Vi fortsätter att diskutera i partiet, och vi kommer att diskutera tills en man kvarstår – en diktator.⁶⁸

Vi kan absolut inte lösa situationen med hjälp av arresteringar. Det går inte att angripa den tekniska apparaten, den är för stor. Folket resonerar så här: vårt program måste genomföras, bara vapnen stannar i arbetarnas händer. På denna grundval kan vi få en andhämtningspaus. Men vi kan inte ta itu med arbetet, ty det finns ingen apparat. En sådan situation kan inte fortgå hur länge som helst. Vi måste visa att vi är förmögna till konstruktivt arbete, istället för att bara säga: ”Fortsätt kämpa! Fortsätt kämpa!” Vi kommer inte att komma någon vart genom att rensa vägen med bajonetter. Det är mycket lättare att tvinga personer som jobbar dåligt att jobba bättre, än att med våld tvinga någon att arbeta. Med tanke på alla dessa svårigheter anser jag att försoning är önskvärd. Inget av era argument mot mensjevikerna kommer att övertyga massorna. Jag är helt övertygad om att det är fel att arbeta så som vi arbetar nu. Det är fel utifrån en principiell ståndpunkt, och dessutom är det fel att riskera ett oräkneligt antal liv.

Så inte split. Det räcker med oenighet som det är, och massorna börjar bli bångstyriga.

Trotskij: Det sägs att vi inte kan bygga upp. I så fall borde vi helt enkelt överlämna makten till de som hade rätt när de bekämpade oss. Men vi har redan utfört ett omfattande arbete. Det sägs att vi inte kan sitta på bajonetter. Men inte heller klarar vi oss utan dem. Vi behöver bajonetter **där** för att kunna sitta **här**. Jag inbillade mig att vi hade lärt oss något av de erfarenheter vi redan gjort. Det har stått ett slag i Moskva. Ja, det var ett viktigt slag mot junkrarna.⁶⁹ Men dessa junkrar är varken trogna mensjevikerna eller **Vikzjel**. Försoning med **Vikzjel** kommer inte att medföra att stridigheterna upphör eller att borgarklassens junkeravdelningar försvinner. Nej. Den grymma klasskampen mot oss kommer att fortsätta även i framtiden. När de medelklasslösa som nu inte kan välja sida märker att vår regering är stark, kommer de och **Vikzjel** att sluta upp med oss. När vi krossat [general] Krasnovs kosacker utanför Petersburg översköldes vi dagen efteråt av gratulationstelegram. De småborgerliga massorna söker en kraft de kan underkasta sig. Den som inte inser det kan inte förstå något i universum, och allra minst statsapparaten. 1871 sade Karl Marx att en ny klass inte bara kan utnyttja den gamla apparaten.⁷⁰ Apparaten skapar sina egna intressen och vanor som vi måste gå emot. Den

66 Smolnij-institutet, som tidigare varit en skola för unga damer från adeln, övertogs av revolutionärerna och gjordes till huvudkvarter för Petrogradsovjeten och den revolutionära militärkommittén som ledde bolsjevikernas uppror.

67 Det framgår klart av sammanhanget att Lenin sade att om vi skulle inleda förhandlingar för att få slut på inbördeskriget, borde vi förhandla med Kaledin och inte med mensjevikerna. **Istparts** redaktörer har i sina förklarande noter visat att de fullkomligt har missat innebörden i Lenins argument. - Trotskij's anmärkning.

68 Dessa ord möttes av applåder (det hänvisas till dem i Trotskij's tal). Faktum är att konconciliationisterna under förhandlingarna om en koalitionsregering mellan sovjetpartierna ställde krav på att inbördeskriget skulle ”avslutas”. Och för att lyckas med det måste Lenin och Trotskij uteslutas ur regeringen! Ibland nämndes bara Lenin. Högern var beredd att acceptera detta. - Trotskij's anmärkning.

69 **Junkrar** var namnet på studenterna vid officersskolan. De utnyttjades i ett försök att krossa det bolsjevikiska upproret.

70 Manifestet om ”Inbördeskriget i Frankrike” utfärdades av Första internationalen 30 maj 1871. I det skrev

måste krossas och ersättas. Först därefter kommer vi att kunna arbeta.

Om det inte var så, om den gamla tsaristiska apparaten passade våra nya syften, vore revolutionen inte värt ett tomt äggskal. Vi måste skapa en apparat som verkligen sätter folkmassornas gemensamma intressen över apparatens egna intressen.

Bland oss finns många som har odlat en rent litterär inställning till frågan om klasser och klasskamp. Så fort de känner en fläkt av den revolutionära verkligheten börjar de tala ett annat språk (det vill säga om försoning och inte kamp).

Vi genomlever för närvarande den djupaste av alla sociala kriser. Proletariatet krossar och ersätter i detta nu statsapparaten. Apparats motstånd återspeglar vår tillväxt. Inga ord kan mildra deras hat mot oss. Det sägs att deras program liknar vårt. Ge dem några platser så kommer det att lösa allt. Men varför hjälper de Kaledin om de har samma program som vi? Nej, borgarklassen sluter leden mot oss på grund av sina klassintressen. Och vad kommer vi att uppnå genom att försona oss med **Vikzjel**?... Vi möter ett väpnat våld som bara kan knäckas genom att vi själva tar till våld. Lunatjarskij sade att det flyter blod. Vad skall vi göra? Tydligt borde vi aldrig ha börjat. Varför säger ni då inte öppet att det största misstaget inte begicks i oktober, utan i slutet av februari när vi gick in på det framtida inbördeskrigets arena?

Det sägs att försoning med **Vikzjel** kommer att hjälpa oss mot Kaledin. Men varför stöder de inte oss om de står närmare oss? Därför att **Vikzjels** toppar inser, att oavsett hur negativ kontrarevolutionen kommer att bli för dem, kommer den ändå att ge dem mer än proletariatets diktatur. För tillfället är de neutrala, men det är ingen gentemot oss vänligt inställd neutralitet. De släpper igenom stöttrupperna och Krasnovs kosacker. **Vikzjel** förbjöd mig personligen att sätta mig i direktförbindelse med Moskva för att rapportera att vi gjorde framsteg i kampen mot Krasnov. Orsaken var att det "skulle kunna höja moralen [i Moskva]", och vi måste komma ihåg att **Vikzjels** medlemmar är neutrala.

Att försonas med dem vore att fullfölja Gotz', Dans⁷¹ och de andras politik. Man säger att vi inte har kattun och olja, därför måste vi ha försoning. Men jag frågar för tusen och första gången: exakt hur kommer försoning med Gotz och Dan att ge oss olja?

Varför är alla Tjernovar mot oss? De protesterar därför att deras psykologi är helt igenom borgerlig. De är inte förmögna att vidta några verkliga åtgärder mot borgarklassen. De är mot oss just på grund av att vi genomför drastiska åtgärder mot borgarklassen. Ingen kan ännu säga vilka hårda åtgärder vi kan tvingas vidta. Det enda Tjernov kan tillföra vårt arbete är vacklan. Men om vi vacklar i kampen mot våra fiender kommer vår auktoritet bland massorna att spolieras.

Vad skulle försoning med Tjernov innebära? Det skulle inte betyda att vi hade ett mer öppenhjärtigt samtal med honom och att saken därmed är klar. Nej, det skulle betyda enhet med Tjernov. Det vore förräderi. Vi skulle alla förtjäna att omedelbart skjutas.

Det smärtade mig att i denna församling behöva lyssna till de applåder som hyllade [Lunatjarskij] hänvisning till en enskild persons diktatur. Varför och på vilken grund försöker de (genom att kräva att Lenin avlägsnas) halshugga det parti som med hjälp av blodig kamp gripit makten? Miljukov⁷² fördrevs från regeringen – men när? När proletariatet satte knät på kadeternas bröst. Men nu? Vem har knät på vårt bröst? Ingen. Vi har haft makten i åtta dagar. Vi grundar vår taktik på massornas

Marx: "Men arbetarklassen kan icke helt enkelt ta det färdiga statsmaskineriet i besittning och sätta det i rörelse för sina egna syftemål." (**Pariskommunen**, Arbetarkultur, Stockholm 1946) 12 april 1871 skrev Marx till sin gode vän Kugelmann: "Om Du tittar på det sista kapitlet i mitt verk om **Den artonde Brumaire**, kan Du se hur jag där hävdar att nästa franska revolutionsförsök inte, som de tidigare, kommer att nöja sig med att anförtro styrandet av den byråkratiska och militära maktapparaten åt nya ledare – i stället kommer man att syfta till att slå sönder hela detta system, och det är den linje varje sant folklig revolution på kontinenten måste gå efter. Det är också vad våra heroiska partikamrater i Paris försöker göra." (Marx/Engels, **Brev i urval**, Gidlunds 1972, s 106-07.)

71 Gotz och Dan var ledare för mensjevikerna. Tjernov var en av socialistrevolutionärernas ledare.

72 Miljukov var en av kadeternas ledare. Var utrikesminister i den provisoriska regeringen mellan februari och april 1917, då han tvingades avgå.

revolutionära förtrupp. Företrädarna för försoning sade till oss, att om vi inte försonas kommer den baltiska flottan inte ens att ge oss en roddbåt. Inget sådant hände. De försökte skrämja oss genom att insistera på att arbetarna skulle vägra. Samtidigt står rödgardisterna modigt ansikte mot ansikte med döden. Nej, det finns ingen återvändo till en halvdan politik, till försoning. Vi kommer att genomföra proletariats diktatur. Vi kommer att tvinga dessa personer att arbeta. Hur kan det komma sig att samhället existerade och massorna arbetade under minoritetens tidigare terror? För oss handlar det inte om minoritetens terror utan om att organisera klassvåldet mot borgarklassen.

Vad skrämmer de oss med idag? Med samma sak som mensjevnikerna och socialistrevolutionärerna försökte skrämja oss igår. Så fort vi genomför den socialistiska revolutionen [sade de], skall vi få se att junkrarna börjar skjuta, att blod kommer att flyta, att borgarklassen smider ränker, att tjänstemännen tar till sabotage, att armékommittéerna kommer att göra motstånd... Givetvis! Men det är bara de översta skikten. Om vi hade borgarklassen med oss skulle det inte bli inbördeskrig – det kan ingen förneka.

Det stora massan av soldaterna hatar armékommittéerna, men i många fall kan massorna fortfarande inte göra något åt dem. Men i en rad armédivisioner har det redan valts militära revolutionskommittéer, som har arresterat officerarna, de gamla kommittéerna och hela befälsstaben. Det har redan hänt i ungefär en fjärdedel av armén. Om vi umgås vänligt med de gamla armékommittéerna ställer vi oss i motsättning till arbetarna.

Lunatjarskijs fördomar har sin grund i den småborgerliga psykologin. Denna existerar givetvis också delvis hos massorna, som ett arv från gårdagens slaveri. Men om massorna hotas av kontrarevolutionen kommer till och med de efterblivna delarna att ta upp vapnen. De meniga soldaterna befinner sig i ett sådant läge att de kommer att tvingas att ta till vapen. Det är annorlunda med **Vikzjel**, armékommittéerna, socialistrevolutionärerna, mensjevnikerna och de andra höjdarna.

Lunatjarskij säger: vi måste bromsa, vi måste vänta.... Nej. Vi måste gå framåt. Går ni mot oss när kampen är som hårdast kommer ni att försvaga oss. Försoning med Tjernov kommer inte att ge någonting. Det som krävs är organisering, och det måste vi skaffa oss. Tjernov är rädd för att folket skall pressa borgarklassen för hårt och beröva dem de pengar de roffat åt sig. Tjernov är en extra hävarm i borgarklassens händer. Hans småborgerliga vacklan kommer bara att försvaga oss.

På ett enkelt och begripligt sätt måste vi säga till arbetarna att vi inte tänker gå i koalition med mensjevnikerna och de andra, utan att stötestenen är ett handlingsprogram. Vi har redan en koalition med bönderna – de soldater som nu kämpar med bolsjevikmakten. Den allryska sovjetkongressen överlämnade makten till ett visst parti. Ni verkar glömma det.

Kan man dela makten med element som hittills bara har saboterat sovjeterna, och som idag utifrån bekämpar den proletära staten? De som är beredda att göra det glömmar att fråga sig om de som de vill dela makten med kan genomföra vårt program. De inte ens nämner det. Kan koncilianterna genomföra den ekonomiska terrorns politik? Nej. Om vi efter att ha tagit makten inte klarar av att förverkliga vårt program, borde vi gå till soldaterna och arbetarna och förklara att vi är bankrutt. Det leder ingenstans att bara lämna några få bolsjeviker i en koalitionsregering. Vi har gripit makten. Nu måste vi också ta vårt ansvar.

[Motion att begränsa talarna till 15 minuter]

Nogin: Vi har löst frågan om karaktären på vår revolution. Vi behöver inte tala om den nu när vårt parti har tagit makten. Men kan vi föreslå att vi skall spilla blod tillsammans men inte härska tillsammans? Kan vi neka soldaterna makt? Inbördeskriget kommer att vara i många år. Vi kan inte använda bajonetter för att förbättra vårt förhållande till bönderna. Vad gäller den kapitalistiska industrin står vi inför ett problem. Gentemot bönderna måste vi ha en annan taktik.

Ordet "försoning" skorrar illa i kamraternas öron. Stötestenen är inte försoning utan hur vi skall klara oss om vi föser alla andra partier åt sidan? Efter revolutionen lämnade socialistrevolutionärerna sovjeterna, likaså mensjevnikerna. Men det innebär att sovjeterna kommer att falla samman. En sådan situation samtidigt som det är totalt kaos i landet kommer att leda till att vårt parti lider skeppsbrott. Vi borde inte skjuta på svalor med artilleri. Kaledin avancerar mot oss, och en svältsituation kommer

att ge honom en god grogrund. Ett enda telegram till järnvägstjänstemännen där vi meddelar att vi tänker beröva dem deras matkort, skulle innebära att vi lade grunden till en mäktig protestvåg.

Glebov: Situationen är inte allvarlig på grund av att stöttrupperna rycker fram. Vi har makten och vi kommer att klara av dem. Men vi har upplevt början till ett sabotage i vårt eget parti, och situationen har nästan nått en situation av officiell splittring. Vi måste få ett slut på detta. Sabotage blir effektivt först om vi samtidigt driver en försonlig linje. Så länge jag var försonlig hånade tjänstemännen mig. Men så fort jag vidtog beslutsamma åtgärder kunde jag rätta till en hel massa saker. Det viktiga med post- och telegrafdepartementet är att de har röstat för en resolution som stöder oss....

De måste räkna med oss. I Ivanovo-Voznesensk har proletariatet röstat för en beslutsam resolution. De arresterade sabotörerna och kastade dem i fängelse. När de senare släpptes var de spaka som lamm. Till de kamrater som börjar svikta måste vi säga: "Vi måste skiljas åt. Sluta hindra oss. Om vi vacklar kommer vi att förlora allt."

Man säger till oss att regeringen kommer att bli ansvarig inför parlamentet. Vilken sorts parlament **kommer** det att bli? Kommer det händelsevis att likna förparlamentet? Nej. Vi är för sovjeterna. Det finns inget annat sätt. Stöttestenen är inte de platser vi måste ge de andra partierna utan att de inte kommer att genomföra vår politik. Det enda som återstår är att säga: "Vi måste skiljas åt."

Slutskij: Trotskij och Lenin har klargjort frågan tillräckligt. Under julidagarna, 3 till 5 juli, verkade det som om kontrarevolutionen hade segrat, men det var i själva verket vi som var segrare. Upprordsdagarna visade att vi står i koalition med massorna. Bönderna och arbetarna står skuldra vid skuldra.

Men medan revolutionens hammare stärker massorna har den krossat mensjevikerna, försvarsvännerna och socialistrevolutionärerna. Vi har sett hur koncilianterna motarbetade konsolideringen. När vi nu har segrat försöker man få oss in på försoningens väg. Att försonas med dessa personer är en maskerad reträtt från makten. Hittills har partierna som är för försoning med borgarklassen suttit vid makten men nu har vi makten utan försoning. Jag tycker att kamrat Lunatjarskijs anmärkning att det inte skulle skada att ge stadsdumorna 50 platser [i den allryska centrala exekutivkommittén] är överflödiga. Vad innebär det att ge femtio platser? Förvisso har vi dem inte för att möblera fastigheten. Vi står för sovjetmakt. Jag skulle också vilja fråga hur oljan kommer att börja rinna genom kranar som heter Kamkov? Exakt hur kommer dörrarna till kornbodarna att öppnas med hjälp av socialistrevolutionärernas förmedling? I allt detta finns det en oerhörd principlöshet. Varför inte ge dem 60 platser? Varför inte 25 eller 35? De revolutionära massorna kommer inte att följa denna uppmaning.

Boki: Flera gånger har det nämnts en konferens. Det är ett alltför högtravande namn på den. Det kommer att bli svårt att samla ett komplett möte imorgon. Låt oss sammankalla ett möte med kommittén och lokala representanter i Petersburgskommittén imorgon klockan sju på kvällen.

Trotskij: Före upproret fanns det ganska djupa meningsskiljaktigheter i vårt parti, både i centralkommittén och i partiet i sin helhet. Man sade samma sak då, samma uttryck användes då liksom nu för att hävda att upproret var hopplöst. Efter att upproret segrat upprepas nu de gamla argumenten, denna gång till förmån för en koalition. Det kommer inte att finnas någon teknisk apparat, förstår ni. Ni brer på tjockt för att skrämmas, för att hindra proletariatet från att utnyttja sin seger. Det är sant [att apparaten inte är vår]. Eftersom vi inte hade någon teknisk apparat tvingades vi slösa massor av tid på Kerenskijs bedrägliga trupper. Men med tanke på förutsättningarna har vi redan skapat en storslagen apparat. Vi har segrat både här och i Moskva. Petrograd är skyddat mot alla militära överraskningar.

Jag upprepar att vi bara kan få med oss småborgerskapet om vi visar att vi har en materiell kampstyrka. Vi kan bara besegra borgarklassen genom att störta den. Sådan är klasskampens lag. Det är garantin för vår seger. Då och endast då kommer **Vikzjel** att följa oss. Sak samma gäller andra

tekniska branscher. Först när apparaten ser att vi är en kraft kommer den att ställa sig till vårt förfogande.

Oktoberrevolutionen innebär inte att den gamla apparaten skall sättas i rörelse igen. Vår uppgift är att bygga upp hela apparaten på nytt från topp till botten. För att våra proletära uppgifter skall bli en levande verklighet behöver vi en egen apparat uppbyggd med vår egen klass' kött och blod. Vi skapade en sådan apparat mot Kerenskij, och mot Krasnov utanför Petrograd. Ni upprepar att vi inte kan sitta på bajonetter. Men för att kunna föra dessa diskussioner kan vi inte klara oss utan bajonetterna vid Tsarskoje Selo.

Alla regeringar har sin grund i makt, inte på försoning. Vår regering är folkmajoritetens makt gentemot minoriteten. Detta är ställt utom allt tvivel. Det är marxismens ABC. De hindrade mig från att ta direkt kontakt med Moskva, och sedan släppte de igenom stöttrupperna. Under kampens mest akuta skede förrådde de oss. Och när vi nu har segrat föreslår man att vi skall släppa in dem i regeringens mitt.

[Motion: att begränsa talarna till 10 minuter]

Nogin: Vi bolsjeviker medger att vår revolution inte är en borgerlig revolution. Men vi kommer inte att segra ensamma utan tillsammans med bönderna. Det är därför de gemensamt måste äga det som gemensamt uppnåtts med hjälp av arbetarnas och soldaternas blod. Det vill säga makten. Vårt parti måste vara det mest disciplinerade partiet i världen.

[Mötet ajourneras]

* * *

Två tal vid centrala kontrollkommissionens möte (1927)

Planerna på att rensa ut Trotskij ur partiledningen smiddes under Lenins första sjukdomsperiod 1922. Året därpå fortsatte förberedelserna för fullt. Mot slutet av året inleddes kampanjen öppet. Arbetet leddes av "triumviratet": Stalin, Zinovjev och Kamenev. 1925 sprack triumviratet. Zinovjev och Kamenev upptäckte att de själva var fångar i det maskineri de skapat mot Trotskij. Därefter inriktade sig den stalinistiska fraktionen på att helt ombilda ledarstaben. Det genomfördes genom att avsätta alla som hade styrt partiet och regeringen under Lenin. Vid centralkommitténs och centrala kontrollkommissionens⁷³ gemensamma möte i juli 1926 läste Trotskij en deklARATION som på ett helt riktigt sätt förutsade de åtgärder Stalinfraktionen senare skulle vidta för att ersätta den leninistiska ledningen med en stalinistisk. Under de följande åren genomförde stalinisterna dessa åtgärder på ett sätt som var förvånande likt förutsägelserna.

Den viktigaste åtgärden på denna väg var att ställa Trotskij inför rätta vid centrala kontrollkommissionens presidium. Han anklagades för två brott: för det första för att ha hållit "fraktionella" tal vid Kommunistiska Internationalens Exekutivkommittés möten, och för det andra för att ha deltagit i den demonstration som hölls som avsked till centralkommittéledamoten Smilga, som kort dessförinnan hade förpassats till staden Chabarovsk i Fjärran östern, som straff för att han var medlem i oppositionen. Även Zinovjev anklagades för liknande brott. Straffet som föreslogs var att de skulle uteslutas ur centralkommittén.

⁷³ Centrala kontrollkommissionen var ett organ som formellt var skilt från centralkommittén, och ledde parti-medlemmarnas moral och disciplin. I teorin skulle det bestå av partiets mest auktoritativa och oantastliga medlemmar, så att dess beslut inte skulle påverkas av fraktionella eller andra ovidkommande överväganden. Under Stalin omvandlades CKK till ett rent fraktionsvapen, och användes för att bestraffa och utesluta alla politiska motståndare eller kritiker som byråkratin pekade ut.

Nedan återges Trotskij:s två tal inför centrala kontrollkommissionens presidium. Författaren har förkortat sina tal avsevärt på de punkter där de berörde mindre viktiga frågor. I övriga delar återges talen på det sätt de hölls, bortsett från mindre stilistiska förändringar.

Det första talet.

Trotskij: Innan jag inleder mitt tal – jag svävar själv i tvivelsmål om jag talar som anklagad eller åklagare – måste jag insistera på att kamrat Janson lämnar domarsätet, eftersom alla hans tidigare aktiviteter diskvalificerar honom från denna post. Ni är naturligtvis alla väl medvetna om det faktum att det sedan 1924 har existerat ett fraktionellt ”septumvirat”, bestående av alla medlemmar i politbyrån utom jag. Min plats har intagits av er förre ordförande, Kujbysjev. Han borde vara den främste försvararen av partiets stadgar och moral, men har i själva verket brutit och förvanskats dem allra mest. Septumviratet var en illegal och partifientlig institution som avgjorde partiets öde bakom dess rygg. I ett av sina tal pekade kamrat Zinovjev ut Janson som en av deltagarna i det partifientliga septumviratets verksamhet. Ingen har vederlagt detta påstående. Janson själv har varit tyst. Det kanske finns andra som är skyldiga till samma brott, men i Jansons fall finns bevis för det. Och nu skall Janson döma mig för partifientlig verksamhet. Jag kräver att Janson lämnar domarsätet.

Ordförande Ordzjonikidze: Det är omöjligt. Du skämtar naturligtvis, kamrat Trotskij.

Trotskij: Jag har inte för vana att skämta om så viktiga och allvarliga saker. Jag inser att mitt förslag kan försätta presidiet i en något pinsam situation, eftersom där troligen sitter fler som också deltagit i septumviratets arbete. Men det var inte min avsikt att förslaget skulle vara ett skämt. Faktum är att jag trots att jag vid den tiden var medlem i politbyrån, kände jag inte till dessa möten, trots att de ägde rum under täckmantel av att ”skriva meddelanden”. Vid dessa möten utarbetades de sätt och medel som skulle användas i kampen mot mig. Framförallt fattade man bindande beslut för politbyråns medlemmar att de inte skulle polemisera mot varandra, utan alla skulle polemisera mot Trotskij. Partiet fick inte veta något om detta. Inte heller jag informerades. Det pågick under lång tid.... Jag sade inte att kamrat Ordzjonikidze var med i septumviratet utan att han deltog i det fraktionella septumviratets arbete.

Ordzjonikidze: Det kanske var Janson, men inte Ordzjonikidze. Misstar du dig inte nu?

Trotskij: Jag ber om ursäkt, även om jag tror att misstaget bara är formellt. Jag syftade faktiskt på Janson. Jag sade inte att kamrat Janson var med i själva septumviratet. Nej, men han deltog i det fraktionella septumviratets arbete, ett septumvirat som det inte finns några bestämmelser om i partiets stadgar, och som fungerade tvärsamt mot stadgarna och partiets vilja – annars skulle det inte funnits någon orsak att dölja det. Skulle det visa sig att fler kamrater än Janson deltog i detta fraktionella septumvirats arbete, hemställer jag allra ödmjukast om att även dessa skall omfattas av min begäran om avlägsnande.

[Förslaget att Janson skall lämna domarsätet avslås omedelbart av presidiet.]

Trotskij: Kamraterna vill gärna framställa det som att vi skall uteslutas ur centralkommittén på grund av incidenten vid järnvägsstationen i Jaroslavl, på grund av Zinovjevs radiotal och på grund av mitt ”uppförande” i Kommunistiska Internationalens Exekutivkommitté (EKKI).⁷⁴

74 Händelsen vid järnvägsstationen syftar på det tillfälle då I T Smilgas politiska och personliga vänner samlades för att ta farväl av honom. Han deporterades från Moskva under förevändning att han skulle utföra partiarbete på landsbygden – vilket stod i direkt motsättning till partistadgarna som på Lenins förslag hade antagits redan vid den tionde partikongressen. Enligt stadgarna kunde man inte skicka iväg medlemmar för att utföra partiarbete på grund av deras politiska åsikter. Zinovjev höll sitt radiotal vid det centrala

Det kan verka rimligt, men inte om vi betraktar det i ljuset av oppositionens deklaration inför centralkommittén, som vi lade fram så tidigt som **i början av juli förra året**. I denna deklaration förutsäger vi klart och i detalj hur er kamp mot oss kommer att utvecklas. Vi förutsade att ni skulle utnyttja minsta förevändning för att uppnå ert mål att byta ut ledningen. Det hade er fraktionsledning bestämt för länge sedan, till och med innan plenumet i juni, före den fjortonde partikongressen.

Ni anklagar mig för två saker. För det första mitt tal inför EKKI. Jag har hävdad, och hävdar fortfarande, att den centrala kontrollkommissionen inte i något fall kan döma mig för ett tal som jag hållit vid EKKI:s plenum, som är ett högre organ än kontrollkommissionen. Om kamrat Janson fortfarande inte kan förstå detta, bör han tänka igenom frågan och läsa om den Kommunistiska internationalens stadgar och vårt partis stadgar. Han skulle då inse att jag har rätt, precis som jag skulle vara i min fulla rätt att neka en distriktskontrollkommission rätten att döma mig för ett tal som jag hållit som medlem i centralkommittén.

Den andra anklagelsen – avskedsdemonstrationen för Smilga vid järnvägsstationen i Jaroslavsk. Ni förvisade Smilga till Chabarovsk. Än en gång ber jag er att åtminstone vara inbördes överens om varför han förvisades. I kommissionen skrek Sjkirjatov: ”Det finns arbete i Chabarovsk också!” Om Smilga skickades till Chabarovsk för att arbeta, som ett led i en normal procedur, då kan ni inte hävda att vårt gemensamma avsked var en demonstration mot centralkommittén. Men om det är en administrativ landsförvisning av en kamrat som skulle behövas på en ansvarig post, det vill säga på en kämpande sovjetpost, då lurar ni partiet. Ni gör er skyldiga till dubbelspel. Tänker ni upprepa att Smilga skickades till Chabarovsk som ett led i en normal arbetsutnämning? Och samtidigt anklaga oss för att demonstrera mot centralkommittén? En sådan politik kallas bedrägeri.

Men jag skulle vilja övergå från detta förtal, som ni kallar anklagelser, till den grundläggande politiska frågan.

Om krigsfaran. I vår deklaration från juli förra året sade vi: ”Den viktigaste förutsättningen för att kunna försvara Sovjetunionen och på så sätt bevara freden, är det olösliga bandet mellan den allt större och mäktigare Röda armén och arbetarmassorna i vårt land och i hela världen. Alla de ekonomiska, politiska och kulturella åtgärder som utvidgar **arbetarklassens** roll i staten, som stärker **arbetarklassens** band till **lantarbetarna** och **fattigbönderna** och dess allians med **mellanbönderna** – alla dessa åtgärder stärker Röda armén, tryggar Sovjetunionens okränkbarhet och stärker fredens sak.”

Detta räcker som bevis för att vi för ett år sedan uppmanade er att inrikta er på frågan om krigsfaran och de inre farorna i Sovjetunionen i händelse av krig. Det är inga specialfrågor. Det handlar om vår klasspolitik, hela vår inriktning. När Kalinin, vårt formella statsöverhuvud, ordföranden i sovjeternas allryska centrala exekutivkommitté, håller tal i Tver

partiorganets, Pravdas, jubileum. Han anklagades för att ha talat om interna partifrågor till en publik av icke-medlemmar – vid en tidpunkt då pressen varje dag var fylld sida upp och sida ner med våldsamma och kränkande angrepp mot oppositionens medlemmar. Vad Trotskij's ”disciplinbrott” anbelangar, hade han mer än ett år tidigare fördömts av den stalinistiska pressen för att han inte hade tagit upp sitt fall i den internationella tribunalen, det vill säga den Kommunistiska internationalen som i teorin stod över det ryska partiets alla kommittéer eller sammanträden, eftersom det ryska partiet bara är en av internationalens sektioner. I egenskap av medlemmar i den Kommunistiska Internationalens Exekutivkommitté (EKKI) utnyttjade Trotskij och Vutera sina rättigheter att inför EKKI:s åttonde plenum i maj 1927 redogöra för sina uppfattningar om den engelsk-ryska kommittén, den kinesiska revolutionen och situationen i Sovjetunionen. På grund av det avsattes de från EKKI, tvärt emot dess stadgar.

och säger att vi behöver robusta och starka soldater, att bara mellanbönderna kan bli robusta och starka soldater, och att fattigbönderna inte kan bli sådana soldater eftersom det finns så många ynkliga personer bland dem, då handlar det inte om något annat än en öppen inriktning mot den starke ”mellanbonden”, ett namn som bara döljer kulaken eller den blivande kulaken. Kalinin glömmer bort att vi har genomfört en Oktoberrevolution där den ynklige och smale besegrade den långa och starke. Varför vann de? Därför att de var och fortfarande är många fler än de andra. Ni kommer att säga: ”Den hedervärde Michail Ivanovitj [Kalinin] har en ful ovana att prata en massa!” Men hindrade ni honom? Nej, det gjorde ni inte. Istället hindrade ni oss när vi kritiserade hans linje som tar avstånd från fattigbonden och uppmuntrar kulaken – samma kulak som Jakovlev döljer med hjälp av stalinistiska trick. Det är Jakovlev som borde stå inför rätta, men istället skall Jakovlev få stå till doms över oss.

Ni använder krigsfaran för att förfölja och förbereda utrotning av oppositionen. Den enda information ni givit partiet om EKKI:s hela arbete – diskussionerna om krigsfaran, den brittiska arbetarrörelsen och i synnerhet den kinesiska revolutionen – är den lilla röda pamflett jag håller i handen, en pamflett som ni riktar mot oppositionen. Till och med där har ni – hur skall jag säga – snattat mitt tal ur protokollen under förespeglning att jag inte hade ”rättat det” ännu. Ni utnyttjar alltså i första hand krigsfaran mot oss.

Så länge ni inte fysiskt förseglar våra läppar kommer vi att fortsätta att kritisera den stalinistiska regimen. Tills dess att ni sätter munkavle på oss kommer vi att fortsätta att kritisera den stalinistiska regim som annars kommer att undergräva oktoberrevolutionens alla erövringar. På tsarens tid blandade många patrioter ihop fäderneslandet med den härskande administrationen. Vi har inget gemensamt med dem. Vi kommer att fortsätta att kritisera den stalinistiska regimen, som är en värdelös regim, en regim som leder till bakslag, en ideologiskt stympad, trångsynt och kortsynt regim.

Fan vet vad som sägs om oppositionen vid olika möten, speciellt möten för arbetare och bönder. Det ställs frågor om vilka ”resurser” oppositionen använder för sin ”verksamhet”. Det må vara att icke läskunniga eller omedvetna arbetare, eller era egna agenter, ställer frågor som är värdiga de Svarta hundra⁷⁵.... Men det finns skurkar som låtsas rapportera och ändå har fräckheten att svara undvikande på dessa frågor. Om ni verkligen var en central kontrollkommission skulle ni vara skyldiga att sätta stopp för denna smutsiga, avskryvda, föraktliga och rent stalinistiska kampanj mot oppositionen. Vi sysslar inte med att sprida förtal. Vi gör en öppen politisk deklaration: Chamberlain och Thomas har bildat en gemensam front. De stöds av Purcell och utan dennes stöd vore de nollor. Men ni stöder Purcell, och därmed försvagar ni Sovjetunionen och stärker imperialismen. Det är en ärlig politisk deklaration! Och ni känner av dess tyngd.

Under ett helt år försökte vi banka in i skallen på er vad den engelsk-ryska kommittén innebar.⁷⁶ Vi sade att den förstörde det engelska proletariats framväxande revolutionära rörelse. Samtidigt satsade ni hela er auktoritet, bolsjevismens samlade erfarenheter och leninismens auktoritet på att stöda Purcell. Givetvis kommer ni att säga: ”Men vi kritiserar honom!” Det är bara en nytt sätt för bolsjevikavfallingar att stöda opportunisten. Ni ”kritiserar” Purcell allt mildare och alltmer sällan, samtidigt som ni är knutna till honom. Men

75 Svarta hundra kallades den ärkereaktionära och monarkistiska ”Ryska folkunionen”, som under tsarismen terroriserade revolutionärer och startade antisemitiska pogromer.

76 När Trotskij höll sitt tal gick det att göra en fullständig balansräkning över den engelsk-ryska kommittén. Den upplöstes i maj 1927, efter att de brittiska fackföreningarna först hade utnyttjat den politiskt till sista droppen och sedan lämnade den. Se även not 43.

vad kan han svara de brittiska revolutionärer som brännmärker honom som Chamberlains agent. Han kan säga: ”Hör nu! Politbyråmedlemmen Tomskij är ordförande i fackföreningarnas allryska centralråd, som skickade pengar till de strejkande arbetarna i England. Han har kritiserat mig men ändå arbetar vi hand i hand. Hur vågar ni kalla mig imperialismens agent?” Skulle han ha rätt eller fel? Han skulle ha rätt. Ni har smygvägen ställt bolsjevismens hela maskineri till Purcells förfogande. Det är detta vi anklagar er för. Det är en ytterst allvarlig anklagelse – långt allvarligare än att säga farväl till Smilga vid järnvägsstationen i Jaroslavsk. Vad har ni gjort med bolsjevismen? Vad har ni på några få år gjort med bolsjevismens hela auktoritet, alla dess erfarenheter, och vad har ni gjort med Marx och Lenins teorier? Ni har sagt till världens arbetare, och framförallt till arbetarna i Moskva, att den engelsk-ryska kommittén i händelse av krig kommer att bli ett organisatoriskt centrum för kampen mot imperialismen. Men vi har sagt och säger fortfarande, att den engelsk-ryska kommittén i händelse av krig kommer att bli en skyttegrav för överlöparna bland Sovjetunionens falska, halvkvädna vänner, och för alla som deserterar till fiendeläget, till Sovjetunionens fiender. Thomas stöder Chamberlain öppet. Men Purcell stöder Thomas, och det är det viktiga. Thomas håller sig kvar vid makten med hjälp av kapitalisternas stöd. Purcell håller sig uppe genom att lura massorna, och han stöder Thomas. Och ni stöder Purcell. Ni anklagar oss för att stöda Chamberlain. Nej! Det är ni som via er högerflygel är knutna till Chamberlain. Det är ni som bildar gemensam front med Purcell, som stöder Thomas och tillsammans med denne Chamberlain. Denna dom kan vi fälla utifrån en politisk analys. Det är inte en anklagelse grundad på förtal.

Om ni, som ni påstår, verkligen uppmärksammar krigsfaran, hur kan ni då bibehålla detta alltmer ohämmade interna förtryck i partiet? Hur kan ni avskeda förstklassiga militärer som är beredda och i stånd att kämpa för det socialistiska fosterlandet, bara för att de tycker att centralkommitténs nuvarande politik är felaktig och katastrofal? Har ni gott om militärer av Smilgas, Mratjkovskijs, Lasjevitjs och Bakajevs sort? Jag har hört att ni tänker förflytta Muralov från militärinspektionen därför att han skrev under de 83:s deklaration.⁷⁷ Ni enar er med Purcell och liknande ”antikrigskämpar” men vill förflytta Muralov från militärinspektionen. [*Oväsens i salen. Rop: ”Vem har sagt det?”*] Ingen ”sade” det till mig, men det talas allmänt om det.

Ordzjonikidze: Du förutser för mycket.

Trotskij: Det var verkligen väl uttryckt! Jag säger vad ni kommer att göra 48 timmar i förväg,⁷⁸ precis som vi i juli förra året i förväg avslöjade er plan för bekämpa oss. Ett nytt utvecklingsskede står nu på dagordningen.

77 ”De 83:s deklaration” överlämnades till kommunistpartiets centralkommitté 26 maj 1927 av G Jevdokimov, G Zinovjev, I T Smilga och L Trotskij. Den var undertecknad av 83 revolutionära veteraner och sammanfattade oppositionens syn på de viktigaste diskussionsfrågorna i partiet. Bland undertecknarna fanns (inom parentes det år de anslöt sig till partiet): Beloborodov (1907), Visnevskaja (1905), Vujovitj (1912), Vasiljev (1904), Vardin (1907), A Gartek (1902), N Gordon (1903), Jameljanov (1899), Kavdokimov (1903), Sjuk (1904), Zinovjev (1899), Zaks-Gladnev (1906), Kuklin (1903), Kavtaradze (1903), Lizdin (1892), Muralov (1903), Ostrovskaja (1905), Pjatalov (1910), Radek (1902), Serebrjakov (1905), I N Smirnov (1903), Ter-Veganjan (1912), Charitonov (1905), Sjarov (1904), Tsubulskij (1904), Eltsin (1898). Inom kort hade hundratals andra skrivit under deklarationen.

78 Muralov, en av Röda arméns mest framstående ledare, avskedades kort därefter från militärinspektionen. Och inte nog med det, han uteslöts också ur partiet och landsförvisades till Sibirien, där han för närvarande befinner sig. - Trotskij's anmärkning.
Muralov avrättades 1 februari 1937, anklagad för att vara ”fascistagent” - ö a.

Hur är det med studenterna på militärakademin och flygakademin? Ni relegerar de bästa studenterna därför att de är medlemmar i oppositionen. Jag har lyckats komma över biografierna över fyra studenter som ni relegerade häromdagen, strax innan de skulle avlägga examen i militärakademin. Den första biografien gäller Ochotnikov, den andra Kuzmisjev, den tredje Broidot, den fjärde Kapel. Så här lyder den första: **Ochotnikov**: född 1897. Föräldrarna bönder (från Bessarabien). De ägde ingen egen jord utan arbetade åt en godsägare. Ochotnikov fick bara genomgå grundskola. Arbetade fram till 1915 åt sin far och som stadsbud. Från 1915 soldat i tsarens armé. Befann sig under februarirevolutionen i staden Jekaterinoslav. Valdes till reservartilleriets delegat till soldatdeputerades sovjet. På grund av bolsjevikiska tendenser förflyttad till Fjärde armén 4 maj. Där vald som delegat till Fjortonde artilleribrigadens divisions- och kårkommitté. Låg under oktoberrevolutionen på lasarettet efter att ha sårats i strid. Sedan han i december 1917 lämnat sjukhuset organiserade han under bolsjevikpartiets ledning en partisangrupp som kämpade mot de rumänska ockupationstrupperna. Gick 1918 med i den underjordiska organisationen i Bessarabien. Var ordförande i Teletskdistriktets underjordiska revolutionskommitté och befälhavare för partisangruppen. På grund av sina aktiviteter vid två tillfällen rannsaktad av den rumänska krigsdomstolen och dömd till döden, men lyckades fly. Kom 1919 med partisanerna till Ukraina, där han anslöt sig den 45:e Röda divisionen. Innehade olika befälsposter. Befann sig under hela kriget vid fronten, och efter kriget deltog han vid upprepade tillfällen i kampen mot de vita banditerna. Började 1924 på militärakademin och fick där först gå förberedande kurser, eftersom han inte fått någon allmän utbildning. Gick vidare från första till andra årskursen **cum laude**. Anklagades i februari 1927 för första gången för oppositionella ståndpunkter. Relegerad från akademien på grund av att ha deltagit i ”avskedet av Smilga”.

Hittills har jag fått tag på fyra biografier och de skiljer sig inte i något grundläggande avseende från varandra. De är samtliga revolutionens soldater, soldater i partiet, sårade i strid, hedrade med utmärkelser från sovjeternas allryska centrala exekutivkommitté, mottagare av Röda fanans medaljer, härdade revolutionärer som kommer att förbli Oktober trogna, som in i det sista kommer att kämpa för Oktober – men som ni kastar ut från militärakademin. Är det så man skall förbereda det militära försvaret av revolutionen?

Som bekant anklagas vi för **pessimism** och **bristande tillit**. Hur uppstod anklagelsen om ”pessimism”? Jag tror att det var Stalin som började använda detta ord. Men för att simma **mot strömmen** krävs det betydligt större tro på den internationella revolutionen än vad de flesta av er har. På vad grundas anklagelsen om ”bristande tillit”? På den ökända teorin att bygga socialismen i ett land. Vi vägrar tro på denna Stalins teori.

Zinovjev: 1925 sade Ordzjonikidze till mig att jag måste skriva mot Stalin.

Trotskij: Vi vägrade tro på denna gudomliga uppenbarelse, som syftar till att i grunden förvränga Marx och Lenin. Vi trodde inte på denna uppenbarelse, och därför kallas vi pessimister, därför sägs vi ha bristande tillit.

Men vet ni vem som var föregångare till ”optimisten” Stalin?

Jag har med mig ett viktigt dokument. Om ni så önskar kan jag ge det till er. Det är en artikel som skrevs 1879 av en viss herr Vollmar, som senare kom att bli en berömd tysk socialpatriot. Artikeln heter *Den isolerade socialistiska staten*.⁷⁹ Den borde översättas och

⁷⁹ Återfinns i *Jahrbuch für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik*, utgiven av dr Ludwig Richter, Zürich 1879, s 54-75, och har titeln *Der Isolierte Sozialistische Staat*, von G V[ollmar]. Vollmar var en framstående talesman för den tyska socialdemokratins högerflygel, och skrev bland annat: ”Jag tror – och skall på de

lämnas ut till centralkommitténs och centrala kontrollkommissionens samtliga medlemmar, ja till partiets samtliga medlemmar.

Den tyske socialdemokraten Vollmar utvecklade redan 1879 teorin om en nationell socialism, medan hans efterföljare Stalin började utveckla sin ”nyskapande” teori först 1924. Varför 1879? Därför att den perioden var en tid av reaktion, av utbredd nedgång inom den europeiska arbetarrörelsen. Pariskommunen krossades 1871. Mellan 1871 och 1879 existerade ingen revolutionär rörelse i Frankrike. I England segrade den liberalt fackliga politiken och den liberala labour-politiken över hela linjen. Det var en tid av djup nedgång i den engelska revolutionära rörelsen och den revolutionära rörelsen på kontinenten. Samtidigt växte den tyska socialdemokratin, och det ganska snabbt. Denna motsättning var orsaken till att Vollmar kom fram till sin ursprungliga teori om socialismen i ett land. Och vet ni var Vollmar hamnade till sist? Han blev en extrem högersocialdemokrat, en chauvinist. Ni kommer givetvis att säga att dagens situation är annorlunda. Det är självklart att den övergripande situationen idag är annorlunda. Men under de senaste åren har proletariatet i Europa lidit svåra nederlag. Medan man 1918-1919 hade förhoppningar om en **omedelbar seger** för den internationella revolutionen, har idag detta hopp skjutits på framtiden, och vissa av majoritetens ”optimister” har helt och hållet förlorat hoppet. Utifrån detta drar de slutsatsen att vi kan klara oss utan en internationell revolution. Sådan är bakgrunden till detta opportunistiska återfall i inskränkt nationalistisk Vollmarism, och först och främst hans teori om socialismen i ett land.

Ni anklagar oss för pessimism och bristande tillit både med och utan hänvisning till denna teori. Vi, oppositionen, är en ”liten klick” pessimister och personer utan tillit. Partiet står enat och består bara av optimister och personer med stor tillit. Är inte denna bild lite förenklad? Tillåt mig formulera frågan så här: Kommer en karriärist, det vill säga en person som försöker klättra uppåt, att gå med i oppositionen idag? Säkerligen inte, om han inte är en listig person som ansluter sig till oppositionen bara för att genast lämna den, och därmed utan dröjsmål kan upptas bland vårt partis ”bästa representanter”. Men dessa personer är så att säga överlägset avskvärda undantag. Genomsnittskarriäristen kommer väl under nuvarande omständigheter knappast att försöka göra karriär via oppositionen? Ni vet själva att han inte kommer att göra det. Kommer under nuvarande förhållanden lycksökare att gå med i oppositionen, när de vet att arbetarbolsjeviker körs ut från fabriker och verkstäder på grund av att de varit medlemmar i oppositionen, och förpassas till arbetslöshet – arbetarbolsjeviker som om det krävs skulle kämpa lika bra som någon i denna församling? Lycksökaren kommer inte att ansluta sig. Men exemplet med den oppositionelle arbetaren visar att det trots förtrycket fortfarande finns partimedlemmar som är modiga nog att stå upp för sina uppfattningar. Revolutionärens viktigaste egenskap är förmågan att våga simma mot strömmen, förmågan att kämpa för sina åsikter även under de mest fiendliga förhållanden. Jag frågar än en gång: kommer de som är med i svängen, funktionärerna och lycksökarna, att ansluta sig till oppositionen? Nej, det kommer de inte. Kommer arbetaren med stor familj som har tröttnat och tappat tron på revolutionen, och som är kvar i partiet av ren slentrian, att gå med i oppositionen? Nej, det kommer han inte. Han kommer att säga: ”Det är klart att ledningen är dålig, men låt de göra vad de vill, jag är inte den som skall lägga mig i.” Vilka egenskaper krävs för att under nuvarande omständigheter gå med i oppositionen? Man måste ha en mycket stark tro på sin

följande sidorna försöka visa – att socialismens slutgiltiga seger inte bara är mer trolig i en enskild stat, utan att det inte heller finns något som står i vägen för den isolerade socialistiska statens existens och blomstring.” (s 55)

sak, det vill säga den proletära revolutionens sak – en verkligt revolutionär tro. Men ni kräver bara att man skall tro på en skyddande makt, att man skall rösta som myndigheterna röstar, identifiera fosterlandet med distriktskommittén, och försöka efterlikna sekreteraren. Är man direktör eller administratör måste man skaffa sig försäkringar hos distriktskommittén eller regionalkommitténs sekreterare.

Hur prövas er starka tro? Genom hundra procentiga röst siffror. De som inte vill vara med i sådana tvångsomröstningar försöker ibland smita undan. Men sekreteraren kommer inte att tillåta det – man måste rösta, och man måste rösta enligt instruktionerna. De som lägger ner sin röst skrivs upp. Tror ni att ni kan dölja detta för proletariatet? Vad är det ni leker med? Jag upprepar: vad är det ni leker med? Ni leker med er själva, med revolutionen och partiet, och på ett mycket olycksbådande sätt! Den som till 100% alltid röstar med er, den som igår ”smutskastade” Trotskij, idag Zinovjev, och som imorgon kommer att ”smutskasta” Bucharin och Rykov, den personen kommer aldrig att vara en pålitlig soldat under revolutionens svåra dagar. Men oppositionen visar sin lojalitet och sitt mod, genom att inte kapitulera under denna mycket besvärliga period av tillbakagång och förtryck. Kring sig samlar den de mest värdefulla kämparna, personer som varken kan mutas eller skrämmas.

Janson: Det finns karriärister och lycksökare även inom oppositionen.

Trotskij: Namnge dem! Ni behöver bara namnge dem så kommer vi att tillsammans med er köra ut dem. Var finns de? Oppositionens kärna består av personer som varken kan mutas eller skrämmas.

Partiregimen kväver och klavbinder partiet. Den döljer de djupgående klassprocesser som sker i landet. Vid första bästa rykte om fara för krig kommer dessa processer att drabba oss, och vid ett krigsutbrott kommer de att drabba oss ännu värre.

Den nuvarande regimen tillåter inte att man öppet och ärligt säger varifrån faran kommer, att proletariatet hotas av de icke-proletära klasserna. På så sätt ställer regimen den proletära förtruppen i bakgrunden. Under den föregående perioden har proletariatet politiskt vissnat, samtidigt som de andra klasserna brett ut sig.

Hit hör frågan om arbetarstaten. En av de skandalösa lögner som **Pravda** systematiskt spridit är att jag påstås ha sagt att vår stat inte är en arbetarstat. Man utnyttjar en felaktig tolkning av ett av mina tal, där jag bara utvecklade Lenins inställning till Sovjetstaten och ställde den i motsättning till Molotovs ståndpunkt. Lenin sade att vi hade övertagit många av den tsaristiska apparatens värsta sidor. Men vad säger ni? Ni gör arbetarstaten till en **fetisch**, och försöker helgonförklara vår stat som en speciell sorts stat ”av gudomlig skickelse”. Och vem är den främste teoretikern bakom detta helgonförklarande? Det är Molotov. Det är hans bidrag. Jag skall läsa upp vad han sade en gång till. Ni har tystat ner min kritik av Molotov, och **Pravda** har förvrängt den. Men så här sade Molotov till Kamenev vid Moskvadistriktets fjortonde partikonferens: ”Vår stat är en arbetarstat.... Men ni säger att det vore riktigare att säga att arbetarklassen måste dras närmare vår stat.... Vad är detta? Vi måste ställa oss uppgiften att dra arbetarna närmare vår stat, men vad är vår stat – vems är den? Är den inte arbetarnas? Är det inte proletariatets stat? Hur är det då möjligt att dra proletariatet närmare staten, det vill säga dra arbetarna närmare den arbetarklass som sitter vid makten och som kontrollerar staten?” (**Pravda**, 13 december 1925) Detta är Molotovs ord. Detta, kamrater, är en ytterst tjockskallig kritik av den leninistiska uppfattningen om en **given** arbetarstat, som bara kan bli en verklig och fullkomlig arbetarstat genom att lägga ner ett oerhört arbete av

kritik, förändring och förbättring. Men enligt Molotov är den givna staten något absolut som inte längre går att dra närmare massorna. Min kritik, eller snarare min redogörelse för den leninistiska analysen av Sovjetstaten, gällde denna byråkratiska fetischism. [Rop]

Ni säger ”Vad behöver göras?” Om ni verkligen anser att det inte går att göra något åt de fenomen jag pekat på, betyder det att ni anser revolutionen vara dömd till undergång. Ty den nuvarande inriktningen innebär att den kommer att gå under. Alltså är det ni som är de verkliga pessimisterna, trots att ni visar upp en självbelåten min. Med en ändrad politik är det fullt möjligt att rätta till situationen. Men innan vi kan bestämma **vad som skall göras** måste vi säga **hur det är**. Vi måste avgöra i vilken riktning processerna rör sig. Om ni tittar på ett så akut problem som bostadsfrågan, kommer ni att upptäcka att det sker två processer där. Båda återspeglas i statistiska siffror som är lätta att bekräfta: proletarietets bostäder blir allt mindre, medan de övriga klassernas blir allt större. Jag pratar inte ens om byarna, där byggandet går snabbt. Det är naturligtvis inte fattigbönderna som står för detta byggande, utan topparna, kulakerna och de starkare mellanbönderna. Men hur är situationen i städerna. De så kallade ”kustari” [hantverkare], det vill säga småborgarklassen, de mindre affärsmännen, handelsmännen och specialisterna – alla har i år tillgång till fler kvadratmeter per person än förra året. Men arbetarna har mindre utrymme än förra året. Innan vi talar om vad som skall göras måste vi ärligt konstatera fakta. Precis som i bostadsfrågan gäller samma sak inom vardagslivet, litteraturen, teatern och politiken – de icke-proletära klasserna breder ut sig, skaffar sig armbågsutrymme, medan proletarietet kläms ihop och krymper. Jag upprepar: inom politiken äger det rum en parallell till de borgerliga klassernas expansion på det materiella området – som man kan se på gatan, i affärer, på spårvagnar och i bostäderna. Proletarietet trycks tillbaka, och **vår partiregim stärker detta tillbakapressande av proletarietet**. Det är ett grundläggande faktum. Hotet kommer från höger – från de icke-proletära klasserna. Vår kritik måste få proletarietet att uppmärksamma denna överhängande fara. Vi kan inte låta dem tro att makten erövrats en gång för alla, oåterkalleligt och för evigt, oavsett förhållanden, och att Sovjetstaten är något absolut som förblir en arbetarstat i evighet och under alla förhållanden. Speciellt om ledningen för en felaktig politik kan Sovjetstaten i ett visst historiskt skede bli en apparat som överför makten från proletarietet till borgarklassen, och i så fall skulle borgarklassen kasta av sig Sovjettäckmanteln och förvandla sin makt till ett bonapartistiskt styre. Det är viktigt att proletarietet inser detta. Med en **felaktig** politik är denna fara reell.

Socialismen går inte att bygga utan en internationell revolution. Utan en riktig politik som räknar med en internationell revolution och inte med att stöda Purcell, kommer ni inte bara att misslyckas att bygga socialismen utan kommer också att döma själva sovjetmakten. Det är viktigt att proletarietet inser detta. Oppositionens felsteg, vårt brott, består av det faktum att vi vägrar lägga oss till ro och ”optimistiskt” blunda för de faror som hotar vår revolution.

Det verkliga hotet kommer från höger – inte från vårt partis högerflygel, den är bara en överföringsmekanism. Det verkligt grundläggande hotet kommer från de borgerliga klasserna som nu sticker upp huvudet. Deras ideolog heter Ustrjalov, en vis och förutseende borgare som Lenin brukade lyssna på och varna för. Ni vet alla att Ustrjalov inte stöder oss, han stöder Stalin. Hösten 1926 skrev Ustrjalov: ”Det vi behöver nu är en ny manöver, en ny impuls – för att tala bildligt ett nytt NEP. Ur denna synvinkel måste man erkänna att partiets senaste eftergifter mot oppositionen bara kan inge allvarliga farhågor.” Vidare: ”All heder till politbyrån om oppositionsledarnas självkritik är resultatet av deras **ensidiga** och **ovillkorliga** kapitulation. Men ve den om självkritiken är frukten av en kompromiss med dem. Om det

senare är fallet kommer kampen oundvikligen att flamma upp igen.... Den segerrika centrala exekutivkommittén måste skaffa sig immunitet mot oppositionens nedbrytande gift. Den måste dra de nödvändiga slutsatserna från oppositionens nederlag.... Annars kommer vårt land att drabbas av en katastrof.... Så [fortsätter Ustrjalov] måste den ryska intelligentsian, affärsmännen och specialisterna, evolutionens och inte revolutionens ideologer, närma sig frågan.” Ustrjalov drar slutsatsen: ”**Därför är vi nu... definitivt för Stalin.**” Och hur besvarar ni det? Ni försöker driva ut oppositionen ur centralkommittén – för närvarande bara ur centralkommittén. Ustrjalov är en borgare som känner till den franska borgarklassens historia, ja han känner den mycket väl. Och denne talesman för den nya borgarklassens sinnesstämningar inser att det minst smärtsamma sättet för denna nya borgarklass att få makten är att bolsjevikerna blir avfallingar. När Ustrjalov stöder den stalinistiska centralkommittén skriver han att man måste skydda (vad?) mot oppositionens nedbrytande gift. I linje med det är han också överens med er om att oppositionen är – ett nedbrytande gift, och att man måste förstöra detta gift, ty annars ”kommer vårt land att drabbas av en katastrof”. Det är vad Ustrjalov säger. Därför är han inte bara mot mig utan också för Stalin. Tänk över det. Det rör sig inte om okunniga personer, om omedvetna eller lurade personer som tror att oppositionens verksamhet bedrivs med hjälp av engelska pengar. Nej, Ustrjalov är en mycket klassmedveten man, han vet vad han säger och vart han vill komma. Varför stöder han då er? Vad försvarar han tillsammans med er?

Nyligen fick jag höra att kamrat Solz i ett samtal med en kamrat som hade skrivit under oppositionens plattform, drog en liknelse med den franska revolutionen. Enligt min uppfattning är detta en riktig metod – jag menar att partiet skulle ha nytta av att det trycktes upp en korrekt framställning och marxistisk tolkning av den stora franska revolutionen, i synnerhet dess senare period. Kamrat Solz finns här, han vet bättre än jag vad han sade. Om jag citerar honom felaktigt kan han rätta mig: ”Vad innebär de 83:s deklARATION?”, sade Solz. ”Vad leder den till? Du känner till den franska revolutionens historia och vad den ledde till: arresteringar och giljotinen.” Kamrat Vorobjev, som var den som kamrat Solz talade med, frågade honom: ”Så det är er avsikt att halshugga oss?” Solz svarade med att gå in på en lång förklaring: ”Tror du inte att Robespierre tyckte synd om Danton när han skickade honom till giljotinen? Och sedan måste Robespierre gå själv.... Tror du inte att han var ledsen? Visst var han det, men han måste göra det....”

Det var samtalets andemening. Jag upprepar att vi till varje pris bör fräscha upp våra kunskaper om den stora franska revolutionen – det är helt nödvändigt. Vi skulle till och med kunna börja med Kropotkin, som visserligen inte var marxist men förstod revolutionens nationella och klassmässiga innehåll bättre än Jaurès.

Det var många som halshöggs under den stora franska revolutionen. Även vi ställde en hel del människor framför exekutionspatrullen. Men det fanns två faser under den franska revolutionen – en som gick så här [*pekar uppåt*] och en som gick så här [*pekar nedåt*]. Vi måste inse det. När kurvan gick uppåt halshöggs dåtidens bolsjevikar – jakobinerna – rojalister och girondister. Vi har också haft en liknande fas när vi, oppositionen, tillsammans med er sköt vitgardister och landsförvisade våra girondister. Därefter inleddes i Frankrike en annan fas, då de franska ustrjalovisterna och halv-ustrjalovisterna – termidorianerna och bonapartisterna, som uppstått ur det jakobinska partiets högerflygel – började landsförvisa och skjuta vänsterjakobiner, den tidens bolsjevikar. Jag skulle önska att kamrat Solz tänkte igenom sin analogi till slutet, och först och främst för sig själv besvarade denna fråga: Under vilken fas förbereder Solz vår avrättning? [*Oro i salen.*] Det är inget skämt. Revolutionen är

en allvarlig fråga. Ingen av oss fruktar exekutionspatrullen. Vi är alla gamla revolutionärer. Men vi måste ha klart för oss **vem som skall skjutas, och i vilken fas vi befinner oss**. När vi sköt visste vi mycket väl i vilken fas vi befann oss. Men, kamrat Solz, inser du verkligen i vilken fas du förbereder dig för att skjuta oss? Kamrat Solz, jag är rädd att du tänker skjuta oss under den ustrjalovistiska, det vill säga termidorianska, fasen.⁸⁰

När vi använder ordet ”termidor” tror man att det är ett skällsord. Man tror att termidorianerna var durkdrivna kontrarevolutionärer, att de medvetet stödde monarkin, och så vidare. Inte alls! Termidorianerna var jakobiner, med den enda skillnaden att de hade genomgått en högervändning. Under inverkan av klassmotsättningarna blev den jakobinska organisationen – dåtidens bolsjeviker – övertygade om att man måste krossa Robespierres grupp. Tror ni att de dagen efter nionde Termidor sade till sig själva: Så har vi då överfört makten i borgarklassens händer? Inte alls! Läs tidningarna från den tiden. De sade: Vi har krossat en handfull personer som störde ordningen i partiet. Nu när de har krossats kommer revolutionen att segra fullständigt. Om kamrat Solz hyser några tvivel...

Solz: Du praktiskt taget upprepar mina egna ord.

Trotskyj: Så mycket bättre. Om vi är överens om detta kamrat Solz, kommer det att göra det mycket lättare att lösa frågan om vilken fas ni förbereder genom att fysiskt krossa oppositionen. Men en sak måste stå helt klar: Om vi inte korrigerar partiets klasslinje, kommer den linje som Ustrjalov pekade ut – det vill säga att skoningslöst bekämpa oppositionen – oundvikligen att genomföras i partiet.

Jag skall läsa för er vad högerjakobinen Brival, en av termidorianerna, sade när han rapporterade om det möte i Konventet där Robespierre och de övriga jakobinerna överlämnades till Revolutionstribunalen: ”Intrigmakare och kontrarevolutionärer som gömde sig bakom patriotismens mantel och försökte krossa friheten. Konventet bestämde att de skulle arresteras. Dessa representanter utgjordes av: Robespierre, Couthon, St Just, Lebas och Robespierre d.y. Ordföranden frågade vad jag ansåg. Jag svarade: De som alltid har röstat i enlighet med Bergets principer både i den Lagstiftande församlingen och i Konventet, de har röstat för att arresteras. Jag gjorde mer än det, jag är nämligen en av de som föreslog denna åtgärd. I egenskap av sekreterare skyndade jag mig dessutom att skriva under och överlämna beslutet till Konventet.” Så lät rapporten från dåtidens Stolz eller Janson. Robespierre och hans anhängare var kontrarevolutionärer. ”De som alltid har röstat i enlighet med Bergets principer ” innebar med dåtidens språkbruk ”de som alltid varit bolsjeviker”. Brival betraktade sig som gammalbolsjevik. ”I egenskap av sekreterare *skyndade jag mig...* att skriva under och överlämna beslutet till Konventet.” Även idag finns sekreterare som skyndar sig att ” skriva under och överlämna”. Även idag finns sådana sekreterare.

Lyssna också på vad som stod i ”Konventets manifest till Frankrike, landet och folket” när Robespierre, St Just och de andra hade tillintetgjorts: ”Medborgare, mitt under vår lysande seger över de utländska fienderna hotas Republiken av en ny fara.... Konventets arbete kommer att vara meningslöst och arméernas mod utan betydelse om Frankrikes medborgare vacklar i valet mellan *fosterlandet och några få isolerade individer....* Hörsamma fosterlandets uppmaning. Slut inte upp bakom de onda aristokraterna och folkets fiender. Då

80 Den franska revolutionens ”termidorianska fas” inleddes den nionde Termidor (27 juli 1794). Denna dag genomförde kontrarevolutionen sin dramatiska kupp och avrättade de revolutionära jakobinerna, Robespierre, Saint-Just, Couthon, Lebas och andra. Trotskyj använder termen på socialt likartade förhållanden under den ryska revolutionen, det vill säga en ökande social, ekonomisk och politisk reaktion under gamla former och fanor.

kommer ni ännu en gång att rädda fäderneslandet.”

De ansåg att ”några få isolerade individers” intressen stod i vägen för revolutionens seger. De insåg inte att dessa ”isolerade individer” utgjorde den tidens mest revolutionära krafter. Dessa få individer utgjorde de krafter som var mot ”Neo-NEP” och bonapartism. Termidorianerna trodde att det handlade om att byta ut några individer, och förstod inte att det var frågan om att byta klass. ”Hörsamma fosterlandets uppmaning. Slut inte upp bakom de onda aristokraterna”. Robespierres anhängare sades vara ”aristokrater”. Och har vi inte idag hört Janson rikta samma skrän, ”Aristokrat!”, mot mig?

Jag skulle kunna citera hur många artiklar som helst där vänsterjakobinerna kallas för agenter till Pitt (dåtidens Chamberlain). Liknelsen är i sanning häpnadsväckande! I Chamberlain har ni en modern pocketupplaga av Pitt. Läs exempelvis Aulards historiebok [om franska revolutionen]: ”Fienden nöjde sig inte med att mörda Robespierre och hans medarbetare. De förtalade dem och utmålade dem i Frankrikes ögon som *rojalister och personer som sålt sig till utlänningar*.” Så lyder stycket ordagrant. Och slår inte **Pravda**-artikeln med titeln ”Oppositionens väg” in på en liknande väg? Alla som är bekanta med **Pravdas** senaste ledare kan inte undgå att känna lukten. Lukten av den ”andra fasen” sticker i näsborrarna. Det är ustrjalovismens doft. Den genompyr redan partiets officiella institutioner och avvärjar proletariats revolutionära förtrupp. Samtidigt förtrycker partiregimen de som kämpar mot termidor. Arbetarna, mannen i massan, har kvävts i partiet. Basen är tyst.

Ni vill ha en ny ”utrensning” i tystnadens namn. Sådan är partiregimen. Kom ihåg de jakobinska klubbarnas historia. Det fanns två faser i utrensningarna där. När kurvan gick så här [pekar uppåt] kastades de moderata ut. När kurvan började gå neråt började man kasta ut de revolutionära jakobinerna. Vad innebar det för de jakobinska klubbarna? Det inrättades en anonym terrorregim, tystnaden var obligatorisk, alla måste rösta och ingen kritik var tillåten, alla måste tänka i enlighet med order uppifrån. Partiet var inte längre en levande och självständig organism utan en självtillräcklig maktmaskin. Tillsammans med revolutionen genomgick dåtidens centrala kontrollkommission – även på den tiden fanns det institutioner som fyllde era funktioner – två faser. Under den andra fasen blev partimedlemmarna vana att inte tänka, och tvingades blint acceptera allt som sades uppifrån. De jakobinska klubbarna, revolutionens vagga, blev plantskola för Napoleons framtida byråkrati. Vi bör lära av den franska revolutionen men är det verkligen nödvändigt att upprepa den? (**Rop**)

Det var inte menat som ett fraktionellt skämt. Ingen skulle riskera allt som står på spel mellan oss för en sådan småsak. Jag vet inte om detta är min sista chans att uttala mig i dessa frågor inför detta organ. Jag ville inte använda de minuter jag blivit tilldelad till att tillbakavisa de ynkliga anklagelser ni riktat mot mig. Istället har jag använt dem för att ställa de grundläggande tvistefrågorna.

Vad krävs för att undvika splittring? Går den att undvika? Om vi hade levt under de förhållanden som fanns före det imperialistiska kriget, när motsättningar växte fram relativt långsamt, tror jag att splittring vore långt mer sannolik än att enheten bevarades. Det vore brottsligt att ha några illusioner om hur djup våra meningsskiljaktigheter är. Men situationen är en annan nu. Våra motsättningar har skärpts på ett skrämmande sätt och blivit mycket stora. Under den senaste perioden, under den kinesiska revolutionen, har motsättningarna återigen skärpts till det yttersta. Men för det första finns det en väldig revolutionär potential i partiet. De samlade erfarenheter som finns i Lenins verk, i partiets program och i partiets traditioner är oerhörda ideologiska tillgångar. En hel del av detta kapital har ni redan förslösat, och

mycket av det har ersatts med den ”moderna skolans” surrogat, som idag översvämmar partiets press. Men det återstår fortfarande en hel del rent guld. Och för det andra kan och måste man lära sig av den nuvarande historiska epoken med sina plötsliga omkastningar, gigantiska händelser, kolossala lärdomar. De två linjerna kommer att prövas av dessa överväldigande fakta. Men våga inte dölja dem. Förr eller senare kommer de ändå att bli kända. Ni kan inte dölja segrar och nederlag för proletariatet. Man kan underlätta eller försvåra för partiet att få reda på dessa lärdomar och anamma dem. Ni gör det svårare. Därför är det vi, och endast vi, som är optimister. Vi säger att vi skall rätta till partiets politik utan splittring. Vi kämpar för och kommer att fortsätta att kämpa för oktoberrevolutionens linje. Vi är så djupt övertygade om vår linje är riktig att vi inte hyser några som helst tvivel om att denna linje kommer att finna sin väg till medvetandet hos partiets proletära majoritet.

Vad är under dessa förhållanden den centrala kontrollkommissionens plikt? Under denna svåra och kritiska period menar jag att kontrollkommissionens plikt består i att skapa en mer hälsosam och flexibel regim i partiet, så att vi utan omvälvningar kan pröva de motsatta linjerna med hjälp av de oerhörda händelser som äger rum. Om detta sker är jag övertygad om att partiets kurs inom ett par år kommer att ha rättats till. Vi behöver inte hasta, vi behöver inte fatta några beslut som inte kan avhjälpas senare. Se upp så att ni inte tvingas säga: ”Vi skildes från dem vi skulle ha behållit, men behöll dem vi skulle ha skilt oss från.”

Det andra talet

Det är med tillfredsställelse jag noterar att kamrat Ordzjonikidze säger att även han anser att byråkratismen har ökat under det senaste året. Det är inte bara frågan om antalet funktionärer. Det handlar om regimen, inriktningen, de styrandes attityd mot de styrda. Vid ett hemligt regionsmöte för bara vissa inbjudna, där regionssekreterare Jakovlev lade fram en fraktionell rapport mot oppositionen, ställde sig en kvinnlig arbetare upp och sade ungefär så här: ”Jag håller med om allt som sagts. Vi måste göra processen kort med oppositionen. Problemet är dock att en prydligt klädd man som kommer till regionskommittén omedelbart blir visad vart han skall. Men om det kommer en lite tråkigare och smutsigare kvinnlig arbetare måste hon vänta en lång stund i tamburen.” Så sade en kvinnlig arbetare, en medlem i regionskommittén. Man kan allt oftare höra sådana röster. De visar inte bara att antalet byråkrater har ökat, utan också att de härskande kretsarna alltmer smälter samman med det sovjetiska NEP-samhällets övre skikt. Det håller på att uppstå två nivåer, två livsstilar, två sorters vanor, eller för att använda mer uttrycksfulla ord, det håller på att uppstå **element av dubbelmakt i det dagliga livet**, som om de utvecklas vidare kan övergå i politisk dubbelmakt. En politisk dubbelmakt skulle i sig innebära ett direkt hot mot proletariatets diktatur. En avsevärd del av personalen i partiet och sovjeterna i städerna lever som funktionärer till klockan tre på eftermiddagen, medan de efter klockan tre lever som societetspersoner med en liberal inställning till centralkommittén. Och efter klockan sex på onsdagarna fördömer de oppositionen för att vara personer utan tillit. Den här sortens partimedlemmar är som de tsaristiska funktionärer som privat accepterade Darwins teorier, men när det behövdes kunde presentera rekommendationsbrev från kyrkosamfundet.

Kamrat Ordzjonikidze har föreslagit att vi skall hjälpa honom i kampen mot byråkratismen. Varför sparkar han då oppositionens medlemmar från deras poster? Jag vidhåller att den överväldigande majoriteten av oppositionen inte har avskedats för att ha gjort ett dåligt arbete, eller på grund av att de inte har arbetat i enlighet med centrala exekutivkommitténs direktiv. De har avskedats som straff för sin övertygelse. De avskedats för

att de är med i oppositionen. De avskedas som straff för så kallad ”trotskism”.

Jag skulle vilja ta tillfället i akt att kort kommentera ämnet trotskism, det vill säga den lögn som sprids under täckmantel av att vara min politiska biografi. Speciellt Jaroslavskij, som finns här i egenskap av domare, och hans gelikar har i tal och skrift spridit denna lögn. Partiets äldre medlemmar vet mycket väl att jag vid flera tillfällen sagt att jag en gång i tiden kämpade mot Lenin och bolsjevikpartiet i flera ytterst viktiga frågor. Men jag var aldrig mensjevik. Om man med mensjevism menar en politisk klasslinje – och något annat kan man inte mena – var jag aldrig mensjevik. Redan 1904 bröt jag organisatoriskt och politiskt med den blivande mensjevismen, det vill säga så fort den började formeras som politisk tendens. Jag bröt på grund av deras inställning till den liberala borgarklassen,⁸¹ som den visade sig i Vera Zasulitj's artikel, och Axelrods artikel där han lade fram sin plan att stöda zemstvo-liberalerna,⁸² etc. Jag var aldrig överens med mensjevikerna i den grundläggande frågan om klassernas roll i revolutionen. Jaroslavskij och hans gelikar lurar partiet och Internationalen, inte bara vad gäller de senaste tio årens historia utan också det mer fjärran förflutna, när jag befann mig utanför den dåvarande socialdemokratins båda huvudfraktioner.

I maj 1905 antog bolsjevikernas kongress en resolution om det väpnade upproret och den provisoriska regeringen. På kongressen presenterade kamrat Krassin ett omfattande ändringsförslag, i själva verket en separat resolution. Vid kongressen talade Lenin i mycket berömmade ordalag om detta ändringsförslag.⁸³ Krassins resolutionsförslag hade i sin helhet

81 Mensjevikernas inställning till ”liberalerna”, det vill säga den ”progressiva borgarklassen”, skilde sig i grunden från bolsjevikernas och även Trotskijs inställning. För mensjevikerna var den kommande revolutionens grundläggande problem alliansen mellan proletariatet och borgarklassen mot feodalismen, och upprättandet av en demokratisk, parlamentarisk borgerlig republik, där arbetarklassen och dess parti skulle utgöra vänsterflygeln, ungefär som socialistpartierna i Frankrike, England och Tyskland fungerade i sina respektive borgerliga republiker eller parlament. För bolsjevikerna handlade det om en allians mellan proletariatet och bönderna **mot** den industriella borgarklassen och för upprättandet av ”proletariatets och böndernas demokratiska diktatur”. Trotskij såg **alliansen** på exakt samma sätt som bolsjevikerna, men han skilde sig från dem genom att hävda att det behövdes en mer exakt formulering av den framtida revolutionens karaktär. Han argumenterade att när proletariatet tillsammans med landsbygdens massor kommit till makten, kunde de inte stanna vid ett ”demokratiskt” stadium. De skulle vara tvungna att fortsätta till det ”socialistiska stadiet”, det vill säga göra revolutionen permanent.

82 **Zemstvoer** var provins- och länsråd som valdes med begränsad rösträtt, och bara hade ekonomiska och kulturella funktioner.

83 Så här försvarade Krassin sitt (det vill säga Trotskijs) ändringsförslag vid bolsjevikernas tredje kongress: ”Vad gäller kamrat Lenins resolution anser jag dess svaga punkt vara att den inte betonar frågan om den provisoriska regeringen, och tillräckligt klart pekar på sambandet mellan den provisoriska regeringen och det väpnade upproret. I själva verket upprättas den provisoriska regeringen av det väpnade upproret som dess eget organ... Jag återfinner vidare i resolutionen den felaktiga uppfattningen att den provisoriska revolutionära regeringen kommer att uppstå först *efter* det väpnade upprorets slutliga seger och efter att enväldet har störtats. Nej - den uppstår under upprorets utveckling och tar en ytterst aktiv del i hur upproret går till, och garanterar genom sina organiserade handlingar dess seger. Det är naivt att tro att socialdemokratin kommer att kunna delta i den provisoriska revolutionära regeringen så fort enväldet fullständigt har störtats. Om kastanjerna har kratsats ut ur elden av någon annan än oss, så kommer ingen att drömma om att dela dem med oss.” Lenin sade angående Krassins anmärkningar: ”På det hela taget skriver jag under på kamrat Krassins åsikter. Som skribent borde jag givetvis koncentrera mig på frågans litterära utformning. Kamrat Krassin pekar på hur viktiga kampmålen är, och jag instämmer helhjärtat i hans uppfattning. Det går inte att inleda kampen utan att ställa in sig på att inta den position man kämpar för.” Tjugofyra år senare kommenterade Trotskij denna episod på detta sätt: ”Resolutionen ändrades på motsvarande sätt. Vi kan påpeka att man under de senaste åren har åberopat tredje kongressens resolution i frågan om den provisoriska regeringen hundratals gånger som ’trotskismens’ motsats. Stalinskolas ’röda professorer’ har inte haft en aning om att jag har skrivit de rader som de citerar som ett exempel på leninism

skrivits av mig i Petrograd – och jag har bevis för det, nämligen en not som Krassin skrev till mig under ett av sammanträdena. Huvudresolutionen från bolsjevikpartiets tredje kongress – i frågan om det väpnade upproret och den provisoriska regeringen – innehöll en central del – titta i protokollen! - som skrevs av mig, och jag är stolt över det. Kanske någon av mina kritiker kan peka på något liknande i sin meritlista?

1905 skrev jag en hel rad proklamationer som gavs ut av det underjordiska tryckeriet i Baku: en till bönderna om 9 januari,⁸⁴ en annan om de tsaristiska jordbrukslagarna, och så vidare. I november 1905 solidariserade sig **Novaja Zjizn**, där Lenin då var redaktör, med mina artiklar i **Natjalo**⁸⁵ om revolutionens karaktär. I dessa artiklar förklarade jag den så kallade permanenta revolutionens teori.

Ordzjonikidze: Men icke desto mindre skrev du i **Natjalo** och inte i **Novaja Zjizn**, eller hur?

Trotskyj: Ni har uppenbarligen glömt bort att bolsjevikernas centrala exekutivkommitté, under ledning av Lenin, enhälligt antog en resolution som var för enhet mellan bolsjevikerna och mensjevikerna. **Natjalo** hade inom några veckor gått samman med **Novaja Zjizn**, och mer än en gång lovprisade den senare mina artiklar. Under denna period var tendensen för enhet. Ni döljer det faktum att jag arbetade hand i hand med bolsjevikerna i 1905 års sovjet. Ni döljer det faktum att Lenin 1906 publicerade min pamflett ”Vår taktik” i **Novaja Zjizn**. Denna pamflett slog fast vår inställning till bönderna under revolutionen. Ni döljer det faktum att Lenin vid kongressen 1907 i positiva ordalag talade om min inställning till borgarklassen och bönderna.⁸⁶ Jag hävdar att mina meningsskiljaktigheter med bolsjevismen aldrig var större än Rosa Luxemburgs och Karl Liebknechts meningsskiljaktigheter i de frågor som skilde även dem från bolsjevismen. Låt någon påstå att de var mensjevikerna!

Vid denna tid var jag inte bolsjevik. Men jag har aldrig gjort mig skyldig till så groteska misstag som att stöda den engelsk-ryska kommittén, eller att underordna det kinesiska kommunistpartiet under Kuomintang.

som riktas mot mig.” (**Mitt liv**, s 116)

84 Den ”blodiga söndagen” 9 januari 1905, när tsarens trupper öppnade eld mot tusentals fredliga demonstranter i Petrograd. Denna händelse blev inledningen till revolutionen 1905.

85 Som svar på den borgerligt liberala tidningen *Nasja Zjizn* [Vårt Liv] försök att ställa Lenins ”rimliga” uppfattningar i motsättning till Trotskijs ”permanent revolution”, skrev den bolsjevikiska tidningen *Novaja Zjizn* [Nytt Liv] 27 november 1905: ”Denna helt grundlösa rapport är naturligtvis rent nonsens. Kamrat Trotsky sade att den proletära revolutionen pressar utsugarna hårt och kan fortsätta på denna väg utan att stanna vid det första stadiet, medan Lenin pekade på att den politiska revolutionen bara är det första steget. Utgivarna av *Nasja Zjizn* vill se en motsättning här... Hela missförståndet beror för det första på den skräck som själva ordet social revolution injagar i *Nasja Zjizn*, och för det andra på tidningens önskan att hitta skarpa och pikanta meningsmotsättningar inom socialdemokratins, och för det tredje på kamrat Trotskijs bildliga uttryck 'i ett svep'. I nr 10 av *Natjalo* [Början] förklarar kamrat Trotsky helt solklart sina teorier: 'Men denna seger innebär i sin tur att revolutionen är oavbruten. Proletariatet förverkligar demokratins grundläggande uppgifter. I ett visst ögonblick leder logiken i deras omedelbara kamp för att befästa sin politiska dominans att rent socialistiska frågor uppstår. Det uppstår en kontinuitet mellan socialdemokratins minimi- och maximiprogram. Det är inte ett ”slag”, inte en dag eller en månad, det är en hel historisk epok. Det vore absurt att på förhand bestämma hur lång den blir.’”

86 Vid Londonkongressen 1907 sade Lenin angående Trotskijs programmatiska tal: ”Jag vill bara anmärka att Trotsky i sin bok **Om partiets försvar** med eftertryck uttryckte sin solidaritet med Kautsky, som skrev om proletariatets och böndernas gemensamma ekonomiska intressen under den nuvarande revolutionen i Ryssland. Trotsky medgav att det var tillåtet och lämpligt att bilda ett vänsterblock [med bönderna] mot den liberala borgarklassen. Dessa fakta räcker för att kunna bedöma Trotskijs åsikt om vår uppfattning. Oavsett frågan om den 'oavbrutna revolutionen' har vi här en samsyn om de viktigaste punkterna i frågan om förhållningssättet till de borgerliga partierna.” (Lenin, **Collected Works**, band 13)

Kryvov: Men Wienplattformen då?

Trotskij: Menar du augustiblocket 1912?⁸⁷

Kryvov: Ja.

Trotskij: Det hade sin grund i den försonliga inställning jag hade vid denna tid. Jag hade fortfarande inte förlorat hoppet om att kunna ena bolsjeviker och mensjeviker. Men Ordzjonikidze, Jaroslavskij och de andra får inte glömma att de själva 1917 – märk väl, 1917 och inte 1912 – deltog i samma organisationer som mensjevikerna. Wienkonferensen var ett av konciliationismens försök. Jag hade ingalunda för avsikt att bilda ett block med mensjevikerna mot bolsjeviker. Jag hoppades fortfarande kunna försona bolsjeviker och mensjeviker, och jag försökte ena dem. Lenin vägrade som alltid att ha något att göra med en sådan konstgjord enhet. Genom min försonliga politik befann jag mig formellt i ett block med mensjevikerna. Men kampen mellan oss blossade upp med en gång, praktiskt taget nästa dag, och krigsutbrottet gjorde oss till oförsonliga motståndare. För övrigt var vid denna tid även Stalin en ganska vulgär konciliationist, till yttermera visso under de mest akuta perioderna. 1911 skrev Stalin att kampen mellan Lenin och Martov var ”en storm i ett vattenglas”. Detta skrevs av en medlem i bolsjevikpartiet. I mars 1917 var Stalin för enhet med Tsereteli. 1926 var Stalin för ett block med Purcell, Chiang Kai-shek och Wang Ching-wei. Mina misstag är verkligen obetydliga i jämförelse med dessa misstag. Mitt arbete mellan 1914 och 1917 (det vill säga under kriget), har fullkomligt förvrängts av den tvättäkte socialdemokraten Kuusinen och herrar som på den tiden antingen var partioter eller stödde Kautsky. Låt mig påminna er om att jag i början av kriget skrev en pamflett som hette **Kriget och Internationalen**. Zinovjev – som inte var och inte kunde vara vänligt inställd till mig – skrev att den på ett riktigt sätt ställde alla de grundläggande frågorna.

Sjklovskij: Det var 1914!

Trotskij: Det stämmer, det var 1914. Min pamflett blev ett vapen i händerna på den yttersta vänstern i Tyskland, Österrike och Schweiz. Även om jag inte var bolsjevik, var jag revolutionär internationalist. I Frankrike samarbetade jag med en grupp kamrater, socialister och syndikalister, som senare anslöt sig till den Kommunistiska internationalen och var med och grundade den. Jag utvisades ur Frankrike på grund av att jag var revolutionär internationalist. I New York arbetade jag med Volodarskij och Bucharin i **Novij Mir** redaktion. Där skrev jag i februari och mars 1917 artiklar i samma anda som Lenins Genève-artiklar, medan Stalin i **Pravda** framträdde som halvmensjevik och halvt försvarsvän. I det kanadensiska koncentrationslägret i Amherst organiserade jag tyska sjömän som stödde Liebknecht och senare skulle kämpa tillsammans med spartakisterna.

Ordzjonikidze: Du har fyra minuter kvar, kamrat Trotskij.

Trotskij: Men jag har ju inte besvarat er grundläggande fråga om vår revolutions ”nedgång” ännu.

87 Under den ryska arbetarrörelsens uppsvingperiod försökte Trotskij ena de olika socialistiska grupperna, och han tog initiativ till en konferens mellan alla fraktioner. Den ägde rum i Wien i augusti 1912 och bland deltagarna fanns olika mensjevikrepresentanter, Trotskij och ett antal bolsjevikiska koncilianter. Till stor del på grund av Trotskijs oförsonliga politiska motsättningar med mensjevikerna höll blocket som bildades i Wien inte ihop under någon längre tid. Trotskij skrev senare om denna episod: ”Även bland bolsjevikerna själva var de försonliga tendenserna fortfarande mycket starka, och jag hade hoppats att det skulle förmå Lenin att delta i den allmänna konferensen. Men Lenin gick med all kraft mot enhet. Hela den följande händelseutvecklingen har slutgiltigt visat att Lenin hade rätt.” (**Mitt liv**, s 145.)

Ordzjonikidze: Varför uppehöll du dig så länge vid din levnadshistoria?

Trotskyj: Jag tycker att en person som står inför rätta har rätt att teckna sin levnadshistoria, och det är inte ordförandens uppgift att begränsa honom. Hursomhelst var det inte jag som tog upp frågan om min levnadshistoria. Inget kunde vara mig mer fjärran. Det finns tillräckligt med frågor som det är. Det är den stalinistiska fraktionen som har ersatt de politiska frågorna med min levnadshistoria. Och jag besvarar fantasierna med ovedersägliga fakta. Jag vädjar till presidiet att ge mig 15 minuter för att svara på frågan om vår revolutions öde.

Ordzjonikidze: Du kan tala de kvarvarande fyra minuterna, så tar vi upp frågan om förlängd talartid senare.

Trotskyj: Ordzjonikidze klandrar mig för att dra en parallell med den stora franska revolutionen. Ni förstår, man får inte tala om fångelser, giljotiner, nedgång och sådant. Det är vidskepelse att tro att ord kan göra skada. Fakta, handlingar och en felaktig politik kan göra skada. Men jag måste säga att frågan absolut inte togs upp på mitt initiativ. Jag talade om vad Solz hade sagt. Det var därför jag reste frågan om revolutionens olika stadier, dess upp- och nedgångar, antingen tillfälliga eller slutgiltiga.

Tillfälliga eller slutgiltiga – där har vi stötstenen, kamrat Ordzjonikidze. Men innan jag ägnar mig åt denna fråga måste jag säga att det i partiets alla organisationer görs förberedelser för att dra alltför långtgående slutsatser – förberedelser för just den linje som du, kamrat Ordzjonikidze, viftar bort så lättsinnigt och byråkratiskt, nämligen uteslutningar och förtryck. Jag upprepar – du gör det lättsinnigt och byråkratiskt, och blundar för vad som händer i och ovanför partiet. Frågorna ställs på ett sådant sätt att vissa arbetare reser sig – oftast på order – och säger: ”Varför bryr ni er om dem? Är det inte hög tid att skjuta dem?” Varpå inledaren med en hycklande uppsyn kan protestera: ”Kamrater, det finns ingen anledning att ha så bråttom.” Det har redan blivit vardagsmat i partiet. Frågorna ställs alltid bakom ryggen på oppositionens medlemmar, med insinuationer och snaskiga undermeningar. Oppositionens plattform och oppositionsmedlemmarnas levnadshistorier förvrängs på ett simpelt, oärligt och rent stalinistiskt sätt. Medlemmarna beskrivs som revolutionens fiender, som partiets fiender – allt i syfte att framkalla våldsamma reaktioner från de duperade åhörarna, från de unga oerfarna partimedlemmar som ni fyllt partiet med. Och då har ni senare möjlighet att säga: ”Se där! Vi vill vara tålmodiga men massorna insisterar.” Sådan är Stalins strategi. Ni har själva i mer eller mindre hög grad organiserat detta fälttåg, och när svallvågen slukar även er säger ni: ”Partiet kräver det och jag kan ingenting göra åt det....”

Kamrat Ordzjonikidzes andra skarpa tillrättavisning mot mig är mer politiskt övergripande. Han säger att min jämförelse med den stora franska revolutionen uttrycker min ”pessimism”. Trotskyj tror att revolutionen har gått under, förstår ni. Om jag nu ansåg att revolutionen hade gått under, varför skulle jag då kämpa mot er? Ni är aldrig konsekventa i denna fråga. Om jag som ni påstår inte tror på att bygga socialismen, varför skulle jag då föreslå att man skall ”plundra bonden”, som ni också påstår? Kanske på grund av min personliga fiendskap mot bonden? Om jag inte tror på revolutionen, varför inleder jag då en strid? Då vore det ju bättre att följa med strömmen. Inse det! Den som tror att revolutionen redan har gått under skulle inte inveckla sig i strid. Kamrater, ni har återigen misslyckats att lägga ihop två plus två.

Oktoberrevolutionen har inte gått under. Jag har aldrig sagt det. Jag anser inte det. Vad jag sade var att oktoberrevolutionen **kan** ödeläggas om man verkligen lägger manken till – och att ni redan lyckats genomföra en hel del i denna riktning. Ditt tänkande i denna fråga, kamrat Ordzjonikidze, är formellt och inte dialektiskt. Du förbiser frågan om kampen mellan levande

krafter, frågan om partiet. Ditt tänkande genomsyras helt av fatalism. Du skiljer mellan pessimism och optimism som vore det två oföränderliga kategorier som inte beror på förhållanden och politik. Enligt ditt sätt att tänka går det bara att vara antingen ”optimist” eller ”pessimist”, det vill säga antingen tro att revolutionen helt och hållet har gått under eller att den inte under några som helst omständigheter kommer att gå under vad vi än gör. Båda sätten är fel. Har inte revolutionen redan genomgått ett antal upp- och nedgångar? Hade vi inte ett enormt uppsving under perioden kring oktoberupproret, och hängde inte revolutionen på ett hår under perioden kring Brest-Litovskförhandlingarna? Kom ihåg vad Lenin sade under kampen mot vänsterkommunisterna – att det är ytterst svårt att styra under en revolutionär epok, ty man måste hela tiden göra skarpa svängar. Brest-Litovsk var en reträtt. NEP, som kom efter Kronstadtopproret, var också en reträtt. Och varje reträtt skapade i sin tur opportunistiska stämningar. Om revolutionens reträtter och nedgångar sträcks ut över ett, två eller tre år, är det självklart att de skapar en djup nedgång i massornas och även partiets stämningar. Kamrat Ordzjonikidze, du är kaukasier. Du vet att en väg uppför ett berg inte går rakt uppåt. Den slingrar sig och går i sicksack, och efter en brant stigning måste man ofta gå ner två eller tre verst⁸⁸ för att senare kunna fortsätta uppåt. Men icke desto mindre leder vägen upp på berget. Åker man nerför måste man vara medveten om att vägen kommer att svänga och så småningom gå uppåt igen. Om man för ”optimismens” skulle helt bortser från dessa upp- och nedgångar kommer vagnen att åka ner i avgrunden i någon kurva. För närvarande leder er väg åt höger och neråt. Faran ligger i det faktum att ni inte inser detta, det vill säga ni blundar för det. Och det är farligt att åka nerför berget med slutna ögon.

Samtidigt med den tyska revolutionens uppgång på hösten 1923 skedde det ett enormt uppsving för partiet. Men efter den tyska revolutionens nederlag drabbades även vi av en nedgång. Denna nedgång gav upphov till den stalinistiska teorin om socialismen i ett land, en nedgångens teori som står i direkt motsättning till marxismens grunder. 1926 förbättrades vår inre situation och i samband med den kinesiska revolutionen samma år ägde det åter rum ett mäktigt uppsving. Men efter den kinesiska revolutionens nederlag följde en ännu värre nedgång. Man måste titta på den historiska rörelsens kurva på ett konkret sätt. Efter 1923 har vi drabbats av en rad allvarliga nederlag. Bara en ynkelig fegis skulle tappa modet på grund av det. Men den som inte kan skilja på höger och vänster, på revolutionens uppsving och dess nedgång, är en blind och byråkratisk slöfock. När jag efter nederlaget [för den tyska revolutionen] 1924 diskuterade med Brandler, sade han till mig: ”Hösten 1923 var jag oense med dig därför att du var överoptimistisk. Nu är du alltför pessimistisk och jag är återigen oense med dig.” Jag svarade: ”Kamrat Brandler, jag är rädd att du aldrig kommer att bli någon revolutionär. Du kan inte skilja på revolutionens ansikte och dess baksida.”

Kamrat Ordzjonikidze närmar sig frågan om revolutionens seger eller nederlag utan att ta hänsyn till den dialektiska processen, det vill säga utan att ta hänsyn till den ömsesidiga växelverkan mellan vår politik och de objektiva villkoren. Han ställer frågan så här: antingen revolutionens oundvikliga seger eller dess oundvikliga nederlag. Jag säger: om vi fortsätter att göra verkliga och grundläggande misstag kan vi döma revolutionen. Men om vi lägger alla krafter på att rätta till partiets felaktiga linje kommer vi att segra. Att hävda att vad vi än gör – i förhållande till kulaken, den engelsk-ryska kommittén och den kinesiska revolutionen – att det inte kan skada revolutionen, att revolutionen måste segra ”ändå”, är att resonera som likgiltiga byråkrater. Och just de kan ödelägga revolutionen.

På vad sätt skiljer sig vår revolution från den franska?

88 Ett ryskt längdmått, ungefär 1100 m.

För det första de olika epokenas ekonomiska och klassmässiga grunder. I Frankrike stod de lägre kretsarna av städernas småborgerskap i ledningen. I vårt land var det proletariatet. Tack vare det kunde vår borgerliga revolution växa över i och utvecklas som en socialistisk revolution – även om det återstår betydande hinder. Det är den första skiljelinjen.

Den andra skillnaden är att Frankrike var omgivet av feodala länder som var ekonomiskt och kulturellt mer efterblivna än Frankrike. Vi å andra sidan är omgivna av kapitalistiska länder som är ekonomiskt och industriellt mer utvecklade än oss, med ett mäktigare och mer utbildat proletariat. Vi kan inom en jämförelsevis snar framtid vänta oss revolutioner i dessa länder. Följaktligen befinner sig vår revolution i historisk mening i en betydligt mer gynnsam internationell ställning än vad Frankrike befann sig i i slutet av 1700-talet, trots att imperialismen är vår dödsfiende.

Slutligen den tredje skillnaden. Vi lever i imperialismens tidsålder, en epok av mäktiga internationella och inre omvälvningar. Detta ger upphov till den mäktiga uppåtstigande revolutionära kurva som utgör grundvalen för vår politik. Man får dock inte tro att denna ”kurva” kommer att bära oss under **alla** förhållanden. Det är fel! Den som tror att vi kan bygga socialismen även om kapitalismen lyckas krossa proletariatet för årtionden framåt förstår ingenting. Det är inte optimism utan idiotisk nationalreformism. Vi kan bara segra som en integrerad del av världsrevolutionen. Vi måste hålla ut tills världsrevolutionen segrar, även om det skulle dröja några år. Med hjälp av en korrekt revolutionär politik kan vi förskansa oss under några år, Vi skall förskansa den Kommunistiska internationalen, gå framåt längs den socialistiska vägen och dras fram av den internationella revolutionens kraftfulla historiska bogserbåt.

Den största faran är partiets nuvarande inriktning, som kväver den revolutionära motståndskraften. Vilken är er inriktning? Ni sätter er tillit till den starke bonden och inte till lantbruksarbetaren och fattigbonden. Ni vänder er till byråkraten och funktionären och inte till massorna. Ni tror för mycket på apparaten. Apparaten ger sig själv ett oerhört stöd och er ömsesidiga försäkringar – det är därför Ordzjonikidze inte ens lyckas minska personalstyrkorna. Är man självständig från massorna uppstår ett system av ömsesidigt hemlighållande och skydd. Och detta anses vara maktens viktigaste stödjepunkt. I partiet sätter man sin tillit till sekreteraren och inte till basmedlemmen. Ni litar på Purcell och inte på den vanlige proletären. Ni litar inte på den revolutionäre gruvarbetaren utan på Purcell som har förrätt gruvarbetarna. I Kina vänder ni er till Chiang Kai-shek och Wang Ching-wei istället för till proletärerna i Shanghai, inte till kulin som bär kanonerna på sina axlar, och inte till den upproriske bonden.

Ni har rest frågan om att utesluta oss ur centralkommittén. Förvisso kommer vi att utföra vårt arbete oavsett vilken position vi har, även som basmedlemmar. Men det löser inte frågan. Ni kommer att bli tvungna att dra fler slutsatser. Livet självt kommer att tvinga er till det. Ni borde hellre stanna upp och ändra er inriktning.

Krigsfaran, försvarspolitiken och oppositionen

(Tal vid centralkommitténs och centrala kontrollkommissionens gemensamma möte 1 augusti 1927.)

[I juni 1927 sammanträdde den centrala kontrollkommissionens presidium för att diskutera frågan om att utesluta Trotskij och Zinovjev ur partiets centrala exekutivkommitté. De

lyckades inte komma fram till något beslut. Frågan var inte tillräckligt ”förberedd”. Hela ”finessen” med den stalinistiska strategin är att försiktigt portionera ut slagen mot partiet. Under juni och juli följde en konstant hets mot oppositionen. Vid centralkommitténs och den centrala kontrollkommissionens gemensamma plenarmöte i slutet av juli och början av augusti lade man fram frågan om att utesluta oppositionens medlemmar ur partiets ledande organ. Vid detta möte blandade man medvetet ihop frågan om krigsfaran med frågan om oppositionen. Syftet var att i största möjliga grad förbittra den efterföljande kampen mot oppositionen. Men inte ens det gemensamma plenarmötet kom fram till något beslut om att utesluta Trotskij och Zinovjev ur centralkommittén. Stalinfraktionen behövde ytterligare några veckor för att utveckla agitationen att oppositionen var ”allierade” till Chamberlain.

Nedan återges det tal författaren höll 1 augusti 1927 om krigsfaran och försvarspolitiken.]

Trotskij: Jag har fått 45 minuter på mig och skall vara så kortfattad som möjligt, med tanke på hur omfattande ämnet är. I era teser påstår ni att oppositionen försvarar någon sorts trotskistiska formuleringar i frågan om krig och defeatism.⁸⁹ Fantasier! Paragraf 13 i era teser ägnas helt och hållet åt detta struntprat. Oppositionen i sin helhet kan inte på något sätt hållas ansvarig för mina tidigare meningsskiljaktigheter med Lenin, motsättningar som i dessa frågor var av helt underordnad karaktär. Jag skall kort besvara dessa löjliga insinuationer. Under det imperialistiska [första världs]-kriget skrev jag flera appeller till det internationella proletariet, appeller som samtliga handlade om kriget och kampen mot kriget. De skrevs i det första folkkommissarietrådets namn och i partiets centralkommittés namn. Jag skrev det avsnitt i partiprogrammet som handlar om kriget, huvudresolutionen till partiets åttonde kongress och resolutionerna till flera sovjetkongresser, manifestet från Kominterns första världskongress som till stor del behandlade kriget, och det programmatiska manifest som antogs av Kominterns andra världskongress, och vilket ägnar stort utrymme åt att analysera kriget, dess konsekvenser och framtidsperspektiven. Jag skrev tredje världskongressens teser om den internationella situationen och perspektiven på krig och revolution. Centralkommittén utsåg mig för att inför den fjärde världskongressen rapportera om den internationella revolutionens framtidsutsikter och kriget. Vid den femte världskongressen (1924) skrev jag manifestet till tioårsminnet av det imperialistiska kriget. Det fördes ingen som helst diskussion om dessa dokument i centralkommittén. De inte bara antogs utan debatt, utan också praktiskt taget utan ändringar. Jag undrar: hur kommer det sig att mina ”avvikelser” inte märktes under mitt långvariga och intensiva arbete i den Kommunistiska internationalen?

Och nu skall jag plötsligt ha brutit med leninismen, därför att jag 1926 tillbakavisade Molotovs absurda och okunniga paroll till de engelska arbetarna om ”ekonomisk defeatism”. Varför drog då Molotov tillbaka sin löjliga paroll så fort jag hade kritiserat den?

Molotov: Det fanns aldrig någon paroll.

Trotskij: Det är ju det jag säger. Det var nonsens men aldrig någon paroll. Det är precis det jag säger. (**Skratt**) Varför överdrevs de gamla motsättningarna så kraftigt, motsättningar som dessutom undanröjts för länge sedan? I vilket syfte? För att skyla över och dölja de verkligt påtagliga och nuvarande meningsskiljaktigheterna. Går det verkligen att på allvar ställa frågan om revolutionär kamp mot kriget och ett verkligt försvar av Sovjetunionen, och samtidigt satsa på den engelsk-ryska kommittén? Är det möjligt att leda arbetarmassorna mot generalstrejk och väpnat uppror under kriget, och samtidigt sikta på att bilda ett block med

89 Med **defaitism** menas att inte ta ställning mellan två stridande parter. Lenin använde denna term för att beteckna att marxister inte tog ställning mellan två krigförande imperialistiska block.

Purcell, Hicks och andra förrädare? Jag frågar: **skall vårt försvar vara bolsjevikiskt eller trade-unionistiskt?** Det är kärnfrågan!

Låt mig först få påminna er om vad den nuvarande ledningen under hela förra året lärde proletariatet i Moskva. Allt koncentrerades kring denna punkt. Jag citerar ordagrant ur Moskvakommitténs direktiv: ”Den engelsk-ryska kommittén kan, måste och kommer otvivelaktigt att spela en mycket viktig roll för att bekämpa alla angrepp mot Sovjetunionen. Den [den engelsk-ryska kommittén] kommer att vara ett samlande centrum för det internationella proletariatets kamp mot den internationella borgarklassens försök att inleda ett nytt krig.”

Molotov har anmärkt att ”vi med hjälp av den engelsk-ryska kommittén malde sönder Amsterdam”.⁹⁰ Uppenbarligen begriper han inte ett dyft ens nu. Vi malde sönder arbetarna i Moskva och i hela världen, vi lurade dem vilka som var deras fiender och vilka som var deras vänner.

Skrypnik: Vilken ton!

Trotskyj: Tonen är anpassad till frågans allvar. Ni stärkte Amsterdam och försvagade er själva. *General Council*⁹¹ är nu mer enat mot oss än någonsin.

Men det måste sägas att den engelsk-ryska kommitténs anhängare visar sin ståndpunkt mycket klarare, mer fullständigt och ärligare i de direktiv jag just läste, än i det skolboksaktiga hokus-pokus som Bucharin framställt. Moskvakommittén lärde Moskvas arbetare och politbyrå lärde Sovjetunionens arbetare att vår arbetarklass i händelse av krig kunde få stöd från den engelsk-ryska kommittén. Det var så frågan stod politiskt. Men detta stöd visade sig vara ruttet. Lördagens **Pravda** talar i en ledarartikel om ”förrädarnas enhetsfront” i *General Council*. Till och med Arthur Cook, Tomskijs egen älskade Benjamin, håller tyst. ”En fullständigt obegriplig tystnad!”, utropar **Pravda**. Det är er ständiga refräng. ”Detta är fullständigt obegripligt!” Först satsade ni på gruppen kring Chiang Kai-shek, jag menar kring Purcell och Hicks, och sedan satte ni allt hopp till den ”lojale” Wang Ching-wei, det vill säga Arthur Cook. Men även Cook svek, precis som Wang Ching-wei svek – två dagar efter att Bucharin placerat honom bland de lojala. Ni band *Minority Movement*⁹² till händer och fötter och överlämnade dem till herrarna i *General Council*. Även i *Minority Movement* vägrade ni ställa verkliga revolutionärer mot de slippriga reformisterna, som ni för övrigt är oförmögna att konfrontera överhuvudtaget. Ni förkastade ett litet men stabilt stöd till förmån för ett större men ytterst ruttet stöd. När man korsar en smal och opålitlig bro kan en klen men stadig stötta visa sig vara ens räddning. Men ve den som hugger tag i en ruttet stötta som rasar vid minsta beröring – då faller man oundvikligen ner i avgrunden. Er nuvarande politik är en de ruttet stödets politik i internationell skala. Ni lutade er i tur och ordning på Chiang Kai-shek, Feng Yu-hsiang, Tang Cheng-chih, Wang Ching-wei, Purcell, Hicks och Cook. Vart och ett av dessa stöd rasade när de behövdes som bäst. Precis som i **Pravdas** artikel sade

90 Med ”Amsterdam” menas den så kallade 2½:e internationalen, en internationell organisation som stod ”mitt emellan” socialdemokratin och den Kommunistiska internationalen. 1923 anslöt den sig åter till den internationella socialdemokratin.

91 De brittiska fackföreningarnas ledande organ.

92 **Minority Movement** (minoritetsrörelsen) utgjorde den brittiska fackföreningsrörelsens vänsterflygel. Den initierades och inspirerades av kommunisterna men fick ett allt större stöd bland hundratusentals icke-kommunistiska fackföreningsmedlemmar. När de brittiska fackföreningsledarna lämnade den engelsk-ryska kommittén bröt de ryggraden av **Minority Movement**, och den minskade alltmer i omfattning tills den slutligen upplöstes.

ni först, ”Detta är fullständigt obegripligt”. Redan nästa dag tillade ni, ”Vi förutsåg det nästan.”

Och Kina?

Låt oss titta på den taktiska, eller snarare strategiska, linjen i Kina i sin helhet. Kuomintang är den liberala borgarklassens parti under en revolutionär period – och den liberala borgarklassen drar med sig, lurar och förråder arbetarna och bönderna.

På era order stannade kommunistpartiet kvar i Kuomintang trots alla förräderier, och det underkastade sig dess borgerliga disciplin.

Kuomintang gick med i Komintern, men underkastade sig aldrig dess disciplin, och utnyttjade bara Kominterns namn och auktoritet för att lura de kinesiska arbetarna och bönderna.

Kuomintang var bara ett skydd för godsägarnas generaler, som håller bonden/soldaten i ett fast grepp.

I slutet av oktober förra året krävde Moskva att jordbruksrevolutionen skulle bromsas så att man inte skrämde bort godsägarna som har befälet över armén. Arméerna blev både de små och stora godsägarnas ömsesidiga försäkringsorgan.

Godsägarna har inget emot att deras militära expeditioner kallas nationellt revolutionära, så länge de har makten och jorden i sina händer. Proletariatet, en ung revolutionär kraft som på inget sätt är underlägset vårt eget proletariat 1905, tvingades in under Kuomintangs kommando.

Moskva gav de kinesiska liberalerna ett råd: ”Lagstifta om att organisera ett **minimum** av arbetarbrigader.” I mars 1927! Varför ett råd till toppen om att beväpna sig minimalt. Och varför inte en paroll till basen om att beväpna sig maximalt? Varför minimum och inte maximum? För att inte ”skrämja bort” borgarklassen, för att inte ”provocera fram” inbördeskrig. Men inbördeskriget var oundvikligt, och blev bara än grymmare eftersom det drabbade obeväpnade arbetare och dränkte dem i blod.

Moskva var mot att bygga sovjeter i ”arméns eftertrupp” - som om revolutionen är arméns bakdel! - eftersom man inte ville desorganisera eftertruppen för just de generaler som två dagar senare anföll arbetarna och bönderna i ryggen.

Genom att tvinga kommunisterna att underkasta sig Kuomintang, och genom att skydda Kuomintang med Kominterns auktoritet, stärkte vi borgarklassen och godsägarna.

Och vi försvagade bönderna genom att bromsa jordbruksrevolutionens och sovjeternas utveckling.

Försvagade vi arbetarna med parollen om ”minimal beväpning” - nej, inte parollen utan det artiga rådet om ”minimal beväpning” och ”sovjeter behövs inte” till de borgerliga ledarna? Ja, det gjorde vi. Är det då så konstigt att vi lider nederlag, när vi gjort allt för att försvåra segern?

Den mest korrekta, noggranna och frispråkiga förklaringen till denna politik har Vorosjilov lämnat. ”Bonderevolutionen”, sade han, ”kunde ha hindrat generalernas fälttåg i norr.” Ni bromsade revolutionen på grund av ett militärt fälttåg. Precis så betraktade Chiang Kai-shek frågan. Revolutionens utveckling kunde försvåra den ”nationelle” generalens fälttåg, förstår ni. Men revolutionen är ju de förtrycktas fälttåg mot förtryckarna. För att hjälpa generalerna

bromsade och desorganiserade ni revolutionen. Och därmed förvandlades generalernas fälttåg till en spjutspets inte bara mot arbetarna och bönderna utan – just därför – även mot den nationella revolutionen.

Hade vi säkrat kommunistpartiets fullständiga oberoende och hjälpt det att beväpna sig med en press och en riktig taktik, hade vi givit det parollerna ”Maximal beväpning av arbetarna!” och ”Utvidga bondekriget i byarna!”, skulle kommunistpartiet vuxit inte bara från dag till dag utan från timme till timme, och medlemmarna hade härdats i revolutionär kamp. Parollen om sovjeterna borde ha rests redan under massrörelsens första dagar. Varhelst det fanns minsta möjlighet skulle mått och steg ha vidtagits för att förverkliga sovjeterna. Soldater skulle dragits in i sovjeterna. Visserligen skulle jordbruksrevolutionen ha desorganiserat de så kallade revolutionära arméerna, men den skulle också ha smittat fiendens kontrarevolutionära arméer. På denna och endast denna grundval hade det varit möjligt att gradvis smida en verkligt revolutionär armé, det vill säga arbetarnas och böndernas armé.

Kamrater! Vi har fått lyssna till Vorosjilovs tal, inte folkkommissarien Vorosjilov utan politbyråmedlemmen Vorosjilov. Talet är en katastrof. Det är som att förlora slaget.

[Rop från oppositionens bänkar: ”det är rätt!”]

Trotskyj: Vid mötet med Kominterns exekutivkommitté i maj förra året förpassade ni slutligen Chiang Kai-shek till reaktionens led, men satsade istället på först Wang Ching-wei och sedan Tang Cheng-chih. 28 maj skrev jag ett brev till Kominterns exekutivkommitté. ”Denna politik kommer oundvikligen att lida skeppsbrott”. Vad föreslog jag? Så här skrev jag ordagrant. 28 maj skrev jag: ”Det enda rätta vore om mötet begravde Bucharins resolution och ersatte den med en kort resolution på några få rader. För det första skall inte bönderna hysa någon tilltro till ledarna för Kuomintang vänster, utan bör istället bygga sovjeterna tillsammans med soldaterna. För det andra bör sovjeterna beväpna arbetarna och de radikala bönderna. För det tredje måste kommunistpartiet försäkra sig om absolut oberoende, starta en dagstidning och ta ledningen över uppbygget av sovjeterna. För det fjärde måste man omedelbart ta över godsägarnas jord. För det femte måste man omedelbart avskeda den reaktionära byråkratin. För det sjätte måste man snabbt ta itu med de förrädiska och kontrarevolutionära generalerna. Och slutligen måste den allmänna inriktningen vara för upprättandet av en revolutionär diktatur med hjälp av arbetar- och bondedeputerades sovjeterna.” Jämför detta med: ”Det behövs inget inbördeskrig i byarna”, ”Skräm inte medlöparna”, ”Irritera inte generalerna”, ”Minimal beväpning av arbetarna”, och så vidare. Detta kallar man bolsjevism! Medan vår ståndpunkt i politbyrå kallas... mensjevism. Först vänder ni ut och in på er själva och sedan bestämmer ni er orubbligt för att kalla vitt för svart. Men tyvärr för er stöder den internationella mensjevismen – från Berlin till New York – Stalin-Bucharins politik i Kina, och de solidariserar sig med er politiska linje i Kina fullt medvetna om vilket resultat den leder till.

Inse att det inte handlar om att Kuomintang medlemmar begått förräderi, eller om höger och vänster bland kinesiska armébefälhavare, eller engelska fackföreningsmedlemmar, eller kinesiska och engelska kommunister. När man åker tåg ser det ut som om marken rör sig. Problemet är att ni satte ert hopp till personer som det inte gick att lita på, ni underskattade massornas revolutionära skolning. Den viktigaste förutsättningen i denna skolning är att inympa misstro mot reformister, dunkla ”vänster”-centrister och vacklare i allmänhet. Det bästa måttet på denna misstro är bolsjevismens överlägsna förmåga. Unga partier måste skaffa sig och anamma denna egenskap. Men ni har handlat och handlar i rakt motsatt riktning. Ni ger de unga partierna förhoppningar om att den liberala borgarklassen och fackföreningarnas

liberala labour-politiker kommer att utvecklas åt vänster. Ni hindrar de engelska och kinesiska bolsjevikernas skolning. Där har ni källan till de oväntade "förräderier" som alltid drabbar er.

Om "centrismen" och de ruttna stödets politik.

Oppositionen varnade för att er politik oundvikligen skulle innebära en mensjevikisk utveckling av det kinesiska kommunistpartiet. Men varningen ledde bara till att oppositionen fördömdes. Vi varnar er nu med övertygelse för att det brittiska kommunistpartiet under inflytande från den politik som ni prackat på det oundvikligen kommer att förgiftas av centrism och försonlighet. Utan en tydlig förändring av kursen kommer konsekvenserna för det brittiska kommunistpartiet att bli lika svåra som för det kinesiska partiet. Och detsamma gäller Komintern i sin helhet.

Det är hög tid att inse att Bucharin-Stalins centrism inte klarar händelsernas prövningar. Historiens största händelser är revolutioner och krig. Centrismen har genomgått den kinesiska revolutionens prövning. Revolutionen tvingade det kinesiska kommunistpartiet att försöka dra beslutsamma slutsatser från vacklande direktiv. Det var därför det av nödvång kom att utvecklas mot mensjevism. På grund av det exempellösa sammanbrottet för er politik i Kina måste ni en gång för alla bryta med den politik som tvingade er att under svårast möjliga förhållanden lita till ruttna stöttor.

Näst efter revolutioner är krig de största historiska prövningarna. Redan på förhand sade vi att kriget inte kommer att lämna utrymme för den stalinistiska och bucharinska sicksackpolitiken, sidostegen och undanflykterna, det vill säga den centrismiska politiken. Det gäller hela Kominterns ledning. De utländska kommunistpartiernas ledare behöver bara genomgå ett enda prov, besvara en enda fråga: är du beredd att dag som natt rösta mot "trotskismen"? Men kriget kommer att ställa dem inför betydligt hårdare prövningar. Uppenbarligen har politiken gentemot Kuomintang och den engelsk-ryska kommittén dock fått dem att vända blickarna mot Amsterdams och socialdemokratins högsta ledningar. Hur ni än vänder och vrider på er – det var den engelsk-ryska kommitténs linje att lita till Amsterdambyråkratins ruttna stöd, och General Council utgör den sämsta delen av denna byråkrati. I händelse av krig kommer ni om och om igen att snubbla på "övertaskningar". De ruttna stöttorna kommer att rasa under er. Kriget kommer att leda till en skarp splittring av Kominterns nuvarande ledning. En del kommer att anamma Amsterdams ståndpunkt under parollen: "Vi vill försvara Sovjetunionen på riktigt, vi vill inte vara en handfull fanatiker." En annan del av Europas kommunistpartier, vi tror definitivt att det kommer att bli den största delen, kommer att inta Lenins och Liebknechts ståndpunkt. Det kommer inte att finnas plats för Stalins mellanställning. Tillåt mig att rakt ut säga: det är därför vi anser att allt detta tal om en handfull oppositionsmedlemmar, generaler utan trupper, osv, osv är så ytterligt löjligt. Bolsjevikerna fick höra det mer än en gång, både 1914 och 1917. Vi kan klart och tydligt förutse vad morgondagen bär i sitt sköte och vi förbereder oss för det. Oppositionen har aldrig varit så övertygad om att den har rätt. Aldrig tidigare har den varit så enad som nu.

*Zinovjev och Kamenev: Helt riktigt.*⁹³

Trotskyj: Under ett krig finns det heller inte utrymme för en gradvis centrismisk kräftgång i den **inhemska politiken**. Alla motsättningar kommer att hårdna, klassmotsättningarna kommer att bli hårdare, frågorna kommer att ställas rakt på sak. Man måste ge klara och exakta svar.

Vad behöver vi i tider av krig: "**Revolutionär enhet**" eller "**Union sacré**"? Borgarklassen

93 Som bekant höll inte Zinovjev och Kamenev ut så länge. - LT.

har tänkt ut en speciell politisk linje för perioder av krig eller hot om krig, nämligen ”samhällsfred” eller ”**Union sacré**”. Innebörden i detta rent borgerliga begrepp är att de borgerliga partierna, inklusive socialdemokratin, i tider av krig måste tysta ner alla skillnader och diskussioner, även de interna diskussionerna, i syfte att söva och lura massorna. Egentligen är det onödigt att påpeka att vårt parti, som i fredstid inte har något som helst politiskt att dölja för arbetarklassen, i ännu högre grad måste följa den linjen under kriget. I krigstider är politikens renhet och klarhet, hur djupa banden till massorna är, en fråga om liv och död. Det var därför vi, trots att vårt parti är ojämförligt mer centraliserat än de borgerliga partierna, mitt under brinnande inbördeskrig tillät de skarpaste diskussioner för att på mest demokratiska sätt besluta i alla de grundläggande politiska frågorna. Det var det oundvikliga pris som partiet betalade för att utarbeta och stärka en riktig linje och befästa sin revolutionära enhet. Det finns – eller rättare sagt, det fanns så sent som igår – kamrater som trodde att vår ledning efter Lenins död var så ofelbar att partiet inte längre behövde kontrollera den. Vi för vår del tror precis tvärtom. Idag krävs mer än någonsin i vårt partis historia en genomgång och förändring av ledningen. Vi behöver ingen hycklande ”**Union sacré**” utan en ärlig revolutionär enhet.

I tider av krig går det inte att driva en obeslutsam centristisk politik. Den måste gå antingen åt höger eller vänster, det vill säga antingen slå in på termidors eller oppositionens väg. (Oro i salen)

Är termidor ett möjligt sätt att vinna kriget? På det hela taget är det inte uteslutet. Den första åtgärden vore att upphäva monopolet på utrikeshandeln. Ge kulaken möjlighet att fördubbla sin export och import. Möjliggöra för kulaken att suga ut mellanbonden. Tvinga fattigbönderna att inse att kulaken är deras enda utväg. Öka och stärk byråkratins, administrationens, betydelse. Förbise arbetarnas krav som varande alltför mycket ”skråtänkande”. Inskränk arbetarnas politiska utrymme i sovjeterna, ändra förra årets valordning och förskjut den gradvis till förmån för dem med egendomar. Det vore termidors väg. Dess namn är **kapitalism på avbetalning**. Lägre befäl bestående av kulaker och högre befäl bestående av borgare och intellektuella skulle leda armén. Seger längs denna väg skulle påskynda övergången till en borgerlig utveckling.

Är det möjligt att segra på det proletära sättet? Ja, det är möjligt. Inte bara det. Hela världssituationen visar att det är det säkraste sättet att segra i händelse av krig. Men då måste vi först skingra den politiska skymning, där alla katter verkar gråa. Kulaken till höger är vår fiende. Lantarbetarna och fattigbönderna till vänster är våra vänner. Vägen till mellanbonden går via fattigbonden. Vi måste skapa ett politiskt klimat där borgarklassen och byråkratin inte kan använda armbågarna för att knuffa arbetarna åt sidan och säga: ”Det här är inte 1918, grabben!” Arbetarklassen måste kunna säga: ”I år [1927] har vi inte bara mer mat, vi har också ett starkare grepp om makten än 1919.” Denna väg inte bara möjliggör segern, den är också säkrast. Bara denna väg kommer att ge oss stöd från underklassen i Polen, Rumänien och resten av Europa....

Kan stalinismens centristiska linje leda till seger? Den linje som vacklar mellan de två lägren, först lovar att återuppliva kulaken, adoptera hans son och vårda hans sonson, och sedan obeslutsamt övergår till att skapa grupper av fattigbönder. Som ändrar valordningen, det vill säga Sovjetkonstitutionen, från år till år, först till kulakens förmån och sedan mot honom, och därefter som i norra Kaukasus, återigen till hans förmån. Som vänder sig till förrädarna Chiang Kai-shek, Wang Ching-wei, Purcell och Cook och samtidigt förvirrar basen. Kan

denna linje leda till seger? Den linjen tvingade 29 oktober 1926 vår politbyrå att utfärda ett otroligt dekret om Kina, som förbjöd att inbördeskriget skulle spridas till de kinesiska byarna, som förband oss att inte driva bort medlöparna det vill säga borgarklassen, godsägarna och generalerna. Eller det andra direktivet, som uppmanade den liberala borgarklassen att ge arbetarna ett minimum (!!!) av vapen. Denna inriktning ökar iveren hos vissa men dämpar den hos andra, samtidigt som den inte vinner över någon. Den förlorar ”vännen” Wang Ching-wei, och förvirrar kommunisterna. Det är en inriktning som innebär ett ständigt famlande efter ruttna stöd. I tider av fred kan en sådan linje drivas hur länge som helst. Men under krig och revolutioner måste centrismen antingen svänga kraftigt åt höger eller vänster. Redan nu kan vi se hur den splittras i en höger- och en vänsterflygel. Båda växer hela tiden på mittens bekostnad. Denna process kommer oundvikligen att påskyndas. Om kriget drabbar oss kommer processen att bli feberartad. Det är oundvikligt att den stalinistiska centern kommer att smälta samman. Mer än någonsin behöver partiet oppositionen för att rätta till linjen och förhindra att den revolutionära enheten bryts och partiets medlemmar, dess viktigaste kapital, splittras. Med en riktig politik, en klar linje, och under inverkan av de objektiva villkoren, kommer de bolsjevikiska proletära medlemmarnas stora majoritet att kunna omforma politiken och slå in på en fast revolutionär väg, inte av rädsla utan av övertygelse. Det är detta och endast detta som vi eftersträvar. Lögnen om försvar endast på vissa villkor, lögnen om två partier, och den föraktliga lögnen om uppror – dessa lögnar kastar vi tillbaka i ansiktet på dem som förtalar oss.

[En röst från oppositionens bänk: ”Hör! Hör!”]

Trotskyj: Men skadar inte oppositionens kritik Sovjetunionens auktoritet inom den internationella arbetarrörelsen?

Att ens ställa en sådan fråga är otänkbart för oss. Att ställa frågan om auktoritet på detta sätt är värdigt den katolska kyrkan eller feodala generaler. Katolska kyrkan kräver att de troende erkänner dess auktoritet utan frågor. Revolutionärer ger stöd samtidigt som de kritiserar, och ju mer deras rätt att kritisera är, ju mer hängivet kämpar de för att bygga och stärka sitt parti. Kritiken av de stalinistiska misstagen kan givetvis minska stalinisternas ”oomtvistliga” och uppblåsta auktoritet. Men denna auktoritet utgör inte revolutionens och republikens grundval. En öppen kritik och korrigerande av misstagen visar för det internationella proletariatet att regimen har en inre styrka, och att den under de mest fientliga förhållanden ändå kan arbeta fram en riktig linje. Oppositionens kritik och de resultat den redan uppnått, och ännu mer kommer att uppnå i morgon, ökar i denna mening oktoberrevolutionens auktoritet. Kritiken stärker revolutionens auktoritet, inte genom att få det internationella proletariatets blinda förtroende, utan tack vare dess revolutionära förtröstan. På så sätt ökar vår internationella försvarsförmåga.

Resolutionsförslaget från politbyrån säger: ”Krigsförberedelserna gentemot Sovjetunionen innebär varken mer eller mindre än en utvidgning av klasskampen mellan den imperialistiska borgarklassen och det segerrika proletariatet.”

Är detta rätt? Helt rätt. Men resolutionsförslaget fortsätter: ”Alla som, liksom oppositionen i vårt parti, betvivlar krigets karaktär... etc.” Betvivlar oppositionen krigets klasskaraktär? Nonsens! Inte alls. Det finns inte ens några antydningar om det. Bara den som själv gått vilse och försöker trassla in andra i labyrinten, kan påstå något annat. Men kan denna övergripande klasskaraktär som ingen av oss bestrider, fungera som täckmantel för varje blunder och reträtt? Nej, den kan och får inte vara en sådan täckmantel. Om vi på förhand och för evigt tar

för givet att den nuvarande ledningen är den enda tänkbara och rätta ledningen, då framstår all kritik av ledningen som ett förnekande av det socialistiska fäderneslandets försvar och en uppmaning till uppror. Men en sådan inställning innebär ett förnekande av partiet. Enligt er kommer partiet om det blir krig bara att finnas till för försvarsändamål. Hur försvaret skall gå till kommer partiet att få höra av någon annan. Eller på ett enklare och mer kortfattat sätt: Är oppositionen på något som helst sätt tveksam till att försvara det socialistiska fäderneslandet? Inte det minsta. Vi hoppas inte bara kunna delta i försvaret, utan också kunna lära en del till andra. Tvivlar vi på att Stalin kan utarbeta en riktig linje för det socialistiska fäderneslandets försvar? Ja det gör vi, i allra högsta grad.

I sin senaste artikel i **Pravda** ställer Stalin följande fråga: ”Är oppositionen verkligen mot att Sovjetunionen skall segra i de förestående striderna mot imperialismen?” Tillåt mig att upprepa: ”Är oppositionen verkligen mot att Sovjetunionen skall segra i de förestående striderna mot imperialismen?” Vi lämnar det faktum att frågan är oförskämd därhän. Vi tänker inte uppehålla oss vid hur Lenin noggrant karakteriserade stalinisternas metoder – att Stalin var oförskämd och illojal (titta i Lenins testamente!) Vi ska besvara frågan såsom den är ställd. Bara vitgardister kan vara ”mot att Sovjetunionen skall segra i de förestående striderna mot imperialismen”. Oppositionen är **för** att Sovjetunionen skall segra. Den har bevisat det och kommer att fortsätta att bevisa det i handling, på ett sätt som inte står någon efter. Men Stalin är inte intresserad av det. Han har en helt annan fråga i åtanke, en fråga som han inte vågar uttrycka. Nämligen: ”tror oppositionen verkligen att Stalins ledning inte kan garantera Sovjetunionens seger?” Ja, det tror vi.

Zinovjev: Det är rätt!

Trotskyj: Oppositionen tror att Stalins ledarskap gör segern svårare.

Molotov: Och partiet?

Trotskyj: Ni har kvävt partiet. Oppositionen anser att Stalins ledarskap gör segern svårare. Under den kinesiska revolutionen insisterade oppositionen på detta. Händelserna har på ett skrämmande sätt bekräftat våra farhågor. Vi kan inte vänta på en lika katastrofal inrikespolitisk prövning innan politiken ändras. Varje verklig oppositionsmedlem, varje oppositionsmedlem som inte är en bedragare, kommer i händelse av krig att inta den post som partiet anförtror honom, vid fronten eller bakom frontlinjen, och kommer att göra sin plikt ända till slutet. Men inte en enda oppositionsmedlem kommer att avsäga sin rättighet och skyldighet att innan eller under kriget kämpa för att rätta till partiets linje. Detta har alltid varit fallet i vårt parti, ty det är den viktigaste förutsättningen för seger. Sammanfattningsvis: För det socialistiska fäderneslandet? Ja! För den stalinistiska linjen? Nej!

Ett bidrag till Stalins politiska biografi (1932)

Åtta år av kamp efter Lenins död, åtta år av kamp mot Trotskyj, åtta år av epigonernas styre – först ”trojkan” (triumviratet), sedan ”semerkan” (septumviratet) och slutligen ”den ende” – hela denna nedgångsperiod för revolutionen, den internationella revolutionens nedgång och den revolutionära teorins förfall, har fört oss till en avgörande punkt. Stalins byråkratiska seger sammanfattar en mäktig historisk epok, och samtidigt förebådar den byråkratins oundvikliga nederlag. Byråkratins höjdpunkt förebådar dess kris, och den kan gå betydligt snabbare än dess framväxt och uppkomst. Nationalsocialismens regim liksom dess hjälte drabbas av motgångar, både på grund av sina inre motsättningar och den internationella

rörelsen. Denna rörelse kommer att få ytterligare impulser av den internationella krisen. Den proletära förtruppen kommer inte att låta sig kvävas i Molotovledningens skruvstäd. Stalins personliga ansvar står utom allt tvivel. Till och med de bäst skolade har drabbats av tvivel och oro. Men Stalin kan inte ge mer. Hans fall kan visa sig bli mer brådstörtat än hans konstgjorda uppgång.

På de följande sidorna kommer vi att lägga fram material till Stalins politiska biografi. Detta material är ytterst ofullständigt. Vi har valt ut de viktigaste uppgifterna i våra arkiv. Men vi saknar många avgörande och kanske ytterst viktiga delar och dokument i våra arkiv. Under de senaste åren har Stalin träget samlat ihop material ur polisens arkiv, brev från revolutionärer, dokument etc. Med hjälp av detta material kan han å ena sidan hålla sina opålitliga vänner i strama tyglar och kasta en skugga på sina motståndare, och å den andra först och främst skydda sig och sina anhängare från att det publiceras utdrag eller episoder som skulle skada de officiella biografiernas "monolitism". Vi har inte tillgång till dessa dokument. Nedanstående material bör bedömas utifrån att vår information är ofullständig.

1. 23 december 1925 publicerade Stalins närmaste vänner i partitidningen **Zarja Vostoka** följande polisrapport från 1903:

Enligt våra agenter senaste information, var Dzjugasjvili [Stalin] känd inom organisationen som **Soso** och **Koba**. Han har varit aktiv i det socialdemokratiska partiet sedan 1902, först som mensjevik och sedan som bolsjevik, propagandist och ledare för första [järnvägs-]regionen.

Så vitt vi vet har ingen dementerat denna polisrapport. Av den verkar det som om Stalin började sin bana som **mensjevik**.

2. 1905 var Stalin bolsjevik och deltog aktivt i kampen. Vad ansåg och gjorde han 1905? Hur bedömde revolutionens karaktär och perspektiv? Så vitt vi vet har inga dokument publicerats i denna fråga. Inga tal, artiklar eller resolutioner från Stalin har tryckts upp. Varför? Uppenbarligen därför att en återutgivning av Stalins artiklar eller brev från denna period bara skulle skada hans politiska biografi. Det är den enda förklaringen till den envisa tystnad som omger "ledarens" historia.
3. 1903 deltog Stalin i "exproprieringen" av banken i Tiflis. Mensjeviker och borgerliga brackor är ytterst indignerade över bolsjevismens "konspiratoriska" metoder och "anarkoblanquism". Det enda vi har till övers för denna indignation är **förakt**. Att Stalin deltog i ett djärvt om än ofullständigt slag mot fienden kan bara hedra hans revolutionära beslutsamhet. Det är förvånansvärt att man på ett fejt sätt har utelämnat detta faktum ur de officiella Stalin-biografierna. Det kanske gjordes i den byråkratiska respektabilitetens namn? Vi dristar oss till att inte tro det. Orsaken är höst sannolikt politisk. Visserligen kan deltagande i exproprieringar ingalunda kompromettera en revolutionär i andra revolutionärens ögon, men som politiker komprometteras Stalin av att han politiskt missbedömde situationen. Delvisa slag mot fiendens institutioner, inklusive "skattkamrarna", är endast förenliga med en massoffensiv, det vill säga ett revolutionärt uppsving. Om massorna befinner sig på reträtt urartar sådana delvisa, isolerade och ensidiga slag oundvikligen till äventyr som demoraliserar partiet. 1907 befann sig revolutionen på tillbakagång och exproprieringarna urartade till äventyr. Redan då visade Stalin att han inte kan skilja mellan ebb och flod. Senare skulle han mer än en gång visa

sig vara oförmögen att politiskt orientera sig i stor skala (Estland, Bulgarien, Canton, ”tredje perioden”).

4. Efter den första revolutionen levde Stalin en yrkesrevolutionärs liv. Fängelse, landsflykt, rymningar. Men vi har inte hittat ett enda dokument från reaktionsperioden (1907-11) där Stalin formulerar egna bedömningar av situationen och perspektiven. Det är inte möjligt att de inte skulle ha bevarats, om än bara i polisens arkiv. Varför finns de inte utgivna? Anledningen är solklar: de kan inte användas för att underbygga den löjliga image av teoretisk och politisk ofelbarhet som apparaten skapar för Stalin, det vill säga för sig själv.
5. På grund av ett rent förbiseende finns ett enda brev från denna period utgivet, och det bekräftar fullkomligt vår tes.

24 januari 1911 skrev Stalin ett brev från sin exil till sina vänner. Brevet snabbades upp av polisen och återgavs 23 december 1925 av samma redaktion för **Zarja Vostoka**, som inte var särskilt rationell i sin nit. Så här skrev Stalin:

”Vi har naturligtvis hört att det pågår en 'storm i ett vattenglas' utomlands. Blocken mellan Lenin-Plechjanov å ena sidan och Trotskij-Martov-Bogdanov å den andra. Så vitt jag känner till har arbetarna en positiv inställning till det första blocket. Men arbetarna i allmänhet börjar att betrakta det som händer utomlands med förakt: Låt dem klättra uppför väggarna allt vad de vill. För vår del kommer de som ser till rörelsens bästa att fortsätta att arbeta, resten sköter sig själv. Enligt min åsikt vore detta det bästa som kunde hända.”

Vi tänker inte här uppehålla oss vid Stalins definition av blockens sammansättning, det är inte den frågan det handlar om här. Lenin kämpade desperat mot legalisterna, likvidatorerna och opportunisterna i frågan om perspektiven för den andra revolutionen. Grupperingarna utomlands bestämdes i grund och botten utifrån denna kamp. Men hur bedömde bolsjevikerna Stalin denna kamp? Som den värste empiriker: ”en storm i ett vattenglas. Låt dem klättra uppför väggarna... fortsätt arbeta, resten sköter sig själv.” Stalin välkomnar de likgiltiga stämningarna gentemot teorin och de närsynta ”praktikernas” påstådda överlägsenhet över revolutionära teoretiker. ”Enligt min åsikt vore detta det bästa som kunde hända”, skriver han med syftning på de stämningar som kännetecknade reaktions- och nedgångsperioden. Bolsjevikerna Stalin var alltså inte ens konciliationist, ty konciliationismen var en **ideologi** som försökte utarbeta en **principiell** plattform. Stalin kännetecknas av blind empirism, och stod på gränsen till att helt åsidosätta revolutionens principiella frågor.

Det är inte svårt att tänka sig hur **Zarja Vostokas** olyckliga redaktörer togs i upptuktelse för att ha publicerat detta brev, och vilka åtgärder som vidtogs i ”övergripande facklig skala” för att hindra att liknande brev publicerades på nytt.

6. I sin rapport till Kominterns Internationella Exekutivkommittés sjunde möte (1926) karakteriserade Stalin partiets historia på följande sätt:

Om vi tittar på vårt partis historia från det ögonblick det uppstod i form av bolsjevikgruppen 1903 och följer den fram till våra dagar, kan vi utan att överdriva säga att vårt partis historia är en historia om kamp mellan olika åsikter inom partiet. Det finns inte och kan inte finnas någon 'medel'-väg i

frågor av principiell karaktär...

Dessa viktiga ord riktades mot dem som var "försonliga" mot Stalins motståndare. Men dessa abstrakta formuleringar om ideologisk oförsonlighet står i bjärt kontrast till Stalins egen politiska karaktär och historia. I egenskap av empirist var han inbiten konconciliationist, men just på grund av att han var empirist gav han aldrig något principiellt uttryck för sin konconciliationism.

7. 1912 arbetade Stalin på bolsjevikernas lagliga tidning **Zvezda**. Till en början utgav redaktionen i Petersburg, i direkt strid med Lenin, tidningen som ett konconciliationistiskt organ. Så här skrev Stalin i en programmatisk ledare:

Det vore en källa till tillfredsställelse för oss om vår tidning lyckas försvara den konsekventa demokratin intellektuella rikedomar **utan att falla i de olika fraktionernas polemiska dårskaper**. (*Revolutionen och SUKP - material och dokument*, vol V, s 161 f.)

Formuleringen om "de olika(!) fraktionernas polemiska dårskaper" riktas endast och allenast mot Lenin, hans "storm i ett vattenglas", och att han ständigt var snabb att på grund av "polemiska dårskaper" "klättra uppför väggarna".

Stalins artikel ligger alltså helt i linje med den vulgära konconciliationism som uttrycktes i hans ovan citerade brev från 1911 och den står helt i motsättning till hans ord häromdagen att det inte går att hitta en medelväg i principiella frågor.

8. I en av de officiella Stalin-biografierna står det: "1913 landsförvisades han än en gång till Turuchansk, där han stannade till 1917." **Pravdas** jubileumsnummer om Stalin slog också fast att "Stalin tillbringade 1913-1916 i exil i Turuchansk" (**Pravda**, 21 dec 1929). Det är allt! Under dessa år upplevde vi det imperialistiska kriget, Zimmerwald-Kienthal, andra internationalens sammanbrott, och en djupgående idékamp inom den socialistiska rörelsen. Vilken var Stalins roll i denna kamp? De fyra exilåren borde varit år av intensiv intellektuell aktivitet. En politiker i exil skriver dagböcker och avhandlingar, utarbetar teser och plattformar, skriver polemiska brev etc. Det är knappast troligt att Stalin under sina fyra år i exil inte skrev något om de grundläggande frågorna om kriget, Internationalen och revolutionen. Ändå söker man förgäves efter några spår av Stalins intellektuella arbete under dessa fyra häpnadsväckande år. Hur kan det komma sig? Det är bara alltför uppenbart att om man bara hade hittat en enda rad där Stalin hade formulerat idén om defaitism, eller proklamerat behovet av en ny International, då hade denna rad för längesedan tryckts upp, fotograferats, översatts och begåvats med lärda kommentarer från akademiker och institut. Men det gick inte att hitta en sådan rad. Innebär det att Stalin inte skrev någonting? Inte alls. Det vore ytterst osannolikt. Men det innebär att det bland det han skrev inte finns någonting, bokstavligen ingenting, som idag skulle kunna användas för att stärka hans rykte. Krigsåren, då den ryska revolutionens och Tredje Internationalens idéer och paroller smiddes, visar sig alltså vara en tom sida i Stalins ideologiska biografi. Det är troligt att han under denna period skrev: "låt dem klättra uppför väggarna och ställa till med en storm i ett vattenglas."
9. I mitten av mars 1917 anlände Stalin tillsammans med Kamenev till Petrograd. Så

länge Molotov och Sjljapnikov ledde **Pravda** var den visserligen vag och primitiv, men hade åtminstone en ”vänster”-karaktär och var mot den provisoriska regeringen. Stalin och Kamenev avsatte den gamla redaktionen eftersom de ansåg den vara alltför vänster, och intog istället en ytterst opportunistisk, vänstermensjevnikisk ståndpunkt: a) stöd till provisoriska regeringen ”i så måtto”, b) militärt försvar av revolutionen (det vill säga den borgerliga republiken, c) enhet med mensjeviker som Tsereteli. **Pravdas** ståndpunkt vid denna tid är en skandalös sida i partiets historia och i Stalins biografi. Hans artiklar från mars 1917, vilka var frukten av hans ”revolutionära” slutsatser från sina funderingar i exil, förklarar fullkomligt varför det än idag inte publicerats en enda rad från Stalins verk från krigsperioden.

10. Så här beskrev Sjljapnikov den förändring som Stalin och Kamenev gemensamt genomförde:

Dagen för den ”omformade” **Pravdas** första nummer – 15 mars – var en glädjens dag för försvarsvännerna. Hela Tauridpalatset, från mellanhänderna i den statliga Duma-kommittén till den revolutionära demokratins hjärta i sovjeternas exekutivkommitté, surrade av en enda nyhet: de moderata och förnuftiga bolsjevikerens seger över extremisterna. I exekutivkommittén möttes vi av giftiga leenden. Detta var första och enda gången som **Pravda** mottogs med gillande av till och med pålitliga försvarsvänner som Lieber och Dan. När detta nummer av **Pravda** nådde fabrikena orsakade det stor förfäran bland våra partimedlemmar och sympatisörer och sarkastisk tillfredsställelse bland våra motståndare. Frågorna strömmade in till Petersburgskommittén, centralkommitténs byrå och **Pravdas** redaktion – vad har hänt? Varför har vår tidning förkastat bolsjevikerens linje och slagit in på försvarsvänlighetens väg? Men både Petersburgskommittén och organisationen i sin helhet togs på sängen av denna kupp. Missnöjet var utbredd och centralkommitténs byrå kritiserades för händelsen. Det fanns ett enormt missnöje i lokalkommittéerna, och när arbetarna upptäckte att **Pravda hade tagits över av tre tidigare redaktörer som anlänt från Sibirien, krävde de att de skulle uteslutas ur partiet.** [Den tredje redaktören var den forne deputerade Muranov.] (Sjljapnikov, **The Year 1917**, band 2, 1925)

Till ovanstående måste vi tillägga: a) Sjljapnikovs beskrivning ändrades och anpassades betydligt under påtryckningar från Stalin och Kamenev (”trojkan” satt fortfarande vid makten vid denna tidpunkt, 1925), b) ingen i den officiella pressen vederlade Sjljapnikovs beskrivning. Och hur skulle man kunnat vederlägga dem? De aktuella **Pravda**-numren var fortfarande lätta att få tag på.

11. I ett tal inför partikonferensen i mars 1917 (närmare bestämt på mötet 29 mars) uttryckte Stalin sin inställning till den revolutionära maktens problem. Han sade:

Å andra sidan har den provisoriska regeringen faktiskt antagit rollen av att befästa det revolutionära folkets erövringar. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet mobiliserar krafterna och utövar kontrollen medan den provisoriska regeringen motvilligt och förvirrat antar rollen att befästa de erövringar som folket redan ser som ett faktum. En sådan situation har ogynnsamma men också gynnsamma sidor. För närvarande vore det ingen fördel för oss om

händelseförloppet forcerades, om man skyndade på bortstötandet av de borgerliga skikten som i framtiden oundvikligen kommer att avlägsna sig från oss.

Stalin är rädd för att ”stöta bort” borgarklassen. Det var mensjevikernas huvudargument ända från 1904 och framåt.

I så måtto som den provisoriska regeringen befäster revolutionens åtgärder, i denna utsträckning måste vi stöda den. Men i den mån den är kontrarevolutionär kan vi inte stöda den.

Exakt så sade Dan. Och vilka ord kan man annars använda för att i de revolutionära massornas ögon försvara en borgerlig regering?

Vi läser vidare i protokollen:

Kamrat Stalin läser centralkommitté-byråns resolution om den provisoriska regeringen, men deklarerar att han inte är helt överens med den, utan att han snarare håller med resolutionen från arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Krasnojarsk.

Vi citerar de viktigaste avsnitten i resolutionen från Krasnojarsk:

Att göra helt klart att den enda källan till provisoriska regeringens makt och auktoritet är folkets vilja. Folket har genomfört revolutionen och den provisoriska regeringen är förpliktigad att underkasta sig det....
Att endast stöda den provisoriska regeringen i den mån deras linje är att tillfredsställa arbetarklassens och de revolutionära böndernas krav i den pågående revolutionen.

Det handlar alltså om prins Lvovs, Miljukovs och Gotjkovs regering.

Sådan var Stalins inställning till frågan om makten

12. Vi måste betona tidpunkten för ovanstående texter, nämligen **29 mars 1917**. Mer än en månad efter att revolutionen hade inletts talade Stalin alltså fortfarande om Miljukov som allierad: sovjeterna erövrar och den provisoriska regeringen befäster. Det är svårt att tro att en talare vid bolsjevikernas konferens i slutet av mars 1917 kunde säga så. Inte ens Martov skulle ställt frågan på detta sätt. Det är Dans teori i sin mest vulgära form, den demokratiska revolutionen betraktad som en abstraktion, inom vars ramar de mer ”sansade” och mer ”beslutsamma” krafterna verkar, och har delat upp arbetet – de beslutsamma erövrar och de sansade befäster. Men Stalins tal var ingen slump. Det innehåller ramarna för stalinismens hela politik i Kina mellan 1924 och 1928.

Lenin hann komma i tid till konferensens sista möte, och han kritiserade Stalins uppfattning med lidelsefull och ändå återhållsam indignation:

Även våra bolsjeviker visar förtroende för regeringen. Detta kan bara förklaras av ruset som brukar följa på revolutionen. Detta är socialismens död. Ni, kamrater, litar på regeringen. Om det är er inställning då skiljer sig våra vägar. Jag föredrar att stanna kvar i minoritet. En Liebknecht är värd mer än hundratio av Staklovs och Tjcheidzes typ. Om ni sympatiserar med Liebknecht och sträcker ut ett finger [till försvarsvännerna] – det är förräderi

mot den internationella socialismen. (Ur Lenins ”Apriltoser”, **Collected Works**, band 24, s 19-26.)

Vi bör komma ihåg att Lenins tal, liksom protokollen i sin helhet, undanhållits partiet till den dag som idag är.

13. Hur betraktade Stalin frågan om kriget? På samma sätt som Kamenev, det vill säga att vi måste väcka de europeiska arbetarna men under tiden fullfölja vår plikt mot ”revolutionen”. Hur skall vi väcka de europeiska arbetarna? Stalins svar fanns i en artikel från 17 mars 1917:

... Vi har redan pekat på ett av de bästa sätten för detta. Det består i att vi tvingar vår egen regering att inte bara uttala sig mot alla planer på annekteringar... utan även att den öppet formulerar det ryska folkets vilja och omedelbart inleder fredsförhandlingar som dels grundas på att båda sidor fullständigt tar avstånd från alla annekteringar, och dels grundas på alla nationers självbestämmanderätt.

Således skulle den europeiska arbetarklassen väckas med hjälp av Miljukov-Gutjkovs ”pacifism”.

4 april, dagen efter sin ankomst, deklarerade Lenin indignerat på partikonferensen:

Pravda kräver av **regeringen** att den avstår från annekteringar. Kräva av kapitalisternas regering att den avstår från annekteringar – struntprat! Rena parodin på... (**Ibid**)

Dessa ord riktades helt och hållet mot Stalin.

14. 14 mars utfärdade den mensjevik- och socialistrevolutionärledda sovjeten ett manifest om kriget riktat till arbetarna i världens alla länder. Manifestet var ett hycklande pseudopacifistiskt dokument helt i mensjevikernas och socialistrevolutionärernas anda. De krävde att arbetarna i andra länder skulle resa sig mot sin borgarklass, samtidigt som de själva fortsatte att vara knutna till de ryska imperialisterna och hela den europeiska pakten. Vad tyckte Stalin om detta manifest?

För det första är utan tvekan enbart parollen ”Ned med kriget!” helt värdelös som praktisk utväg... Man måste hylla gårdagens manifest till världens arbetare från arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd, ett manifest som uppmanar arbetarna att tvinga sina regeringar att stoppa slakten. Om detta manifest når de breda massorna kommer det utan tvivel att samla hundratusentals arbetare under den bortglömda parollen ”Proletärer i alla länder, förenen eder!”.

Vad hade Lenin för åsikt om försvarsvännernas manifest? I det redan citerade talet från 4 april sade han: ”Manifestet från arbetarsovjeten – det finns inte ett ord i det som genomsyras av klassmedvetande. Det innehåller bara fraser.” (**Ibid**)

Dessa ord riktades helt och hållet mot Stalin. Det är därför protokollen från marskonferensen undanhålls partiet.

15. Eftersom Stalin hade samma politik som vänstermensjektivikerna gentemot den provisoriska regeringen och kriget, hade han ingen som helst anledning att avvisa tanken på enhet med mensjektivikerna. Så här uttalade han sig i denna fråga vid samma marskonferens 1917. Vi citerar ordagrant ur protokollen:

På dagordningen – Tseretelis förslag om enhet.

Stalin: Vi borde gå med. Vi måste fastställa villkoren för en sådan enhet.

Enhet är möjlig längs Zimmerwald-Kienthals linjer.

Till och med Molotov tvivlade på detta, om än inte speciellt klart. Stalin svarade på det:

Det är ingen mening att rusa åstad och förutsätta meningsskiljaktigheter.

Inget parti är utan motsättningar. Vi kommer att övervinna triviala meningsskiljaktigheter inom partiet. (Partiets marskonferens 1917. Mötet 1 april.)

Dessa få ord är mer talande än tjocka böcker. De visar hur Stalin tänkte under krigsåren, och bekräftar med juridisk exakthet att Stalins Zimmerwald-anda var av samma skrot och korn som Tseretelis. De innehåller inte en gnutta av den ideologiska oförsonlighet som Stalin senare maskerat sig med, i apparatens intresse. Tvärtom, i slutet av mars 1917 ansåg Stalin att mensjevismen och bolsjevismen var tankeskuggor som kunde rymmas i ett enda parti. Stalin kallar motsättningarna med Tsereteli för ”triviala” som kan ”övervinnas” inom ramen för en enda organisation. Utifrån detta kan vi förstå hur lämpligt det är för Stalin att i efterhand fördöma Trotskij för hans försonliga inställning till vänstermensjektivikerna... 1913.

16. Med denna inställning kunde Stalin givetvis inte på allvar konfrontera socialistrevolutionärerna och mensjektivikerna i sovjetens exekutivkommitté, där han deltog som partiets representant. Varken i protokollen eller i pressen finns ett enda förslag, uttalande eller protest där Stalin klart ställde bolsjevikernas ståndpunkt mot den ”revolutionära demokratins” lakejarbete åt borgarklassen. En av dåtidens krönikörer, den oberoende halvt försvarsvänlige Suchanov (som skrev det tidigare nämnda manifestet till världens arbetare), skriver i sin bok **Anteckningar om revolutionen:**

De bolsjeviker som vid denna tidpunkt satt i sovjeternas exekutivkommitté var Kamenev och Stalin. Utifrån den senares blygsamma verksamhet i exekutivkommittén fick jag – och inte bara jag – intrycket att han var en tråkig figur, som ibland lyste med ett svagt och inkonsekvent ljus. Det är faktiskt det enda som går att säga om honom. (**Anteckningar om revolutionen**, band 2, s 265)

17. Lenin hade slutligen lyckats återvända från utlandet, och rasade och dundrade mot **Pravdas** ”kautskyianism” (benämningen är Lenins). Stalin drog sig tillbaka. Medan Kamenev drog ut till försvar förblev Stalin tyst. Gradvis föll han in i de nya officiella tankebanor som Lenin drog upp. Vi kan inte återfinna en enda självständig tanke eller generalisering från hans sida, som det är värt att uppehålla sig vid. Så fort tillfälle bjöds gick Stalin mellan Kamenev och Lenin.

Låt oss titta på den mest akuta perioden i partiets inre stridigheter strax innan oktoberupproret. Kamenev och Zinovjev hade gått mot upproret i icke-partianslutna tidningar. I ett brev till centralkommittén brännmärkte Lenin deras handlande som ”gränslöst nedrigt”, och reste frågan om deras uteslutning ur partiet. Lenin var särskilt indignerad över det faktum att Zinovjev och Kamenev i alla sina uttalanden dolde sitt brott mot partiets beslut med hycklande och diplomatiska ordvändningar, utan att för den skull sluta att agitera mot upproret. Samma dag, 20 oktober, publicerades till centralkommitténs förvåning följande uttalande i partiets centrala organ:

Uttalande från redaktionsledningen: Vi uttrycker förhoppningen att frågan i och med kamrat Zinovjevs uttalande (och även kamrat Kamenevs uttalande i sovjeten) kommer att anses avslutad. Den hårda tonen i kamrat Lenins artikel ändrar inte det faktum att vi i grund och botten är överens. (**Centralkommitténs protokoll**, augusti 1917-februari 1918, *Statsförlaget* 1929, s 137.)

Där Lenin talar om ett ”gränslöst nedrigt” beteende inlindat i diplomatiska undanflykter, talar redaktionsledningen, utifrån dessa undanflykter, om att vi är ”överens”.

Redaktionen bestod av Stalin och Sokolnikov. ”Kamrat Sokolnikov meddelar att han inte var delaktig i redaktionsledningens uttalande angående Zinovjevs brev, och att han anser att uttalandet är felaktigt.” (**Idem**, s 128.) Det står alltså klart att Stalin **på eget ansvar** – mot Lenin, mot centralkommittén och mot redaktionsledningens andre medlem – stödde Kamenev och Zinovjev vid denna ytterst kritiska tidpunkt fyra dagar innan upproret. Och han gjorde det i ett officiellt uttalande som bara kunde förvirra hela partiet. Missnöjet var utbrett. I protokollen står det: ”Kamrat Stalin lägger fram ett uttalande där han drar sig ur redaktionsledningen.” (**Idem**, s 129.) Men centralkommittén ville inte förvärpa en redan svår situation och accepterade inte Stalins avskedsansökan.

Men hur skall man förklara Stalins häpnadsväckande uttalande i **Pravda**? Liksom flera andra av Stalins handlingar under perioden mellan april och oktober går det bara att förstå om man tar hänsyn till att Stalin var påverkad av sin mensjevikiska politik från mars och början av april. De tidigare händelserna var fortfarande färska i allas minne. Före den 4 april hade Stalin varit lierad med Kamenev. Förändringen av partiets politik efter 4 april var så skarp att Stalin under denna period befann sig i ett tillstånd av akut politisk vacklan. Han skruvade på sig, höll tyst, lät andra avslöja sig, men gjorde då och då utfall mot Lenin i en anda som framgår av ovan citerade redaktionella uttalande.

18. Under flera år har Stalin och alla hans Kuusinen spridit att Trotskij avsiktligt och mot centralkommitténs beslut hade bestämt sig för att inte skriva under fredsfördraget i Brest-Litovsk. Stalin har till och med satt sig för att bevisa det i pressen. Men vi har nu fått officiella bevis i protokollen från centralkommittén som nu publicerats (*Statsförlaget* 1929).

Sammanträde 24 januari 1918. Kamrat Trotskij lägger fram följande formulering till omröstning: Vi avslutar kriget, men sluter inte fred.

Omröstning genomförs. Antages: 9 för, 7 mot. (**Idem**, s 207.)

Det verkar klart nog.

19. Vad ansåg Stalin om Trotskijs formulering? Så här sade Stalin en vecka efter sammanträdet där denna formulering antogs med 9 röster mot 7:

Sammanträde 1 februari (19 januari) 1918. Kamrat Stalin: '**...det var mellanståndpunkten – Trotskijs ståndpunkt – som gav oss en utväg ur den svåra situationen.** (**Idem**, s 214.)

Vi kan inte annat än uttrycka vår förvåning över att dessa Stalins ord överhuvudtaget kunde bli kvar i protokollen, trots redaktör Saveljevs allseende ögon. Ty de avslöjar fullständigt den senaste tidens agitation kring freden i Brest-Litovsk. Det verkar nu som om Stalin 19 januari (1 februari) 1918 ansåg att Trotskijs ståndpunkt erbjöd partiet en ”utväg ur den svåra situationen”. Stalins ord är lätta att förstå om man påminner sig att det under hela denna period fanns en överväldigande majoritet i partiets organisationer och sovjeterna för ett revolutionärt krig, och att Lenins ståndpunkt alltså bara kunde genomföras med hjälp av en omvälvning inom partiet och regeringen (vilket givetvis var helt uteslutet). Stalin misstog sig alltså inte när han sade att Trotskijs ståndpunkt var den **enda tänkbara utvägen** för partiet vid denna tidpunkt.

20. Men vad hade Stalin för egen ståndpunkt?

Sammanträde 23 februari 1918. Kamrat Stalin: Vi behöver inte skriva under, men vi måste inleda fredsförhandlingar.

Kamrat Lenin:... Stalin har fel när han säger att vi inte behöver skriva under. Vi måste skriva under villkoren. Om vi inte skriver under kommer vi att inom tre veckor ha skrivit under sovjetmaktens dödsdom.

Kamrat Uritskij går emot Stalin och anför att villkoren antingen måste godtas eller förkastas, men att man inte kan fortsätta förhandlingarna. (**Idem**, s 249.)

Alla som känner till den dåvarande situationen kan inse vilken hopplös röra Stalin försatt sig i, genom att inte ha någon grundligt genomtänkt ståndpunkt. 18 februari hade tyskarna redan intagit Dvinsk. Deras offensiv rullade framåt med oerhörd fart. Fördröjnings- och förhållningstaktiken hade utnyttjats fullt ut. 23 februari föreslår Stalin att man inte skall skriva under fredsfördraget utan... fortsätta förhandlingarna.

Under förhandlingarna i Brest-Litovsk hade Stalin ingen självständig ståndpunkt. Han vacklade, tvekade och höll tyst. I sista stund röstade han på Lenins förslag. Till och med i de officiella ”uppiffade” protokollen framstår Stalins förvirrade och kraftlösa ståndpunkt klart, om än inte fullständigt.

21. Under inbördeskriget var Stalin mot de principer som låg till grund för uppbygget av Röda armén, och bakom kulisserna stödde han den så kallade ”militäroppositionen”. Fakta om dessa händelser återfinns delvis i Trotskijs självbiografi (**Mitt liv**, kapitel 36, ”Militäroppositionen”. Se även Markins artikel i

denna bok.)

22. Under Lenins sjukdom och medan Trotskij var tjänstledig genomdrev Stalin under påverkan från Sokolnikov ett beslut i centralkommittén som undergrävde monopolet på utrikeshandeln. Tack vare ett beslutsamt ingripande från Lenin och Trotskij revs beslutet upp. (Se ”Brevet till **Istpart**”.)
23. Under samma period intog Stalin en ståndpunkt i den nationella frågan som Lenin fördömde som byråkratisk och chauvinistisk. Stalin å sin sida anklagade Lenin för nationalliberalism. (Se ”Brevet till **Istpart**”.)
24. Hur agerade Stalin under den tyska revolutionen 1923? Liksom i mars 1917 var han även här tvungen att inta en självständig ståndpunkt i en viktig fråga. Lenin var sjuk och Trotskij var under attack. Så här skrev Stalin till Zinovjev och Bucharin i augusti 1923 angående situationen i Tyskland:

Bör kommunisterna [i den nuvarande situationen] sträva efter att gripa makten utan socialdemokraterna? Är de tillräckligt mogna för det? - som jag ser det står frågan så. När vi grep makten i Ryssland hade vi tillgångar som a) fred, b) jord till bönderna, c) stöd från en överväldigande majoritet av arbetarklassen, d) sympatier bland bönderna. För närvarande har de tyska kommunisterna inget av detta. Sovjetunionen finns naturligtvis i deras närhet, vilket vi inte hade, men vad kan vi erbjuda dem? Skulle makten i Tyskland falla nu, och kommunisterna fånga den, skulle de falla samman med ett brak. Det är ”i bästa fall”. Men i värsta fall kommer de att krossas i småbitar och slås tillbaka. Kärnfrågan är inte Brandlers önskan att ”lära massorna”, utan att borgarklassen och socialdemokratins höger med säkerhet skulle omvandla den praktiska uppvisningen till allmän kamp (de har fortfarande alla odds på sin sida för det) och krossa dem. Givetvis sover inte fascisterna, men det vore till vår fördel att låta dem angripa först: det kommer att ena hela arbetarklassen kring kommunisterna (Tyskland är inte Bulgarien). Enligt alla rapporter är fascisterna dessutom svaga i Tyskland. Enligt min uppfattning borde tyskarna hållas tillbaka och inte uppmuntras.

I augusti bankade den tyska revolutionen på dörren, men Stalin ansåg att Brandler borde hållas tillbaka och inte uppmuntras. Stalin bär huvudansvaret för att vi missade den revolutionära situationen i Tyskland. Han stödde och uppmuntrade de tyska veklingarna, skeptikerna och opportunisterna. Det var ingen slump att han intog en opportunistisk ståndpunkt i denna fråga av världshistorisk vikt: han fortsatte faktiskt bara den politik han fört i Ryssland i mars 1917.

25. När passiviteten och obeslutsamheten hade dömt den revolutionära situationen försvarade Stalin Brandlers centralkommitté mot Trotskij, och försvarade på så sätt även sig själv. Han drog naturligtvis fram argumentet om ”undantag”. 17 december 1924, ett år efter skeppsbrottet i Tyskland, skrev han följaktligen:

Denna egenartade situation får man inte ett ögonblick glömma. Särskilt bör man ha den i minnet vid analysen av händelserna i Tyskland hösten 1923. Framför allt bör Trotskij ha den i minnet, när han drar upp en summarisk(!) analogi(!) mellan Oktoberrevolutionen och revolutionen i Tyskland och hejdlöst gisslar det tyska kommunistiska partiet för dess verkliga och förmenta fel. (J Stalin, **Leninismens problem**, Moskva 1951, s 121.)

Vid denna tid var Trotskij alltså skyldig till att ”gissla” brandlerismen och inte till att skydda den. Ovanstående stycke visar helt klart hur lite Stalin och hans Molotov hjälpte till i kampen mot högerkommunisterna i Tyskland!

26. 1924 är de stora omsvängningarnas år. På våren upprepar Stalin fortfarande den gamla formuleringen att det inte går att bygga socialismen i ett land, i synnerhet inte i ett underutvecklat land. På hösten samma år bröt han med Marx och Lenin i den grundläggande frågan om den proletära revolutionen, och konstruerade sin ”teori” om socialismen i ett land. Inom parentes sagt har Stalin ingenstans utvecklat sin teori i positiv form, eller ens gjort någon ingående redogörelse för den. Hela dess grundval består av två Lenincitat som medvetet tolkats felaktigt. Stalin har inte besvarat en enda invändning mot ”teorin”. Teorin om socialismen i ett land har en administrativ snarare än en teoretisk grund.
27. Samma år skapade Stalin teorin om ”dubbelt sammansatta”, det vill säga tvåklassers arbetar- och bondepartier för Orienten. Det är ett brott med marxismen och bolsjevismens hela historia i den grundläggande frågan om partiets klasskaraktär. Till och med den Kommunistiska internationalen såg sig 1928 tvingad att backa från denna teori, som skulle dömt Orientens partier för lång tid framåt. Men denna upptäckt pryder än idag Stalins bok om **Leninismens problem**.
28. Samma år underordnade Stalin de kinesiska kommunisterna under det borgerliga Kuomintang-partiet, och påstod senare att det var ett ”arbetar- och bondeparti” av den typ som han hade upfunnit.

På Kominterns initiativ underkuvades de kinesiska arbetarna och bönderna politiskt under borgarklassen. I Kina organiserade Stalin den ”arbetsdelning” som Lenin hindrat honom från att organisera i Ryssland 1917: de kinesiska arbetarna och bönderna skulle ”erövra” medan Chiang Kai-shek skulle ”befästa”.

Stalins politik var den direkta och omedelbara orsaken till den kinesiska revolutionens skeppsbrott.

29. Stalins ståndpunkt och vacklan i frågan om Sovjetunionens ekonomiska liv är så fräsch i världens minne att vi inte tänker uppehålla oss vid den här.
30. Slutligen skall vi bara än en gång erinra oss Lenins ”testamente”. Det är ingen polemisk artikel eller ett tal där man med viss rätt kan förutsätta oundvikliga överdrifter i stridens hetta. Nej, i ”testamentet” vägde Lenin lugnt varje ord, och gav sina sista råd till partiet och bedömde sina medarbetare utifrån hela sin erfarenhet av dem. Vad har han att säga om Stalin? Att han är a) ohövlig, b) illojal, c) benägen att missbruka makt. Slutsats: förflytta Stalin från posten som generalsekreterare.

Några få veckor senare dikterade Lenin en not till Stalin där han tillkännagav att han ”bryter alla personliga och kamratliga kontakter med honom”. Det var ett av Lenins sista viljeuttryck. Samtliga dessa fakta finns i protokollen från centralkommitténs möte i juli 1927.

Detta är några milstolpar i Stalins politiska biografi. De beskriver klart en man vars energi, vilja och beslutsamhet kombineras med empirism, närsynthet, benägenhet att inta opportunistiska ståndpunkter i viktiga frågor, personlig oförskämdhet, illojalitet och förkärlek att missbruka makten för att förtrycka partiet.

Hur gick oktoberupproret egentligen till? (1937)

De officiella redogörelserna för oktoberrevolutionens förlopp har som bekant genomgått ett oräkneligt antal förändringar för att svara mot den härskande gruppens politiska behov. Den slutversion som nu presenteras kan i korthet beskrivas så här: Lenin krävde att man på alla sätt skulle påskynda upproret. Zinovjev och Kamenev gick mot upproret. Trotskij försökte skjuta upp frågan om upproret till sovjetkongressen 25 oktober (7 november). Lenin bekämpade oförsonligt Trotskijs ”konstitutionella illusioner” att göra frågan om det viktiga maktövertagandet beroende av sovjetkongressen. Under Stalins ledning stödde centralkommittén Lenins ståndpunkt, och först tack vare det säkrades segern i oktober.

Min **Den ryska revolutionens historia** beskriver det verkliga händelseförloppet, och jag dristar mig att tro att den inte lämnar sten på sten i att avslöja denna historieförfalskning. Jag måste nu medge att jag inte hade behövt lägga fram så mycket bevis om jag under arbetet med min bok hade haft tillgång till ett dokument som jag senare lyckades komma över.

23 april 1920 firade partiorganisationen i Moskva Lenins femtioårsdag, förvisso utan hedersgästen som inte tyckte om sådana tillställningar. En av hederstalarna var Stalin, som – vilket vi snart skall se – i och med det missade ett utmärkt tillfälle att hålla tyst. Moskvakommittén gav ut jubileumstalen i en liten bok tryckt på grått papper (1920!). Denna bok har sedermera blivit en bibliografisk raritet. Den har glömts bort av alla och de som känner till den vågar inte nämna det: ett olämpligt nämnande av historiska fakta kan idag göra att man blir av med huvudet.

I ett kort och osammanhängande tal tog Stalin på sig uppgiften att peka på ”ett [av Lenins] särdrag som ingen har talat om, nämligen hans anspråkslöshet, att kunna erkänna sina misstag.” Talaren anförde två exempel: det första var bojkotten av stadsduman 1905, det andra metoden och tidpunkten för oktoberupproret. Låt oss citera Stalins berättelse om detta andra av Lenins ”misstag”.

I juli [i engelska utgåvan av Stalins verk står september – öa] 1917, under Kerenskij, i samband med att den demokratiska konferensen sammankallades, och när mensjevikererna och socialistrevolutionärerna höll på att bygga upp den nya institution – förparlamentet – som skulle bereda vägen för en övergång till den konstituerande församlingen – nå, just vid denna tidpunkt **beslutade vi i centralkommittén att inte upplösa den demokratiska konferensen, fortsätta att stärka sovjeterna, sammankalla sovjetkongressen, inleda upproret och utse sovjetkongressen till organ för statsmakten.** Iljitj, som fortfarande höll sig gömd utanför Petrograd, var oense och skrev att detta strunt (alltså den demokratiska konferensen) måste upplösas och arresteras. Vi insåg att problemet inte var riktigt så enkelt, och vi visste mycket väl att konferensen till hälften, eller åtminstone en tredjedel, bestod av delegater från fronten. Om vi arresterade och upplöste den skulle vi bara förstöra allting och försämra relationerna till fronten. Vi ansåg, att vi praktiska arbetare mycket lättare kunde se alla klyftor, gropar och raviner på vår väg. Men Iljitj är stor(?), han är inte rädd(?) för vare sig gropar, håll eller raviner på sin väg, han räds inte faror(?) utan säger: ”Börja gå rakt framåt”. Men vi praktiska arbetare såg att det inte gynnade oss att handla så just då, utan att vi måste gå runt hindren för att ta tjuren vid hornen. Och trots Iljitj alla krav, lyssnade vi inte på honom, utan fortsatte att stärka sovjeterna, och som ett resultat av det kom vi till slut fram till det framgångsrika upproret 25 oktober. Iljitj befann sig då redan i Petrograd, och han log, tittade illmarigt på oss och sade: ”Ja, det verkar som om ni hade rätt”. Ännu en gång blev vi förvånade. Kamrat Lenin var inte rädd för att erkänna sina misstag(?)... (**Femtioårs-**

minnet av V I Uljanov Lenin, 1920, s 27 ff.).⁹⁴

Stalins tal återfinns inte i hans ryska "Samlade verk". Ändå är det i högsta grad lärorikt. För det första lämnar det inte sten på sten av den moderna legend som påstår att centralkommittén under Lenins ledning krossade Trotskijs "konstitutionella illusioner" om upprorets tidpunkt och metod. Enligt Stalin – det vill säga 1920 års Stalin – är det tvärtom så att centralkommittén i denna fråga stödde Trotskij **mot** Lenin.

I mina minnen av Lenin, som publicerades 1924, berättade jag hur Lenin när han på kvällen den tjugofemte kom till Smolnij, sade till mig: "Ja, ja – det kan göras så också. Ta bara makten." 1930 förnekade "historikern" Jaroslavskij indignerat sanningshalten i detta. Omvälvningen hade ju genomförts av centralkommittén tillsammans med Lenin mot Trotskij, och hur skulle då Lenin kunna säga: "Det kan göras så också"? Men från Stalin får vi höra att centralkommittén "trots Iljitjs alla krav" fullföljde sin linje och "25 oktober ställdes inför upproret", medan Lenin när han kom till Smolnij tillkännagav: "**Ja, ni hade rätt**". Kan man tänka sig en mer övertygande om än ofrivillig bekräftelse av min berättelse, och en mer förkrossande vederläggning av alla moderna fantasier?

Men inte ens 1920 beskrev Stalin centralkommitténs plan på ett riktigt sätt: "fortsätta att stärka sovjeterna, **sammankalla sovjetkongressen, inleda** upproret och utse sovjetkongressen till organ för statsmakten" - det är ju just det mekaniska schema som Lenin helt rätt brännmärkte som "konstitutionella illusioner". Att sammankalla sovjetkongressen och först **därefter** mana till uppror skulle gjort det lättare för våra motståndare att slå till mot sovjetkongressen **före** upproret. Osökt uppstår frågan: var inte Lenins farhågor resultatet av ett möte med Stalin? Den plan jag ledde och förverkligade innebar i själva verket detta: att medan massorna mobiliserades bakom parollen om sovjetkongressen som landets högsta organ **och i skydd av denna kampanj** förbereda upproret och slå till i ett lämpligt ögonblick – i anslutning till sovjetkongressen men inte nödvändigtvis **efter** kongressens öppnande.

Om man läser de kapitel i min bok om revolutionens historia som behandlar partimotsättningarna under dagarna innan omvälvningarna i oktober kan man utan svårighet se att Stalins tal beskriver motsättningarna mellan centralkommittén och Stalin på ett mycket hårdare sätt än vad jag gjorde. Orsaken är att den tidens diskussioner och kontroverser bara delvis och dessutom indirekt återspeglades i brev och andra dokument. I min framställning undvek jag noggrant personliga minnen, såvida de inte gick att bekräfta med hjälp av andra källor. Jag var dubbelt försiktig eftersom det gällde en taktisk motsättning med Lenin där det efterföljande händelseförloppet visade att min ståndpunkt var rätt. Jag kanske skulle påpeka att ingen motsade Stalins tal vid jubileumsmötet 1920. I linje med talarens allmänna intellektuella förmåga tenderar talet att förenkla frågan, men det vederlägger då bara ännu mer den version som kokats ihop på senare tid av bland andra Stalin.

APPENDIX

94 Talet finns publicerat i engelska utgåvan av Stalins verk, **Works**, vol 4, s 328-30. Trotskij hade uppenbarligen inte tillgång till den. Öa.

N Markin: Stalin och Röda armén.

Under rubriken ”Stalin och Röda armén”⁹⁵ har **Pravda** tryckt en jubileumsartikel av Vorosjilov. Dess uttalade syfte är att ”fräscha upp kamraternas minnen” av det förgångna. Artikeln har återutgivits i pamflettform i en upplaga på etthundratusen exemplar. Det är väl värt besväret att uppehålla sig vid denna kreativa skrift. Den sätter rekord i antal fantasier och motsägelser, till och med om man jämför med artiklarna av Jaroslavskij och hans vapendragare. Det är ingen överdrift att säga att artikeln inte innehåller en rad som är sann – **inte en enda rad**. Vi skall försöka att så kort som möjligt återupprätta sanningen med hjälp av verkliga fakta och äkta dokument, varav vissa aldrig tidigare har publicerats. (Vi har använt en del av kamrat Trotskij arkiv.)

Tsaritsyn

Kamrat Trotskij har i sin självbiografi in i minsta detalj behandlat historien bakom och rötterna till ”Tsaritsyn-oppositionen”.⁹⁶ En av denna oppositions grundstenar var böndernas – inte proletariats – hat mot ”spetzes” (specialister), ett hat som inte på något sätt hindrade Tsaritsyniterna att vid sin sida ha en ”egen **spetz**, bara av lägre grad”. De telegram från Stalin som Vorosjilov citerar belyser mycket väl Tsaritsyniternas och deras ”ideolog” Stalins ”spetsofobi”. ”**Spetz**”-frågan löstes i princip efter den åttonde partikongressen i mars 1919. Tio år senare får vi från ”officiellt” håll (Vorosjilov) höra att Stalin tillhörde de som först efter avsevärd tid och avsevärda besvär lyckades förstå frågan om de militära specialisterna. Enligt dem var det yttersta beviset på en revolutionär att ”idiotiskt håna de militära specialisterna” (Trotskij). Istället för att försöka dölja Stalins intellektuella misstag 1919 ger Vorosjilov, som än idag befinner sig på Tsaritsyniternas nivå, exempel på ”idiotiskt hån”:

... Hade våra militära ”specialister” (dessa skomakare) inte sovit och lagt händerna i skötet, så hade linjen ej genombrutits: och om den nu återställdes, så är det inte tack vare utan trots deras hjälp. (**J V Stalin – bolsjevikernas stålhårde ledare**, s 168.)

Och mer av samma sort, i samma anda av hån och billigt skryt. Och däri ligger all deras visdom. I ljuset av erfarenheterna från inbördeskriget är dessa telegram så komprometterande för författaren att vi nöjer oss med att jämföra dem med kamrat Trotskij's anmärkningar, som visserligen gjordes i ett annat sammanhang men ändå kan tillämpas här:

... Detta är den värsta sortens befäl. De är komplett okunniga men vägrar att lära sig något. De försöker alltid förklara sina misstag – hur skulle de någonsin kunna uppnå framgångar? - med någon annans förräderi... De vägrar släppa sina poster och möter varje omnämnande av militär vetenskap med hat, eftersom det för dem är lika med svek och förräderi. (Trotskij, **Hur revolutionen beväpnade sig**, band 1, s 172 f.)⁹⁷

Längre fram i sin artikel citerar Vorosjilov med ohöljt gillande, nästan hänryckning, dessa ord från den vitgardistiske överlöparen Nossovitj:

Karakteristiskt för denna rensningsaktion var Stalins hållning till de telegrafiska föreskrifterna från centrum. När Trotskij, orolig över att man förstörde kretsförvaltningen, som han med sådan möda fått igång, telegrafiskt framhöll

95 På svenska i **J V Stalin – bolsjevikernas stålhårde ledare**, Proletärkultur 1972, s 165-89.

96 ”Tsaritsyn”-gruppen som leddes av Stalin, Vorosjilov, Dybenko och andra analyseras i kapitel 36 (”Militäroppositionen”) i **Mitt liv**, s 436-50.

97 Syftar på ryska upplagan. Engelsk översättning finns www.marxists.org.

nödvändigheten av att lämna staben och kommissariatet i det skick de befann sig i och ge dem möjlighet att arbeta, försåg Stalin detta telegram med den kategoriska och talande påskriften: ”Beaktas icke”.

Detta telegram blev heller inte beaktat och hela artilleriet – och en del av stabsförvaltningen- inhystes liksom förut på flodbåtarna i Tsaritsyn. (...**bolsjevikernas stålhårde ledare**, s 172.)

Vorosjilov skriver under på dessa ord, han godtar dem. Vi måste medge att vi hittills inte haft en tanke på att tro Nossovijtj. Men nu tvingas vi ta både Vorosjilov och Nossovijtj på orden. ”Karakteristiskt för” Stalins inställning till telegram med instruktioner från centrum var: ”Beaktas icke.” Inte ens Stalins värsta fiender kunde göra honom mer skada än Vorosjilov, som godtar vitgardisten Nossovijtjs beskrivning.

Det är inte svårt att räkna ut vilken disciplin det under dessa förhållanden rådde i den tionde armén. Det revolutionära krigsrådets order bröts medvetet och demonstrativt. Stalins ”beslutsamhet” förkunnades för Nossovijtj och armén, men centrum hölls ovetande. Här, mina herrar, har ni ett exempel på hur man ”mörklägger”. Om de lokala förhållandena gjorde att centrum direktiv var felaktiga, fanns det alltid möjlighet att få dem upphävda eller ändrade via de normala kanalerna. Krigsrådet upprätthöll en praktisk och inte fjäskande disciplin. Det är speciellt kännetecknande för Stalin att han vägrar utföra order utan krigsrådets vetskap, bakom dess rygg och med en speciell uppvisning i ”självständighet”. Vi måste öppet slå fast att om en femtedel eller ens tiondel av arméns ledning hade uppvisat Stalins ovan nämnda ”karakteristiska drag”, skulle Röda armén aldrig vunnit några segrar, och revolutionen hade krossats. Och det var just detta ”karakteristiska drag” och ingenting annat som ledde till att först Stalin och därefter Vorosjilov på politbyråns beslut förflyttades från Tsaritsyn.

Stalins disciplinbrott och illojalitet visade sig också i hans direkta kontakter med krigsrådet. Där kunde han naturligtvis inte svara ”Beaktas icke”, men det fanns andra sätt att uttrycka sitt beryktade ”karakteristiska drag”. Vi skall ge några exempel på det, och vad Lenin tyckte om dem.

Lenin var väl medveten om Stalins illojalitet, och när han vidarebefordrade ett av hans telegram (nr 02583, 29 maj 1920) till Trotskij, bifogade han följande handskrivna not:

Om du inte fått detta telegram liksom **alla** dechiffrerade telegram till vice ordförandens sekretariat, så skicka omedelbart följande kodade telegram till Stalin **med min namnteckning**: ”Eftersänd alla militära depescher även till Trotskij, annars farligt dröjsmål. Lenin.” (Lenins understrykningar. Vice ordförandens sekretariat syftar på Sklijanskij, Trotskij's suppleant i krigsrådet – N M.)

Även utan kommentarer är kärnfrågan uppenbar.

Ett annat exempel: När Vladimir Iljitj under ett sammanträde vidarebefordrade Stalins telegram – nr 4620, 4 juni 1920 – till Trotskij, tillade han följande not:

”Kamrat Trotskij: Det är helt nödvändigt att ta kontakt med överkommandot och be om deras slutsatser. När du hört deras uppfattning sänd mig dina egna slutsatser till försvarsrådets möte. Vi får talas vid i telefon (om det inte är försent).” (Noten är skriven med Lenins handstil.)

”Jag förstår inte detta system: varför rapporterar inte Jegorov (befälhavare på sydfronten) direkt till överkommandot som han beordrats att göra – dessa omvägar stör

stabiliteten i kommunikationerna.” (Denna not är skriven med Trotskijs handstil.)

”En del nyckfullhet här, utan tvivel...”, svarade Lenin i samma not.

Vorosjilov avslutar sina memoarer från Tsaritsyn med orden: ”Stalin arbetade med kolossal energi.” Men Vorosjilov förbigår med tystnad målet för denna energi, och hur dessa episka händelser i Tsaritsyn (som fick en fortsättning i Ukraina) slutade. Det är lätt att förstå denna tystnad utifrån de dokument som återges nedan.⁹⁸

Telegram

Moskva. Till ordföranden för sovjeternas centrala exekutivkommitté. Kopia, Moskva: Till **Lenin**, ordförande för folkkommisariernas råd. Från Tambov.

Jag insisterar kategoriskt på att Stalin återkallas. Tsaritsyn-fronten i dålig kondition trots överflöd på trupper. Vorosjilov kompetent att ha befäl över ett regemente, men inte en armé på 50.000 man. Trots det skall jag låta honom behålla befälet över tionde Tsaritsyn-armén, men då under förutsättning att han lyder under Sytin, södra arméns befälhavare. Tsaritsyniterna har till dags dato inte ens lyckats skicka operationsrapporter till Kozlov. Jag beordrade dem att skicka operations- och rekognoceringsrapporter två gånger dagligen. Om detta inte sker imorgon kommer jag att ställa Vorosjilov och Minin inför rätta, och jag kommer att kungöra det i en order till armén. Om Stalin och Minin stannar i Tsaritsyn har de enbart de rättigheter som medlemmar av tionde arméns krigsråd har, i enlighet med krigsrådets stadgar. Mycket lite tid kvar för offensiv innan vägarna blir oframkomliga både till fots och till häst. Utan samordnade aktiviteter med Tsaritsyn är avgörande framsteg omöjliga. Finns ingen tid för diplomatiska förhandlingar. Tsaritsyn måste underkasta sig eller förflyttas. Vi har en oerhörd överlägsenhet i fråga om trupper, men det är fullständig anarki i ledningen. Den kan övervinnas inom 24 timmar under förutsättning att ni ger ett orubbligt och beslutsamt stöd. Det är hursomhelst den enda utväg jag personligen kan se.

4 oktober 1918. Nr 552.

Trotskij

Nästa dag skickade Trotskij ännu ett telegram:

Moskva. Till ordföranden för [sovjeternas] centrala exekutivkommitté. Kopia till ordföranden i folkkommisariernas råd, **Lenin**.

Jag har fått följande telegram: ”Stalins militära order nr 118 måste annulleras. Jag har utfärdat alla nödvändiga order till sydfrontens befälhavare, Sytin. Stalins verksamhet förstör alla mina planer... Nr 01258, överbefälhavare Vatzetis. Danisjevskij, medlem i krigsrådet.” Kozlov, 5 oktober 1918, Trotskij.

Stalin förflyttades från Tsaritsyn. Utan honom blev det lättare att ”hantera” Vorosjilov. I ett försök att rätta till situationen gick Trotskij också med på att låta Vorosjilov stanna. Men kort därefter tvingades man förflytta även Vorosjilov, eftersom Stalin fortsatte att styra honom från Moskva i den gamla andan. Vorosjilov försökte fortsätta ”Tsaritsynlinjen” i Ukraina, dit han skickades. Det resulterade i följande telegram från Trotskij:

Moskva. Till centrala exekutivkommitténs ordförande, Sverdlov:
Kunde inte hitta ukrainarna i Kursk. Följaktligen genomfördes inga förhandlingar. Måste kategoriskt slå fast att Tsaritsyn-linjen som ledde till att Tsaritsyn-armén fullständigt upplöstes inte kan tolereras i Ukraina... Ukrainarna befinner sig i kaos.

⁹⁸ För att inte tynga texten alltför mycket återges vissa dokument i förkortad form, med de militära och tekniska delarna utlämnade. - N M.

Avsaknaden av ansvarsfulla och auktoritativa ledare har lett till bråk mellan olika klickar. Okulov reser till Moskva. Föreslår att du och kamrat Lenin ägnar största uppmärksamhet åt hans rapport om Vorosjilovs arbete. Stalins, Vorosjilovs och Ruchimovitjs linje innebär katastrof för hela vår sak. Ordföranden i krigsrådet, Trotskij. 10 jan 1919. Grizaj.

Påföljande dag telegraferade Trotskij ett svar på ett (försvunnet) telegram från Lenin:

Till kamrat Lenin:

Det krävs naturligtvis en kompromiss, men ingen ruttan sådan. Alla Tsaritsyniter har faktiskt samlats i Charkov. Vad de är för något kan du sluta dig till av Okulovs rapport som bara består av fakta och rapporter från kommissarierna. Jag anser att Stalins stöd till Tsaritsyn-tendensen är mycket farligt, värre än varje svek eller förräderi från de militära specialisternas sida. Man skulle kunna ta lätt på frågan om befälsstaben, om inte framtiden för den engelsk-franska fronten i Ukraina stod på spel. Men vi kommer att bli tvungna att genomföra viktiga operationer där. Ruchimovitj är bara ett alias för Vorosjilov. Inom en månad måste vi ta upp Tsaritsyn-röran, och denna gång har vi inte kosacker mot oss utan engelsmän och fransmän. Ruchimovitj är inte ensam. De är hårt knutna till varandra och upphöjer okunnigheten till en princip. Vorosjilov plus ukrainarnas partisanmetoder, plus befolkningens låga kulturella nivå, plus demagogi – detta går inte att acceptera under några som helst förhållanden. Låt dem utnämna Artem, men inte Vorosjilov eller Ruchimovitj.

Avreser omedelbart till Balasjov på grund av vissa oroande utvecklingstendenser där. Kan du inte göra upp med ukrainarna brevlades skall jag dra samman dem i Voronezj. Hälsningar.

Än en gång uppmanar jag dig enträget att noggrant läsa igenom Okulovs rapport om Tsaritsyn-armén och hur Vorosjilov med hjälp av Stalin demoraliserade den. Trotskij. 11 jan 1919 (Balasjov).

Under denna period lutade Lenin fortfarande åt att kompromissa med Tsaritsyniterna. Men situationen blev allt värre. Det är möjligt att Lenins ”prygel” till en början fick Vorosjilov att ”ta sig samman” en aning. Det är åtminstone så vi tolkar det faktum att Trotskij under nästan fem månader inte reste ”frågan” Vorosjilov. Men i juni började det hela om. Denna gång trodde inte Lenin på någon kompromiss utan snäste bryskt av Vorosjilov och hans anhängare.

Nedan återger vi ett telegram från Trotskij och två svarstelegram från Lenin:

Från Kantemirovka. Till Moskva. Till Sklijanskij. Till Lenin.

Vissa ukrainares krav att slå samman andra, trettonde och åttonde ukrainska arméerna under Vorosjilovs ledning är helt oförsvarliga. Vi behöver ingen operativ enhet för hela Donjets-regionen, utan en allmän enhet mot Denikin. De skamligt dåliga matförråden i Don-bäckenet beror för det första på otillräckliga leveranser och för det andra på avsaknaden av en civil försörjningsapparat. Vorosjilovs idé om en militär- och matdiktatur är resultatet av Donjets-”separatismen”, som är riktad mot Kiev och sydfronten. Melnitjanskij har totalt glömt att ta med det i beräkningen. Jag är övertygad om att ett genomförande av denna plan bara skulle förvärra kaoset och helt ta död på militärens ledarskap. Var vänlig och kräv av centralkommittén att Vorosjilov och Mezjlauk genomför den uppgift de tilldelats: att skapa en stark andra ukrainsk armé. Tänker imorgon eller övermorgon sammankalla befälhavarna för åttonde, trettonde och andra arméerna, det vill säga Vorosjilov (tillsammans med Mezjlauk och Podvojskij), samt förrådspersonalen till Izijum, som är en central knutpunkt. Syftet är att skapa en enhet av allt som skall enas, utan att på något sätt skapa en militärdiktatur i Don. 1 juni

1919. Nr 79/c. Ordföranden för krigsrådet, Trotskij.

Samma dag skickade Lenin svar till ”ukrainarna”:

Charkov. Till Mezglauk. Till Vorosjilov. Till Melnitjanskij. Till Artem. Till Kaminskij.
All agitation måste genast upphöra och allt arbete ställas på en militär grundval. Ni måste absolut utse personer som ansvarar för vissa strikt specificerade uppgifter. Vi måste ha militär disciplin. Andra arméns befälhavare och krigsråd måste i alla ärenden konsultera sitt direkt överordnade befäl, det vill säga Gittis. Glöm alla planer på separata grupper och liknande försök att på ett förtäckt sätt rekonstruera den ukrainska fronten. Utrustningen och de vapen som finns i Ukraina och som står till Gittis förfogande räcker till. Undanröjs **kaos, agitation och käbbel om prioriteringarna** kommer ni att kunna uppnå allt. Skicka detaljerade upplysningar om hur specialorder genomförts, som när de militära detachementen ankommit till en utsedd plats, insamlingen av vapen, etc.
1 juni 1919, nr 350. Lenin.

Charkov. Till Mezglauk. Till Vorosjilov. Kopia till Melnitjanskij, Artem och Kaminskij.
1 juni sammanträdde centralkommitténs politbyrå, och helt i enlighet med **Trotskij** förkastade den bestämt ukrainarnas planer att ena de andra, åttonde och trettonde arméerna och skapa en separat Don-enhet. Vi kräver att **Vorosjilov** och **Mezglauk** genomför sin omedelbara uppgift att skapa en stark ukrainsk armé. Imorgon eller övermorgon kommer **Trotskij** att kalla er till Izijum och utfärda mer detaljerade order. Sänd mer exakta, tillräckliga och strikt faktiska beräkningar av hur mycket krigsmateriel **Vorosjilov** tog från **Grigorjev** och andra. På centralkommittébyråns direktiv. Lenin.

Av dessa två telegram kan vi dra slutsatsen att experimentet i Tsaritsyn inte gick spårlöst förbi, och att Lenin var mycket oroad över situationen. Det andra av Lenins två telegram, som sändes med några få timmar mellanrum, ”understöds” med orden ”På centralkommittébyråns direktiv”. Så stod det i verkligheten till med ”Tsaritsyniterna” och ”Tsaritsynismen”, med Stalin och Vorosjilov!

Perm.

Först av allt skall vi visa hur Vorosjilov går tillväga när han citerar dokument (tyvärr har vi inte tillgång till **samtliga** dokument, och kan därför inte avslöja all ”uppfräschning”). Så här skriver Vorosjilov:

Lenin telegraferade till den dåvarande ordföranden i republikens revolutionära krigsråd:

”Det föreligger en mängd partimeddelanden från trakten kring Perm om det katastrofala läget i armén och alkoholmissbruket. Jag tänker man skall skicka Stalin – är rädd att Smilga kommer att vara eftergiven mot... vilken efter vad man säga ävenledes dricker och inte är i stånd att återställa ordningen.” (... **bolsjevikernas stålhårde ledare**, s 174-75.)

Vi skall nu återge telegrammets verkliga text, som avslöjar vad Vorosjilov gjorde med Lenins ord:

Till Kozlov. Skickas även till krigsrådets ordförande, Trotskij. Moskva 31 december 1918. Nr 6684.

Det föreligger en mängd partimeddelanden från trakten kring Perm om det katastrofala

läget i armén och alkoholmissbruket. *Sänder dem till dig. De kräver att du åker dit. Jag tänker man skall skicka Stalin – är rädd att Smilga kommer att vara eftergiven mot... vilken efter vad man säga ävenledes dricker och inte är i stånd att återställa ordningen. Telegraferad din åsikt. Lenin.*

Vorosjilov svalde de kursiverade orden utan att blinka och utan att så mycket som sätta ut de förlösande punkterna. Orsaken till och psykologin bakom det är uppenbar.

Trotskyj svarade Vladimir Iljitj från Voronezj 1 januari 1919:

Rapporterna om tredje arméns operationer fick mig att dra slutsatsen att det rådde total förvirring inom ledningen där, och jag föreslog att befälen skulle bytas ut. Beslutet fördröjdes. Anser att beslutet inte kan skjutas upp längre. Delar fullkomligt dina farhågor angående den utnämnde kamratens eftergivenhet. Går med på att Stalin får åka med befullmäktigade rättigheter från partiet och krigsrådet.

Krigsrådets ordförande, Trotskyj.

Vorosjilov nämner givetvis inte detta, eftersom dessa två telegram, liksom mängder av andra telegram, klart visar karaktären på Lenins och Trotskyjs samarbete.

Nu till själva resan. Stalins och Dzerzjinskijs uppdrag i Vjatka var enbart en inspektionstur. Det framgår klart av centralkommitténs beslut ("Att tillsätta en undersökningskommission från partiet bestående av centralkommittémedlemmarna Dzerzjinskij och Stalin för att ingående undersöka orsakerna till utrymningen av Perm och de senaste nederlagen på Uralfronten, samt att skaffa klarhet i alla omständigheter kring dessa händelser, etc.") I de telegram som Stalin och Dzerzjinskij skickar från Vjatka, och vilka Vorosjilov citerar, kräver de hela tiden förstärkningar. Om de inte anländer är enligt deras uppfattning "Vjatka dömt". Vorosjilov tar sedan itu med lite "uppfräschning" på egen hand. Han gör det på ett medvetet tvetydigt sätt för att skapa intryck av att han bara återger officiella dokument. En av orsakerna till utrymningen av Perm sägs vara "brottsliga metoder i republikens revolutionära krigsråds ledning av fronten" (... **bolsjevikernas stålhårde ledare**, s 176). Låt oss för ett ögonblick antaga att Vorosjilov har rätt. Då uppstår frågan: varför tolererade partiet vid den tiden Trotskyj och hela krigsrådet? Varför avsattes inte Trotskyj under inbördeskriget? Dessutom: varför upplevde man under det "**dåvarande**" krigsrådets ledning framgångar på alla fronter? Krigsråd är ju ämnade för krig och inte för fred! Varför utsågs varken Stalin eller Vorosjilov till att leda armén? Tvärtom förflyttades de gång på gång från besvärliga sektorer. Deras förklaringar komprometterar partiet, centralkommittén och Lenin. Om stalinisternas myter vore sanna skulle det innebära att centralkommittén var skyldig till de allra grövsta brott mot revolutionen. Vi måste nämligen komma ihåg att dessa händelser ägde rum mitt under det grymma inbördeskriget och inte i fredstid när Vorosjilov och hans anhängare kan "fräscha upp" historien.

Men det är inte allt. När Vorosjilov sammanfattar Stalins "historiska" resa till Vjatka skriver han: "Följden av alla dessa(?) [Stalins och Dzerzjinskijs] åtgärder var inte endast att fiendens frammarsch stoppades, utan även att östfronten i januari 1919... intog staden Uralsk." (**Ibid** s 177) Denna entusiasm är verkligen överdriven! "Följden av" att Stalin tryggt kunde besöka Vjatka i januari 1919 blev att Uralsk, **tusen kilometer** – ettusen! - från Vjatka, intogs... När Stalin och Dzerzjinskij anlände till Vjatka i januari kan det inte ens ha skett några resultat där. ("Resultat" är lättare att säga än att göra.) Eller det kanske är därför Vorosjilov måste bege sig ända till Uralsk för att gräva fram dem?

Vi skall inte i detalj uppehålla oss vid Vorosjilovs nästa kapitel, som heter ”Petrograd”. Vi nöjer oss med tre punkter.

1. Vi tänker inte bedöma i vilken utsträckning Stalin hjälpte till med att återta Krasnaja Gorka (den hade evakuerats utan anledning och ”återtogs” utan svårighet fyra dagar senare). Vorosjilov begränsar sig till diffusa generaliseringar. Men denna speciella episod är typisk.
2. Krasnaja Gorka-episoden ägde rum i **juni** 1919. Enligt sin försvarare ”likviderade” Stalin vid denna tidpunkt ”det farliga läge som inträtt för det röda Petrograd” (**Ibid** s 179). Ändå inledde Judenitj sin offensiv och den sjunde armén (där Stalin hade sin verksamhet) bröt samman just **efter** ovan nämnda ”likvidering”, och det mest kritiska läget uppstod i oktober 1919. Mellan juni och oktober försämrades Röda arméns situation utanför Petrograd alltmer. Det är under dessa förhållanden snällt sagt farligt att säga att Stalin hade ”likviderat” faran. Stalin fick inte mycket uträttat utanför Petrograd, och det fanns troligen inte mycket han kunde uträtta: under denna period försumrades tillfälligt detta avsnitt av fronten. Men varför tilldelas i så fall Stalin en ”frälsares” gloria?
3. Men poängen är att Vorosjilov tar sin tillflykt till rena ordlekar. Hela den genomskinliga bluffen består av att använda ordet ”Petrograd”. I inbördeskrigets historia finns bara en avgörande ”likvidering av ett farligt läge för det röda Petrograd” - och det är segern över Judenitj i oktober 1919. Den ägde rum fyra månader efter Stalins utflykt till Petrograd. Det är inte allmänt känt, men däremot känner alla till att Judenitj besegrades. Vorosjilov bygger sin bluff på denna grund: ”Att utse” Stalin till den som i själva verket likviderade faran, alltså den fara som Stalin absolut inte hade något att göra med.

På den tiden gjorde för övrigt Stalin själv en betydligt mindre självsäker bedömning av sina resor – och det är inte att undra på, det var ju trots allt för tio år sedan! Han skickade exempelvis detta telegram som svar på ett förslag från centralkommittén att han skulle resa till sydvästfronten:

4 februari 1919. Till partiets centralkommitté. Till kamraterna Lenin och Trotskij. Min djupa övertygelse är: min resa kan omöjligtvis medföra en förändring av situationen...

Eller kanske orsaken får sökas i ett annat av Stalins ”karaktärsdrag” - hans ”nyckfullhet” (Lenin)? Hursomhelst, sådana är fakta. Och fakta är envisa ting.

Södra fronten.

Vi följer i Vorosjilovs fotspår till den mest centrala och viktiga frågan, nämligen den södra fronten. Utöver en mängd futtiga insinuationer hittar vi två ”övergripande” förfalskningar (förfalskningar kanske är ett alltför mildt ord).

Den första ”övergripande” förfalskningen. På följande sätt beskriver Vorosjilov hösten 1919, det vill säga inbördeskrigets mest kritiska period (Denikin hotar Tula, Judenitj hotar Petrograd). ”Det gällde att rädda situationen. Och centralkommittén skickade kamrat Stalin till den södra fronten som medlem av det revolutionära krigsrådet. Idag(!) behöver man inte göra någon hemlighet(!) av att kamrat Stalin ställde tre huvudvillkor för att han skulle anta utnämningen: 1) Trotskij fick inte blanda sig i den södra frontens angelägenheter och inte

överskrida denna fronts demarkationslinje.... Dessa villkor antogs.”⁹⁹ **Detta är en lögn från början till slut.** Den innehåller inte ens det korn av sanning som ibland finns till och med i en lögn. Varför är det först ”idag” dags att avslöja denna senaste upptäckt? Efter 1924 har ju redan allt ”upptäckts” som kunde ”upptäckas”. Varför måste man vänta med denna sista upptäckt, som inte är mindre sensationell än många andra upptäckter som gjorts 1929? Det är inte för inte som Vorosjilov än en gång använder en fri tolkning ”med egna ord”. Om ett sådant beslut i centralkommittén verkligen existerar, varför citeras det då inte? Och varför överhuvudtaget undvika exakta hänvisningar till fakta och dokument? Orsaken är uppenbar. Alla fakta, varje dokument står i direkt motsättning till detta påhitt. Det är för övrigt inte Vorosjilov som har hittat på denna historia. Han återger bara vad Stalin briljerade med under ett politbyråmöte 1927. Redan då spreds rykten om det i partiet. De mer välinformerade kamraterna blev upprörda, och andra blev helt förvirrade. Vi måste tillägga att det vid politbyråmötet där Stalin talade som vanligt fördes protokoll som var tänkta att publiceras. Men under mötet gav N I Muralov, som deltog på mötet i egenskap av medlem i den centrala kontrollkommissionen, ett förkrossande genmäle till Stalin. På grund av det låstes protokollen in, och trots oppositionens enträgna krav offentliggjordes de aldrig. Kamrat Trotskij har med hjälp av dokument vederlagt detta absurda fantasifoster i sitt brev till **Istpart** och senare i sin självbiografi. Vare sig då eller senare har Stalin eller någon annan lagt fram något som ens liknar bevis. Vare sig då eller senare har Stalin eller någon annan med ett enda ord kunnat besvara de ovedersägliga dokument som Trotskij åberopar. De var dessutom tvungna att hålla tyst. Idag, tre år senare, plockar Vorosjilov återigen fram detta löjeväckande stycke skvaller. Men låt oss lämna plats för dokumenten:

Moskva 5 juli 1919.

Rysslands Kommunistiska parti (b)
Centralkommittén, Kreml

Centralkommitténs organisationsbyrå har efter att noggrant ha tänkt över och diskuterat kamrat Trotskij's uttalande kommit till den enhälliga slutsatsen att man inte kan godta hans avgång, den kan överhuvudtaget inte komma på fråga.

Centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå kommer att göra allt i sin makt för att underlätta arbetet vid södra fronten för kamrat Trotskij och göra det mer fruktbart för republiken. Kamrat Trotskij har själv valt detta arbete, som är det för närvarande svåraste, farligaste och viktigaste arbetet. I sin ställning som krigskommissarie och ordförande i krigsrådet är kamrat Trotskij fullständigt bemyndigad att agera som medlem i södra frontens revolutionära krigsråd tillsammans med kommissarien för södra fronten (Jegorov), vilken han själv utsett och centralkommittén bekräftat.

Centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå är fast övertygad om att kamrat Trotskij för närvarande absolut inte kan avgå, eftersom det skulle åsamka republiken stor skada, och den föreslår eftertryckligen kamrat Trotskij att han aldrig mer reser denna fråga, att han i framtiden utför sina uppgifter, och om han så önskar **koncentrerar sig helt och hållet på arbetet på södra fronten.**

I betraktande av detta avvisar centralkommitténs organisationsbyrå och politbyrå både kamrat Trotskij's avskedsansökan från politbyrå och hans avgång från posten som ordförande för republikens krigsråd (krigskommissarie).

[Undertecknat] Lenin

99 Enligt Vorosjilov bestod det andra och tredje villkoret av att man skulle återkalla ett antal medarbetare och utnämna nya (han nämner inga namn – det kanske är Tsaritsyniterna som gömmer sig bakom pseudonymen ”nya”? - N M.

Kamenev
Krestinskij
Kalinin
Serebrjakov
Stalin
Stassova

Justerat av centralkommitténs sekreterare, Helena Stassova.

Detta dokument behöver inte kommenteras och lämnar inget utrymme för felaktiga tolkningar. Kamrat Trotskij har i sin självbiografi (**Mitt liv**, s 278 f) gått igenom de orsaker som tvingade honom till detta allvarliga steg. I förbigående vill vi ta tillfället i akt och visa centralkommitténs reaktion när Stalin försökte ”hota” med att avgå. Vi citerar ur ett protokoll från politbyråns möte 14 november 1919:

(Närvarande: Lenin, Trotskij, Kamenev, Krestinskij.) Att informera kamrat Stalin att politbyrån anser det helt otillåtet att försöka driva igenom praktiska krav med ultimatum och utträdesförklaringar.

Således stödde hela centralkommittén Trotskijs beslut att i huvudsak koncentrera sig på den viktigaste södra fronten. Detta dokument slår ensamt Vorosjilovs konstruktion i småbitar. Det finns dock mängder av andra bevis för att Trotskij tillbringade huvuddelen av sin tid på södra fronten. Det räcker exempelvis med att undersöka Trotskijs order till Röda armén 1919 för att bli övertygad om att den överväldigande majoriteten av dessa handlar om den södra fronten. Inte nog med det, de flesta av dem utfärdades vid själva fronten (vi skall längre fram gå igenom detta mer noggrant, i anslutning till en annan fråga). Med undantag för oktober och november, då han ledde försvaret av Petrograd, befann sig Trotskij vid den södra fronten under hela den avgörande förberedelseperiod som föregick offensiven mot Denikin.

Vi anser att vi gått igenom denna fråga noggrant. Men vilket slarv och vanvördnad mot partiet det krävs för att sprida Vorosjilovs struntprat!

Den andra ”övergripande” förfalskningen. Den är uppenbarligen en självständig (och för första gången uttryckt) uppfinning av ”uppträskaren” själv. Vi tänker på frågan om de två strategiska planerna för den södra fronten. Enligt överkommandots plan skulle det avgörande slaget mot Denikin komma från Balasjov-Kamisjinfronten vid Nizjnij Don. Tanken bakom denna plan var att man skulle tillintetgöra Denikins kosacker, till och med till priset av att själva retirera i riktning mot Moskva. Ända från början (juli 1919) hade Trotskij ansett att denna plan var felaktig, och han kämpade för att centralkommittén inte skulle godkänna den. Han ansåg att planen bara skulle underlätta enandet av två skilda samhällsskikt, det vill säga kosackerna och frivilligarmén. Om man istället utdelade slaget längs linjen vid Voronezj-Charkov-Donbäckenet skulle Röda armén rycka fram i en socialt vänligt inställd miljö (proletariatet i Charkov och Don), kosackerna skulle skäras av från Denikin, som ensam skulle få ta emot hela slaget. Men med direkt hjälp från Stalin, och mot Trotskijs häftiga motstånd, antogs överkommandots plan. (Incidenten med Trotskijs avskedsansökan är nära knuten till frågan om denna strategiska plan för södra fronten.) Det hela ledde till en rad allvarliga nederlag vid fronten (det kan lätt kontrolleras kronologiskt). I ett brev till centralkommittén från september 1919 (och inte tio år efteråt som Vorosjilov) karakteriserade Trotskij situationen så här:

Den operationsplan som utarbetades för södra fronten har visat sig vara helt igenom felaktig. Nederlagen på södra fronten beror först och främst på den bakomliggande planens felaktigheter.... Därför måste orsaken till nederlagen helt och hållet sökas i operationsplanen.

Och Trotskij går vidare och förklarar hur och varför denna felaktiga plan kom till:

Felet med denna plan är nu så uppenbart att frågan uppstår: Hur kunde den överhuvudtaget komma till? Ursprunget till den bör förklaras historiskt. När Koltjak hotade Volga var det främsta hotet att Koltjak och Denikin skulle förenas. I ett brev till Koltjak slog Denikin fast att Saratov skulle bli mötesplats. Följaktligen föreslog till och med den gamla militärledningen att man skulle skapa en mäktig kil i Tsaritsyn-Saratov-området... (**Hur revolutionen beväpnade sig**, vol 2, bok 1, s 300 f. Detta dokument publicerades för mer än sex år sedan. Uppenbarligen räknar Vorosjilov – med viss rätt – att alla Trotskijs böcker har avlägsnats.)

Strax innan Trotskij skrev detta dokument hade han lyckats övertyga Lasjevitj och Serebrjakov vid fronten om att hans plan var riktig. Resultatet av detta blev ett gemensamt kodat telegram, som vi citerar i sin helhet:

Moskva. Till överbefälhavaren. Kopia till centralkommittén.

Anser det nödvändigt att uppmärksamma er på följande frågor:

Än så länge har ansträngningarna att tillintetgöra Mamontov varit i stort sett helt resultatlösa. Det har inte gått att inrätta detachement av motoriserade maskingevärsgrepp eftersom det till och med saknas maskingevär till det lilla antal fordon som är tillgängliga. Mamontov är uppenbarligen på väg genom Kurskfronten för att upprätta samband med sina allierade. Vårt svaga och utspridda infanteri kan knappast hindra honom. Lasjevitj kommando är förlamat på grund av avsaknad av kommunikationer. Det står nästan helt klart att Mamontov kommer att lyckas med sitt enande. Faran är överhängande att fronten bryts i Kursk-Voronezjområdet. Lasjevitj mest trängande uppgift blir att följa efter fienden och försöka fylla igen luckan som denne kommer att åstadkomma. Vi kommer att försöka störa Mamontov med partisanaktiviteter. **Kampens brännpunkt på den södra fronten har helt och hållet flyttats i riktning mot Kursk-Voronezj, där vi saknar reserver.** Eftersom vägarna är förstörda kan inte trupper flyttas från Tsaritsynområdet till Kursk. Ändå kräver situationen att reserver förflyttas till väst. Möjligen kan kavalleriet i Budennij marschera dit. Vi måste också tillägga att situationen förvärras än mer av att apparaten helt har brutit samman vid frontlinjen. Vi menar att de praktiska uppgifterna är följande:

- 1) Att omedelbart utse Selivatjev till befälhavare över södra fronten.
- 2) Selivatjevs post måste övertas av Jegorov, södra frontens biträdande befälhavare.
- 3) Att snabbt flytta reserver efter Mamontov i riktning mot Kursk, inbegripet 21:a divisionen.
- 4) Gruppera nionde armén från Novorossi-sektorn mot Starobelsk.
- 5) Om möjligt förflytta Budennij-kåren till rätt center.
- 6) Snabbt skicka effektiva ersättare och förråd till åttonde och trettonde arméerna.

Nummer 364. 6 september 1919.

Trotskij, Serebrjakov, Lasjevitj.

Trotskij försökte med andra ord få sin plan antagen på grundval av erfarenheterna från två till tre månaders strider, och inte längre utifrån teoretiska utgångspunkter.

Så här löd politbyråns svar, undertecknat av Lenin:

Orel. Till Trotskij, Serebrjakov, Lasjevitj.
Efter att ha tagit Trotskijs, Serebrjakovs och Lasjevitjs under övervägande konfirmerar politbyrån överbefälhavarens svar, och uttrycker sin förvåning över försöken att ompröva den ursprungliga grundläggande strategiska planen.
6 september 1919. På politbyråns direktiv, Lenin.

Som vi ser stödde centralkommittén under denna period – och var befann sig Stalin då? - fortfarande stabens plan. Först de påföljande motgångarna (Orels kapitulation och hotet mot Tula) framtvängde en omprövning av planen, det vill säga att man skulle rikta huvudslaget mot Don. Nu, **det vill säga när erfarenheterna redan hade visat att den gamla planen var felaktig** – en plan som till och med staben nu tog avstånd från – insåg även Stalin vilket misstag som hade begåtts.

Vorosjilov citerar Stalins brev, men utelämnar datum när det skickades. Det görs givetvis medvetet. Ty om Vorosjilov skrivit ut datum hade han inte kunna tillskriva Stalin planen. Som vi snart skall se skickades Stalins brev flera månader efter att frågan om planen först hade uppstått. Vorosjilov skriver: ”Beträffande operationsdirektiven, så förelade man honom [Stalin] den **gamla (september-)planen**, vilken innebar att man skulle göra huvudstöten etc...” (Op cit, Proletärkultur, s 180) Med detta uttalande avslöjar sig Vorosjilov fullständigt. Om för det första ”september”(?)-planen redan var en ”gammal” plan när Stalins utförde sitt kreativa ”planerings”-arbete på den södra fronten, är det självklart att detta ägde rum senare än september, det vill säga efter att Trotskij redan för andra gången hade rest frågan om att ompröva planen (se det tidigare citerade telegrammet). För det andra antogs inte den felaktiga planen i september utan två månader tidigare. Det existerade alltså aldrig någon ”september”-plan. Överbefälhavaren **fastställde** bara den tidigare antagna planen **på nytt** i september (se Lenins svar på Trotskijs, Lasjevitjs och Serebrjakovs telegram). Som vi tidigare sagt slogs Trotskij redan i juli och augusti mot att överbefälhavaren skulle anta planen. Vid den tidpunkten stödde Stalin fortfarande politbyråns majoritet. I början av september försökte Trotskij dessutom – på grundval av de slutsatser som kunde dras av tidigare erfarenheter – återigen få planen omprövad. Stalin var fortfarande för den felaktiga planen. Det var först senare som Stalin började ”omvärdera situationen”. Det finns indirekta bevis för att Stalins brev måste dateras till **oktober** eller november 1919. Beviset utgörs av att Stalin avslutar sitt omtalade brev med ”hot” om att avgå. Vi har redan citerat centralkommitténs svar på detta (”helt otillåtet” etc). Svaret är från **14 november**. Av detta kan man dra slutsatsen att Stalin måste ha skrivit sitt kritiska brev någon gång i början av november, knappast tidigare än så, det vill säga efter ett dröjsmål på tre eller fyra månader. Å andra sidan hävdar Vorosjilov efter ett dröjsmål på tio år, utifrån detta brev, att ”Stalins (???) plan antogs av centralkommittén”. Det är så historien ”fräschas upp”!

Efter att ha avfärdat Vorosjilovs två ”övergripande” förfalskningar går vi vidare till hans små förfalskningar.

Vorosjilov citerar ett telegram från den södra frontens revolutionära krigsråd till republikens revolutionära krigsråd från 11 november, med en begäran om tillåtelse att bilda en kavalleriarmé, och gör följande kommentar: ”Den beridna ryttararmén bildades icke på den centrala militärmyndighetens önskan, utan mot densamma.” (**Ibid**, Proletärkultur, s 183). För det första, vilka är de ”centrala militärmyndigheterna”? Alltid dessa tvetydigheter! Är det politbyrån? Eller överbefälhavaren? Eller Lenin? Eller Trotskij? För det andra, om de

”centrala militärmyndigheterna” var mot att bilda den första kavalleriarmén, varför måste de i så fall bekräfta det beslut som tagits av södra frontens revolutionära krigsråd? Vad gäller Trotskijns uppfattningar i frågans bredaste mening, det vill säga när under inbördeskrigets operationer det är lämpligt att sätta in kavalleriet, räcker det att peka på en paroll som kamrat Trotskij reste (för övrigt långt innan det telegram som Vorosjilov hänvisar till), och som på sin tid var populär: ”Proletärer, till häst!” Under denna rubrik publicerade kamrat Trotskij en artikel som också reste frågan om stora kavallerienheter. En av de viktigaste uppgifter som det ”beväpnade tåget” (tåget som krigsrådets ordförande använde) hade var att skapa ett kavalleri. Det är inte ovidkommande att påminna om att I M Poznanskij, närmaste medarbetare till Trotskijns sekretariat, under denna period bildade beridna stridsenheter. Poznanskij själv är förhindrad att tala, eftersom han hålls bakom lås och bom av Stalin-Vorosjilov.

Som ett exempel på Stalins ”räddnings”-expeditioner till de ”farligaste ställena” får vi längre fram höra av Vorosjilov om Stalins resa till fronten i Kaukasien, en resa **som aldrig blev av**. Hur orimligt det än kan låta så är det ett faktum! Stalins gjorde aldrig resan på grund av ”sjukdom”. Sjukdom är ett vägande skäl men vi är snarast benägna att tro att hans ”nyckfullhet” hade en del med denna händelse att göra, och skälet är detta: en vecka efter sin resa, som ”räddade” trots att den aldrig ägde rum, skickade Stalin följande telegram. Det var ett svar på Lenins krav att han skulle vidta akuta åtgärder för att påskynda förflyttningen av två divisioner till den kaukasiska fronten:

Moskva, Kreml. Till Lenin. Kopia till partiets centralkommitté.

Jag förstår inte riktigt varför det i första hand är jag som har huvudansvaret för den kaukasiska fronten. Att stärka den kaukasiska fronten är rätteligen och helt en uppgift för republikens krigsråd, vars medlemmar enligt mina informationer är vid god vigör. Det är deras och inte Stalins åligganden. Han är redan överbelastad med arbete som det är.

Nr 970. 20 februari 1920. Stalin.

Så här svarade Lenin:

Du har tilldelats uppgiften att påskynda förflyttningen av förstärkningar från sydvästfronten till den kaukasiska fronten. Man måste överhuvudtaget ge all hjälp som går, och inte träta om departementens ansvarsområden.

Nr 37/3. Lenin.

Tonen av intrigmakeri och gnäll är typisk för Stalin! Den återhållsamma indignationen är typisk för Lenin! Dokumenten talar för sig själva, och vi noterar deras uttrycksfulla språk.

Det säger sig självt att den person som partiet **alltid** skickade till de svåraste områdena (i själva verket var det hans ”jobb”) inte alls var Stalin. Här några korta utdrag ur Lenins telegram:

22 augusti 1918. Svyajsk. Till Trotskij.

Även om förräderierna på fronten vid Saratov upptäcktes i tid, har de ändå skapat en ytterst farlig vacklan. Vi anser det vara helt oundgängligt att du omedelbart reser dit, ty din ankomst till fronten har effekt på soldaterna och hela armén.... Lenin, Sverdlov.

10 april 1919. Till Trotskij. Nizjni Novgorod.

Med tanke på det ytterst besvärliga läget på östfronten tror jag att det är lämpligt att du stannar där.

Lenin.

7 maj 1919. Sjachrana. Till Trotskij.

Jag har just rådfrågat centralkommitténs politbyrå, och i samstämmighet med byrån är jag för att du omedelbart och snabbast möjligt reser till Charkov, där det är angeläget att stoppa desorganiseringen och omedelbart ge hjälp till Donbäckenet.

Lenin.

15 maj 1919. Kupijansk. Till Trotskij.

Mycket nöjd med de energiska åtgärder med vilka upproret slogs ner...

Lenin.

21 maj 1919..... Jag insisterar personligen på att du återigen reser till Bogatjur för att fullborda krossandet av upproret. Annars finns inget hopp om seger.

Lenin.

(24 timmar senare) 22 maj 1919.... Jag insisterar än en gång på att du utan dröjsmål återigen reser till Bogatjur och får slut på problemen. Det är uppenbart att Sokolnikov inte klarar av situationen.

Lenin.

Och här är Trotskijs svar:

Charkov-Lugansk (**på väg**). Till Moskva. Till Sklijanskij å Lenins vägnar. Reser till Bogatjur. Ska försöka få slut på problemen där.

Trotskij. 22 maj 1919.

Sådana är fakta! De kan anföras i hur stor mängd som helst! Att Vorosjilov idag måste ”fräscha upp” diverse påhitt visar bara att fakta trots allt är alltför fräscha i partiets minne.

Partikonferensen i mars 1917

Förord (av L Trotskij)

Arbets- och soldatdeputerades allryska sovjetkonferens samlades i slutet av mars 1917. Samtidigt utlyste bolsjevikernas centralkommitté-byrå en allrysk konferens för partiarbetarna till 28 mars, den första konferensen efter februarirevolutionen.¹⁰⁰

Dagordningen för konferensen såg ut så här:

- 1) Lokala rapporter.
- 2) Rapport från centralkommitténs byrå.
- 3) Ryska Socialdemokratiska Arbetarpartiet och arbets- och soldatdeputerades sovjet.
- 4) Inställningen till provisoriska regeringen.

¹⁰⁰Under lång tid var det bara i denna bok som protokollen hade publicerats. Men efter Stalins död, närmare bestämt 1962, gavs de ut i Sovjetunionen. De återfinns i **Voprosij istorij KPSS**, 1962, nr 5, s 106-25 och nr 6, s 130-52. De enda skillnaderna mellan dessa protokoll och Trotskijs version är: 1) protokollen som publicerades 1962 innehåller material som inte finns i Trotskijs bok. 2) Däremot saknas Lenins tal från 4 april i 1962 års utgåva. En förkortad version av talet – de teser som publicerades i Pravda – finns i **Valda verk i 3 band**, bok 2, s 21-25. Hela talet finns i **Collected Works**, band 24, s 19-26.

- 5) Inställningen till kriget.
- 6) De kontrarevolutionära styrkornas organisering och kampen mot kontrarevolutionen.
- 7) Förberedelser för den konstituerande församlingen.
- 8) Jordfrågan.
- 9) 8-timmarsdagen.

Följande organisationer och kamrater deltog vid konferensen:

<i>Organisation</i>	<i>Delegater</i>
Arkangelsk	Marijan Verzjbitskij (d)
Alexandrov-Grustjevsk	P V Novov-Ochlonin (d)
Almaznaja	Dajneko
Baku	Ter-Gabrijelan
Voronezj	Komissarov
V Volotjek	V F Sokolov (d)
Vitebsk	J Abolin
Vologda	Sjalva Zurab Eljava Ivan A Sammer
Vyborg	Pansjin (d)
Gomel	P N Savruk (d)
Helsingfors-Sviborg	S A Garin (d)
Groznij	Bogdanov (d) H E Bugaj (d)
Ekaterinodar	A A Limanskij (d)
Jekaterinoslav	G V Golovko (d)
Ekaterinburg	L S Sosnovkij P Bykov (d)
Enakievo (Petrovskijs gruvor och fabriker)	Speranskij (d) K P Susenkov (d)
Ivanovo-Voznesensk	Vera A Korovajkova
Irkutsk	Peter I Starotsin (d) Robert J Dukur (d)
Kiev	Maximilian A Saveljev (d) Alexandrov
Kostroma	Leonid P Serebrjakov (d) Vasilij A Krapivin Nikolaj I Vorobjev

<i>Organisation</i>	<i>Delegater</i>
Kursk	Alexander N Grigorjev
Kenavino	S Levitt
Kronstadt	Uljantsev
Krasnojarsk	Teodorovitj (d)
Lozovaja	Teplouchov (d)
Lysivenskijfabriken	Savtjenko (d) Danilenko
Moskva	Viktor P Nogin (d) E N Ignatov (d)
Minsk	Boris P Pozern (d) Jachontov
Novgorod	Ionov
Morsjansk	Nikolaj A Skrypnik (d)
Minjarsk (Ufa Gubernija)	Vachterov (d)
Nikolajev	Nikolaj M Mandelstam (d) Alexander G Ovtjinnikov (d)
Novo-Nikolajevsk	S I Kanatjnikov (d) Adolf Klepker (d)
Nikitovka	Jakob Grosfin (d) N Akimov (d)
Odessa	Otjkanov (d)
Omsk	Peter A Kravtsov
Poltava	Drobnis
Revel	I E Kuzmin (d) A Balevskij
Rostov vid Don	Vassiltjenko
Samara	N Teplov (d) Gersimov (d) Robert Bauza
Saratov	M I Vassiljev (d) V P Miljutin K I Plaxin
Syzran	N D Vozdizjenskij (d)
Sormovo	Nikolaj E Mirosjin
Simferopol	T Fedosejev (d) T Kravtjenko (d)

<i>Organisation</i>	<i>Delegater</i>
Tomsk	Ivan N Smirnov (d) Nachanovitj (d)
Taganrog	Paul M Bergman (d)
Tula	Nikita G Brigadirov
Ufa	Boris M Eltsin (d)
Charkov	Gregorij A Romanovitj (d)
Cherson	Ivan F Sorokin
Tsaritsyn	Weinzweig (d) Sergej K Minin D A Sagarejsvilij
Tjeljabinsk	S M Tsvilling
Stjerbinovka	Nahum Dubovoj (d)
Jurjev	A K Rozov
Jaroslavl	Ivan I Korotkov
Stavropol-Kavkaz	Vassilij F Tolstov
Petropavlovsk	Alexander M Povolotskij
180:e regementet	Kutuzov

((d) innebär att delegaterna också var delegater till Sovjetkonferensen.)

Utöver ovan uppräknade organisationer deltog följande organisationer med delegater som inte anmälts till sekretariatet:

- 1) Kamysjlova
- 2) Valka
- 3) Petrovska
- 4) Narvij
- 5) 1:a reservinfanteriet
- 6) 112:e infanteriregementet
- 7) 729:e infanteriregementet

Från centralkommittén deltog:

Stalin,
Helena D Stassova,
Vjatetjeslav M Molotov,
Sjlapnikov,
Peter A Zalutskij.

Personligen deltog:

Ivan T Smilga,
Stutjka (medlem i lettiska centralkommittén),
G F Fedorov,
Kollontaj (medlem i finska centralkommittén),
M S Olminskij,

A I Elizarova.

Från Petrogradkommittén deltog:

Leo M Michajlov,
Badajev,
Vladimir N Zalezjskij,
Jakovlenko,
(Sergej) Bagdatiev,
Enukdze,
Boki,
Epstein,
Sjagov,
Krestinskij,
Golostjekin.

Till en början hölls mötena i Ksjesinskajapalatset, men senare flyttades de till Tauridpalatsets salar.

Under julidagarna genomförde Kerenskij's band en räd mot Ksjesinskajapalatset, som då var högkvarter för vårt partis centralkommitté, och förstörde de ursprungliga protokollen.

Lyckligtvis hade jag sparat de ursprungliga utkasterna till mötesprotokollen och -anteckningarna, med undantag för mötena 27 och 28 mars då krigsfrågan diskuterades. Utifrån dessa dokument gick det att rekonstruera mötesprotokollen.

Protokollen utgörs naturligtvis inte av stenografiska anteckningar – på den tiden vågade vårt parti med sina små resurser inte ens drömma om en sådan lyx. De är bara anteckningar som skrevs ned under mötena. Och de är mer eller mindre fullständigt beroende på vilka särdrag den enskilde talaren hade (hur snabbt och klart denne uttryckte sig, och så vidare). Hursomhelst finns inget ”personligt inflikat” i dem. Allting i anteckningarna är en exakt, om än ofullständig, återgivning av vad talarna sade.

Mötet 29 mars 1917

Ordförande: kamrat Nogin.

Sekreterare: kamraterna Boki och Drabkina.

På dagordningen: frågan om inställningen till provisoriska regeringen.

När ordföranden hade återfört mötet till ordningen delades konferensdelegaterna in i sektioner i enlighet med arbetar- och soldatdeputerades kommande sovjetkonferens.

Soldatsektionen: kamraterna Posern, Borisov, Sjasjkin, Vengerov, Pansjin, Verzjbitskij, I N Smirnov, Ter-Gabrijelan, Klepner, Syrkin, Sjklovskij, Paderin, Garin, Serebrjakov.

Arbetarsektionen: kamraterna Starotsin, Vassiljev, Kanatjikov, Kravtsov, Ochlonin, Ter-Gabrijelan, Speranskij, Sosnovskij, Jachontov, Romanovitj, Nachanovitj, Sammer, Sorokin.

Organisatorisk sektion: kamraterna Sevruk, Saveljev, Skrypnik, Posern, Mandelstam.

Sektion för lokala ärenden: kamraterna Dukur, Teplouchov, Tsvilling, Drobnis.

Jordsektion: kamraterna Romanovitj, Miljutin, V P Lebed.

Mandatkommission: kamraterna Sevruk, Skrypnik.

Resolutionen från sovjetkonferensens presidium angående uppdelningen av arbetet lästes upp: klockan 18.00 val till mandatkommissionen. Indelning i sektioner. Rapport från Tsereteli.

Föredragande: om kriget – Tsereteli. Om maktens organisering – Steklov.

Delegat: Har det uppnåtts någon överenskommelse i frågan om talare?

Nogin: Föreslår att de olika sektionernas representanter sluter en överenskommelse i frågan om talarna.

Skrypnik: Föreslår att vi hemställer till partigruppernas representanter att de kräver att få egna inledningar.

Om inställningen till provisoriska regeringen

(Kamrat Stalins rapport)

Stalin: Den ryska revolutionen utvecklades inte under normala omständigheter, utan mot bakgrund av det imperialistiska kriget. Detta faktum har givit revolutionens utveckling en speciell prägel. Kriget innebar att den revolutionära krisen, som förvärrades av en matkris, löstes mycket snabbt. På grund av kriget har armén spelat en roll som den aldrig spelat under någon annan revolution. Det beror på att hela den vuxna delen av befolkningen var mobiliserad och att armén anslöt sig till det upproriska folket. Kriget har isolerat tsarismen från till och med de imperialistiska borgerliga kretsarna. Tsarismens förräderier stötte bort borgarklassen. Till och med de imperialistiska kretsarna i väst, England och Frankrike, vände ryggen åt tsarismen. De ville se personer som kunde slutföra kriget i ledningen för den ryska regeringen. Revolutionen innehåller fyra krafter. De två grundläggande krafterna är arbetarna och soldaterna. Dessutom finns det två sekundära: de imperialistiska kretsarna, vår egen och den engelsk-franska. När dessa krafter enades beredde de vägen för att tsarismen snabbt och enkelt kunde störtas. Men eftersom krafterna är olika är målen lika olika. Topparna, borgarklassen, både vår egen och den västeuropeiska, har slutit sig samman för att genomföra en förändring av kulisserna. De har enat sig för att ersätta en tsar med en annan. De ville ha en lätt revolution som den turkiska med mycket lite frihet, för att kunna fortsätta kriget. En liten revolution för en stor seger. Men de lägre samhällsklasserna – arbetarna och soldaterna – har fördjupat revolutionen och rivit ner det gamla systemets stöttor. Vi har alltså två strömningar – en underifrån, den andra ovanifrån. De har frambringat två regeringar, två krafter: 1) den provisoriska regeringen, som stöds av den engelsk-franska kapitalismen, och 2) arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Makten har delats mellan två organ, och inget av dem har den fullständiga makten. Det är och borde vara gnissel och kamp mellan dem. Rollerna har fördelats. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet har i själva verket tagit initiativ för att genomföra revolutionära omvälvningar. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet är det upproriska folkets revolutionära ledare, ett organ för att kontrollera den provisoriska regeringen. Å andra sidan har den provisoriska regeringen faktiskt antagit rollen av att befästa det revolutionära folkets erövringar. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet mobiliserar krafterna och utövar kontrollen medan den provisoriska regeringen motvilligt och förvirrat antar rollen att befästa de erövringar som folket redan ser som ett faktum. En sådan situation har ogynnsamma men också gynnsamma sidor. För närvarande vore det ingen fördel för oss om händelseförloppet forcerades, om man skyndade på bortstötandet av de borgerliga skikten som i framtiden oundvikligen kommer att avlägsna sig från oss. Vi måste bromsa avskiljandet av mellanskikten för att vinna tid, så att vi kan förbereda oss för kampen mot den provisoriska

regeringen. Men denna situation kommer inte att vara i evighet. Revolutionen fördjupas. De politiska frågorna kommer att övergå till samhällsliga frågor. De samhällsliga kraven kommer att leda till att mellanskikten splittras bort.

Det är löjligt att tro att revolutionen kan fullbordas utan att bryta med borgarklassen. I så måtto som splittringen ökar kommer den provisoriska regeringen, när den tiden kommer, att förvandlas från ett organ för att befästa revolutionens erövringar till ett organ för att organisera kontrarevolutionen. Den bekämpar redan arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Den agiterar mot sovjeten bland trupperna. Sammanstötningar har redan ägt rum angående [lojalitets]-eden, demokratiseringen av armén, förändringen av överbefälhavarens stab. De kontrarevolutionära krafterna mobiliseras under parollen ”Krig till ett segerrikt slut!” Denna offensiv kommer inte bara inifrån utan även utifrån – från England och Frankrikes sida. Deras halvofficiella organ har inlett en veritabel offensiv mot revolutionen. Offensiven mot dubbelmakten har inletts, och vartefter revolutionen fördjupas måste den provisoriska regeringen (objektivt) förvandlas till ett bålverk för kontrarevolutionen. Inte en tsaristisk kontrarevolution – från det hållet hotar ingen fara – utan en imperialistisk kontrarevolution. Vår uppgift är att förbereda oss för att slå tillbaka den. I ljuset från detta blir frågan mer komplicerad. Frågan om stöd – låt oss till och med gå med på att stöd är otillåtet. I så måtto som den provisoriska regeringen befäster revolutionens åtgärder, i denna utsträckning måste vi stöda den. Men i den mån den är kontrarevolutionär kan vi inte stöda den. Många kamrater som anlänt från landsbygden frågar om vi inte redan nu borde ställa frågan om att ta över makten. Men det är för tidigt att ställa den frågan nu. Den provisoriska regeringen är inte så svag. Dess styrka är stödet från den engelsk-franska kapitalismen, landsbygdens tröghet och den [utbredda] sympatin för den. Den överöses med [gratulations-]telegram. Vi måste bida vår tid tills den provisoriska regeringen gjort slut på sina krafter, tills den misskrediterat sig under processen att genomföra det revolutionära programmet. Det enda organ som kan ta makten är arbetar- och soldatdeputerades allryska sovjet. Men vi måste bida vår tid tills dess händelserna avslöjar den provisoriska regeringens ihållighet. När den tiden kommer, när situationen har mognat, måste vi vara redo, och fram tills dess måste vi organisera och stärka centrum – arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Däri ligger vår nuvarande uppgift.

Kamrat Stalin läser centralkommitté-byråns resolution om den provisoriska regeringen, men deklarerar att han inte är helt överens med den, utan att han snarare håller med resolutionen från arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Krasnojarsk.

Resolutionen från centralkommitténs byrå.

Den provisoriska regeringen fördes fram av vårt samhälles måttfulla borgerliga klasser och är genom alla sina intressen knuten till den engelsk-franska kapitalismen. Den är därmed inte förmögen att lösa revolutionens uppgifter. Det är bara de revolutionära krafterna och tillväxten av deras egna organisationer som hindrar regeringens motstånd mot revolutionens fortsatta utveckling och fördjupning. De revolutionära organisationerna måste inrikta sig på att konsolidera sig i arbetar- och soldatdeputerades sovjet i städerna och i bonde- och lantarbetardeputerades sovjet på landsbygden. Det är dessa frön till revolutionär makt som under den fortsatta utvecklingen och vid ett givet ögonblick i denna utveckling kan förverkliga proletariats makt i allians med den revolutionära demokratin, så att det upproriska folkets krav kan bli fullständigt genomförda. Redan nu borde dessa sovjet utöva den avgörande kontrollen över den provisoriska regeringens och dess representanters alla handlingar,

både centralt och på landsbygden. Och de borde själva ta på sig ett antal statliga funktioner och funktioner av ekonomisk natur som uppstår ur det ekonomiska livets fullständiga desorganisering, och behovet att vidta beslutsamma åtgärder för att skydda den av kriget ruinerade och svältdrabbade befolkningen. Uppgiften för dagen består därför av att förena alla krafter kring arbetar- och soldatdeputerades sovjet, vilka är frön till den revolutionära makten och de enda som både kan slå tillbaka den tsaristiska och borgerliga kontrarevolutionens angrepp, förverkliga den revolutionära demokratins krav och förklara den nuvarande regeringens verkliga klasskaraktär.

Det är partiets uppfattning att sovjeternas mest trängande och viktiga uppgift består av att beväpna hela folket, och i synnerhet att omedelbart skapa arbetarnas Röda garden över hela landet. Endast om denna uppgift genomförs kan man säkra segern över kontrarevolutionens styrkor och vidareutveckla och fördjupa revolutionen.

Resolution från arbetar-, soldat- och kosackdeputerades sovjet i Krasnojarsk.

Eftersom:

- 1) Den revolutionära omvälvningen har genomförts av arbetarklassen och de revolutionära böndernas representanter, armén.
- 2) Den provisoriska regeringen inte uttrycker proletariatets och de revolutionära böndernas krav, utan istället står för den ryska imperialistiska krigförande borgerlighetens krav.
- 3) Det är oundvikligt med en framtida sammanstötning mellan den imperialistiska borgarklassens och arbetarklassens och böndernas krav, eftersom borgarklassen kommer att försvara sina egna intressen mot arbetarklassens och de revolutionära böndernas krav.

beslutar arbetar-, soldat- och kosackdeputerades sovjet i Krasnojarsk:

- 1) Att se det som angeläget att för arbetarklassens, arméns och böndernas breda lager klargöra att den provisoriska regeringens sammansättning uttrycker den imperialistiska borgarklassens intressen och inte folkets. Att den inte kan delta i att slutföra den nuvarande revolutionen och tillfredsställa proletariatets och de revolutionära böndernas krav.
- 2) Att göra helt klart att den enda källan till den provisoriska regeringens makt och auktoritet är folkets vilja. Folket har genomfört revolutionen och den provisoriska regeringen är förpliktad att underkasta sig det.
- 3) Att likaså klargöra att det enda sättet att garantera att den provisoriska regeringen underkastar sig revolutionens grundläggande krav är genom ständiga påtryckningar från proletariatet, bönderna och den revolutionära armén. Proletariatet, bönderna och den revolutionära armén måste med oförtruten energi försvara sin organisering kring de arbetar- och soldatdeputerades sovjet som revolutionen skapade, i syfte att omforma dem till det revolutionära folkets väldiga kraft.
- 4) Att endast stöda den provisoriska regeringen i den mån deras linje är att tillfredsställa arbetarklassens och de revolutionära böndernas krav i den

pågående revolutionen.

Därefter lästes en resolution från Moskvas distriktskommitté upp. Den återfanns inte bland dokumenten.

Vojtinskij: Om vi lämnar motsättningarna åt sidan, uttrycker alla tre resolutionerna en och samma syn på den provisoriska regeringen: monarkisten Gutjkov arresterar monarken. Monarkisten Miljukov sätter sig i den republikanska provisoriska regeringen. Frånsett Kerenskij finns det inte en enda anhängare till konstituerande församlingen i den provisoriska regeringen – men trots det organiserar den en konstituerande församling. De partiprogram som regeringen representerar, och de mål dessa partier har, är alltigenom kontrarevolutionära, men dess handlingar är ändå revolutionära. Denna motsättning mellan regeringens kontrarevolutionära karaktär och dess revolutionära handlingar är grundläggande. Inledaren har pekat på den engelska och franska kapitalismens stöd. Men det är helt fel. Kom ihåg den nästan hotfulla tonen i Buchanans tal: Vi kommer bara att stöda er i så måtto som ni uppfyller den tsaristiska regeringens löften. Kom ihåg Bonar Laws och andras tal i underhuset. Den engelsk-franska kapitalismen protesterar naturligtvis inte mot Miljukov och regeringen utan mot deras **handlingar**. De är positiva till regeringen men är motståndare till dess handlingar och kräver att man ”sätter stopp för agitationen” i form av arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Partierna i den provisoriska regeringen var inte för revolutionen utan lutade åt att göra motstånd mot den. Oktobristerna¹⁰¹ och kadeterna deltog inte i revolutionen. De förblev kontrarevolutionärer ända fram till den stund då revolutionen segrade. Folket överlämnade makten till den provisoriska regeringen. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet kunde ha vägrat att erkänna den, och då skulle den aldrig ha uppstått. Men varför utför då de kontrarevolutionära krafterna revolutionens arbete? Varför grep inte den revolutionära demokratin själv makten istället för att överlämna den till den moderata och liberala borgarklassen? Svaret på den andra frågan kommer samtidigt att besvara den första.

Det är uppenbart att om vi hade gripit makten vid en tidpunkt då det var möjligt att förverkliga den demokratiska diktaturen, hade det inneburit den borgerligt demokratiska revolutionens undergång. Proletariatet hade inte klarat av anarkin. Det revolutionära proletariatet stannade på tröskeln och överlämnade makten till andra. Det fanns inga revolutionärt demokratiska borgerliga partier i vårt land. Socialisterna kunde inte ensamma gripa makten. Det enda möjliga var att överlämna makten till de moderata elementen, men på villkor att de skulle genomföra ett revolutionärt program som riktades mot dem själva. Kadeterna och monarkisterna upptogs i den republikanska regeringen. De hatar oss och döljer inte sitt hat, men genomför vårt revolutionära program. Så uppstod den motsättning mellan den provisoriska regeringens handlingar och inre väsen som vi nu bevittnar. Regeringens majoritet består av moderata borgerliga skikt. Men den fick makten från det revolutionära folket efter att högtidligt ha lovat att genomföra folkets revolutionära program – att krossa monarkin, sammankalla den konstituerande församlingen, demokratisera det lokala självstyret, etc. Men just på grund av denna inre motsättning måste den kontrolleras av de arbetardeputerades sovjet. Så länge denna kontroll består kommer den [regeringen] att genomföra programmet. Den [regeringen] vill inte lösa revolutionens problem, men under den

101 ”Oktobristerna” stödde det imperialistiska manifest från 1905 som upprättade Duman. Det var de stora handelsmännens, industriägarnas och godsägarnas parti och leddes av Moskva-kapitalisten Gutjkov.

revolutionära demokratins kontroll kommer den att lösa dem. Kadeterna och oktobristerna krävde av de arbetardeputerades sovjet: ”Ge oss ministrar.” Det är objektivt oundvikligt att makten kommer att övergå från de mindre revolutionäras händer till de mer revolutionära. Men denna övergång kommer inte att äga rum på ett revolutionärt sätt, genom att man våldsamt störtar de mer moderata ministrarna, utan kommer att genomföras gradvis, genom att de mer moderata avgår och ersätts av mer radikala ministrar. Betänk noga följande detalj: Miljukov kom till de arbetardeputerades sovjet för att få ministerlistan godkänd. Hotet att avgå lades också fram inför sovjeten, det vill säga de vände sig till sovjeten på samma sätt monarkerna i länder med konstitutionell monarki. Sovjeten är inte ett frö till makt. Den är makten som dikterar sina egna villkor, och den provisoriska regeringen är sovjetens tjänsteman. Vi kan omöjligtvis gripa makten helt och hållet inom det borgerliga systemet.

Vi inser den provisoriska regeringens kontrarevolutionära väsen men måste på samma gång inse att den utför ett revolutionärt arbete. Vi måste stöda alla revolutionära åtgärder den genomför, och bekämpa alla försök att undandra sig kontrollen och beteckna dem som förräderi och myteri mot demokratin. Men samtidigt är det vår uppgift att organisera styrkorna och förbereda överförandet av makten till oss. Därför är vår omedelbara uppgift inte att bilda Röda garden, utan att dra armén till vår sida, genomföra det socialistiska programmet, förbereda överförandet av makten till oss.

Lägger fram en resolution. [Fanns inte bland protokollen – LT]

Saveljev: Kamrat Stalin har helt riktigt pekat på borgarklassens roll i det nuvarande kriget, liksom innebörden i proletariats ståndpunkt. Jag kan inte hålla med kamrat Vojtinskij om att den engelsk-franska kapitalismen inte har spelat någon roll. Den förväntade sig förvisso inte att revolutionen skulle bli så omfattande. Den revolutionära demokratin störde ritningarna. För ett ögonblick korsades den imperialistiska borgarklassens och den revolutionära demokratins vägar. Av helt skilda orsaker och med helt olika motiv korsades de två krafterna så att de när enväldet störtades faktiskt sammanföll. Men när de hade korsats, efter att den ryska borgarklassen slagit in på denna väg, har den tvingats följa i proletariats fotspår, det vill säga den upptäckte att det absolut inte gick att göra någon kompromiss med det döende enväldet. Den låtsades slå sig samman med det upproriska folket. Men varför uppstod denna situation? Därför att styrkeförhållandena i landet inte tillät att proletariats diktatur upprättades.

Kamrat Saveljev yrkar på att följande resolution antas:

- 1) Även om den provisoriska regeringen, som förts fram av de moderata borgerliga klasserna, tvingades ta på sig genomförandet av ett antal det upproriska folkets krav,
- 2) är denna provisoriska regering oförmögen att lösa alla de uppgifter som den nuvarande revolutionen ställt.
- 3) Tillsammans med bonde- och lantarbetarsovjeterna som organiseras i byarna är arbetar- och soldatdeputerades sovjet i städerna en samlingspunkt för de revolutionära krafterna och står i brännpunkten för deras befastande som organ för den revolutionära makten.
- 4) Under den fortsatta utvecklingen, och vid en särskild punkt i denna utveckling, kommer revolutionen att förverkliga proletariats hela makt och i allians med böndernas och den revolutionära arméns demokratiska delar fullständigt

tillfredsställa det upproriska folkets krav.

Vi **inser** att vi för närvarande måste:

- 1) Upprätthålla en oeftergivlig kontroll över den provisoriska regeringen och bekämpa all benägenhet från dennas sida att visa sina kontrarevolutionära tendenser.
- 2) Samla alla krafter kring arbetar- och soldatdeputerades sovjeter – såsom varande den revolutionära maktens organ och de enda som både kan slå tillbaka den tsaristiska och borgerliga kontrarevolutionens försök och förverkliga den revolutionära demokratins krav. Och
- 3) Klargöra den nuvarande regeringens klasskaraktär.

Garin: Kamrater, jag tror inte att det finns någon här som skulle agitera för att undergräva den provisoriska regeringens förtroende om dess handlingar är till fördel för folket. Men vi måste naturligtvis utfärda en deklaration vars innebörd är att revolutionen har genomförts av folket, att den provisoriska regeringen har en skuldförbindelse till folket som den måste betala. Om den inte lyckas genomföra sin förpliktelser kommer folket inte bara att kräva full betalning utan dessutom ränta.

Ryska Socialdemokratiska Arbetarpartiets Helsingforskommitté har antagit följande resolution:

Att stöda den provisoriska regeringen, i så måtto som den fullföljer de förpliktelser den förkunnat inför hela nationen, och så länge den följer den revolutionära erövringarnas väg till förmån för ett fritt Ryssland. Under detta arbete måste vi socialdemokrater göra allt för att bland folket undanröja alla de triviala krav som, så länge den konstituerande församlingen inte sammankallats, kan resa en mur mellan folket och den provisoriska regeringen.

Miljutin: Vi är alla överens om att den provisoriska regeringen till sitt väsen är kontrarevolutionär. Varför är vi då oense i frågan om vår inställning till den? Vojtinskij säger att den provisoriska regeringen är borgerlig, men att den fick makten från folket och genomför folkets program. Makten ligger i våra händer och vi måste aktivt stöda den när den genomför åtgärder som befäster revolutionens erövringar. Stalin å sin sida talar om att bredda revolutionens uppgifter. Skillnaden ligger inte i slutsatsen utan i taktiken. Vi utgår från skilda grundläggande antaganden. Vojtinskij har förstått den tekniska sidan men missat den samhällspolitiska. Det faktum att den provisoriska regeringen lade fram ministerlistan betyder ingenting. Vår revolution är inte bara politisk utan också social. Därför är en regering bestående av borgarklassens företrädare kontrarevolutionär. Den provisoriska regeringen måste framförallt lösa krigsfrågan och de sociala frågorna. På dessa områden kan vi inte ge den något som helst förtroende. Vi måste utvidga och befästa revolutionens erövringar, men vi får inte solidarisera oss med den provisoriska regeringens åtgärder.

Starotsin: Vojtinskij har missat revolutionens samhälleliga sida men har förstått dess politiska sida. Vad har tvingat den provisoriska regeringen att gripa makten? Rädslan att den annars inte skulle kunna fullfölja sina imperialistiska planer. Vid den tidpunkten var inte arbetarklassen förmögen att lägga fram en egen lista, och vi visste inte vad som skulle hända. Petrograd kunde inte bara sitta och vänta på flera Vendée.¹⁰² Hade vi vetat att hela Ryssland

¹⁰² Det engelska ordet "vendee" betyder köpare, avnämare. Här syftar talaren dock på den franska provinsen

skulle följa efter kunde vi gripit makten själva.

Offensiven mot demokratin är redan på gång. **Novoje Vremja** skriver att soldaterna måste stanna i skyttegravarna 24 timmar i sträck, medan arbetarna genomför 8-timmarsdagen. På vissa ställen agiterar man öppet för pogromer. Vi måste klart slå fast i vilken omfattning vi stöder den provisoriska regeringen. Talaren är inte överens med frågan om "Röda garden". Det kan tolkas som misstro mot Röda armén och ge upphov till oenighet. Om inte den revolutionära armén stöder oss kommer inte ens dussintals Röda garden att kunna uppnå någonting. Vår uppgift måste därför vara att göra allt för att stärka vårt inflytande över den revolutionära armén.

Golostjekin: Om den provisoriska regeringen vidtar revolutionära åtgärder – till exempel kungör att jorden skall konfiskeras – kommer vi att stöda det. Men vi kan inte ge den vårt fulla förtroende. Alla är ense om att den provisoriska regeringen till sin sammansättning och väsen är kontrarevolutionär. På grund av trycket från massorna genomför den revolutionära uppgifter, och i denna mån stärker den sig. Vi får inte förbise att massorna säger att den provisoriska regeringen har gjort allt. Vojtinskij föreställer sig en parlamentarisk metod för kampen om makten! Regeringen kommer att avgå självmant, och det kommer inte att behövas någon kamp om makten. Vi glömmer att den för närvarande döljer klorna och att vi stärker den. Om vi vill kämpa mot kontrarevolutionen måste vi sikta på att gripa makten men utan att forcera händelseförloppet. Hur? Genom att samla oss kring de arbetar- och soldatdeputerades sovjet, så att sovjeten gradvis tar på sig alla funktioner och dominerar alla områden. Vi måste få folket att förstå att de får allt från sovjeten.

Talaren avslutar med att föreslå att det inrättas en allnationell milis.

Ett sådant växelförhållande mellan den provisoriska regeringen och det provisoriska revolutionära parlamentet skulle en gång för alla undanröja frågan om dubbelmakten.

Vassiljev: Vi har alla samma inställning till den provisoriska regeringen. Men det är inte vår aktuella uppgift. På dagordningen står skapandet av en revolutionär provisorisk regering. Efter att folket hade genomfört revolutionen skapade de den provisoriska regeringen. Men denna regering är inte icke-revolutionär på grund av att Miljukov och Gutjkov sitter i den. Nej, även om de lämnar regeringen, blir inte de andra mer revolutionära. Därför har vi till uppgift att förbereda en revolutionär regering. All maktutövning består av en verkställande och en kontrollerande makt. De arbetar- och soldatdeputerades sovjet är ett revolutionärt kontrollorgan, men det har fortfarande inte skapats någon verkställande makt bland oss. Ju längre den provisoriska regeringen existerar ju mäktigare kommer den att bli, ty den har enorma resurser till sitt förfogande, hela statsmaskineriet. Det är vår uppgift att bilda ett provisoriskt revolutionärt parlament, som skall presentera en verkställande makt. Det måste så snabbt som möjligt skapas ett permanent organ av representanter för proletariatet och den revolutionära armén i hela Ryssland, ett organ som skall fungera som ett provisoriskt revolutionärt parlament tills dess den konstituerande församlingen sammankallas. Den provisoriska regeringen måste betraktas som det provisoriska revolutionära parlamentets verkställande organ. Den får inte ta initiativ till en enda viktig åtgärd utan det provisoriska revolutionära parlamentets kännedom och godkännande. Det provisoriska revolutionära parlamentet måste bemyndigas att tillsammans med den provisoriska regeringen utfärda dekret i alla viktiga frågor.

Vendée, i sydvästra delen av Frankrike. Under franska revolutionen var denna provins ett fäste för de kontrarevolutionära krafterna. - Ö a.

Kommer vi att nå dit? 1905 sade vi att vi skulle sätta oss i en revolutionär regering. Det kan inte bli tal om att stöda den provisoriska regeringen, utan om att underordna den under det provisoriska revolutionära parlamentet.

Talaren föreslår följande resolution:

- 1) Över allt annat ställer vi arbetarklassens internationella solidaritet. Vi hälsar hjärtligt och stöder Petrograds arbetar- och soldatdeputerades sovjets manifest till världens alla folk, och dess appell till alla proletärer att i sina respektive länder göra slut på imperialismen och de omåttliga härjningstågen, och med all kraft samarbeta för att så snabbt som möjligt avsluta den blodiga slakten. Endast folken själva kan sluta en ärlig och varaktig fred.
- 2) Det revolutionärt demokratiska Ryssland eftersträvar inte en tum utländsk mark eller ett uns utländska egendomar. Men vi tänker inte heller släppa ifrån oss en tum av vår egen mark eller ett uns av våra egendomar. Ödet för de omstridda områdena och för nationaliteterna i de krigförande länderna och i hela världen måste överlämnas till de förtryckta nationaliteternas eget fria avgörande. Inga annekteringar, inga krigsskatter och alla nationers fria självbestämmanderätt – det är vår plattform för fred!
- 3) Kriget i Europa frambringades av härskarnas rovgirighet i världens alla länder och har skakat hela världens samhällsekonomiska liv. Det ligger i proletariatets och hela världens demokratis intresse att snabbast möjligt få slut på detta krig, som ödelägger kulturen och de bästa krafterna i alla inblandade länder. Därför uppmanar vi enträget den provisoriska regeringen att vända sig till de allierade och även till deras motståndare med en proklamation om att inleda fredsförhandlingar på grundval av ovanstående uttalande.
- 4) Men så länge det inte slutits fred måste vi förbli beväpnade. Och när vi försvarar det nya demokratiska Rysslands intressen måste vi anstränga oss tiofalt mer, ty nu försvarar vi våra spirande friheter. Den revolutionära armén måste vara mäktig och oöverbunnlig. Arbetarna och den provisoriska regeringen måste sörja för att den får allt den behöver för sin styrka. Disciplin är en nödvändig förutsättning för att en armé skall vara stark, men den måste upprätthållas av fri vilja och inte av fruktan, och måste grundas på ett ömsesidigt förtroende mellan den demokratiska officersstaben och de revolutionära soldaterna.
- 5) Om vår revolution och uppmaningarna från arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd får återverkningar inom det europeiska proletariatet och den europeiska demokratin, om det bryter ut en revolution mot den rovgiriga kapitalismen i Västeuropa, kommer vi med all kraft att stöda våra internationella kamrater, och vi kommer att kämpa för en social revolution.

Skrypnik: Vad betyder ordet ”stöd”? Så vitt jag förstår sade alla att den provisoriska regeringen har vidtagit den ena eller andra revolutionära åtgärden under påtryckningar från det revolutionära proletariatet. Men det är inte att stöda regeringen utan att stöda de åtgärder vi krävde och som den har verkställt. Men frågan om stöd har uppenbarligen också en annan innebörd, nämligen att man inte stöder åtgärdena, utan inför Ryssland och resten av världen deklarerar sitt förtroende för [regeringen]. Vi kan inte ge den detta förtroende. Regeringen stärker inte revolutionens utveckling utan hindrar den. Ta till exempel ersättandet av den

gamla makten. Regeringen har ersatt den men på ett halvhjärtat sätt i syfte att hämma revolutionens vidare utveckling. Den har överfört makten till de lokala administrationerna i städerna och till representanter för zemstvo. Den anförtro inte makten till revolutionen utan till de element som mobiliserade för en kontrarevolution. I krigsfrågan har den förberett ett kryphål. Den har inte löst jordfrågan utan hävdar att den håller på att förbereda åtgärder för att lösa den. I betraktande av detta skall vi stöda de åtgärder regeringen vidtagit till förmån för revolutionen, men inte ge den något förtroende.

Jachontov: Vid en diskussion om den provisoriska regeringen måste man se på regeringen sådan den är nu. Vi bör inte på förhand döma den för vad den kommer att bli. Kamrat Stalin har rätt när han säger att den provisoriska regeringen befäster revolutionens erövringar. Vi brukar betrakta händelser objektivt. Ur objektiv synvinkel är den [regeringen] revolutionär. Den är revolutionens fånge. Den är till sitt väsen kontrarevolutionär men sammankallar ändå den konstituerande församlingen, ersätter den gamla härskande makten, röjer kort sagt vägen för revolutionen. Alla talar om regeringens kontrarevolutionära karaktär men ingen presenterar fakta som bevisar dess kontrarevolutionära handlingar. Inställningen till regeringen handlar inte bara om att visa den sitt förtroende utan om att stöda de åtgärder som syftar till att befästa revolutionens erövringar.

De som talar om att omedelbart ersätta regeringen glömmar bort att kriget har orsakat svår ödeläggelse, och att det inte finns några objektiva krafter som kan sköta apparaten. Om demokratin hade gripit makten hade det inneburit revolutionens nederlag. Demokratin måste förbereda sig för det ögonblick då den kommer att gripa makten. Men när den strävar mot denna nya makt måste den stöda den provisoriska regeringen.

Sevruk: Kamrat Miljutin har helt riktigt påpekat att motsättningarna mellan byråns och kamrat Vojtinskij's resolutioner beror på att de har olika principiella utgångspunkter. Byråns resolution nämner inget om stöd till den provisoriska regeringen. Men vad säger den överhuvudtaget om inställningen till den provisoriska regeringen? Den talar om vad man inte skall göra. Slutsatserna måste man utläsa mellan raderna. Men det räcker inte för ett politiskt program. Vissa säger: hur skall man stöda regeringen? Svaret finns i vårt partiprogram: "Att stöda varje oppositionell åtgärd som syftar till att... etc." Jag håller med Miljutin om att Vojtinskij har förbisett den samhällspolitiska sidan. Den sista punkten i Vojtinskij's resolution måste preciseras på två punkter: 1) att mobilisera krafterna kring sovjeten och utveckla agitationen mot kontrarevolutionens sovjetfientliga propaganda, och 2) organisera agitationen om jordfrågan bland trupperna.

Kanatjikov: Om, som kamrat Vojtinskij säger, landsbygden sackade efter när regeringen bildades i Petrograd, är den logiska slutsatsen att den verkställande makten (som inte motsvarar landets krav) måste avgå när landsbygden har organiserats. När det nu krävs maximala kraftansträngningar är makten inte bara oförmögen att organisera, den bromsar till och med revolutionens utveckling. Den verkställande makten måste bringas i samklang med stämningen i landet. När revolutionen nu utvecklas måste makten övergå till arbetar- och soldatdeputerades sovjet, som måste få den verkställande makten.

Krestinskij: Vad gäller praktiska åtgärder finns ingen oenighet mellan Stalin och Vojtinskij. Vi skall inte störta den provisoriska regeringen nu. Hur betraktar jag den provisoriska regeringens nuvarande situation? Den provisoriska regeringen är sovjetens tjänare. När revolutionen nått sin höjdpunkt kommer arbetardeputerades och bonde- eller armédeputerades sovjet att inneha den yttersta makten. Än så länge är sovjeterna bara frön till makt. Så länge

denna makt inte är organiserad kommer vi att acceptera den provisoriska regeringen även om den bryter med oss. Vad kommer att hända då? I teorin är det tänkbart att den provisoriska regeringen kommer att tjäna oss troget genom att förnya sin personal. Då kommer vi inte att byta ut den. Mest troligt är det inte vi som kommer att ta initiativet till en kraftmätning mellan regeringen och det revolutionära folket, utan den provisoriska regeringen själv. I så fall kommer vi att bli tvungna att gripa makten. Slutligen finns det en tredje möjlig utvecklingsväg. När vi blivit starkare och är säkra på att landsbygden är med oss och inte lockas av namn, kommer vi att gå på offensiven. Det är för detta vi måste förbereda oss. Vojtinskij's resolution är alldeles för snäll, den pekar inte på att en sammanstötning är oundviklig. Det är märkligt att tala om att stöda sin egen tjänare. Vår resolution måste betona att vi representerar en kraft som är fiende till den kraft som provisoriska regeringen företräder.

Sverdlov: Föreslår att diskussionen avslutas, en kommitté utses och talarna får möjlighet att göra sammanfattningar.

Vojtinskij: Talar mot förslaget, eftersom han är rädd att det ska gå som med resolutionen om kriget.

Sverdlovs motion antas.

Diskussionen avslutas. De två inledarna får göra sammanfattningar.

Vojtinskij: En del kamrater har sagt att min resolution överbetonar regeringens politiska sida och missar den sociala. Men mina belackare förbiser att den speciallagstiftning som för närvarande införs så energiskt inte kommer till stånd i form av förordningar utan som en överenskommelse med sovjeten. Regeringen gör tack vare våra påtryckningar inte det den vill göra utan även i detta fall verkställer den vårt program. [Partiet] kan inte ge den förtroendevotum men vi kan stöda den. Vi får inte glömma att regeringen i många frågor inte kommer att gå iland med sina uppgifter. Ett nederlag när det gäller matleveranserna vore inte bara ett nederlag för regeringen utan även för oss, ty inte heller vi klarar av ett sammanbrott för transportsystemet. Vi behöver regeringen som teknisk tjänare. Vi måste förbereda apparaten genom att gå med i alla organ, alla departement. Om Petrograd eller armén blir utan bröd kommer inte missnöjet att riktas mot provisoriska regeringen utan mot oss. Utan vårt stöd kommer regeringen att misslyckas med flera tekniska uppgifter. Om man säger att man skall stöda vissa uppgifter måste man säga det i resolutionen. Man måste betona att vi kommer att gå till frontalangrepp så fort vi tappar kontrollen över den provisoriska regeringen och den genomför kontrarevolutionära åtgärder. Men vi stöder den när den genomför vårt program. Vi kommer att gå emot den på grund av att den förräder revolutionen. Folket måste få veta att vi inte är revolutionärer för revolutionens egen skull, att vi har ett eget program....

Stalin: Jag skall tala om den första punkten som gav upphov till diskussion. Hittills har sovjeten tagit de revolutionära initiativen. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet har utfärdat deklARATIONER, tagit upp olika frågor och hotat, medan den provisoriska regeringen har bromsat, kämpat mot, men till sist ändå gett sig. Kan man kalla det att stöda en sådan regering? Snarare kan man säga att regeringen stöder oss. Det är ologiskt att tala om stöd till den provisoriska regeringen. Det är tvärtom mer rätt att säga att regeringen inte hindrar genomförandet av vårt program.

Talaren föreslår att man som grundval antar en resolution som inte stöder den provisoriska regeringen. Regeringen organiserar armén, underblåser soldaternas fientlighet mot arbetarna, och organiserar med den engelsk-franska kapitalismens stöd redan kontrarevolutionen.

Vojtinskij: Talar för de teser som förbereds till kommittén. Måste inte resolutionen peka på att vi stöder de åtgärder som gynnar revolutionens utveckling?

(För – 38, mot – 26)

En kommitté väljes som skall utarbeta ett resolutionsförslag.

Följande delegater valdes: Vojtinskij, Miljutin, Stalin, Sammer, Sevruk, Krestinskij, Kamenev, Eljava, Teodorovitj.

* * *

Mötet 30 mars

Ordförande: Nogin.

Sekreterare: Kamraterna Boki och Drabkina.

Kamenev: Rapporterar att han inlett förhandlingar med de internationalistiska socialistrevolutionärerna och mensjevikerna. Eftersom det är uppenbart att [sovjeternas] exekutivkommitté kommer att anta en helt oacceptabel resolution, är det nödvändigt att internationalisterna lägger fram en gemensam resolution. Socialistrevolutionärerna (22 stycken) är en nationell minoritet. De kommer inte att rösta mot bolsjevikernas resolution och kommer att dra tillbaka sin egen resolution. Mensjevikerna försöker lägga fram en enda resolution, och är för enhet kring en gemensam resolution. Om man försöker använda partidisciplinen för att tvinga minoriteten att följa majoriteten kommer internationalisterna att rösta för vår resolution.

Vår handlingsplan är som följer: Om vi inte får majoriteten kommer vi åtminstone att bli en stark internationalistisk minoritet, och kommer att rösta mot exekutivkommitténs resolution. När exekutivkommitténs resolution antas skall vi lägga fram följande fyra ändringsförslag:

- 1) Exekutivkommittén kräver att provisoriska regeringen inför hela världen deklarerar att Rysslands befriade folk är redo att inleda fredsförhandlingar som grundas på alla nationers rätt till självbestämmande utan annekteringar och krigsskatter.
- 2) Konferensen avvisar alla förhoppningar på det hemliga diplomatiska spelet mellan de imperialistiska regeringar som kastade ut världen i krig, och slår fast att det revolutionära Rysslands enda allierade i kampen för att få slut på det imperialistiska kriget utgörs av det internationella proletariatet.
- 3) Kräver att den provisoriska regeringen bryter med den hemliga diplomatin och offentliggör de tsarismens fördrag som slutits bakom folkets rygg.
- 4) Avvisar principen om fred mellan klasserna som endast är till fördel för borgarklassen och godsägarna, som profiterar på kriget.

Det är inte tänkt att ändringsförslagen skall förbättra resolutionen utan slå fast en ståndpunkt. I Tseretelis resolution nämns inte freden, och därför för vi in: 1) Konferensen kräver att de europeiska regeringarna inleder öppna fredsförhandlingar. 2) nämner inte den enda allierade i kampen för fred – det internationella proletariatet. 3) föra in: ”Kräver att man bryter med den hemliga diplomatin”. 4) på slutet lägga till - ”Avvisar...”

Vojtinskij: Anser definitivt att ändringsförslagen är godtagbara men föreslår att de i första hand presenteras i exekutivkommittén, och att allt görs för att få dem antagna där. Alla

kamrater som håller med om det bör rösta på kamrat Kamenevs resolution.

Krassikov: Kärnfrågan är inte ändringsförslagen eller en demonstration av socialdemokratins paroller, utan det nuvarande ögonblicket. Om vi anser att de deputerades sovjeter är organ som uttrycker folkets vilja handlar det inte om att överväga vilka konkreta åtgärder som måste vidtas i den eller den frågan. Om vi tror att tiden är inne för att förverkliga proletariats diktatur borde vi ställa frågan på det sättet. Utan tvekan har vi den fysiska styrkan att gripa makten. Jag tror att vi är tillräckligt starka både i Petrograd och andra städer [*Oro i salen. Rop: "Fel!"*] Jag var med...

Ordföranden (avbryter): Frågan som diskuteras är de praktiska åtgärder som skall vidtas idag. Vi diskuterar inte frågan om proletariats diktatur.

Krassikov (fortsätter): Om vi inte ställer frågan på det sättet borde vi vidta åtgärder i förhållande till den provisoriska regeringen, som...

Ordföranden utestänger honom från talarstolen.

Nogin: Vi kan inte diskutera kamrat Vojtinskij's uttalande att vi skulle agera tvärtemot partiets normala rutiner. Våra sammanträden är att betrakta som partimöten och besluten är bindande för alla.

Sevrjuk: Yrkar på att man först röstar om ändringsförslagen och sedan resolutionen. Om resolutionen och ändringsförslagen antas kommer inte de andra resolutionsförslagen att bli upplästa. För att gardera oss mot det och för att diskussionen verkligen kommer till stånd, föreslår jag att internationalisternas byrå kommer överens med presidiet om att man först röstar om vilket av resolutionsförslagen som skall antas som grund.

Vad gäller frågan om att vara bunden – alla närvarande är skyldiga att underkasta sig [majoriteten].

Bagdatjev: Vad skall vi göra om inte ändringsförslagen går igenom? Rösta för? [**Kamenev: Mot!**] Är det kamrat Kamenevs åsikt eller samtliga internationalisters uppfattning? [**Kamenev: Frågan diskuterades inte.**]

Skrypnik: Yrkar på att man röstar om kommitténs ändringsförslag, och om de inte möter något motstånd gå vidare med omröstningar utan diskussion.

Eltsin: Enligt partistadgarna kan de som är i minoritet lägga ner rösten på konferensen, men de kan inte rösta mot beslutet.

Röstar om man skall diskutera denna fråga. Avslås med alla röster mot tre.

Kamrat Kamenevs ändringsförslag ställs till omröstning.

Bagdatjev: Vi måste diskutera om vi överhuvudtaget skall lägga fram ändringsförslagen.

Majoriteten är mot diskussion.

Omröstning om ändringsförslag 1.

Vojtinskij: Föreslår en förändring till ändringsförslaget.

Skrypnik: Är mot förändringar eftersom vi har en kompromissplattform och varje förändring skulle kräva att den i sin helhet togs under nytt övervägande.

Motion att acceptera förändringar antas.

Fråga: Vilka har ändringsförslag att lägga fram?

Delegat: Föreslår att vi sätter streck i debatten och utser personer som företräder alla partigrupperingar.

Saveljev: Yrkar på att frågan ställs så att det inte verkar som om vi är för resolutionen. Därför föreslår jag att ändringsförslagen inte offentliggörs i vår partigrupps namn.

Kamenev: Talarna kommer att klargöra det. Skall vi gå till mötet med mensjeviker?

Krestinskij: Det är meningslöst att gå till ett sådant möte.

Nogin: Vi bör gå dit för att diskutera och försöka komma fram till en överenskommelse. Men sådana möten får inte arrangeras på eget initiativ.

Det gemensamma mötet mellan bolsjeviker och mensjeviker

Tid: 03.30 på morgonen.

Närvarande: Utöver bolsjevikfraktionen – Khintjuk, Rozanov, Ehrlich, Lieber, Ermanskij, Kopelinskij, N D Sokolov.

Kamrat Khintjuk väljes till presidiet och sitter ordförande för mötet.

Nogin: Vid ett möte som representerar partikonferensen har vi beslutat att gemensamt diskutera inställningen till kriget.

Khintjuk: Det viktiga är inte att avgöra vem som tog initiativ till detta, utan det viktiga är inställningen till kriget. Det finns tre resolutionsförslag – exekutivkommitténs, mensjevikernas och bolsjevikernas.

Kamenev: Vid ett privat möte mellan bolsjeviker och mensjeviker kom vi överens om resolutionen. Men till skillnad från mensjeviker har bolsjeviker blivit valda till denna konferens. Det är därför detta möte måste godkänna förslaget.

Ehrlich: Vi borde inte bara diskutera resolutionen om inställningen till kriget, utan också den taktiska frågan om inställningen till exekutivkommitténs manifest. Om vi anser att förslaget inte är acceptabelt borde vi deklarerat vår ståndpunkt. Men om det är godtagbart borde vi klargöra vår ståndpunkt utan att förvärta motsättningarna.

Khintjuk: Är förslaget slutgiltigt eller går det att föreslå förändringar?

Ehrlich: Anser exekutivkommittén att det går att göra förändringar?

Sevruk: Alla partigruppsmöten som har hållits visar att det finns två uppfattningar inom båda tendenserna: 1) den anti-försvarsvänliga, eller internationalistiska som den också kallas, och 2) den revolutionära försvarsvänligheten. Eftersom dessa åsikter existerar vid konferenserna, kommer de i lika hög grad att visa sig vid sovjetkonferensen. När Tsereteli frågar om socialdemokraterna skall stöda exekutivkommitténs ståndpunkt, tror jag att han utgår från att alla i grunden är överens med exekutivkommitténs uppfattningar. Vi måste därför göra klart om den socialdemokratiska delegationen kommer att rösta för eller emot exekutivkommitténs förslag. Vi måste först klargöra majoritetens ståndpunkt och därefter avgöra frågan om minoriteten. Jag yrkar på att varje grupp utarbetar sin egen resolution, och att de uppträder under majoritetens och minoritetens namn vid konferensen. Jag välkomnar detta möte, ty istället för fyra uppfattningar kommer vi att få två: majoritetens och minoritetens.

Kamenev: Att ställa frågan om försvarsvänlighet och anti-försvarsvänlighet är att upprepa den

diskussion vi redan haft. Vi har dragit slutsatsen att det vore fel att rösta på exekutivkommitténs resolution. Det är inte en socialistisk resolution. Exekutivkommittén intar samma ståndpunkt som Henderson och Thomas. Det går inte att rösta på en resolution som inte säger något om fred, om att upphäva de hemliga fördrag som tsarismen efterlämnat. Vi måste ställa en annan resolution mot exekutivkommitténs förslag. Vår uppgift är att ena de socialistiska internationalisterna bakom resolutionen. (Läser resolutionen.)

Rozanov: Jag deltar på detta möte utan bemyndigande från någon. På många ställen på landsbygden ser vi för närvarande ett spontant enande av bolsjeviker och mensjeviker. Varje gång partiaktiviteterna återupptas sker detta enande. Enligt min uppfattning visar det på en hälsosam instinkt bland arbetarmassorna. De strävar med all kraft efter att skapa ett **enat** socialdemokratiskt parti. Jag tycker att man närhelst det är möjligt skall göra gemensamma offentliga uttalanden. Och jag vädjar till de kamrater som inte är nöjda med resolutionen att göra eftergifter. I synnerhet vädjar jag till de kamrater som är försvarsvänner och som är missnöjda med resolutionen. Kamrater, betona inte motsättningarna för det kommer att leda till splittring.

Vad gäller resolutionstexten, betonar den det som redan sagts på mensjevikkonferensen, nämligen att den provisoriska regeringen inte är revolutionär i sig själv, att proletariatet i alla länder har en gemensam grund för solidaritet, och att vi måste använda alla krafter för att stärka denna grund. Innan revolutionen bröt ut saknades denna grund bland massorna. Solidariteten visade sig först när de demokratiska uppfattningarna segrade.

Jag förväntar mig att försvarsvännerna kommer att protestera mot den sista punkten. Varken kamrater bolsjeviker eller kamrater försvarsvänner kommer att vara nöjda med kompromissen. Men de kan ändå komma överens. Eftersom det finns två olika ståndpunkter går det inte att tillfredsställa båda sidor på samma gång, och det går inte att lura någon med en gemensam resolution. Det går inte att tolka uppmaningen att stanna på sin post så primitivt som en del soldater gör, nämligen: varken framryckning eller reträtt. Även om försvarsvännerna inte anser att man kan spotta på bolsjeviker och de internationalistiska mensjeviker – och jag hoppas verkligen att det inte finns några sådana stämningar här – bör ni noggrant överväga om det verkligen är lämpligt att, samtidigt som ni förblir socialister, orsaka en splittring av partiet bara för att det inte motsvarar stämningarna bland soldat- och bondemassorna – och än mer inom borgarklassen! (**Applåder**)

För oss är ni värdefulla som representanter för arbetarmassorna, och ni försvarsvänner kommer att dras med i ett enat socialistiskt parti. Till förmån för denna framtida utveckling uppmanar jag er att enas bakom resolutionen.

En motion läggs fram om att ha två inledare för den andra tendensen: Lieber och Vojtinskij.

Lieber: Kamrat Rozanov har helt fel när han gör framtidsutsikterna för vår framtida partibildning beroende av uppfattningarna som finns om försvarsvänligheten. Så vitt jag vet finns samma diskussion om inställningen till försvarsvänligheten bland bolsjeviker. Alltså måste vi överge den gamla uppdelningen i bolsjeviker och mensjeviker och bara tala om vår inställning till kriget. Kamrat Rozanov sade helt riktigt att just när frågan om socialdemokratins enhet är särskilt viktig hotas partiet av splittring. Men han glömmer en annan stor risk: att proletariatet under denna viktiga tidsperiod kan isoleras från resten av demokratin, och att socialdemokratiet i sin tur kan isoleras från proletariatet. Och jag vädjar till er: glöm inte vilken oerhörd uppgift vi står inför, och ersätt inte detta problem med frågan

om socialdemokratins ledande roll.

Vi måste besvara frågan om vår inställning till försvarsvänligheten, ty borgarklassen bedriver en öppen agitation. Det är politiskt mer fördelaktigt att helt ta avstånd från försvarsvänligheten än att lägga fram en kompromiss. Vi kan inte möta den agiterande borgarklassen obehänsade. I resolutionen talar vi om soldater och arbetare, men hittills har vi brukat gå tillsammans med klassen. Vilken är klassens plats? Var har den sin post? (*Röst: ”Stanna på din post!”*)

Ni måste hålla med om att resolutionens formuleringar inte är ett svar utan en undanflykt. Den är oacceptabel både för oss och er. I och med att det är bråttom med en proletär enhetsfront för att kunna säkra revolutionens seger, och eftersom vi inte vunnit ännu, borde vi komma ihåg att vi inte kan anta en resolution som både isolerar proletariatet från demokratin och socialdemokratin från proletariatet. Landsbygdsdelegaterna rapporterar att de lokala stämningarna helt skiljer sig från stämningarna här. Om vi inte har en majoritet vars uppfattning principiellt går mot exekutivkommittén....

Kamenev: Det har vi...

Lieber: ... då var det inte nödvändigt med några diskussioner. Men vi står inför en avgrund – inte ett parti utan en avgrund där vi störtar ner proletariatet. Kan socialdemokratin unna sig lyxen att gräva en avgrund mellan sig själva och de arbetare och soldater som kommit till konferensen? Om det handlade om att de chauvinistiska stämningar som några få soldater uttryckt på konferensen skulle segra, skulle jag naturligtvis vara för avgrunden, ty dessa stämningar kan leda proletariatet till avgrunden. Men frågan är om vi skall försöka bryta loss delegationens mer medvetna del eller stöta bort den till de mindre medvetna. Det förringar naturligtvis inte behovet att föra fram de synpunkter vi anser det nödvändigt att föra fram. Den politiska taktiken kräver att konferensens majoritet behöver ena kring en plattform som visserligen är mindre klagörande men är godtagbar för alla. Vi kommer att rösta för exekutivkommitténs resolution men det kommer inte att hindra oss från att lägga fram ett eget mer klagörande uttalande.

Vojtinskij: Jag skulle kunna skriva under på vartenda ett av kamrat Liebers ord. De två tendenserna återfinns i båda partigrupperna. Det finns två vitt skilda ståndpunkter. Båda partigrupperna har representanter i exekutivkommittén. Sovjetens hela arbete har genomförts under vår fana. Om vi börjar strida om resolutionen kommer vi inte bara att misskreditera våra representanter vid exekutivkommitténs möte utan även i framtiden. Exekutivkommitténs handlingar måste vara betydligt försiktigare än ett politiskt partis. Vi får inte påtvinga detta organ socialistiska åsikter. Det är partiernas sak, men som representanter för fraktioner och partier är det vår skyldighet att öppet deklarerat våra ståndpunkter. Kamenev har gjort ett sådant uttalande och det måste vi även göra i framtiden. Våra offentliga framträdanden får inte vara teoretiska utan måste vara kämpande och anpassas till massornas medvetandenivå. Därför måste vi avstå från vissa teoretiska självklarheter i utbyte mot praktiska resultat. Om vi lägger fram en egen resolution försvagas exekutivkommitténs styrkor. Det skulle utsätta revolutionens sak för ett tungt slag. Vi måste göra klart att vi inte är nöjda med resolutionen, men när det blir omröstning måste vi enhälligt (applåder) rösta för den – utan att lägga fram ändringsförslag och utan att komma med invändningar.

Ermanskij: Kamrat Lieber säger att resolutionen inte ger några positiva svar utan bara negativa. Det stämmer inte. Resolutionen ger faktiskt ett svar: fred i internationell skala.

Varför säger de kamrater som tidigare hade en internationalistisk ståndpunkt att vi nu måste ändra vår inställning till kriget? 1) Den ryska revolutionen. 2) Utropandet av den provisoriska regeringen. men i grund och botten har situationen inte förändrats, och det finns alltså ingen anledning ändra vår inställning till försvarsvänligheten. Har verkligen det faktum att Ryssland blivit en republik förändrat krigets imperialistiska karaktär? Frankrike och USA är ju republiker, men ändå är deras politik imperialistisk. Och vad gäller den provisoriska regeringens proklamation, är det bara den ryska regeringen som tagit avstånd från annekteringar. Resten beror på vad England och Frankrike säger. Jag är övertygad om att deklamationen inte kommer att leda någonstans. Vi vet att Miljukovs regering är medveten om att Frankrike och England har lagt ner oerhörda resurser på kriget, och att de inte kommer att tillåta det. Syftet med proklamationen är att försvaga den tyska imperialismen genom att störa samhällsfreden. Om vi ändrar vår inställning till kriget utan att situationen förändrats – vad kommer man då att säga utomlands? Att vi utnyttjar en ytlig förevändning för att under täckmantel av vackra paroller fortsätta det imperialistiska kriget. På sätt och vis intar vi samma ståndpunkt som de halvofficiella tidningarna. Vi för krig bara för att försvara landet.

Om vi utvecklar parollen kommer soldaterna att förstå den. Trots allt kan tyskarna ju säga att de har stått för fred sedan länge, att deras regering till och med har lagt fram fredsförslag, men att vår koalition har vägrat svara på dem.

Kapelanskij: Vi måste diskutera frågan på två plan: vad har vi för principiell inställning till exekutivkommitténs resolution, och hur ser vår egen resolution ut. Om vi inte stöder exekutivkommitténs resolution försvagar det exekutivkommittén och sovjeten, som har massor av arbete framför sig. Och det skulle orsaka oerhörd skada. Kamenevs resolution är inte internationalistisk. Vad betyder ”Stanna på era poster”? Vi måste ge soldaterna ett klart svar på vad de skall göra fram tills dess upproret bryter ut i Västeuropa.

Diskussionen avslutas.

Följande resolutioner ställs till omröstning:

- 1) Att lägga fram en helt självständig gemensam kompromissresolution.
- 2) Att tillkännage att vi stöder exekutivkommitténs resolution och demonstrativt deklarerar vår egen resolution.
- 3) Att lägga fram ändringsförslag till exekutivkommitténs resolution.
- 4) Att på förhand försöka komma överens med exekutivkommittén om ändringsförslagen.
- 5) Att förkasta alla resolutioner och helt ansluta oss till exekutivkommitténs appell

Nogin: Det finns två klart urskiljbara linjer: ansluta oss till exekutivkommitténs resolution eller anta Kamenevs resolution som grundval.

Krochmal: Yrkar att följande förslag ställs till omröstning: 1) Att godta exekutivkommitténs appell 2) Besluta om vi skall lägga fram ändringsförslag.

Krestinskij: Vilka har rösträtt? På bolsjevikkonferensen fick bara delegater med avgörande rösträtt rösta.

Khintjuk: Samma sak gäller för mensjevikerna. Beslutet är inte bindande eftersom partigruppernas konferenser fortfarande pågår.

Sevruk: Eftersom diskussionen handlat om vilken ståndpunkt vi skall inta vid konferensen yrkar jag på att bara delegater som valts till konferensen får rösta.

Ordföranden: De som röstade vid partigruppernas möten får rösta.

Omröstningen äger rum.

Motion 5 ställs till omröstning. (Avslås med alla röster mot 29.)

Motion 1 ställs till omröstning. (Efter tre slutna omröstningar: För – 74, mot – 66.)

Motionen att man skall gå mot exekutivkommitténs resolution antas. (*Oro i salen. Rop.*)

Motion 4 ställs till omröstning. (För – 62-63, mot – 66-70.)

Antagen motion: Att lägga fram en egen resolution med exekutivkommitténs resolution som grundval.

Val av förlikningskommission.

Valen till denna skall ske efter tendenslinjerna.

Följande väljes: Kamenev, Vojtinskij, Lieber, Ermanskij.

Kommissionen får också till uppgift att förhandla med exekutivkommittén.

Mensjevikerna lämnar för att ha partigruppsmöte och diskutera hur de ska göra framöver.

Bolsjevikernas möte (fortsättning)

Ordförande: Nogin.

Krestinskij: Vad gör vi om vi inte lyckas komma överens?

Vojtinskij: Föreslår att de bolsjeviker som inte håller med Kamenevs resolution lämnar salen och röstar med de mensjevikiska försvarsvännerna.

Sju personer lämnar salen, däribland Vojtinskij, Sevruk, Eljava, Jachontov.

Luganovskij: Yrkar på utarbetande av en gemensam handlingsplan, till exempel att lägga ner rösterna. Yrkar på att de som lämnade salen återkallas och att vi försöker nå en överenskommelse med dem.

Golostjekin: Talar mot. Vi har redan förhandlat med försvarsvännerna i flera dagar utan att nå någon överenskommelse. Det är meningslöst att hålla på med detta spel.

Sverdlov: Håller med Philip. Vi måste hålla partidisciplinen.

Tsvilling: Det är en felaktig tolkning. Ingen visste att samma meningsskiljaktigheter fanns bland mensjevikerna och socialistrevolutionärerna som hos oss. Vi måste återkalla dem.

Ter-Gabrijelan: Tillkännager att hans mandat binder honom att arbeta för enhet.

Skrypnik: Det var inte vi som orsakade splittringen, och det var inte vi som lämnade. Det finns ingen som helst anledning att lägga skulden för splittringen på oss.

Posern: Tillkännager att han tillhör den revolutionärt försvarsvänliga tendensen, men att han inte lämnade eftersom han anser sig bunden av konferensen. Han anser sig ha rätt att lägga ner rösten.

Zalutskij: Yrkar på att de som lämnade salen erbjuds få återkomma, och att man föreslår att de

lägger ner sina röster.

Teplov: Deklarerar att han alltid varit bolsjevik och nu känner sig nödgad att slå fast att om det fortsätter på detta sätt kommer armén snart att stå utan stab. Samararesolutionen skiljer sig på ett grundläggande sätt från resolutionen som vi antagit.

Omröstning om förslaget att inbjuda de som lämnade salen. (Majoriteten är för.)

Vid sin återkomst informeras Vojtinskij om förslaget att lägga ner rösterna.

Vojtinskij: Kommer vi att invända mot resolutionen?

Ordföranden: Ja.

Vojtinskij: I så fall vägrar jag att lägga ner min röst. Delegaterna Dan och Lieber har tillkännagivit att de drar tillbaka sin resolution, och att de trots att de inte håller med exekutivkommitténs resolution på alla punkter kommer att stöda den. I bolsjevikgruppens namn deklarerar Vojtinskij att även de kommer att stöda den.

Mötet 31 mars

Ordförande: Nogin.

Sekreterare: Kamraterna Boki och Drabkina.

Stalin: Frågar om försvarsvännerna som splittrade kvällen innan kan få närvara.

Miljutin: Frågan om splittrarna måste lösas vid ett allmänt partigruppsmöte.

Frågan bordläggs tills fler ur partigruppen är närvarande.

Frågan om den provisoriska regeringen.

Miljutin: Rapporterar att den åttamannakommitté, i själva verket femmannakommitté, som fått till uppgift att skriva en resolution om inställningen till den provisoriska regeringen inte hade lyckats komma fram till någon överenskommelse. När det gäller den första punkten: Vojtinskij vidhöll sin ursprungliga uppfattning att den provisoriska regeringen är revolutionär, att det är vår regering, och att vi därför måste stöda den. Vår utgångspunkt var istället att regeringen inte är vår, utan att det är en borgerlig regering som försöker bromsa revolutionens utveckling. Därför kunde vi inte komma fram till någon överenskommelse. Vi kommer att stöda regeringens åtgärder i den mån de syftar till att befästa revolutionens erövringar. Vi stöder revolutionen men inte den provisoriska regeringen som sådan.

Till syvende och sist innebär Vojtinskijs resolution en förtroenderöst.

Läser upp Vojtinskijs resolution¹⁰³ och även Kamenev-Stalins resolution (se sista sidan).

Vassiljev: Kan inte förstå varför det inte gick att komma överens. Majoriteten har ju redan uttalat sig för att stöda de åtgärder som syftar till att befrämja revolutionens utveckling. Jag är i huvudsak överens med den andra texten, men kan inte se någon skillnad mellan de två resolutionerna. Det handlar ju inte om att stöda regeringen utan vissa åtgärder – att stöda och stärka de åtgärder som den provisoriska regeringen vidtar.

Kamenev: Undrar om man löst frågan om att ställa hans resolution mot Steklovs.

Nogin: Vi måste först slå fast vår egen uppfattning.

103 Fanns inte med bland dokumenten – L T.

Kamenev: Det stycke i Steklovs resolution som handlar om stöd är fullkomligt oacceptabelt. Vi kan inte ge uttryck för något som helst stöd, inte ens antyda det. Vi kan inte stöda regeringen eftersom det är en imperialistisk regering. Trots sin deklaration är den fortfarande allierad med den engelsk-franska borgarklassen. I **Kommunistiska Manifestet** står det att vi stöder den liberala borgarklassen, men bara om den blir angripen. Men från Steklovs rapport framgår klart att det inte är den liberala borgarklassen som blir angripen, utan att det tvärtom är den som angriper de arbetardeputerades sovjet. I gårdagens ändringsförslag slog vi fast att vi för närvarande absolut inte kan ge något stöd. Dubbelmakten innebär att det revolutionära folkets vilja inte förkroppsligas i den provisoriska regeringen utan i de arbetardeputerades sovjet, och att dessa måste stärkas och oundvikligen kommer att drabba samman med den provisoriska regeringen. Det är vår uppgift att visa att de arbetardeputerades sovjet är det enda organ som är värdigt vårt stöd. Kongressens uppgift är att inför hela Ryssland visa att de arbetar- och soldatdeputerades sovjet är det enda uttrycket för det revolutionära folkets vilja, och att det är den vi måste stärka och stöda, inte den provisoriska regeringen.

Vid konferensen måste alla bolsjevikiska talare visa att vår uppgift är att stöda sovjeterna. Det vi bör diskutera här är om vi skall lägga fram en egen resolution eller större ändringsförslag till exekutivkommitténs resolution.

Fedorov: Huvudproblemet är frågan om vår inställning till den provisoriska regeringen. För att kunna uttrycka vår inställning måste vi först veta vad regeringen representerar. Regeringen leds av företrädare för godsägarna och den högre borgarklassen. Dessa klasser suger ut proletariatet och bönderna, och har imperialistiska mål i kriget. Men det beror på styrkeförhållandena om regeringen iscensätter denna politik eller ej. För att göra styrkeförhållandena mer gynnsamma för proletariatet måste de arbetar- och soldatdeputerades sovjet stärkas. Vi kan inte stöda och ge förtroende till en regering som inte förtjänar det. Livet kräver ett bestämt svar. Proletariatet och bönderna måste få reda på vad vi har för inställning till den provisoriska regeringen. Vi måste alltså säga att vi inte är **mot** den. Om den befäster revolutionen kommer vi inte att gå mot den. Men så fort den börjar genomföra kontrarevolutionära intriger bakom ryggen på folket kommer vi att proklamera att vi skall kämpa beslutsamt mot den.

Miljutin: Ingen i kommittén kommer att protestera om punkten om stöd strykes ur resolutionen. Men konferensens majoritet har beslutat att den skall vara med. Om detta möte anser sig kunna ändra sitt beslut kommer det utan tvekan att ha tagit ett progressivt steg. Om mötet – efter vår resolution om kriget och efter Steklovs tal – skulle besluta sig för att tänka om skulle vi välkomna detta steg. Kommittén lyckades bli överens om punkterna 1, 3 och 4, men på punkt 2 ansåg inte kommittén att det går att säga att den provisoriska regeringen är en revolutionär regering och vi förblev oeniga. Jag yrkar på att vi stryker punkten om stöd.

Nogin: Steklovs tal har väckt en ny tanke hos de som varit för stöd: det är uppenbart att vi nu inte bör tala om stöd utan om **motstånd**.

Skrypnik: Många saker har förändrats sedan gårdagens tal. Det kan inte längre vara tal om att stöda regeringen. Den konspirerar mot folket och revolutionen och vi måste förbereda oss för att kämpa mot den. Vi måste lägga fram en egen resolution. Inledaren talar om farorna, om att kontrarevolutionen organiserar sig, men resolutionen talar om stöd. Det är dags att anta en av resolutionerna som grundval och gå till omröstning.

Nogin: Yrkar på att det väljes en kommitté på tre personer.

Stalin: Yrkar på att kommittén instrueras att ändra på punkten om stöd.

Omröstning om kamrat Stalins motion.

Antas med en majoritet på alla röster mot fyra. Punkten om stöd strykes ur resolutionen. Till kommittén som skall skriva ett resolutionsförslag väljes: Miljutin, Kamenev, Stalin, Teodorovitj.

Nogin: Skall vi presentera en egen resolution?

Antas enhälligt: att lägga fram en egen resolution.

Nogin: Det finns redan nu nästan 100 personer på talarlistan. Listan är kaotisk, turordningen bryts. Det var med svårighet vi fick in Kamenev på talarlistan.

Våra namn var bland de första som sattes upp, men först efter stora svårigheter hittade vi dem längst ner på listan. Exekutivkommitténs medlemmar kommer att tala mot Steklov (Suchanov är motinledare). Det vore bra om kommittén inte bara förbereder en resolution utan också ändringsförslag.

Posern: Har mensjevikerna lagt fram någon resolution?

Nogin: Föreslår att vi skaffar fram uppgifter om mensjevikernas resolution.

(*Rop: "De lurade oss. Bry er inte om det!"*)

Nogin: Ikväll kommer det att hållas ett högtidligt möte. Jag yrkar på att vi föreslår Kamenev som inledare. Om vi förvägras inledare går vi inte dit.

Stutjka: (Speciellt tillkännagivande) Jag är ensam socialdemokrat i jordbrukssektionen, de övriga femton är socialistrevolutionärer. Fler kamrater måste gå med.

En motion om att skriva en resolution i jordbruksfrågan läggs fram.

Till kommittén som skall skriva denna resolution väljes: Stutjka, Posern, Teodorovitj, Miljutin, Skrypnik.

Nogin läser resolutionen från Moskvas regionkonferens: "Om de organisatoriska frågorna i byarna."¹⁰⁴

Nogin: I resolutionen föreslås att övertagandet av jorden skall organiseras utan att vänta på den konstituerande församlingen. Socialistrevolutionärerna vågade inte resa denna paroll utan föredrog att hellre vänta på den konstituerande församlingen. När de hörde talas om Moskvakonferensens beslut sade de: "Elände! Nu kommer bönderna att välja bolsjevikerna."

Mötet 1 april

Ordförande: Kamrat Teodorovitj.

Sekreterare: Kamraterna Boki och F I Drabkina.

På dagordningen: Tseretelis förslag om enhet.

Stalin: Vi borde gå med. Vi måste fastställa villkoren för en sådan enhet. Enhet är möjlig längs Zimmerwald-Kienthals linjer.

Luganovskij: Kommittén i Charkov för förhandlingar längs just dessa linjer.

104 Fanns inte med bland dokumenten. - L T.

Molotov: Tsereteli vill ena olikartade delar. Tsereteli kallar sig zimmerwaldist och kienthalist och därför är det både politiskt och organisatoriskt felaktigt med enhet längs de linjerna. Det vore mer rätt att presentera en klart internationalistisk och socialistisk plattform. Vi kommer att ena en solid minoritet.

Luganovskij (går mot kamrat Molotov) och säger: För närvarande känner vi inte till några meningsskiljaktigheter. Mensjevikerna lade ner rösterna i sovjeten, och de talade fränare än... bolsjevikerna som röstade mot. Många meningsskiljaktigheter har blivit överspelade. Det är ingen mening att betona taktiska motsättningar. Vi kan ha en kongress ihop med mensjevikerna, med zimmerwaldisterna och kienthalisterna.

Skrypnik: Diskussionen är rent ordfäkteri. Vi kan bara enas med dem som avvisar den revolutionära försvarsvänligheten och har samma inställning som vi till den provisoriska regeringen.

Zalutskij: Om vi startar förhandlingar med mensjevikerna måste vi lägga fram våra egna åsikter. Vi utgår från en klar ståndpunkt. Bara småborgare kan utgå från enbart förhoppningar om enhet, inte socialdemokrater. Vi är oense i följande frågor: 1) inställningen till kriget, 2) bedömningen av de kapitalistiska styrkorna och deras roll i revolutionen. Bagatelliserar vi motsättningarna nu kommer vi hursomhelst att splittras inom en vecka. Det går inte att enas på grundval av en ytlig symbol som kallas Zimmerwald-Kienthal. Taplovskijs argument om att "landsbygden kommer att tvinga oss att gå åt höger" är felaktigt. Den som låter sig smälta samman med massorna är en dålig socialdemokrat. Vi måste leda massorna. Vi måste lägga fram ett klart program.

Lazurkina: Frågan på dagordningen är om vi skall gå på mötet eller ej.

Teodorovitj: Vi har ingenting "att gå med".

Stalin: Det är ingen mening att rusa åstad och förutsätta meningsskiljaktigheter. Inget parti är utan motsättningar. Vi kommer att övervinna triviala meningsskiljaktigheter inom partiet. Men det finns ett problem - det går inte att ena något som är omöjligt att ena. Vi kommer att ha ett gemensamt parti med de som är överens med Zimmerwald och Kienthal, det vill säga de som är mot den revolutionära försvarsvänligheten. Det är skiljelinjen. Vi måste meddela mensjevikerna att våra önskemål bara står för dem som möts här och inte är bindande för alla bolsjevik. Vi bör gå på mötet men inte presentera några plattformar. Bland våra önskemål finns att sammankalla en konferens på grundval av motståndet mot försvarsvänligheten.

Diskussionen avslutas.

Röstning sker om kamraterna Stalins och Molotovs motioner.

Kamrat Stalins motion:

- 1) Att tillkännage att vi bara kan enas med de vars ståndpunkt är Zimmerwald och Kienthal, det vill säga mot försvarsvänligheten.
- 2) Att mötets karaktär är informativt. Deltagarna uttrycker bolsjevikgruppens åsikter och är på intet sätt bindande.

Kamrat Molotovs motion:

- 1) Vi måste presentera en plattform.
- 2) Samma som kamrat Stalins.

Enhälligt antaget:

- 1) Att gå på mötet.
- 2) Att betrakta mötet som ett informationsmöte.

Luganovskij: Talar för att bilda en kommitté som skall organisera en enhetskongress.

Miljutin: Yrkar på att det skall bildas en byrå vars uppgift är att hålla kontakten med ledningarna.

Stalin: Yrkar på att vi inte väljer någon byrå för att sammankalla en konferens med internationalisterna, utan att vi istället föreslår att den centrala exekutivkommittén talar med de internationalistiska mensjevikernas ledare om att kalla till en sådan konferens.

Kamrat Stalins motion antas med alla röster mot en.

Luganovskij: Yrkar på att man kallar till ett gemensamt möte för zimmerwaldisterna. (För – 14, mot – 13.)

En kommitté väljes för att leda förhandlingarna: Kamraterna Stalin, Kamenev, Teodorovitj, Nogin.

Kamrat Stalin utses till att inleda vid det gemensamma mötet.

Mötet 2 april

Ordförande: Kamrat Sjljapnikov.

Sekreterare: Kamraterna G E Boki och F I Drabkina.

Mötet inleds med en diskussion om att förlänga konferensen. Kamraterna från landsbygden är för att de skall kunna resa hem snarast möjligt, eftersom saker och ting hemma ”lämnats vind för våg”. Beslutet blir att konferensen skall fortsätta tills sovjetkonferensen är avslutad.

Därefter diskuteras dagordningen: vad skall diskuteras först – de frågor som fanns på dagordningen som publicerades i **Pravda**¹⁰⁵ eller de frågor som skall tas upp på arbetar- och soldatdeputerades sovjetkonferens, särskilt frågan om koalitionsregeringen.

Stassova: Rapporterar att Burjanov har skickat telegram till flera ställen där han föreslår att man skall kräva att Plechanov tas med i ministeriet.

Sjljapnikov: Vi behöver inte uppehålla oss vid frågor som Burjanov tagit upp.

Omröstning om dagordningen.

Beslutas att först och främst ta upp de frågor som skall diskuteras vid sovjetkonferensen.

Organisationsfrågan. Organiseringen av de revolutionära krafterna och kampen mot kontrarevolutionen.

Mandelstam: Sektionen har minskat på omfattningen av sitt arbete och rest frågan om hur sovjeterna skall organiseras och [sovjet]-kongressen sammankallas.

I sektionen ställdes frågan så här: Vid det andra mötet redogjorde Vojtinskij för diskussionen och föreslog följande plan för att organisera arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

105 Se förordet – ö a.

- 1) Soldater och arbetare organiseras gemensamt i arbetar- och soldatdeputerades sovjet. (Vojtinskij krävde att namnet skulle ändras från "soldat" till "militär" eftersom det bättre skulle motsvara sovjeternas verkliga sammansättning. Majoriteten höll inte med om det.) Sammanslagningen måste ske på alla områden. En uppdelning av aktiviteterna kan bara bli aktuell när det gäller speciella arbetar- eller soldatfrågor. Men det politiska arbetet måste ske gemensamt.
- 2) Regionalt skall organiseringen ske via regionala kongresser och upprättandet av en regional byrå för arbetar- och soldatdeputerades sovjet.
- 3) Den allryska kongressen.

Den första kongressen skall sammankallas 25 april.

Vojtinskij har föreslagit att det skall finnas en gemensam representation för arbetare och soldater. Frågan restes om det skulle finnas speciella organisationer för officerare jämte arbetarnas och soldaternas organisationer. Frågan besvarades med nej: de progressiva officerarna måste gå med i de existerande sovjeterna. Detta sker redan lokalt. Arméns organisationer kommer att representeras av små distriktsorganisationer och sedan centrala organisationer. Men på de stora arbetarorterna är det önskvärt att det upprättas ett nära samband mellan dessa och arbetarorganisationerna. Bondeorganisationer skall bildas på böndernas egna initiativ men det måste finnas företrädare för bondeorganisationerna i distriktsorganen.

De regionala kongresserna skall bestå av delegater från lokala arbetar- och soldatdeputerades sovjet och från de arbetande böndernas organisationer.

Kongressen

Vojtinskij föreslog en representant per 25000. Bogdanov proportionell representation. Beslutet blev: Upp till 100.000 en representant per 25000. Fem från 150.000. Över 200.000 sex stycken. Dessutom kommer kongressen att omfatta representanter från de socialistiska partierna bland de arbetande bönderna. Vojtinskij föreslog att kongressen skulle sammankallas på ryska 1 maj, men arméns representanter protesterade och tyckte att det var bättre att arrangera en demonstration då. Man beslutade att kongressen måste sammankallas innan vägarna blir bättre, så att armén hinner organiseras innan de militära aktiviteterna inleds. Kongressen kommer att utse ett allryskt centrum som då och då kommer att kompletteras vid de regionala konferenserna. Möjligen kommer det att upprättas ett permanent organ – exekutivkommittén. Man har inte bestämt exekutivkommitténs sammansättning utan överlämnar det beslutet till kongressen. Exekutivkommittén för Petrograds arbetar- och soldatdeputerades sovjet har fått i uppgift att sammankalla kongressen. Kommittén skall utökas med tio delegater från den nuvarande konferensen (Vojtinskij krävde fem). Organisationsbyrån har fått i uppgift att sammanställa dagordningen och skicka ut den till organisationerna. Byrån skall driva det politiska arbetet tills kongressen sammankallas. Byrån representerar för närvarande hela den revolutionära demokratin.

Jag skulle vilja förklara frågan om bundna mandat.

Arméns representanter har haft bundna mandat, men det har hindrat arbetet. Jag tycker att det är fel. Jag talade med Vojtinskij, som anser att det får diskuteras. Personligen tycker han att det är rätt.

Drobnis: (kompletterande rapport) Vid organisationssektionens senaste möte uppstod

följande fråga: eftersom regeringen leder det demokratiskt revolutionära Ryssland är frågan om inte denna regering borde återspegla hela Rysslands uppfattningar. Önskemål uttrycktes att de som väljes till den centrala exekutivkommittén skulle ta upp denna fråga. Dessutom uttrycktes önskemål att exekutivkommittén skulle utökas med representanter från **oblasterna**.¹⁰⁶ Arméns företrädare ville att det skulle finnas med representanter från varje armé (totalt cirka tjugo personer). Andra föredrog representanter från varje front (eftersom det finns fyra fronter skulle det bli fyra personer). Frågan lämnades öppen.

Tsvilling: Tycker sektionen att officerarna skall få välja representanter?

Mandelstam: Officerarna får inte ha några egna representanter. Om en officer väljes av soldaterna kommer han att beredas plats, men inte annars.

Nevskij: Man har bestämt att exekutivkommittén skall leda det politiska arbetet i landet. Men hur?

Mandelstam: Frågan restes och löstes på sätt och vis genom att exekutivkommittén företräder arbetar- och soldatdeputerades sovjet i Petrograd, som förtjänar ett fullständigt förtroende.

Korovajkova: Tog man upp frågan om att organisera om de arbetardeputerades sovjet? I Ivanovo-Voznesensk till exempel sitter det representanter för kooperativer, alfabetiseringskommittéer och andra icke-proletära organisationer. Och på grund av det är arbetarna i minoritet i Ivanovo-Voznesensksovjeten.

Delegat: Reste någon frågan om **gubernia**-organ?¹⁰⁷

Mandelstam: Inte **gubernia**-organ, bara **oblast**-organ.

En annan delegat: Vår partigrupp borde motionera om att de arbetardeputerades sovjet skulle organiseras om. Majoriteten ser revolutionen som fröet till en internationell revolution, men tog någon upp frågan om att bjuda in representanter för det internationella proletariatet?

Mandelstam: Nej.

Tsvilling: Jag kan absolut inte stöda sektionens beslut att officerskollektivet inte skall ha rätt att välja egna representanter till kongressen. Det kan ge upphov till gnissel på landsbygden. I Tjeljabinsk har officerarna fått en femtedel av platserna. Om beslutet slås fast kommer det inte att finnas en enda representant för officerarna i sovjeten.

Jag yrkar på att vi stöder officerarnas rätt att välja delegater direkt till sovjeten. Annars uppstår en situation där officerarna tvingas organisera en egen sovjet, och det är sämre. I Tjeljabinsk har det bildats en Kommitté för social säkerhet. När denna började utfärda resolutioner som gick mot de arbetardeputerades sovjet beslutade den att upplösa kommittén. Vi behöver inte skapa oss fiender.

Zeligson: Det finns brister i planen. För närvarande följer organisationen **gubernia**-linjerna. Vår organisationsplan borde motsvara det. På landsbygden, i **gubernia**-kommittéerna, är det inte vi som agerar utan helt främmande grupper. Det enda sättet att få bukt med det är att organisera den revolutionära demokratin i **gubernias**. Organisationen måste utgå från **gubernian**, och inte från **oblasten**.

Komissarov: Det verkar som om folk här inte känner till hur det fungerar på landsbygden.

106 **Oblast** är ord för en provins.

107 **Gubernia** var ett regeringsdistrikt.

Man har missat en viktig fråga: att ta med representanter från landsbygden, och det är mycket viktigt. De arbetardeputerades sovjet i Petrograd är det lagstiftande organet. Eftersom vår sovjet utgör lagstiftande organ både för oss och den provisoriska regeringen, vilken den ålägger lagarna, måste det ingå representanter för landsbygden i den.

Smirnov (Ivan N): De flesta i militärkommissionen tyckte också att officerarna borde få platser i de soldatdeputerades sovjet. Talaren är mot att officerare skall delta i de arbetar- och soldatdeputerades sovjet. Låt dem organisera sig separat. I detta avseende spelar de arbetardeputerades sovjet i Tomsk en avgörande roll. Sovjeten består av socialdemokrater. Det finns inte mer än tjugo socialister bland officerarna. Vi har infört val av representanter bland trupperna. Ingen order är giltig utan signatur från soldaternas representant. Hos oss har de arbetar- och soldatdeputerades sovjet gripit hela makten. Saker och ting sköts fantastiskt bra. De arbetar- och soldatdeputerades sovjet räknade först ut hur många som kunde skickas iväg för att arbeta på åkrarna, och beslutade sedan att släppa iväg 12.000 man. När ledaren för Omsks militärdistrikt började sätta käppar i hjulen krävde sovjeten kategoriskt att inte en enda order skulle utfärdas om lokala förhållanden utan sanktion från de soldatdeputerades sovjet. Det visade sig att han var helt okunnig om de lokala förhållandena. Kanske kan man organisera officerarna i speciella delar inom partiorganisationerna, och via dem går det kanske att påverka resten. De soldatdeputerades sovjet beslutade att inga kompanier skulle skickas ut i fält innan disciplinen hade upprättats. Officerarna tyckte att man skulle skicka dem. Trots det upphävde militärdistriktets ledare ordern i avvaktan på specialtillstånd.

Tyvänn kommer konferensen inte att ta upp frågan om att avskilja officerarna. Vad gäller dessa måste vi ändå säga: vem är chauvinist? Officeren. Vem är opportunist? Officeren.

I början av april ägde det rum val till stadsdumorna i Sibirien, och valen genomfördes på grundval av **Khvostki**. Vi lyckades genomdriva att soldaterna skulle få delta i valen med samma rättigheter som resten av befolkningen. I Omsk till exempel finns det 70.000 soldater och 50.000 vuxna i resten av befolkningen. I duman var alltså soldaterna i majoritet.

Talaren är mot förslaget att sammankalla kongressen 25 april. Vi kommer knappt att hinna tillbaka innan vi skall tvingas förbereda den allryska kongressen. Varför är det så nödvändigt? För att stärka organisationen? Det kan man göra utan någon kongress. Det kommer att göra ett dåligt intryck på landsbygden. Desorganiseringen kommer att öka.

Vozdvizjenskij: De praktiska erfarenheterna får även mig att dra slutsatsen att officerarna bör avskiljas, även om de hos oss är socialister. Om vi skall välja en per 25.000 varför skall då de, en minoritet, få sig tilldelat en femtedel av platserna? Det finns speciella militärkommittéer där officerarna kan ingå.

Ochlonin: Är för att officerare skall ha rösträtt på samma grundval som soldaterna. Om officerarna är revolutionära kommer soldaterna själva att välja dem. Ser ingen anledning att urskilja officerarna i en speciell kast.

Vad gäller datum för sammankallandet av kongressen borde det skjutas upp. Ryssland är ett enormt stort land, och en kongress kan inte kallas samman så snabbt. Landsbygden kommer att understryka att arbetardeputerades sovjet i Petrograd förtjänar förtroende och det kommer att öka dess inflytande. Om kongressen skjuts fram två veckor eller en månad kommer vi att kunna avgöra om det går att hålla den.

Motion om att sätta streck i den allmänna debatten.

Delegat: Jag yrkar på att diskussionen i frågan avslutas och går vidare till en allmän politisk

diskussion om inställningen till den provisoriska regeringen.

Skrypnik: Vi uttryckte vår inställning till de arbetardeputerades sovjet i den antagna resolutionen.

Teodorovitj: Kongressen kommer att diskutera de organisatoriska frågorna. Vi måste avsluta diskussionen och ta upp den organisatoriska sektionens resolution artikel för artikel och presentera ändrings- och tilläggsförslag.

Diskussionen om dagordningen avslutas.

Två resolutioner ställs till omröstning:

- 1) Att inleda en diskussion om partiets inställning till de arbetardeputerades sovjet, eller
- 2) Att hänvisa denna diskussion till frågan om hur kampen mot de kontrarevolutionära krafterna skall organiseras, och istället gå vidare och läsa resolutionen artikel för artikel.

Motion två antas.

Den organisatoriska sektionens resolution

Artikel 1

Mandelstam: Denna fråga är nära knuten till frågan om officerarna skall få delta. Utan tvivel är officerarna opportunistiska och reaktionära. Om de får organisera sig separat kommer de att bilda en fientlig organisation. Om de organiseras tillsammans med de soldatdeputerades sovjet kommer deras inflytande att motverkas av de klassmedvetna delarnas inflytande.

Tsvilling: Jag är absolut inte överens med kamrat Smirnov. Det ligger i sakens natur att en särskild officersorganisation, en officersdeputerades sovjet vid sidan av de soldatdeputerades sovjet, kommer att ge upphov till motsättningar. Jag vet inte varför officerarna är reaktionära element. De är också värnpliktiga, de är ingen speciell kast. Officerarna är naturligtvis inte lika med proletariatet, men det är inte heller soldaterna. Det sägs att det finns opportunisterna bland officerarna. Men det finns opportunisterna även inom andra grupper. Om vi kommer till Tjeljabinsk med ett sådant beslut kommer partiets representanter att bli tvungna att lämna sovjeterna. Samma stämningar är förhärskande i de flesta städer på landsbygden. Det formella argumentet att det är en soldatdeputerades sovjet, och att officerare därför inte har någon plats där, är ohållbart. Vi måste ge officerarna rätt att välja egna representanter till sovjeterna.

Motion: En talare för och en mot varje ändringsförslag.

Motionen antas.

Smirnov: Ju fler officerare det finns i sovjeterna ju mer opportunistiska kommer de att bli. Det finns inte en enda officer på vår bolsjevikkonferens men däremot många soldater. De försonliga stämningarna kommer att dominera. Vi måste spela på officerarnas demokratiska känslor – de får inte tilldelas ett bestämt antal platser.

Teodorovitj: Vi bör inte resa frågan om en speciell organisation för officerarna. Det bör inte utfärdas nya direktiv för ombildning på landsbygden.

Tsvilling: Ställer en motion om att officerarna skall skicka delegater enligt vissa fastställda proportioner.

För – 2.

Smirnov: Officerarna skall skicka delegater på jämlik basis.

För – 13. Mot – 12.

Teodorovitj: Yrkar på att artikel 1 lämnas oförändrad.

För – 11. Mot – 15.

Artikel 1 ställs till omröstning, och antas av en majoritet.

Korovajkova: Yrkar på att arbetardeputerades sovjet omorganiserar så att de icke-proletära elementens representanter inte får fler platser än arbetarna i sovjeten.

Tolstov: Är för denna motion eftersom Stavropol antagit en resolution att socialisterna inte skall få några platser på grund av att de hindrar arbetet, och därför att det finns många provokatörer bland dem. Kamrat Tolstov yrkar på att centrum skall beordras att utarbeta en exakt plan och genomföra en omorganisering i enlighet med denna plan.

Mandelstam: Är mot att dörrarna stängs för representanter från de icke-proletära klasserna, eftersom arbetar- och soldatdeputerades sovjet är organ för den revolutionära demokratin.

Korovajkovas motion dras tillbaka.

Artikel 2 antas enhälligt.

Artikel 3

Zeligson: Föreslår en förändring: att bilda **gubernia**-sovjet. På det sättet kan man få inflytande över **gubernias** organ.

För – 3. Mot – 6. Avslås.

Artikel 3 antas.

Artikel 4

Teodorovitj: Läger fram ett ändringsförslag: små organisationer på mindre än 25.000 slås ihop under valen.

Ändringsförslaget antas.

Artikel 5 antas med följande ändringsförslag: att sammankalla kongressen senast 15 och tidigast 1 maj.

Artikel 6

Vassiltjenko: Läger fram ett ändringsförslag: ”Exekutivkommittén skall verka i nära samband med socialistpartiernas ledningar.”

Teodorovitj: Är mot ändringsförslaget. Inte för att jag är mot det i sig, utan därför att sådana saker genomförs i praktiken men utan att offentliggöras. Att sprida en sådan deklaration är att ge vatten på kvarnen åt de som agiterar mot sovjeterna.

Ändringsförslaget avslås.

Artikel 6 antas.

Artikel 7 antas.

Artikel 8

Ochlonin och Mandelstam: Yrkar på att vi kämpar för att utöka antalet representanter från landsbygden – om än bara till femton. Exempelvis genom att inbegripa representanter från **oblast**-organisationerna.

Teodorovitj: Yrkar på att det utses en kommitté som får i uppgift att i partigruppens namn förhandla med konferenspresidiet om hur många representanter landsbygden skall ha och hur de skall vara sammansatta.

Teodorovitjs motion antas.

Artikel 8 antas.

Artikel 9 antas med följande förändring: ”omedelbart och tillsammans med arbetardeputerades sovjet i Petrograd.”

Smirnov: Presenterar ännu ett ändringsförslag: ”Att byrån ger ut en central sovjettidning.”

Vi väljer en byrå som skall verka en hel månad men vi har ingen tidning. ”Petrograds arbetardeputerades sovjets **Izvestija**” är inte officiell.

Tsvilling: Konferensen är slumpmässigt sammansatt och då kan redaktionen bli slumpmässigt sammansatt. Därmed kan icke önskvärda åsikter komma att föras fram.

Ändringsförslaget avslås.

Utkastet antas i sin helhet.

En kommitté utses som skall förhandla med presidiet: Stalin, Skrypnik, Teodorovitj.

Frågan reses om kandidaterna till organisationskommittén som skall sammankalla de arbetar- och soldatdeputerades allryska sovjetkongress. Varje **oblast** skall välja kandidater, och varje parti två representanter.

Luganovskij: Yrkar på att vi strider för att valen inte skall hållas nu, utan att de bordläggs till nästa dag, när de organisatoriska ledningarna skall utses.

Saveljev: Yrkar på att **oblasternas** företrädare utser egna kandidater.

Stassova: Centralkommitténs byrå föreslår att vi utser två kamrater som representerar **oblasterna** och en kandidat – kamrat Teodorovitj.

Eljava: Jag kan förstå förslaget att välja två representanter från landsbygden. Men jag förstår inte hur vi kan välja representanter från **oblasten**.

Teodorovitj: Den organisatoriska sektionen har utarbetat ett förslag som skall läggas fram inför de sovjetdeputerades konferens. Artiklarna har diskuterats och antagits i sin helhet. Vi intresserar oss nu för den sista artikeln: den organisatoriska sektionen föreslår att konferensen väljer ett organ på tio personer som skall ingå i exekutivkommittén och delta vid sammankallandet av kongressen, leda sammanträdena och stärka kongressens inflytande. Frågan är hur många vi skall välja och vilka. Vi har rätt till två platser av tio (bolsjevikgruppen utgör en fjärdedel av kongressen). Vi måste utse dessa två. Vi har redan bestämt att tremannakommittén skall kräva att valen inte äger rum på grundval av **oblasterna**. Just nu är uppgiften att utse två kandidater. Samma kommitté kommer att försöka öka antalet representanter från tio till 15. I så fall kommer vi att få fyra platser.

Följande personer väljes: Teodorovitj, Serebrjakov.

Mötet 4 april

På dagordningen: Enhetsfrågan och kamrat Lenins rapport.¹⁰⁸

Ordförande: Kamrat Zinovjev.

Sekreterare: I I Boki och F I Drabkina.

Lenin: Min rapport och enhetsfrågan kan kombineras. Jag ber om ursäkt för att jag kom för sent.

Avilov: Socialdemokraternas allmänna möte är planerat till klockan ett. Därför måste vi sätta en tidsgräns för bolsjevikfraktionens sammanträde.

(*Rop: "Till klockan tre."*)

Delegat: Delegaterna från landsbygden har stannat kvar just för att vara med på detta sammanträde, som antingen kommer att ena eller splittra.

Zinovjev: Föreslår att kontakt tas med det gemensamma mötets organisatörer.

Vojtinskij: Föreslår att rapporten hänskjuts till det gemensamma mötet.

Kamrat Teodorovitj får i uppdrag att ta kontakt med det gemensamma mötets organisatörer.

Kamrat Lenins rapport.

Jag har skisserat några teser, som jag nu skall kommentera. Av tidsbrist kan jag inte framlägga ett ingående och systematiskt referat.

Grundfrågan är inställningen till kriget. Det viktigaste som träder i förgrunden, när man läser om Ryssland och ser förhållandena på ort och ställe, är segern för försvarsvänligheten, segern för förrädarna mot socialismen, bourgeoisins bedrägeri mot massorna. Det är iögonenfallande, att hos oss i Ryssland är läget inom den socialistiska rörelsen detsamma som i andra länder: försvarsvänlighet, "fosterlandsförsvar". Skillnaden är den, att det ingenstans finns en sådan frihet som hos oss och oss åvilar därför ett ansvar gentemot hela det internationella proletariatet. Den nya regeringen är liksom den tidigare imperialistisk, trots löftet om republik – den är alltigenom imperialistisk.

"I. I vår inställning till kriget, som från Rysslands sida också under den nya regeringen Lvov & Co på grund av denna regerings kapitalistiska karaktär ovillkorligen förblir ett imperialistiskt rövarkrig, är även den minsta eftergift åt 'den revolutionära försvarsvänligheten' otillåtlig.

Det medvetna proletariatet kan ge sitt samtycke till ett revolutionärt krig, som verkligen rättfärdigar revolutionär försvarsvänlighet, endast under följande förutsättningar: a) makten övergår i händerna på proletariatet och de till det anslutna fattigaste bondeskikten, b) alla annexioner ges upp inte bara i ord utan också i handling; c) en komplett brytning sker i praktiken med alla kapitalintressen.

Med hänsyn till att breda skikt av den revolutionära försvarsvänlighetens förespråkare

108 Första gången översatt i **Övergångsprogrammet**, Stockholm 1977. Översättningen här tagen ur **Valda Verk i 10 band**, band 6, s 301-310 - ö a.

bland massorna utan tvivel menar väl och erkänner kriget endast av nödtvång men inte för erövringarnas skull, och med hänsyn till att de är vilseförda av bourgeoisin, måste man särskilt grundligt, ihärdigt och tålmodigt upplysa dem om deras fel, upplysa dem om det oupplösliga sambandet mellan kapitalet och det imperialistiska kriget samt bevisa att utan att kapitalet störtas är det *omöjligt* att göra slut på kriget genom en verkligt demokratisk fred och inte en våldsfred.

Den bredaste propaganda för denna uppfattning måste organiseras bland fronttrupperna. Förbrödring."

– I vår inställning till kriget får inte heller under den nya regeringen, som alltså är imperialistisk, den minsta eftergift göras åt försvarsvänligheten. Massorna ser praktiskt på saken, inte teoretiskt. De säger: "Jag vill försvara fosterlandet men inte erövra främmande områden." När kan kriget anses vara ens eget? Då man helt tar avstånd från annexioner.

Massorna närmar sig frågan inte teoretiskt utan praktiskt. Vårt fel är att vi närmar oss den teoretiskt. Det medvetna proletariatet kan ge sitt samtycke till ett revolutionärt krig, som verkligen rättfärdigar revolutionär försvarsvänlighet. För soldatmassans företrädare måste man ställa frågan praktiskt, annars går det inte. Vi är inte alls pacifister. Men grundfrågan är: vilken klass är det som för krig? Kapitalisternas klass, som är förbunden med bankerna, kan inte föra något annat krig än ett imperialistiskt. Arbetarklassen kan göra det. Steklov och Tjcheidze har glömt allt. När man läser arbetardeputeradesovjetens resolution, blir man förvånad över att människor, som kallar sig socialister, har kunnat framlägga en sådan resolution."

Det egenartade i Ryssland är den oerhört snabba övergången från brutalt våld till det mest spetsfundiga bedrägeri. Grundvillkoret är: *avståndstagande från annexioner inte i ord utan i handling*. Retj rasar mot Sotsial-Demokrats förklaring att Kurlands anslutning till Ryssland är annexion. Men införlivande av något som helst land med nationella särdrag, införlivande av en nation mot dess önskan, om den känner sig som ett annat folk, oavsett om dess språk skiljer sig åt eller ej, är annexion. Vi har här att göra med storryssarnas fördom, utbildad under sekler.

Kriget kan endast avslutas, om man helt bryter med det internationella kapitalet. Det är inte enskilda personer utan det internationella finanskapitalet som gett upphov till kriget. Det är inte lätt att bryta med det internationella kapitalet, men det är inte heller lätt att göra slut på kriget. Det är barnslighet, naivitet att anta att en sida kan göra slut på kriget ... Zimmerwald, Kienthal ... Vi är mer förpliktade än alla andra att försvara den internationella socialismens heder. Svårigheten i närmandet ...

På grund av att det otvivelaktigt finns en försvarsvänlig stämning bland de breda massorna, som erkänner kriget i tron att det *endast förs av nödtvång* men inte för erövringars skull, måste man särskilt grundligt, ihärdigt och tålmodigt upplysa dem om att om inte kapitalet störtas, så kan kriget inte avslutas med en fred, som inte är en våldsfred. Denna tanke måste man sprida vitt och brett, föra ut till massorna. Soldaterna fordrar ett konkret svar på frågan hur det skall göras slut på kriget. Men det är politiskt bedrägeri att lova människorna, att vi kan göra slut på kriget enbart genom enskilda personers goda vilja. Massorna måste varnas. Revolution är en svår sak. Fel är oundvikliga. Felet är, att vi [inte har avslöjat?] den revolutionära försvarsvänligheten i hela dess djup. Den revolutionära försvarsvänligheten är förräderi mot socialismen. Det räcker inte med att begränsa sig ... Man måste erkänna ett fel.

Vad bör göras? – Upplysa. Hur skall man ... som inte vet vad socialism är ... Vi är inga skojare. Vi måste bygga enbart på massornas medvetenhet. Även om vi skulle förbli i minoritet – så gör det ingenting. Det lönar sig att för en tid avstå från den ledande positionen. Man får inte frukta att förbli i minoritet. När massorna förklarar, att de inte önskar några erövringar, så tror jag dem. När Gutjkov och Lvov säger, att de inte önskar några erövringar, så är de bedragare. När arbetaren säger, att han vill försvara landet, så talar den förtryckta människans instinkt ur honom.

"II. Det säregna i det nuvarande läget i Ryssland är *övergången* från revolutionens första etapp, som på grund av proletariats otilräckliga medvetenhet och organisation förde bourgeoisin till makten, *till* dess *andra* etapp, som måste lägga makten i händerna på proletariatet och de fattigaste bondeskikten.

Denna övergång karakteriseras dels av en maximal legalitet (Ryssland är *nu* det friaste landet i världen av alla krigförande länder), dels av att massorna inte utsätts för övervåld och slutligen av att massorna intar en omedvetet godtrogen hållning till kapitalisternas regering, dessa kapitalister som är fredens och socialismens värsta fiender.

Denna säregenhet kräver av oss förmåga att anpassa oss till de *speciella* betingelserna för partiarbetet bland de enastående breda proletärmassor, som just har vaknat till politiskt liv."

– Varför tog man inte makten? Steklov säger: av den och den orsaken. Det är nonsens. Saken är den, att proletariatet inte är tillräckligt medvetet och inte tillräckligt organiserat. Detta måste man tillstå: den materiella styrkan ligger hos proletariatet, men bourgeoisin var medveten och förberedd. Detta är ett vidunderligt faktum, men man måste öppet och direkt erkänna det och förklara för folket, att makten inte togs, därför att man var oorganiserad och omedveten ... Ruin för miljoner, död för miljoner. De mest framskridna länderna går under, och därför ser de sig ställda inför frågan ...

Den första etappens övergång till den andra – maktens övergång till proletariatet och bönderna – kännetecknas dels av en maximal legalitet (Ryssland är nu det friaste, mest framskridna landet i världen), dels av massornas blinda tro på regeringen. Även bland våra bolsjeviker finner vi denna tro på regeringen. Det kan bara bero på revolutionsyra. Detta är socialismens undergång. Ni, kamrater, tror på regeringen. Om det förhåller sig så, då skiljs våra vägar åt. Då förblir jag hellre i minoritet. En Liebknecht är mera värd än 110 försvarsvänner av Steklovs och Tjcheidzes typ. Om ni sympatiserar med Liebknecht och ger bara ett finger åt [försvarsvännerna], så betyder det förräderi mot den internationella socialismen. Om vi tar avstånd från dessa personer ... så skall varje förtryckt komma till oss, emedan kriget för honom till oss och han inte har någon annan utväg.

Till folket får man inte komma med latinska ord, man måste tala enkelt och begripligt. Det har rätt ... – man måste anpassa sig .. • att övergå till detta är absolut nödvändigt. Vår linje kommer att visa sig riktig.

"III. Inget stöd åt den provisoriska regeringen. Hela falskheten i alla dess löften, särskilt ifråga om att avstå från annexioner, måste klarläggas. Avslöjande i stället för det otillåtliga, illusoriska 'kravet' på att *denna* regering, kapitalisternas regering, skall *upphöra* att vara imperialistisk."

– Pravda kräver av *regeringen*, att den skall avstå från annexioner. Att kräva av kapitalisternas regering, att den skall avstå från annexioner, är nonsens, ett himmelskriande hån mot ...

Från vetenskaplig ståndpunkt är detta ett så bottenlöst bedrägeri, som hela det internationella proletariet, hela ... Det är dags att erkänna felet. Nog med hälsningar och resolutioner, det är dags att handla. Vi måste övergå till saklig, nykter ...

"IV. Erkännande av det faktum, att vårt parti i de flesta arbetardeputerades sovjeter befinner sig i minoritet, och tills vidare i svag minoritet, gentemot det *block*, som bildas av *alla* småborgerliga opportunistiska element – från folksocialisterna och socialistrevolutionärerna till organisationskommittén (Tjcheidze, Tsereteli o a), Steklov etc, etc – vilka gett vika för bourgeoisins inflytande och överför det på proletariet.

Klargörande för massorna, att arbetardeputerades sovjeter är *den enda möjliga* formen för en revolutionär regering och att vår uppgift därför, så länge *denna* regering underordnar sig bourgeoisins inflytande, endast kan bestå i att tålmodigt, systematiskt, ihärdigt och med särskild anpassning till massornas praktiska behov *klargöra* felen i deras taktik.

Så länge vi befinner oss i minoritet arbetar vi med att kritisera och klargöra felen, samtidigt som vi propagerar nödvändigheten av att hela statsmakten skall övergå till arbetardeputerades sovjeter så att massorna skall kunna övervinna sina fel genom erfarenheter."

– Vi bolsjeviker är vana vid att utveckla ett maximum av revolutionär anda. Men det räcker inte. Man måste veta vad det är fråga om.

Arbetardeputerades sovjet är den verkliga regeringen. Att tro annat innebär att förfalla till anarki. Det är ett erkänt faktum, att vårt parti är i minoritet i arbetardeputerades sovjet. Det måste klargöras för massorna, att arbetardeputerades sovjet är den enda möjliga regeringen, en sådan regering som bortsett från kommunen ännu inte funnits i världen. Vad sedan, om majoriteten av arbetardeputerades sovjet intar en försvarsvänlig ståndpunkt? Det är ingenting att göra åt. För oss återstår ingenting annat än att tålmodigt, ihärdigt och systematiskt klargöra att deras taktik är felaktig.

Så länge vi är i minoritet består vårt arbete i att kritisera för att befria massorna från bedrägeriet. Vi fordrar inte att massorna skall tro oss på vårt ord. Vi är inga skojare. Vi vill, att massorna skall befria sig från sina fel *genom erfarenheter*.

Arbetardeputeradesovjetens upprop innehåller inte ett enda ord, som visar på klassmedvetande. Det är fraser alltigenom! Fraser och smicker av det revolutionära folket är det enda som tagit död på alla revolutioner. Hela marxismen lär oss att inte hemfalla åt revolutionära fraser, särskilt inte i en situation, då de är särskilt i svang.

"V. Inte en parlamentarisk republik – att återgå till den från arbetardeputerades sovjeter skulle vara ett steg tillbaka – utan en republik av arbetar-, lantarbetar- och bondedeputerades sovjeter i hela landet, nedifrån och upp.

Avskaffande av polisen, armén och ämbetsmannakåren.¹⁰⁹

Alla ämbetsmän, som skall väljas och när som helst kunna ersättas, erhåller en lön, som inte överstiger en kvalificerad arbetares genomsnittslön."

– Det är detta som den franska kommunen lärt oss, som Kautsky glömt och som arbetarna lär av 1905 och 1917. Erfarenheterna från dessa år läs oss att inte tillåta att polisen återupprättas, att inte tillåta att den gamla armén återupprättas.

Programmet måste ändras, det är föråldrat. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet är ett steg

109 Dvs den stående armén ersätts med allmän folkbeväpning. - Lenins anmärkning.

i riktning mot socialismen. Ingen polis, ingen armé, ingen ämbetsmannakår. En konstituerande församling inkallas – men av vem? Resolutioner skrivs för att lägga dem på hyllan eller slå sig till ro på dem. Jag skulle bli glad, ifall den konstituerande församlingen inkallades i morgon, men det är naivt att tro att Gutjkov kommer att inkalla den. Allt prat om att tvinga provisoriska regeringen att inkalla konstituerande församlingen är tomt prat, rena svindeln. Revolutioner gjordes men polisen blev kvar, revolutioner gjordes men alla ämbetsmän osv blev kvar. Det är orsaken till revolutionernas undergång. Arbetardeputerades sovjet är den enda regering, som kan inkalla denna församling. Vi är alla entusiastiska över arbetardeputerades sovjet, men vi har inte begripit dem. Vi drar bakåt från denna form, till internationalen, som följer i bourgeoisins släptåg.

Den borgerliga republiken kan inte lösa frågan [om kriget], ty den kan bara lösas i internationell måttstock. Vi lovar inte att befria ... men vi säger, att endast i denna form (arbetar- och soldatdeputerades sovjet) är den möjlig. Ingen annan regering än arbetar- och lantarbetardeputerades sovjet. Talar vi om kommunen, så kommer man inte att förstå. Säger vi däremot: arbetar- och lantarbetardeputerades sovjet i stället för polisen, lär er att styra, ingen kan hindra oss – [så kommer man att förstå].

Konsten att styra lär man sig inte i några böcker. Pröva, gör misstag, lär dig att styra.

"VI. I agrarprogrammet överförs tyngdpunkten till lantarbetardeputerades sovjet.

All godsägarjord konfiskeras.

All jord i landet nationaliseras; förfoganderätten över jorden tillkommer de lokala lantarbetar- och bondedeputerades sovjet. Särskilda sovjet bildas av deputerade från de fattigaste bönderna. Alla storgods (som omfattar omkring 100 och upp till 300 desiatiner¹¹⁰ med hänsynstagande till lokala och andra omständigheter och enligt de lokala myndigheternas fastställande) ombildas till mönsterjordbruk under kontroll av lantarbetardeputerade och för samhällets räkning."

– Vad är bönderna? Det vet vi inte, det finns ingen statistik däröver, men vi vet, att de är en kraft.

Om de tar jorden, så kan ni vara övertygade om att de inte kommer att lämna tillbaka den till er och inte kommer att fråga oss. Programmets axel har förskjutits, tyngdpunkten ligger på lantarbetardeputerades sovjet. Om inte den ryske bonden kommer att avgöra revolutionen, så kommer den tyske arbetaren att göra det.

Bonden från Tambov...

För den första desiatinen behöver inget betalas, för den andra 1 rubel och för den tredje 2 rubel. Vi kommer att ta jorden, och godsägaren kommer inte längre att kunna ta tillbaka den.

Hushållning på gemensamma grundvalar.

Det är nödvändigt att bilda en särskild sovjet av deputerade från de fattigaste bönderna. Det finns rika bönder, det finns lantarbetare. Även om dessa får jord, kan de i alla fall inte bygga upp något hushåll. Av de stora egendomarna måste man skapa mönsterhushåll, som på allmänna grundvalar skall skötas av lantarbetardeputerades sovjet.

Stora egendomar finns.

"VII. Alla banker i landet sammanförs omedelbart till en nationalbank, som underställs

¹¹⁰ Ett ytmått som motsvarar 2,2 tunnland.

kontroll av arbetardeputerades sovjeter."

– Banken är "formen för allmän bokföring" (Marx). – Kriget lär ut ekonomi, alla vet att bankerna plundrar folkkrafterna. Bankerna är folkhushållningens nerv och brännpunkt. Vi kan inte ta bankerna i våra händer, men vi propagerar deras förening under arbetardeputeradesovjetens kontroll.

"VIII. Det är inte vår *omedelbara* uppgift att 'införa' socialism utan endast att ofördröjligen ställa den samhällliga produktionen och produkternas fördelning under *kontroll* av arbetardeputerades sovjet."

– Livet och revolutionen skjuter den konstituerande församlingen i bakgrunden. Viktigt är inte att lagarna finns skrivna på papper, viktigt är vem som genomför dem. Proletariatets diktatur finns, men man vet inte vad man skall göra med den. Kapitalismen har blivit statskapitalism ... Marx ... blott det som mognat fram i praktiken ...

"IX. Uppgifter för partiet:

- 1) omedelbar partikongress;
- 2) ändring av partiets program, framför allt:
 - a) om imperialismen och det imperialistiska kriget,
 - b) om förhållandet till staten och vårt krav på en "kommunstat".¹¹¹
 - c) korrigerig av det föråldrade minimiprogrammet;
- 3) ändring av partiets namn.¹¹²

X. Förnyande av internationalen.

Initiativ till att skapa en revolutionär international, en international mot *socialchauvinisterna* och mot '*centrum*'.¹¹³"

– *Sammanfattning.*

Arbetardeputerades sovjet har bildats, den har ett oerhört inflytande. Instinktivt sympatiserar alla med den. I detta institut är avsevärt fler revolutionära tankar koncentrerade än i alla *revolutionära fraser*. Om arbetardeputerades sovjet förmår att ta styrelsen i sina händer, så är frihetens sak tryggad. Ni kan skriva de mest idealiska lagar, vem skall genomföra dem? Samma ämbetsmän, men de är lierade med bourgeoisin.

Vad vi måste säga till massorna är inte "genomför socialismen" utan bygg den [?]. Kapitalismen har gått framåt, krigstidens kapitalism är inte densamma som fanns före kriget.

På basis av de taktiska slutsatserna måste man gå över till praktiska åtgärder. Det är nödvändigt att omedelbart inkalla en partikongress, det är nödvändigt att se över programmet. Mycket i det är föråldrat. Minimiprogrammet måste ändras.

111 Dvs en stat efter Pariskommunens förebild – Lenins anmärkning.

112 I stället för "socialdemokrati", vars officiella ledare i hela världen har förrätt socialismen och gått över till bourgeoisin ("försvarsvännerna" och de vacklande "kautskyanerna"), måste vi kalla oss *kommunistiska partiet*. – Lenins anmärkning.

113 Som "centrum" betecknas inom den internationella socialdemokratin den riktning, som vacklar mellan chauvinisterna (= "försvarsvännerna") och internationalisterna, nämligen Kautsky & Co i Tyskland, Longuet & Co i Frankrike, Tjcheidze & Co i Ryssland, Turati & Co i Italien, MacDonald & Co i England osv. – Lenins anmärkning.

Personligen föreslår jag att partinamnet ändras till *kommunistiska partiet*. Beteckningen "kommunistiskt" kommer folket att förstå. De flesta officiella socialdemokraterna har svikit, förrått socialismen ... Liebknecht är den ende socialdemokraten ... Ni fruktar att svika gamla minnen. Men för att byta underkläder måste man ta av sig den smutsiga skjortan och ta på en ren. Varför skall man kasta erfarenheterna av den internationella kampen överbord? De flesta socialdemokraterna i hela världen har förrått socialismen och gått över till de egna regeringarna (Scheidemann, Plechanov, Guesde). Vad skall man göra för att Scheidemann skall bli överens ... Denna ståndpunkt innebär ett fördärv för socialismen. Att sända ett radio-telegram till Scheidemann om slut på kriget ... är bedrägeri.

Ordet "socialdemokrati" är inexakt. Klamra er inte fast vid det gamla ordet, som är ruttet alltigenom. Vill ni bygga ett nytt parti ... så kommer alla förtryckta till er.

I Zimmerwald och Kienthal fick centrum övertaget ... Rabotjaja Gazeta. Vi kommer att bevisa för er, att alla erfarenheter har visat ... Vi förklarar, att vi har bildat en vänster och brutit med centrum. Antingen talar ni om internationalen, förverkliga den då . . . eller ni ...

Zimmerwaldvänsterns riktning existerar i världens alla länder. Massorna måste bli på det klara med att socialismen är splittrad i hela världen. Försvarsvännerna har avsvurit sig socialismen. Enbart Liebknecht ... Hela framtiden tillhör honom.

Jag hör, att det finns en tendens till förening i Ryssland, förening med försvarsvännerna. Det är förräderi mot socialismen. Jag tror det är bättre att förbli ensam som Liebknecht: en mot 110.

(Ffg publicerat den 7 november 1924 i nr 255 av tidningen *Pravda*

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 31, s 103 - -112)

Bagdatiev: Föreslår att det inte inleds någon diskussion, utan att vi avgör frågan om det pågående mötet. Om vi beslutar oss för att inte gå dit kan mötet fortsätta.

Skrypnik: Kamrat Lenins rapport måste ge svar på frågan om vi skall gå dit eller ej.

Vojtinskij: Kamrat Lenins rapport berörde en mängd frågor som inte tagits upp på bolsjevikkonferensen. Diskussionen pågår både bland bolsjeviker och mensjeviker. Det vore därför intressant att diskutera dessa teser innan det gemensamma mötet, som inte är bindande för någon.

Diskussionen är viktig för delegaterna från landsbygden.

Förslaget antas.

Partigruppen går till mötessalen i Tauridpalatset.

Appendix

Resolution om den provisoriska regeringen.

”Eftersom den provisoriska regeringen består av representanter för moderata borgerliga klasser som är knutna till den engelsk-franska imperialismens intressen.

Förverkligar den endast delvis det program den har kungjort och enbart under

påtryckningar från de arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

Med den provisoriska regeringens öppna medgivande skyler sig kontrarevolutionens krafter med denna regerings fana, samtidigt som kontrarevolutionen redan har inlett en offensiv mot de arbetar- och soldatdeputerades sovjet.

De arbetar- och soldatdeputerades sovjet är de enda organ som uttrycker det revolutionära folkets vilja.

Konferensen uppmanar den revolutionära demokratin:

- 1) Att hålla ett vaksamt öga på den provisoriska regeringens verksamhet i städerna och på landsbygden, och driva den framåt och få den att energiskt kämpa för att fullkomligt avskaffa den gamla regimen.
- 2) Att enas kring de arbetar- och soldatdeputerades sovjet, som är de enda som tillsammans med andra progressiva krafter kan slå tillbaka den tsaristiska och borgerliga kontrarevolutionens angrepp, och befästa och utvidga den revolutionära rörelsens erövringar.”

Personregister

- Artem..... 126f.
 Avilov..... 168
 Bagdatjev..... 151
 Bela Kun..... 34, 39f.
 Bernstein..... 66
 Bogdanov..... 67, 111, 136, 162
 Boki..... 82, 139, 150, 157, 159, 161, 168
 Brandler..... 100, 119
 Brival..... 93
 Broidot..... 88
 Bubnov..... 26f., 34
 Bucharin ..4f., 7, 9, 14, 16, 31, 34, 38ff., 43, 52, 59, 62f.,
 67, 72, 90, 98, 103, 106, 119
 Burjanov..... 161
 Chamberlain..... 86f., 94, 102
 Chiang Kai-shek..... 98, 101, 103ff., 107, 120
 Cook..... 103, 107
 Couthon..... 93
 Dan..... 80, 113f., 157
 Danisjevskij..... 125
 Denikin..... 45, 47, 126, 129, 131f.
 Drabkina..... 139, 150, 157, 159, 161, 168
 Drobnis..... 137, 139, 162
 Dzerzjinskij..... 26f., 34, 43, 56, 128
 Ehrlich..... 152
 Eljava..... 136, 150, 156, 167
 Eltsin..... 71, 87, 138, 151
 Elzin..... 71
 Engels..... 15, 66, 80
 Ermanskij..... 152, 154, 156
 Fedorov..... 20, 138, 158
 Fenigstein..... 75
 Fotjeva..... 53, 57, 59
 Frumkin..... 53f.
 Garin..... 136, 139, 145
 Glebov..... 82
 Golostjekin..... 139, 146, 156
 Gorkij..... 46f., 67
 Gotz..... 76, 80
 Grigorjev..... 127, 137
 Grünstein..... 43
 Guesde..... 174
 Gusev..... 43, 45f.
 Gutjkov..... 143, 146, 170, 172
 Henderson..... 153
 Hicks..... 103
 Jachontov..... 137, 139, 148, 156
 Jakovlev..... 27, 34, 86, 95
 Janson..... 84f., 90, 93f.
 Jaroslavskij ..2, 9f., 19, 26f., 31f., 46f., 49, 62, 66, 74f.,
 96, 98, 122f.
 Jaurès..... 92
 Jegorov..... 44, 124, 130, 132
 Joffe..... 21, 76
 Judenitj..... 45, 129
 Jurenev..... 21
 Kaledin..... 77ff.
 Kalinin..... 41, 44, 51, 59, 62, 73, 85f., 131
 Kamenev .5f., 9, 14, 20f., 23f., 27, 31, 38ff., 44, 56f., 59,
 61f., 68, 70, 72f., 76ff., 83, 90, 106, 112f., 115ff., 121,
 131, 150ff., 154, 156ff., 161
 Kaminskij..... 127
 Kanatjikov..... 137, 139, 148
 Kapel..... 88
 Kapelanskij..... 155
 Karachan..... 21
 Kautsky..... 66, 97f., 171
 Kerenskij..... 20, 23, 28, 76, 83, 121, 143
 Khintjuk..... 152, 155
 Kollontaj..... 34, 138
 Koltjak..... 47, 132
 Korovajkova..... 136, 163, 166
 Krasin..... 96f.
 Krasnov..... 80, 83
 Krassikov..... 151
 Krassin..... 45, 52, 96f.
 Krestinskij..... 43f., 53, 131, 139, 148, 150, 152, 155f.
 Krochmal..... 155
 Kropotkin..... 92
 Krupskaja..... 9, 17, 40, 59
 Kujbysjev..... 9, 59, 62, 84
 Kuusinen..... 98, 117
 Kuzmisjev..... 88
 Larin..... 24, 48
 Lasjevitj..... 43, 70f., 132f.
 Lazurkina..... 160
 Lebas..... 93
 Lenin..... 5, 8ff., 14ff., 27ff., 33ff., 66f., 69, 71, 73, 75f.,
 79f., 82f., 88, 90f., 96ff., 100, 102, 109, 111f., 114ff.,
 124ff., 133ff., 168, 174
 Lieber..... 113, 152ff., 156f.
 Liebknecht..... 29, 98, 114, 170, 174
 Litkens..... 21
 Lomov..... 34, 48
 Luganovskij..... 156, 159ff., 167
 Lunatjarskij..... 2, 21, 33, 67, 73, 75, 78, 80f.
 Macharadze..... 56, 59
 Mamontov..... 132
 Mandelstam..... 137, 139, 161, 163, 165ff.
 Manuilskij..... 21, 67
 Markin..... 3, 10, 14, 123

- Martinov..... 35f., 41, 48
 Martov..... 98, 111, 114
 Marx.....8, 11, 13, 66, 72, 79f., 87f., 120, 173
 Mdivani..... 56ff.
 Mehring..... 66
 Melnitjanskij..... 20, 126f.
 Mezglauk..... 126f.
 Miljukov.....78, 80, 114f., 143f., 146
 Miljutin..... 137, 139, 145, 148, 150, 157ff., 161
 Minin..... 125, 138
 Molotov.....59, 72, 90f., 102f., 109, 113, 116, 120, 138, 160
 Muralov..... 34, 87, 130
 Nevskij..... 163
 Nogin.....24, 81, 83, 137, 139f., 150ff., 155ff., 161
 Ochlonin..... 136, 139, 164, 167
 Ochotnikov..... 88
 Okulov..... 126
 Olminskij..... 2, 32f., 138
 Ordzjonikidze.....19, 47, 51, 69, 75, 84, 87f., 95, 97ff.
 Petrovskij..... 75
 Pitt..... 94
 Pjatakov..... 5f., 23, 34, 50f., 70ff.
 Plechanov.....28, 111, 161, 174
 Podvojskij..... 126
 Pokrovskij.....4f., 34, 67
 Posern..... 21, 139, 156, 159
 Poznanskij..... 134
 Preobrazjenskij..... 34, 70f.
 Purcell..... 20, 86f., 91, 98, 101, 103, 107
 Radek..... 5ff., 23, 29, 34, 39, 41, 72, 87
 Rakovskij..... 50, 71
 Raskolnikov..... 21ff.
 Robespierre..... 92ff.
 Rozanov..... 152f.
 Ruchimovitj..... 126
 Rykov..... 9, 16, 31, 45, 48ff., 58f., 62, 72f., 90
 Safarov..... 62
 Sammer..... 136, 139, 150
 Saveljev..... 136, 139, 144, 152, 167
 Scheidemann..... 174
 Selivatjev..... 132
 Serebrjakov.....44, 87, 131ff., 136, 139, 168
 Sevruk..... 139, 148, 150ff., 156
 Sjkirjatov..... 85
 Sjljapnikov..... 37, 113, 138, 161
 Sklijanskij..... 124, 126, 135
 Skobelev..... 22
 Skrypnik.....103, 137, 139f., 147, 151, 156, 158ff., 165, 167, 174
 Slutskij..... 82
 Smilga..... 42f., 83, 85, 87f., 127f., 138
 Smirnov.....34, 43f., 87, 138f., 164ff.
 Sokolnikov..... 9, 34, 43f., 57, 117, 119, 135
 Sokolov..... 136, 152
 Solz..... 62, 92f., 99
 St Just..... 93
 Stalin. .3ff., 9f., 12ff., 20, 24ff., 29ff., 34, 37, 41ff., 48ff., 55ff., 66ff., 70, 72f., 78, 83, 88f., 91f., 98, 105, 109ff., 133f., 138, 140f., 144f., 148ff., 157, 159ff., 167
 Starotsin..... 136, 139, 145
 Stassova..... 43f., 131, 138, 161, 167
 Steklov..... 140, 159, 169ff.
 Stomonjakov..... 53
 Stutjka..... 138, 159
 Suchanov..... 116, 159
 Sverdlov.....26f., 34, 125, 134, 149, 156
 Sytin..... 125
 Tang Cheng-chih..... 103, 105
 Teodorovitj..... 137, 150, 159ff., 165ff.
 Teplov..... 137, 157
 Ter-Gabrijelan.....136, 139, 156
 Thomas..... 86f., 153
 Tjcheidze..... 22, 169, 171
 Tjernov..... 76, 80f.
 Tjudnovksij..... 20
 Tolstov..... 138, 166
 Tomskij..... 9, 16, 31, 37, 48, 72, 87
 Trotskij.....1, 3, 5, 9, 12ff., 19ff., 30ff., 37f., 40ff., 53ff., 60, 62, 64f., 67ff., 73f., 76f., 79, 82ff., 90, 93, 96ff., 101ff., 105f., 108f., 111, 116f., 119ff.
 Tseretelli.....22, 25, 29f., 98, 113, 116, 140, 152, 160
 Tsvilling..... 138f., 156, 163, 165, 167
 Uljanova..... 17, 54, 61
 Uritskij.....21, 26f., 34, 76, 118
 Ustrjalov..... 91ff.
 Vassiljev..... 137, 139, 146, 157
 Vassiltjenko..... 137, 166
 Vatzetis..... 125
 Vladimirov..... 21
 Vojtinskij.....143ff., 148ff., 153f., 156f., 161f., 168, 174
 Vollmar..... 88f.
 Volodarskij..... 21, 98
 Vorobjev..... 92, 136
 Vorosjilov..... 14, 19, 41, 43, 47, 104f., 123ff.
 Vozdizjenskij..... 137
 Zalutskij..... 138, 156, 160
 Zeligson..... 163, 166
 Zinovjev...4ff., 9, 14, 21, 23f., 27, 29, 31, 34, 36, 38ff., 43, 45, 49f., 57, 61f., 64, 68ff., 76f., 83f., 87f., 90, 98, 101f., 106, 109, 117, 119, 121, 168
 Wang Ching-wei.....98, 101, 103, 105, 107f.